

א וַיְהִי בְּשַׁלַּח פְּרַעֲה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דְּרָף אַרְץ פְּלִשְׁתִּים וְגו'. רְבִי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, ^א תְּפִלָּה לַחֲבֻקֹק הַנְּבִיא עַל שְׁגִיחוֹתָ. הָאִי קָרָא קְשִׁיא, וְאִית לְאִסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, מ"ש תְּפִלָּה לַחֲבֻקֹק הַנְּבִיא, יִתִּיר מְכַל שְׂאֵר נְבִיאֵי עֲלָמָא, דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ תְּפִלָּה לִישְׁעֵיהּ הַנְּבִיא, אוֹ לִירְמִיָּהּ, אוֹ לִיחֻזְקָאֵל, אוֹ לְהוֹשַׁע, אוֹ לְשְׂאֵר נְבִיאֵי עֲלָמָא.

ב אֲלֹא הֲכִי תִגִּינָן, אֲלִישַׁע זָכָה בְּהָאֵי עֲלָמָא מַה דְּלֹא זָכָה נְבִיאָה אַחְרָא, בַּר מַמְשָׁה. ^ב תָּא חֲזִי, מֵאֵי כְּתִיב, ^א וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֲלִישַׁע אֶל שׁוֹנִם וְשָׁם אָשָׁה גְדוּלָה. מֵאֵי אָשָׁה גְדוּלָה. אֲלֹא גְדוּלָה בְּעוֹבְדָהָא, דְּכָל בְּנֵי גְבִיתָא, ^ד מְשַׁתְּבַּחִין בְּהָ, וְהִיא עֲקָרָא דְּבִיתָא, וּבְגִין דְּבַעֲלָהּ לֹא הָוָה שְׂכִיחַ בְּבִיתָא, לְמַהוּי עֲקָרָא, לֹא הָוָה ^ה אֲדָכְרָהּ הוּא, אֲלֹא הִיא.

ג וְתוּ, וְשָׁם אָשָׁה גְדוּלָה: גְדוּלָה עַל כָּל שְׂאֵר נְשֵׁי עֲלָמָא, דְּהָא שְׂאֵר נְשֵׁי עֲלָמָא, כַּד חָמָאן אוֹשְׁפִיזָא ^ו בְּבִיתָא, ^ז מְצַטְעָרִין בֵּיהּ, וְדַחֲקִין בֵּיהּ, כָּל שְׂכָן לְאַפְקָא עֲלֵיהּ מְמוֹנָא, ^ח וְהִיא חֲדַת בֵּיהּ בְּאוֹשְׁפִיזָא, וְלְאַפְקָא עֲלֵיהּ מְמוֹנָא, ^ט כָּל שְׂכָן כִּינּוּן דְּחַמַּת לִיהּ לְאַלִישַׁע חֲדַת בֵּיהּ לְחַדָּא. וְעַל דָּא, שְׂבַחָא דְּכָלֵּא דְּאַתְתָּא הִיא, דְּהָא אוֹשְׁפִיזָא דְּבִיתָא דְּאַתְתָּא הִיא. וּבְגִין כֵּן וְשָׁם אָשָׁה גְדוּלָה, גְדוּלָה עַל שְׂאֵר נְשֵׁי.

חֲלוּפֵי גְרַסָּאוֹת

א מוסיף משה וע"ד לא בעא לאטרחא למריה. ב ל"ג ת"ח. ג דרא. ד משבחין אותה. ה מדבר. ו ל"ג בביתא. ז מצערין. ח והאי. ט ל"ג כל שכן. י ל"ג לחדא.

מסורת הזהר

א) לך נ"ו צ"ג. ב) (חבוקוק ג'), ג) (מ"ב ד') ח"ג ולא.

ויעבור אלישע אל שונם

גדולה. מהו אשה גדולה. אלא היא גדולה במעשים, שכל בני הבית משתבחים בה, והיא עקרת הבית. ומשום שבעלה לא היה נמצא בבית שיהיה עיקר הבית, לא היה נזכר הוא אלא היא.

ג) ותו, ושם אשה גדולה: ועוד יש לפרש, ושם אשה גדולה, שהיא גדולה על כל שאר נשים שבעולם. כי שאר נשי העולם כשרואים אורח בבית, מצטערות עליו ודוחקות אותו ומכל שכן להוציא עליו כסף, וזו, שמחה באורח, ומוציאה עליו כסף. כל שכן, כיון שראתה את אלישע, שמחה בו מאד. ועל כן, כל השבח

הסולם

מאמר

א) ויהי בשלח פרעה וגו': ר"ש פתח תפלה לחבוקוק הנביא על שגיונות. מקרא זה קשה, ויש להסתכל בו, מהו השינוי, שכתוב, תפלה לחבוקוק הנביא יותר מכל שאר נביאי העולם, שלא כתוב בהם, תפלה לישעיהו הנביא או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי העולם.

ב) אלא הכי תנינן וכו': ומשיב. אלא כך למדנו. אלישע זכה בעולם הזה מה שלא זכה נביא אחר, חוץ משה. בוא וראה, מה כתוב, ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה (דפו"י דף מ"ד ע"א)

ב

בשלה

ד) ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא, במה ידעה. אלא הא אוקמוה תבריא, ^א דשושיפא תוורא זריקת ליה בערסיה. ולא חמת ביה קרי מעולם, ולא אעבר זבוכא בפתוריה.

ה) הני מילי קשיין, אי תימא דלא חמת ביה קרי, הא סגי אין אינון בני נשא הכי בעלמא, מה שנויא הקא. ואי תימא דלא אעבר זבוכא בפתוריה. אמאי כתיב, הנה נא ידעתי, וכי היא ידעת, ולא אתרא, והא כל אינון דחמו ליה אכיל בפתוריה הווי ידעי.

ו) אלא שפיר קאמרת, אבל הנה נא ידעתי, היא ידעה, ולא אתרא, בגין דהיא מתקנת ערסיה, בשעתא דשכיב בליליא, ובשעתא דקאים בצפרא. והאי דקאמרי דשושיפא תוורא זריקת ליה בערסיה, הכי הוה, ובה ידעה, דארחא דעלמא, פיון דקאים בר נש מערסיה, סליק שושיפא דנאים ^ב בה, ריחא מנוולא. והאי, בשעתא דסלקת ההוא שושיפא מערסיה, הוה סליק ריחין, פריחין דגנתא דעדן. אמרה אי לאו דקדישא הוא, וקדושה דמריה עליה, לא סליק ריחא קדישא הכי.

ז) בגיני פך, בעי לאתפרשא מן ביתא, ודלא אנדהר בר נש כל פך בביתא. אבל ^ג אמרת, נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומגורה, ארבע אלין למה. אלא בגין דאינון תקווא דכנסת ישראל, ^ד דאתקריאת עליית קיר, והכי ^ה אתקריא, ^ו במה דכתיב ^ז ויסב חזקיהו פניו אל הקיר.

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

ד) (מ"ב ד') ח"ב קלג. ה) (ישעיה ל"ח) הקסח"ז קמ"ד כ אעבר, ל חמאן, ח ביה, ו ולא, ס אמר, ע ל"ג דאתקריאת עליית קיר, פ אתקרי. צ ל"ג מן כמה עד מטה.

דרך אמת אן סדין לבן.

מאמר

הסולם

ויעבור אישע אל שונם

ולא אחר, משום שהיא היתה מתקנה מטתו בשעה ששכב בה בלילה ובשעה שקם בבקר. ומה שאמרו, שסדין לבן הטילה במטתו, כן היה, ובו היתה יודעת, כי מדרך העולם הוא, שכיון שאדם קם ממטתו, מעלה הסדין שישן עליו, ריח מזוהם. וזה, בשעה שהעלתה הסדין ממטתו, היה מעלה ריחות כריחות שבגן עדן. אמרה, אם לא שהוא קדוש וקדושת ארונו עליו, לא היה עולה ריח קדוש מן הסדין.

ז) בגיני כך בעי זכו: משום זה, הוא צריך לפרוש מן הבית, כי אין אדם יכול להזהר כל כך בבית, אבל אמרה, נעשה נא עליית קיר קטנה, ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומגורה. שואל, ארבע אליו למה. ומשיב, אלא משום שהם תקון כנסת ישראל, שהיא מלכות. הנקראת עליית קיר. וכן היא נקראת, שכתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר.

מטה

(דפו"י דף מ"ד ע"א)

בשלח

ג

ח) מטה ושלחן וכסא ומנורה, לאו אינון כתיקון ד'שמושא, דהא כסא קא בעי בקדמיתא, ולבתר שלחן, לבתר מנורה, לבתר מטה, אמאי אקדימת מטה. בגין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא, ואקדים בר נש מה דחביב עליה.

ט) ויהי היום ויבוא שמה. ויהי היום, מאן הוא יומא דא. אלא כמה דאוקמוהו. ות"ת. ההוא יומא, יומא טבא דראש השנה הנה, דאתפקדו ביה עקרות דעלמא, ואתפקדן ביה בני עלמא. קרא לשונמית ואמר, הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת. בגיני פה, אצטריכנא לעיינא יומא דא בדיני דעלמא, דקודשא בריה הוא דאין ביומא דא לעלמא, ובגין דאתפרשנא בלחוד באתר דא, אצטריכנא לאסתכלא ברגיזו דעלמא.

י) ומה לעשות לך ה'ש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. וכי מלה דא למה אצטריכא לגבי אתתא, דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא דמלכא. אלא, יומא דא הנה גרים, דכל בני עלמא יתבין בדינא, ויבההוא יומא אקרי קודשא בריה הוא מלך. המלך המשפט. אמר לה, אי את אצטריף לך לגבי מלכא עלאה, על עובדין די בידך.

יא) ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. מאי קאמרת. אלא בשעתא דדינא תליא בעלמא, לא יתפרש בר נש בלחודוי, ולא יתרשים לעילא, ולא ישתמודעון ביה בלחודוי, דהא בזמנא דדינא תליא בעלמא, אינון דאשתמודעון ודשימין בלחודייהו, אע"ג דזכאין אינון, אינון אתפסן בקדמיתא. ועל דא, לא לבעי עליה לאיניש, לאתפרשא מבין עמא לעלם, דבכל זמנא רחמי דקודשא בריה הוא על

מסורת הזהר (מ"ב ד') נח ע"ט צ"א. ז (מ"ב ד').
ק שמושא. ר ל"ג יתיר. ש קיימין. ת וההוא. א ל"ג את. ב בזמנא. ג מוסף בזמנא אחרא. ד ל"ג ליה. ה ל"ג לעלם.
דרך אמת בן תרומה קל"ג ע"א. ג בא ל"ג ע"ב.

מאמר
ח) מטה ושלחן וכסא ומנורה: שואל. סדר הכתוב אינו כסדר השמוש, שהרי כסא צריכים מתחילה, ואח"כ שלחן, ואח"כ מנורה ואח"כ מטה, למה הקדימה מטה. ומשיב, משום שמטה חביבה עליה יותר מכל, ואדם מקדים מה שחביב עליו. כי במטה ראתה קדושה עליונה יותר מבכולם. (כמ"ש להלן אות י"ג).
ט) ויהי היום ויבא שמה: שואל. ויהי היום, מי הוא יום זה. ומשיב, אלא כמו שבארוה, ובווא וראה, יום ההוא, יום טוב של ראש השנה היה, שנפקדו בו עקרות העולם ונפקדו בו בני העולם. קרא לשונמית ואמר, הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת, בשביל זה אני צריך לעיין ביום הזה בדיני העולם, משום שהקב"ה הן ביום הזה את העולם, ובשביל שנפרשתי לבדי במקום הזה, בעליית קיר שעשית לי, אני צריך להסתכל (דפרי"ך ה' מ"ד ע"א *). דף מ"ד ע"ב)

הסולם
דינא אינון כמו שאומר להלן, שמי שנפד לבדו ביום הדין, אע"פ שהוא זכאי הוא נתפס מתחילה.
י) ומה לעשות לך וגו': שואל, וכי דבר זה נצרך אל אשה שאינה יוצאת ואינה הולכת ואינה נכנסת בהיכל המלך. ומשיב, אלא יום זה היה גורם שכל בני העולם יושבים בדין, וביום ההוא נקרא הקב"ה מלך: המלך המשפט. אמר לה, אם את צריכה למלך העליון, שיכפר לך על המעשים שבידך, אדבר ואבקש בעדך.
יא) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת: שואל. מה אומרת. ומשיב, אלא בשעה שהדין תולה על העולם, לא יפרד אדם, מן הכלל, בלבדו, ולא יצוין למעלה, ולא ידעו אותו בלבדו, כי בשעה שהדין תולה על העולם אלו שנורעו ונרשמו בלבדם, אע"פ שצדיקים הם, הם נתפסים מתחילה

ד

בשלה

עמא פלחו י כחד. וכגיני פך אמה, בתוך עמי אנכי ישבת, ולא בעינא לאתפןשא מנייהו, כמה דעכדנא עד יומא דין.

יב) ויאמר גחזי אכל בן אין לה וגו'. אמר ילה אלישע. הא ודאי שענתא קיימא, דהא יומא גרים. ויאמר למועד הנה פעת תיה את חוכקת בן. ותהר האשה ותלד בן למועד הנה פעת תיה אשר דבר אליה אלישע. למועד ודאי. לכתר מית. מאי טעמא מית. אלא בגין דאתיהב לה, ולא לבעלה. ומאתר דנוקבא אתקשר, ומאן דאתקשר בנוקבא, מותא אודמנת קמיה. מנא לן דלה אתיהיב, דכתיב את חוכקת בן.

יג) תא חזי, באברהם כתיב שוב אשוב אליך, ולא אליה, אליך ודאי, פך אתקשר, ולא בנוקבא. מאן דאתי מסטרא דנוקבא, מותא אקדים לרגלוי. ותעל ותשכיבהו על מטת איש האלהים, בגין דתמן יתמת קדושה עלאה מפלא.

יד) ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד. מכאן, דהיא עקרא דביתא, ולא עוד אלא דאיהי אזלת אכתריה, ולא בעלה. ויגש גחזי להדפה הא אוקמוה.

טו) ויאמר איש האלהים הרפה לה. מאי שנא הכא דאמר איש האלהים, וכד הנה במתא אלישע. אלא הכא ודאי איש האלהים, דהכא הוא דוכתייה, ולא במתא, ולא בשעתא דהוון בני נביאי קמיה.

חלופי גרסאות

1 מוסיף כחד ולא ליבעי ליה לאיש שאתפרשא מן עמא לעלם. 2 ליג לה. 3 ליג מנא לן. 4 אתיהיבת. 5 ליג ולא אליה. 6 מוסיף בנוקבא אליך ולא אליה. 7 מסטר נוקבא. 8 אקרי. 9 מוסיף הות חמת. 10 חזא. 11 אלא.

מסורת הזהר

(ח) (בראשית י"ח) וירא מ"ג צ"ב.

הסולם

ויעבור אלישע אל שונם

באברהם כתוב, שוב אשוב אליך, ולא אליה. אליך ודאי, כך התקשר ולא בנקבה. כי מי שבא מצד הנקבה, המות מקדים אותו. ותעל ותשכיבהו על מטת איש האלקים, משום שראתה שם קדושה עליונה יותר מכולם.

מאמר

מתחילה. וע"כ, אין אדם צריך לפרוש מן העם לעולם, כי רחמי הקב"ה נמצאים תמיד על העם כולו ביחד. ומשום זה אמרה, בתוך עמי אנכי יושבת, ואיני רוצה להפרד מהם, כמו שעשיתי עד היום הזה.

יד) ויאמר לה השלום לך השלום לאישך וגו'. מכאן, שהיא עקרת הבית. שחקדים שלומה לשלום בעלה. ולא עוד, אלא שהיא הלכה אחריו, אחד הנביא, ולא בעלה. ויגש גחזי להרפה. כבר בארוה.

יב) ויאמר גחזי אכל בן אין לה וגו': אמר לה אלישע. הרי ודאי השעה עומדת לך להושע בבן, כי היום גורם. כי בראש השנה נפקדו עקרות כנ"ל. ויאמר למועד הזה וגו' ותהר האשה ותלד בן וגו', ואחר כך מת. שואל, מה הטעם שמת. ומשיב. אלא משום שהבן ניתן לה ולא לבעלה, וממקום הנקבה נקשר, ומי שנקשר בנקבה, מיתה נועדת לו. ומאין לנו שהוא ניתן לה, כי כתוב, את חוכקת בן.

טו) ויאמר איש האלקים וגו': שואל. מה השינוי כאן שקראו הכתוב איש האלקים, וכאשר היה בעיר קראו אלישע. ומשיב. אלא כאן ודאי הוא איש האלקים, כי כאן הוא מקומו, ולא בעיר, ולא בשעה שהיו בני הנביאים לפניו. וע"כ לא נקרא שם איש האלקים אלא אלישע.

יג) תא חזי באברהם וכו': בוא וראה,

(דפו"י דף מ"ד ע"ב) ע"י "ברכת שלום" עה"ת מאמר לח (ה')

בשלה

ה

טז) ויני העלים ממני וגו', כמה דאת אמר ט ויני המטיר על סדום ועל צמורה, דא ביי דינא דלתתא. ולא הגיד לי, מאי טעמא לא ידע אלישע. אלא אמר קודשא בריך הוא, ומה אנא קטיל להאי, אי אימא ליה, לא ימות, דהא נבזבזא דיליה הוא. ודאי אית ליה למימת, דהא אתמר, דכתיב את חובקת בן, ומאתר דנוקבא גרים מותא, וכגיני כד י לא אמר ליה.

יז) ויאמר לגחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך. והא אוקמוה ואסתלק ניסא מגיה. חי יי וחי נפשך אם אעזבך, אמאי כיון דגיתחי תוה אזיל. אלא היא נדעת ארחוי דההוא רשע דגיתחי, דלאו איהו כדאי דישתכח ניסא על ידוי.

יח) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו'. אמאי, אלא דאשגח אלישע וידע דאתרא דא הוא דגרים, דאתקשר ביה השתא. וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, לקשרא ליה באתרא אתרא עלאה, אתר דחיינ אשתכחו ביה.

יט) ולא יכול לאעקרא ליה מאתר דאתקשר ביה בקדמיתא, אלא אתער רוחא דא מלעילא, ואתקשר בהאי אתר, ואתיב ליה נפשיה. דאי לא הכי לא תוה קאים לעלמין. ויזורר הנער עד שבע פעמים, ולא סליק יתיר, כמה דאת אמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

כ) ודא הוא חבוק נביאה, כמה דאת אמר את חובקת בן. אי הכי חבוק מבעי ליה, אמאי חבוק תרי. אלא, חד דאמיה, וחד דאלישע, דאתחבק עמיה.

מסורת הזהר

טז) (בראשית י"ט) נח מי צ"א ויהי ר"י ט"ד של"ב, כ"א ט"ד שכי"ז. י' (תהלים צ') חיי שרה י"ג צ"א.

חלופי גרסאות

פ דינו, צ נבואה, ק והא, ר ליג לא, ש אשגח, ת דאתא, ול"ג דא, א ליג ביה; ביה בריונו.

מאמר

הסולם

ויעבור אלישע אל שונם

שגרם לו למות, וע"כ וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו כדי לקשר אותו במקום אחר עליון דהיינו במקום הזכר, מקום ששם נמצאים חיים. יט) ולא יביל לאעקרא וכו'; ולא היה יכול לעקור אותו ממקום הנקבה שנקשר בו מתחילה, עד שהעיר רוח אחד מלמעלה, ונקשר במקום זה העליון, והשיב לו נפשו. ואם לא עשה כן לא היה קם לתחיה לעולם. ויזורר הנער עד שבע פעמים. ולא עלה יותר משבע, שהוא כנגד שבעים שנות חייו. כמש"א. ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

כ) ודא הוא חבוק וכו'; וזה הוא חבוק הנביא. כש"א, את חובקת בן. וחבוק הוא מלשון חיבוק. ושואל, אם כן חבוק היה צריך להקרא, ולמה נקרא חבוק, שהמשמעות שני חיבוקים. ומשיב, אלא חיבוק אחד הוא דאמו, וחיבוק אחד של אלישע שנחבק עמו בשעה שהחיה אותו. פירוש אחר. שני חבוקים היה לו, בין מצד זה של אמו ובין מצד זה של הנביא. חבוק אחד, ממקום שהוא שיהיה תלוי בו מתחילה. דהיינו

טז) וזה העלים ממני וגו': הוא כמש"א וזה המטיר על סדום וגו', אשר וזה פירוש, הוא ובית דינו, וזה בית דין שלמטה, דהיינו המלכות. ולא הגיד לי, שואל, מה הטעם שלא ידע אלישע. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, ואיך אני הורג את זה, אם אומר לו, לא ימות, כי מתנה שלו הוא, ויתפלל עליו, ולא יתנו שימות. ויש לו למות ודאי, כי למדנו, שכתוב, את חובקת בן ונקשר במקום הנקבה, וממקום הנקבה נגרם המות. ומשום זה לא אמר לו.

יח) וישם פיו על פיו וגו': שואל למה עשה כן. ומשיב, אלא שהסתכל אלישע וידע שמקום זה, של הנקבה, שנקשר בו עתה, הוא (דפויי דף מ"ד ע"ב *) דף מ"ה ע"א)

בשלה

ב ד"א ד' תגרי חבוקין הוו ביה, בין להאי סטרא בין להאי סטרא. חבוקא חדא, ההוא אתר דההו תלי ביה בקדמיתא. חבוקא אתרינא דסליק ליה לדרגין עלאין נתיר, ובג"כ חבוקא תגרי.

כא תפלה לחבוק הנביא, מאי תפלה. אלא דא הוא אתר, דההו קשיר ביה בקדמיתא, ודא הוא תפלה של יד. על שגיונות. דההוא יומא דאתקשר ביה, שגיונות דעלמא הוו תליין קמי קב"ה, דוגבורה הוה שליט, וע"ד אתקשר ביה האי תפלה.

כב ד"א תפלה לחבוק הנביא, תפלה לחבוק: בגין חבוק, דאיהו עכיד בגיניה. יי' שמעתי שמעך נראתי וגו', ת"ח, פד הנה אתער עליה רוחא דנבואה על אתר דא דהוא תפלה, הנה אתי ונהו דחיל ומנדעוע. מתלא אמרי, מאן דנשיך ממלכא, מקליה אנדעוע.

כג יי' פעלך בקרב שנים חייהו, מאן פעלך. אלא, עליה קאמר, דאיהו פעל דיליה. בקרב שנים חייהו. קב ליה חיין להאי פעלך, בקרב שנים עלאין. ד"א, חייהו דלא ימות פד בקדמיתא.

כד על שגיונות, מאי על שגיונות, על שגיאות מבעי ליה. כד"א שגיאות מי יבין. אלא שגיונות, כד"א שגיון לודו. זיני תושבתין הוו קמיהו דנביאי, למישרי עליהו רוח נבואה, כד"א ופגעת חבל נביאים יורדים מתבמה ולפניהם

חלופי גרמאות

ב ל"ג ד"א, ג ל"ג אתר, ד ונוקבא, ה בהאי, ול"ג ביה, ו כלבא, ז ל"ג דא, ח כרבקדמיתא, ט מוסיף אלא כלא הוא אל שגיונות; אלא כלא הוא כד"א.

מסורת הזהר

ב (חבוק ג') לעיל אות א' צ"ב, ל' (תהלים י"ט), ט (שם ז'), ו (ש"א י').

דרך אמת ד' הקדמה בראשית ז' ע"ב.

ויעבור אלישע אל שונם

החיבוק שלו, על מקום זה, על רוח הנקבה, שהוא תפלה, שהיה לו מחיבוק של אמו, היה בא ומתירא ומזדעוע, שלא יחזור עליו דינין של הנוקבא, וע"כ אמו ה' שמעתי ששמען יראתי, משל אמרו, שהמנושך מכלב מזדעוע מקולו.

כג ה' פעלך בקרב שנים חייהו: שואל, מי הוא, פעלך, ומשיב, אלא על עצמו אמר שהוא פעל שלו. בקרב שנים חייהו. פירושו, תן לו חיים לפעלך בקרב שנים העליונים, שהם הספירות. פירוש אחר, חייהו שלא ימות כבתחילה.

כד על שגיונות: שואל, מהו על שגיונות, על שגיאות היה צריך לומר, כמש"א, שגיאות מי יבין, ומשיב, אלא שגיונות פירושו, כש"א שגיון לודו, שהוא זמר ושבח, כי מיני תשבחות היו לפני הנביאים להשרות עליהם רוח הנבואה. כמש"א, ופגעת חבל נביאים יורדים מתבמה ולפניהם תוף וחליל וגו'. וכתוב, ועתה קחו לי מגנן וגו' וכל שכן חבוק, שהיה צריך יותר

הסולם

מאמר

דהיינו ממקום הנקבה כנ"ל. חבוק אחר, שהעלה אותו יותר למדרגות העליונות, דהיינו למקום הזכר כנ"ל. וב' חבוקים אלו נכללים בחבוק אמו, וכן בחבוק הנביא. ועל כן נקרא חבוק שמשמעותו שני חבוקים.

כא תפלה לחבוק וגו': שואל, מהו תפלה שואמר כאן, ומשיב, אלא זהו המקום שהיה נקשר בו תחילה. מצד אמו, וזה הוא תפלה של יד דהיינו הנוקבא ד"א, שנקראת תפלה. על שגיונות. פירושו, כי יום ההוא שנקשר בו, שגיונות העולם היו תלויים לפני הקב"ה, שהיה ראש השנה כנ"ל, וגבורה שהיא הנוקבא היתה שולטת, ועל כן נקשר בו תפלה הזו. שהיא הנוקבא.

כב ד"א תפלה לחבוק וגו': פירוש אחר, תפלה לחבוק הנביא. תפלה לחבוק, פירושו, בשביל חבוק, דהיינו בשביל ב' החיבוקים, שהוא, הנביא עשה בשבילו. ה' שמעתי שמעך יראתי וגו'. בוא וראה כשנתעורר עליו רוח הנביא, שהוא זכר, בשעת

(דפו"י דף מ"ה ע"א)

בשלה

ז
נבל ותוף וגו', וכתוב ^ט ועתה קחו לי מגנן וגו'. וכל שפן חבקוק, דאצטריך ליה יתיר מפלהון, לנניחא דרוחא, ובלבסמא לההוא אתר, לאמשכא עליה רוח נבואה. וכן פלהו נביאי פהאי גוונא, בר ממשא דסליק על פל שאר נביאי ידעלמא, ופאה חולקיה.

כה) ת"ח, פד נפקו ישראל ממצרים, רוחיהון תהו תביר בגווייהו, ותהו שמעין אינון תושבתון, ולא יכלין למחדי, ובשעתא דכלהו אוכלסין ורתיכין נפקו בשכינתא, פלהו ארימו תושבתון ושירין קמי קב"ה, ואתער קודשא בריך הוא רוחיהון דישראל, ותהו שמעין אינון תושבתון, וקאים רוחיהון בגווייהו דלא פרתון.

כו) בר נש פד איהו שביק פולתנא, פדין גרע תבירו דגרמוי, תבירו דרוחיהו. פה ישראל, פד נפקו ממצרים, פדין טעימו טעמא דמותא, וקב"ה אפי לון, דכתיב ^{טו} ויני הולך לפניהם יומם וגו'. וכל אורחין, תהו סלקין ריחין דאסנתא, ועאלין ^{טז} לגופייהו ואתסין, וקל תושבתון דתהו שמעין, תהו חדאן ונניחין ברוחיהון.

כז) ופרעה וכל אינון אוכלוסין דליה, תהו אזלי בתרייהו, לאונפא לון, עד דנפקו מארעא דמצרים. וכן פל אינון רברבין ידממנן עליהון, ועל שאר עמין, אויפו לה לשכינתא ולישראל פלהו, עד דשאריו באיתם בקצה המדבר, הה"ד, ויהי בשלה פרעה את העם וגו'. כי קרוב הוא, כי קרוב הוא אומא דאומי אבימלך לאכהן, על תהו טיבו דעבדו פלשתים לאכהן, דכתיב ^{טז} כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.

חלופי גרסאות

י ל"ג וכתוב. כ מוסף ולבסמא ליה. ל עלמא. ט לגבייהו. ז דיממנן.

מסורת הזהר

ט) (מ"ב ג) וישב ט' צ"ב. ט) (שמות י"ג) נח את ש"פ. וישלח ס"ז צ"ב. ז"ח ל"ב ט"ד שכ"א, שכ"ח, צ"ב ט"א שלי"ז. ט) (בראשית כ"א).

הסולם

ויעבור אלישע אל שונם

ממצרים אז טעמו טעם המות, והקב"ה ריפא אותם, שכתוב, וה' הולך לפניהם יומם וגו'. וכל הדרכים היו מעלים ריחות של רפואה, ובאו לגופם ונרפאו. ומקול של התשבחות שהיו שומעים, היו שמחים ונחים ברוחם.

כז) ופרעה וכל אינון וכו': ופרעה וכל האנשים שלו היו הולכים אחרי ישראל ללות אותם עד שיצאו מארץ מצרים. וכן כל השרים העליונים, הממונים עליהם ועל שאר העמים, לוו את השכינה וישראל כולם עד שהנו באיתם בקצה המדבר. ז"ש, ויהי בשלה פרעה את העם וגו'. כי קרוב הוא, פירוש, כי קרוב היא אותה השבועה שהשביע אבימלך את האבות, בשביל טוב ההוא שעשו הפלשתים אל האבות, שכתוב, כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.

ויהי

מאמר

יותר מכולם לנחת רוח, ולהמתיק אותו מקום שהיא הנוקבא, שהיה מקושר בה תחילה. כדי להמשיך עליו רוח הנבואה, וכן כעין זה כל הנביאים, חוץ ממשא, שעלה על כל נביאי העולם, אשרי חלקו.

כה) ת"ח, פד נפקו וכו': כוא וראה, כשיצאו ישראל ממצרים, רוחם היה נשבר בקרבם והיו שומעים התשבחות, של המלאכים, ולא יכלו לשמות. ובשעה שכל מחנות המלאכים והמרכבות יצאו עם השכינה, כולם הרימו קולם בתשבחות ושירים לפני הקב"ה, והעיר הקב"ה רוחם של ישראל והיו שומעים התשבחות, של המלאכים, ועמד רוחם בתוכם, שלא פרח מהם.

כו) בר נש כד איהו וכו': אדם אחר שעזב את עבודתו, או יודע ומרגיש שבירת עצמותיו ושבירת רוחו. כך ישראל, כשיצאו

(דפו"י דף מ"ה ע"א)

ה

בשלה

כח וַיְהִי בְשֵׁלַח פְּרַעַה אֶת הָעָם, מִה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיִּקָּם פְּרַעַה לְיִלְהָ הוּא וְכָל עַבְדָּיו. תָּא תְּזַי, נוֹקְמָא עֲלָאָה דְעַבְד קוּב"ה בְּמִצְרַיִם. תִּלְת מוֹתְנֵי הוּוּ. חַד, דְעַבְדוּ בּוּכְרִין בְּמִצְרַיִם, דְקָטִילוּ כָּל אֵינוֹן דְאַשְׁכְּחוּ. וְחַד, דְקָטַל קוּב"ה בְּפִלְגוֹת לְיִלְהָ. וְחַד, כִּד חֲמָא פְּרַעַה מוֹתְנָא בְּבִיתֵיהָ בְּכַנּוּי וּבְעַבְדוּי, קָם וְזָרִיז גְרַמְיָה, וְקָטִיל אַפְרַכִּין וְסַרְכִּין, וְכָל דְאַמְלִיכוּ לִיהָ * לְסַרְכָּא בְּעַמָּא עַד דְאוּרִינְתָא אֶסְהִידַת עָלֶיהָ דְאִיהוּ קָם בְּלִילְיָא מִמֶּשׁ. כְּמָה * דְלִילְיָא * קָטַל בּוּכְרִין וְעַבְד נוֹקְמִין, הֲכִי קָם פְּרַעַה בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם, וְקָטַל וְעַבְד נוֹקְמִין * בְּסַרְכּוּי, וְאַפְרַכּוּי, וְאַמְרַכְלוּי, וְכָכַל אֵינוֹן וְבְרַכִּין * הַה"ד * וַיִּקָּם פְּרַעַה * לְיִלְהָ, וְדָקָם לְקָטַל וּלְשִׁיצָאָה.

כט אֹרְחוּי דְכִלְבָּא, * כִּד מְחִיזִין לִיהָ בְּאַבְנָא, אִיהוּ אֶתִי * וְנִשְׁיף לְמַכְרֵיהָ, כִּף פְּרַעַה, לְכַתֵּר אִיהוּ * הָהוּ אֶזֶל בְּשֹׁנְקִי, וְהָהוּ * מְכַרִּיז וְאָמַר, קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתּוֹן קָטַלְתּוֹן לְכָל בְּנֵי מְתָא, אַתּוֹן קָטַלְתּוֹן * סַרְכִי וְאַפְרַכִי וְכָל בְּנֵי בֵיתִי, הַה"ד וַיִּקְרָא לְמִשָּׁה וּלְאַהֲרֹן לְיִלְהָ. פִּינֹן דְכִידְכּוֹן הָהוּ כְּלָא, וּבְרַכְתֶּם גַּם אוֹתִי, דְלָא תִקְטְלוּן לִי. וּלְכַתֵּר אִיהוּ בְּגַרְמֵיהָ אוֹזִיף לוֹן, וְאַפִּיק לוֹן מְאַרְעָא, הַה"ד וַיְהִי בְשֵׁלַח פְּרַעַה אֶת הָעָם וְגו'.

ל * וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יָם סוּף, לְתַקְנָא אַרְתָּא * לְאַתְרֵיהָ. ר' יְהוּדָה אָמַר, מֵאִי שְׁנָא כִּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, * דְכְתִיב, * שְׁלַח אֶת עַמִּי, * כִּי

מסורת הזהר
(שמות י"ב) בא אות קכ"ז. (ק) ח"ב מו. ח"ג קח: (שמות ה') ח"ג שד. (ו) (שם ט').
(ז) (שמות ה') ח"ג שד. (ח) (שם ט').
ליה (ד"א). א ל"ג הוה; הוא. ב אכריו. ג סרכוי ואפרכוי. ד לאתסאה. ה כתיב.
דרך אמת ה) כלם מיני שרים ופקידים.

מאמר
כח וַיְהִי בְשֵׁלַח פְּרַעַה אֶת הָעָם: מה כתוב למעלה, ויקם פרעה לילה וגו'. בוא וראה נקמה העליונה שעשה הקב"ה במצרים. ג' מיתות היו. אחד, שעשו הבכורים במצרים, שהרגו כל אלו שמצאו. ואחד, שהרג הקב"ה בחצות לילה. ואחד, כשראה פרעה את המות בביתו ובבניו ובעבדיו, קם וזירז עצמו והרג את השרים והמושלים, וכל שיעצו לו למאן לשלוח את העם, עד שהתורה העירה עליו, שהוא קם כלילה ממש. דחיינו בדיני הנוקבא הנקראת לילה. כמו שהלילה, שהוא הנוקבא, הרג בכורות ועשה נקמות, כך קם פרעה בארץ מצרים והרג ועשה נקמות בשליטיו ושריו ופקידיו ובכל מיני השרים. ז"ש ויקם פרעה לילה, שקם להרוג ולהשחית.

מאמר ויסב את העם
ל * וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר וְגו': היינו לתקן את הדרך אל מקומו. כלומר, כדי לעשות קריעת ים סוף. שאם לא כן. היה מספיק לנחותם דרך המדבר לבד, ולא דרך ים סוף.
רבי יהודה אמר וכו': שואל, מה השינוי, כשהיו ישראל במצרים, כתוב, שלח את עמי. כי אם מאן אתה לשלח את עמי בני בכרי ישראל, אע"פ שבעת ההוא לא היו נמולים ולא נקשרו בו, בהקב"ה. כראוי, וכאן שהיו נמולים

בשלה

ט

אם מאן אתה לשלח את עמי, בני בכורי ישראל, ובההוא זמנא לא הוו גזירין, ולא אתקשרו ביה פדקא יאות. והכא דהוו גזירין, ועבדו פסחא, ואתקשרו ביה, קרי לון את העם.

א) אלא בגין ההוא ערב רב, דאתדבקו בהו, ואתערבו בהדיהו, קרי לון את העם סתם. וכד"א, ויגוף יי את העם על אשר עשו את העגל. ויקהל העם על אהרן. וירא העם כי בשש משה. וכן פלהו.

ב) ר' יצחק ור' יהודה הוו אזלי ומאושא ללוד, ויהו עמהון יוסי טייעא, בקטירא דגמלי. עטופירא בכתפיהו. עד דהוו אזלי, אשפח ההוא יוסי טייעא אנתו תדא דשאר עמין, דקטיר בירוקי יתקלא, אשתמיט מנייהו ואתקיף בה, ואתא עלה. תוהו ר' יצחק ור' יהודה, אמרו ניתוב מארתא דא, דהא קוב"ה בעא לאתזאה לן, דלא נתחבר בהדיה. תבו מארתא, בדקו בתריה, ואשפחו דבריה דבת אל נכר הוה, ואבוה פסיל ורעא הוה. אמרו, בריך רחמנא דשזיב לן.

ג) פתח ר' יצחק ואמר אל תתחר במרעים. מאן אינון מרעים, דלא פתיב חטאים, או רשעים. אלא מרעים, דאבאישין לגרמיהו, ולהני דמתתכרן בהדיהו. ר' יהודה אמר, מרעים: אחיק גרמף מרעים דלא תהוון רעים ותכרים פתדא, דלא יבאישו לך עובדוי, ותתפס בחטאוי.

ד) ת"ח, אי לא הוו אינון ערב רב דאתתברו בהון ישראל, לא אתעביד

מסורת הזהר

ת) (שמות ד') לך קמ"ד צ"ד. א) (שמות ל"ב) ח"ב קצג. ז"ח כ"א ט"ד שליט. ב) (תהלים ל"ז) ויחי קצ"ג צ"א.

חלופי גרסאות

ו היינו דכתיב. ז לאושא ולי"ג ללוד. ח עטפורה. ט סקטינא; דקטירוי. י החקלא. כ ל"ג דא. ל פסול זרעיה. מ יבאיש לך בעובדוי.

דרך אמת ון בקישור מיני גמלים יחד. זן ומשא על כתפיהם. חן שהיתה מלקטת עשב השרה ונשמט מהם ואנס הגויה ובא עליה.

מאמר

נמולים, ועשו הפסח, ונקשרו בו, קורא אותם את העם, ולא עמי. לא) אלא בגין ההוא וכו': ומשיב. אלא משום ערב רב הוא שנדבקו בהם ונתערבו עמהם, קורא אותם את העם סתם. ולא עמי. כמו שאתה אומר, ויגוף ה' את העם וגו', ויקהל העם על אהרן. וירא העם כי בשש משה. וכן כולם, בעת שישראל היו במצב גרוע, קורא אותם עם סתם, ולא עמי.

הסולם

מדרך הזה, שהרי הקב"ה רצה להראות לנו, שלא נתחבר עמו. שבו מן הדרך. בדקו אחריו, ומצאו שהוא בנה של בת אל נכר, ואביו זרע פסול היה. אמרו ברוך הרחמן שהציל אותנו. לג) פתח ר' יצחק וכו': פרי' ואמר, אל תתחר במרעים. שואל. מי המה מרעים, שלא כתוב, חטאים או רשעים. ומשיב, אלא מרעים הם שמריעים לעצמם ולאותם שמתחברים עמהם. ר' יהודה אמר, אל תתחר במרעים פירושו, הרחק עצמך ממרעים, שלא תהיו חברים ורעים עמהם יחד. שלא יזיקו לך מעשיו ולא תתפש בחטאיו.

ויסב את העם

לד) ת"ח אי לא וכו': בוא וראה, אם לא היו אלו ערב רב שנתחברו בישראל, לא היה נעשה אותו המעשה, של העגל, ולא מתו מישראל כל אלו שמתו, ולא גרמו לישראל, כל מה שגרמו. ובוא

(דפו"י דף מ"ה ע"ב)

בשלה

ההוא עובדא, ולא מיתו מישראל, כל אינון דמיתו, ולא גרים לון לישראל כל מה דגרים. ות"ח, ההוא עובדא, וההוא חובה ממש, גרים גלותהון דישראל.

ל"ח) דתנינן, בעא קודשא בריך הוא, דישתפחון ישראל בההוא שעתא כמלאכי עלאי, ולמעבד להון חירין מפלא, חירין ממותא, ולמתיי חירין מן ישעבודא דשאר עמין, כמד"א, חרות על הלוחות, אל תקרי חרות, אלא חירות.

ל"ט) פין דאתעביד ההוא עובדא, גרימו פלא. גרימו מותא, גרימו ישעבוד מלפון, גרימו דאתברו אינון לוחי קדמאי, גרימו דמיתו מישראל, כמה אלפין מנייהו. וכל דא, בגין אתחברותא דאינון ערב רב, דאתחברו בהו.

ל"י) אוף הכא, בגיניהון, לא אתקרון בני ישראל, ולא ישראל, ולא עמי, אלא העם סתם. ואי תימא וחמושים עלו בני ישראל. כד הו סלקין ממצרים, ולא אתחברו בהדייהו אינון ערב רב, קרי לון בני ישראל, פין דאתחברו בהדייהו, דכתיב וגם ערב רב עלה אתם, קרי לון העם.

ל"א) רבי יוסי אקשי ואמר, כתיב כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. אי הכי, כל יומא הו חמאן לההוא ערב רב. אמר רבי יהודה, ערב רב כתיב, ולא מצרים, דהא כמה שאר עמין הו דיירי במצרים. ולא עוד אלא דכלהו אתגורו, וכיון דאתגורו, לא אקרון מצראי.

ל"ב) ועל פומא דמשה קבילו לון. ותיינו מה דאמר הכתוב, לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם. צויתם כתיב. וחמושים עלו בני ישראל

חלופי גרסאות

1 מוסיף שעבודא אחרא. 2 מוסיף לא בני. 3 ל"ג ממצרים. 4 ל"ג קרי לון בני ישראל. 5 ל"ג מן דכתיב עד קרי. 6 מצרים.

מסורת הזהר

1 (שמות ל"ב) ב"א שמיט צ"א. 2 (שמות ל"ב) ב"א קצ"ו צ"ב.

ויסב את העם

ממצרים ועוד לא נתחבר עמהם הערב רב קורא אותם בני ישראל, כיון שנתחברו עמהם, שכתוב, וגם ערב רב עלה אתם, קורא אותם העם.

ל"ח) ר' יוסי אקשי וכו': ר"י הקשה ואמר, כתוב, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עד עולם. אם כן, הרי בכל יום היו רואים את הערב רב, שהיו מצרים. אמר ר' יהודה ערב רב כתוב, ולא מצרים, כי כמה עמים אחרים היו במצרים, ומהם היו הערב רב. ולא עוד. אלא שכולם נמולו, וכיון שנמולו לא נקראו מצרים.

ל"ט) ועל פומא דמשה וכו': ועל פי משה קבלו אותם. והיינו מה שאמר הכתוב, לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם. צויתם כתוב, דהיינו שחשבה צויה אותם שיקבלו הערב רב. וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. פירושו אחד מחמשה היו ישראל. ור' יוסי אומר, חמשה היו מישראל ואחר מערב רב

הסולם

מאמר

ובוא וראה, מעשה הזה ועון הזה גרם הגלות לישראל.

ל"ח) דתנינן בעא וכו': שלמדנו, הקב"ה רצה שימצאו ישראל באותה שעה, בקבלת התורה, כמלאכים העליונים ולעשות אותם חירות מכל, חירות ממות, ושיהיו בני חורין משעבוד שאר העמים. כש"א חרות על הלוחות. אל תקרי חרות עם חית קמוצה, אלא חירות עם ח' צרויה.

ל"ט) כיון דאתעביד וכו': כיון שנעשה אותו המעשה, גרמו הכל, גרמו מות, גרמו שעבוד מלכויות, גרמו שנשברו לוחות הראשונות, גרמו שמתו מישראל כמה אלפים מהם. וכל זה משום התחברות הערב רב שהתחברו בהם.

ל"י) אוף הכא בגיניהון וכו': אף כאן בשביל הערב רב, לא נקראו בני ישראל, ולא ישראל, ולא עמי, אלא העם סתם. ואם תאמר, שכתוב, וחמושים עלו בני ישראל. הוא כשעלו (דפויי דף מ"ה ע"ב *) דף מ"ו ע"א)

יא

בשלה

מארץ מצרים, חד מתמשה הו. ור' יוסי אומר תמשה מישראל, וחד מנייהו. רבי יהודה אומר, וחמשים: אחד מחמשים.

מז) אר"ש, בגין דההוא יובלא סליק לון ממצרים, בגין פך וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ואי לאו, לא סליקו, ועל דא אתעכבו תמשין יומין לקבלא אורייתא. ומההוא אתר נפקת אורייתא, ואתיהיבת, ועל דא וחמשים חסר. דבגין דא עלו בני ישראל מארץ מצרים.

מזא) ויקח משה את עצמות יוסף וגו'. אמאי סליק גרמוי. אלא, בגין דההו רישא לנחתא לגלותא. ולא עוד, אלא ודאיהו סימנא דגאולה הנה וליה ואומי להו לישראל על דא, הה"ד כי השבע השביע את בני ישראל, והא אתמר.

מזב) ונפאה חולקא דמשה, דישראל הו עסקי למשאל ממונא ממצראי, ומשה הנה עסיק באומאה דיוסף. ואית דאמרי ארונא בנילוס הנה, ובשמא קדישא סליק ליה. ועוד אמר משה, יוסף, הגיע זמן פורקנא דישראל, ואמר עלה שור. וסליק. ואית דאמרי, בין מלכי מצראי הנה, ומתמן סליק. ואית דאמרי, בגין דלא יעבדון ליה ע"ז, שור בנילוס וסרח בת אשר חויאת ליה למשה.

מזג) ויני' הולף לפניהם יומם. רבי יוסי פתח, ו למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. פמה חביבא אורייתא קמיה דקודשא בריה הוא, דכל מאן דאשתדל

חלופי גרסאות

ר דאיהו הנה סימנא לגאולה דגאולה. ו מוסיף ליה למשה שאמר יוסף ואלקים פקד יפקוד והוא היה סימן שמה כשאמר פקד פקדתי שהיה אמת. ו ל"ג מן זכאה עד סוף אות מ"ב. א מוסיף סליק ליה.

מסורת הזהר

ח) ב"א קל"ז צ"ג. ו) לעיל אות כ"ה צ"ע. ז) (תהלים כ"ב) ח"ב י. ח"ג כא: כה: רמג.

ויסב את העם

על זה, ז"ש, כי השבע השביע את בני ישראל. והוא נתבאר.

מב) זכאה חולקא דמשה וכו': אשרי חלקו של משה, שישראל היו עוסקים לשאל כסף ממצרים, ומשה היה עסוק בשבועה של יוסף. ויש אומרים, שהארון שלו בנילוס היה ועל ידי שם הקדוש העלה אותו. ועוד אמר משה, יוסף, הגיע הזמן של גאולת ישראל. ואמר עלה שור, ועלה. כי יוסף נקרא שור, כמ"ש בכור שורו הדר לו וגו'. ויש שאמרו, בין מלכי מצרים היה, ומשם עלה. ויש אומרים, שכדי שלא יעשוהו עבודה זרה, שמו אותו בנילוס, וסרח בת אשר, שהיתה חיה בשעת המעשה, הראתה למשה מקומו.

מאמר ותי' הולף לפניהם יומם

מג) ותי' הולף לפניהם יומם: ר' יוסי פתח, למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. כמה אהובה התורה לפני הקב"ה, שכל מי שעוסק בתורה

המולם

מאמר

רב. ר' יהודה אומר, וחמושים, אחד מחמשים היו הערב רב.

מ) אר"ש בגין וכו': אמר ר' שמעון, משום שהיוכל, שהוא בינה, העלה אותם מארץ מצרים, משום זה כתוב, וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים, שהיא בינה הנקראת יובל, שיש בה חמשים שערים, ואם לא היוכל לא היו עולים. ועל כן נתעכבו חמשים יום לקבל התורה. וממקום התוא מיובל יצאה התורה וניתנה. ועל כן, וחמשים חסר. כלומר, אם פירושו מזוינים, היה צריך לומר חמושים עם ו'. אלא יורה על מספר חמשים שה"ס יובל. שבשביל זה עלו בני ישראל ממצרים.

מא) ויקח משה את עצמות יוסף וגו': שואל. למה העלה משה עצמותיו. ומשיב. אלא משום שהיה הראשון לרדת לגלות. ולא עוד אלא שהיה לו סימן הגאולה, דהיינו פקוד יפקוד, (דש"י שמות ג' י"ח) והשביע לישראל (דפוי"ף דף מ"ז ע"א)

יב

בשלה

באורייתא, רחמים הוא לעילא, רחמים הוא לתתא, קב"ה אצית ליה למלוווי, לא שביק ליה בהאי עלמא ולא שביק ליה בעלמא דאתי.

מוד ואורייתא בעי למלעי בה ביממא ובליליא, דכתיב, ^ט והגית בו יומם ולילה. וכתיב ^ס אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. תינח ביממא, בליליא אמאי. בגין דיקא שכית לגבי שמא קדישא שלים. כמה דלית יומם בלא ליליא, ולא איהו שלים, אלא דא עם דא, כן בעי אורייתא, לאשתפתא עמיה דב"נ יומא וליליא, למתוי שלימותא לגבי דב"נ יומם ולילה.

מודה והא אתמר, דעקרא דליליא, מפלגותא ואילף. ואע"ג דפלגו קדמיתא בבללא דליליא הוא, אכל בפלגות ליליא, קודשא בריה הוא עאל בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא, וכדן, בעי ליה לבר נש למיקם, ולמלעי באורייתא.

מוז והא אתמר, דקוב"ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן, פלהו צייתין לקליה, הה"ד ^ס היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. והא אוקמוה, היושבת בגנים: דא כנסת ישראל, דאיהי משבתת ליה לקודשא ב"ה, ^ז בשבתא דאורייתא, בליליא. וקאח חולקיה מאן דאשתתף בתדה, לשבתא ליה לקודשא ב"ה בשבתא דאורייתא.

מוז וכד אתי צפרא, כ"י אתיא ^ח ומשתעשעא ביה בקב"ה, ואושיט לה לגבה שרביטא דחסד, ולא עלה בלחודקא, אלא עלה, ועל אינון דמשתתפין בתדה, והא אתמר דכתיב, ^ט יומם יצנה יי' חסדו ובלילה וגו'. ועל דא אילת השחר אקרי.

מסורת הזהר

(י) יהושע א' הקס"ז קמ"ה צ"א. ז"ח מ"ז ט"א ש"ז.
(ט) ירמיה ל"ג ב"א קצ"ג צ"ג. (שח"ש ח') לך ז' צ"א. (תהלים מ"ב) לך ג"ד צ"א.

חלופי גרסאות

ב ל"ג בכללא. ג מוסיף ליליא אחרא. ד באורייתא ול"ג בשבחה. ה ומשתעי.

מאמר

הסולם

וה' הולך לפנייהם יומם

בתורה אהוב הוא למעלה, אהוב הוא למטה, והקב"ה מקשיב לדיבוריו, ואינו עוזב אותו בעולם הזה ואינו עוזב אותו לעולם הבא.

מד ואורייתא בעי זכו': והתורה, צריכים לעסוק בה ביום ובלילה, שכתוב, והגית בו יומם ולילה. וכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה. שואל. יצדק ביום, שהוא זמן עבודה לכל, אבל בלילה, שהוא זמן מנוחה, למה צריכים לעסוק בתורה. ומשיב. כדי שיהיה נמצא אצלו שם שלם, כי כמו שאין יום בלי לילה. ואינו שלם אלא זה עם זה, כך צריכה התורה להמצא עם האדם יום ולילה, ויהיה השלמות אצל האדם יום ולילה. פירושו. יום הוא ז"א ולילה הוא הנוקבא. וכשעוסק בתורה יום ולילה נמצא מיוחד ז"א ונוקבא, שזהו כל השלמות, בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד.

מה והא אתמר דעקרא זכו': והרי למדנו, שעיקר הלילה הוא מחצות ואילך, ואע"פ שחצי לילה הראשונה הוא בכלל הלילה, אבל (דפו"י דף מ"ז ע"א)

יג

בשלה

זוח) יואר"ש, בשעתא דבעי לאתנהרא צפרא, אתחשף ואתקדר נהורא, וקדוהא אשתכח. פדין אתחברת אתאא בכעלה, ידתינן, אשה מספרת עם בעלה, למשתעי בהדיה, ועאלת להיכליה.

מט) לבתר פד בעי שמשא למיעל, אתנהיר ואתת ליליא, ונטיל ליה. פדין כל פרעין סתימין, וחמרין נצרין, וכלבין נבחין, פד אתפלג ליליא, שארי מלפא " למיקם, ומטרוניתא לזמרא, ואתי מלפא ואקיש לתרעא דהיכלא, ואמר " פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. וכדין משתעשע בנשמתהון דצדיקיא.

נ) זכאה חולקיה " דההוא, דאתער ההוא זמנא במלי דאורייתא, בגין ידא, כל אינון דבגי היכלא דמטרוניתא, בלהו בעיין " למיקם בההוא זמנא, לשבתא למלפא וכלהו משבתן קמיה, ושבתא דסליק מהאי עלמא, דא דאיהו " רחיק, דא ניתא ליה לקודשא בריה הוא מכלא.

נא) פד אסתליק ליליא, ואתי צפרא, יואתקדר, פדין מלפא ומטרוניתא ברזא בחדוה, ויהיב " לה מתנן, ולכל בני " היכלא. זכאה חולקיה מאן דאיהו במניינא.

נב) ויני הולף לפניהם יומם. קודשא בריה הוא, ובית דיניה. " אמר רבי יצחק, היינו דתנינן, שכנינתא באבקהא " נטלא. הולף לפניהם יומם: דא אברהם. בעמוד ענן: דא יצחק. לנחותם הדרך: דא יעקב. דכתיב ביה " ויעקב הלך לדרך. ולילה בעמוד אש להאיר להם: דא דוד מלפא.

חלופי גרסאות

1 אר"ש. ז ל"ג דתנינן אשה מספרת עם בעלה. ח למקרי. ט ההוא. י הכל ול"ג דא. כ ל"ג למיקם בההוא זמנא. ל ל"ג דא. מ מוסיף רחיק יתיר. נ מוסיף ואתחשף ואתקדר. ס ליה. ע היכליה. פ פליג ואמר היא וב"ד תחתן שלה ע"ב סנהדרין ואבהתא נטלא.

מסורת הזוהר

7) (שה"ש ה') וירא ק"ב צ"ה. 8) (בראשית ל"ב) וירא ק"ב צ"ג ז"ח כ' ט"ג שט"ז.

וה' הולך לפניהם יומם

משום זה, כל בני היכל המטרוניתא, כולם צדיקים לקום בזמן ההוא לשבח את המלך, וכולם משבחים לפניו, והשבח העולה מעולם הזה, שהוא רחוק ממנו, זה מרוצה להקב"ה יותר מכל. נא) **כד אסתליק זכו'**: כשמסתלק הלילה ובא הבוקר, ונשחר, אז המלך והמטרוניתא בסוד החדוה, דהיינו בווג, ונתן לה מתנות ולכל בני היכל. אשרי חלקו של מי שהוא במספר בני ההיכל. נב) **וה' הולך לפניהם יומם**: וה' פירושו, והקב"ה ובית דינו, שהיא המלכות. כי הו' של והו"ה מרבה את המלכות. אמר ר' יצחק היינו שלמדנו, שהשכינה נוסעת עם האבות. כי **הולך לפניהם יומם**, זהו אברהם. **בעמוד ענן**, זהו יצחק. **לנחותם הדרך**, זהו יעקב, שכתוב בו, ויעקב הלך לדרך. **ולילה בעמוד אש להאיר להם**, זהו דוד המלך.

וכלהו

הסולם

מאמר

אילת השחר. דהיינו על שם שמשבחת להקב"ה בגיליה בשבח התורה. זוח) **ואמר ר' שמעון זכו'**: ואר"ש, בשעה שצריך להאיר הבוקר, נחשך ונשחר האור, והשחרות נמצא. אז מתחברת אשה כבעלה, שלמדנו, משמורה ג' אשה מספרת עם בעלה, דהיינו ז"א, לספר עמו, ובאה בהיכלו. מט) **לבתר כד בעי זכו'**: אחר כך כשצריך השמש לבא, הלילה מאיר ובא ולוקח אותו, ואז כל השערים סתומים, וחמורים נוערים, וכלבים נובחים. וכשנחלק הלילה מתחיל המלך לקום, והמטרוניתא שהיא המלכות, מתחילה לומר, והמלך, שהוא ז"א, בא ודופק על שער ההיכל, ואמר, פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. ואז משתעשע עם נשמות הצדיקים. נ) **זכאה חולקיה דההוא זכו'**: אשרי חלקו של ההוא, שהעיר בזמן ההוא בדברי תורה, (דפו"י דף מ"ו ע"א *) דף מ"ו ע"ב)

יד

בשלה

נג וכלהו רתיבא עלאה קדישא, למתף ישאל בשלימותא דכלא, י בגין דיתון אבהן פורקנא דלהון, דכתיב ונאנכי אעלף גם עלה, עם המרפכה. וכתיב ויני הולף וגו', ללכת יומם ולילה. וכי אמאי הו אולי יומם ולילה, יתון ביממא, ולא יתון בלילא, ככני אנשא דערקין, פיון דקודשא בריה הוא נטיר לון, אמאי אזלין ביממא ובלילא. אלא, לאשתפחא בהו שלימותא דכלא, דלית שלימו אלא יומם ולילה.

נד ת א"ר אבא, הכי אוקימנא, ויני הולף לפנייהם יומם בעמוד ענן: דא אברהם. ולילה בעמוד אש: דא יצחק. ואי הכי יעקב אן הוא. אלא במלה קדמא אפמר, ותמן שארי, כמה דכתיב ויני.

נה ולילה בעמוד אש, הוה נהיר, בסטרא דא ובדא. בגין דירדפון מצראי בתריהון, לאתיקרא שמה דקודשא ב"ה, ברתיוכי ופרשו. בגין למייל יממא ולילא, אספקלריא דנהרא, ודלא נהרא. ותו, א בגין לאטעאה למצראי דירדפון מקרה הוא, דכתיב נאלו שרי צוען, וכתיב משיב חכמים אחרו, וע"ד אזלי ביממא ובלילא.

נו רבי אבא אמר, זכאה תולקהון דישאל, דקודשא בריה הוא אפיק לון

מסורת הזהר

(1) (בראשית מ"ו) ויהי ל"ט צ"ב. (2) (ישעיה י"ט). (3) (שם) (שם מ"ד) ח"ג קצ.

חלופי גרסאות

צ רתיבין עלאין קדישין. ק עלמא. ר ל"ג מן בגין עד ללכת. ש דבנייהו; הבנין. ת ל"ג כל אות נ"ד ואות נ"ה; ל"ג אות נ"ד עד בגין דירדפון באות נ"ה. ועיין להלן בח"ג אות נ"ט ציון ט. א בדיל. ב וימרון.

דרך אמת ט מלכות עם ע"כ סנהדרין.

מאמר

הסולם

וה' הולף לפנייהם יומם

הוא יעקב, שהוא ת"ת. ומשיב, אלא במלה הראשונה הוא נאמר, ושם הוא שורה, כמו שכתוב וה', שהוא ת"ת ומלכות, ויעקב הוא ת"ת.

נה ולילה בעמוד אש וכו': ולילה בעמוד אש היה מאיר, כדי להאיר בצד זה ביום, בחסד, וכוה בלילה בגבורה. כדי שירדפו מצרים אחריהם ברכבו ופרשיו, לכבד שמו של הקב"ה, שיטבעו ולא ישאר מהם עד אחד. ועל זה היה צריך למדת הגבורה. כדי ללכת יומם ולילה, פירוש מראה המאירה, שהוא ז"א שנק' יום. ומראה שאינה מאירה, שהיא המלכות הנקראת לילה. ועוד. כדי להטעות את המצרים, שיאמרו מקרה הוא, ולא ה' הוציאם, כי ע"כ ילכו יום ולילה כמו בורחים, שכתוב נואלו שרי צוען. וכתוב, משיב חכמים אחרו. וע"כ הלכו ביום ובלילה.

נו ר' אבא אמר וכו': רא"א, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא הוציאם ממצרים כדי שיהיו חלקו ונתלתו. ובוא וראה, מצד

נג וכלהו רתיבא עלאה וכו': וכולם, הם מרכבה העליינה הקדושה, כי אברהם יצחק יעקב הם חג"ת ג' רגלי הכסא, דוד המלך הוא רגל רביעי. כדי שילכו ישראל בשלמות הכל, וכדי שיראו האבות הגאולה שלהם, שכתוב, ונאנכי אעלף גם עלה, עם המרכבה. וכתוב, וה' הולך וגו' ללכת יומם ולילה, שואל. למה הלכו יומם ולילה, ילכו ביום, ולא ילכו בלילה כאנשים הבורחים, כי כיון שהקב"ה שמר אותם ולא פחדו, למה הלכו ביום ובלילה. כבורחים. ומשיב. אלא שימצא בהם שלימות הכל, כי אין שלמות אלא יומם ולילה. כי יום הוא מדת ז"א ולילה מדת הנוקבא, וכל השלימות הוא בהתחברותם יחד, בטו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד כנ"ל (בראשית א' דף ק"ח ז"ה וביאר).

נד ת א"ר אבא הכי וכו': אר"א כך העמדנו, וה' הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן, זהו אברהם, שהוא חסד. ולילה בעמוד אש, זהו יצחק, שהוא גבורה. ואם כן יש לשאול, איפה (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

טו

בשלה

ממצרים, למתגי חולקיה ואחסנתיה. ות"ח, בסטרא דיובלא, אשתכח חירו לישראל. וכן לזמנא דאתי, דכתיב ו' והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'.

נז) ובגין שהוא יובלא עלאה, דאתעכבו חמשין יומין, לקבלא אורייתא, ולמקרב לטורא דסיני. וכיין דאזלי ביממא, אזלי בליליא, למתגי כלא חד יומא, בין יממא וליליא, ולא אשתכח פרישו.

נח) ולא עוד, אלא דכלהו בגייתא אזלין, לרעותא דנפשיהו, ביומא דקבילו אורייתא, הוו חמשין יומין שלמין, י' יומי ולילי פדקא יאות, דלית יום בלא לילה, ולית לילה בלא יום, ולילה ויום אקרי יום אחד. וכיין דאזלו חמשין יומין שלימין, פדין ישארו עליהו אינון ג' יומין דיובלא, ומסטרא דיובלא אתייהיב להו אורייתא, ובג"כ אזלין יומא וליליא.

נט) ווא"ר אבא, פתיב ו' והי פי זקן יצחק ותכהין עיניו, אמאי. הא אוקימנא, מאן דרחים לחייבא, הכי הוא. ות"ח, ביצחק אתקליל ליליא, וליליא לא בהיר, וע"ד ותכהין עיניו, וכלא חד.

ס) ר' יצחק פתח ואמר, ויגד למלך מצרים כי ברח העם, ויגד, מאן קאמר ליה. אלא, הא אוקמוה. אכל חכמוי ותרשויו אתקנשו לגביה, ואודעוהו כי ברח העם. ואמאי קאמרו דא. אלא חמו בתכמתא דלהון, דהוו אזלי יממא וליליא, אמרו

חלופי גרסאות

ג מסטרא, ד אשתכחו. ה ויומי, ו לקבל מ' יום] דיובלא ול"ג מן וכיין עד שארו, ז וכמו דשאר, ח מסטרא, ט בדפ"י גרסו כאן וה' הולך לפניו יומם אמר ר' חייא הכי אוקימנא וה' הולך לפניו בעמוד ענן דא אברהם. ולילה בעמוד אש דא יצחק, ואי הכי יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמ"ד וה', ולילה הוה נהיר בסטרא דא ובדא, י' ליג מן וליליא עד וכלא.

מסורת הזהר

פ) (שם כ"ז) ויגש ליג צ"א. צ) (בראשית כ"ז) ב"א ל"ו צ"ג. ט) ח"ב מו:

ה' הולך לפניו יומם

ערב ויהי בקר יום אחד. וכיין שהלכו חמשים יום שלמים אז שרו עליהם אלו חמשים יום של יובל, שהם חמשים שערי בינה, ואז מצד היובל ניתנה להם התורה. ומשום זה הלכו יום ולילה. נט) ואמר ר' אבא וכו': ואר"א, כתוב, ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו. ולמה. הנה בארנו, מי שאוהב את הרשע, כך הוא, שתכהנה עיניו. ובוא וראה. ביצחק, שהוא גבורה, נכלל לילה שהוא מלכות, והלילה אינו בהיר, ועל כן תכהין עיניו מאות. והכל אחד. כי התכללות הלילה ביצחק הוא ענין אחד עם אהבת יצחק את עשו.

הסולם

ס) ר' יצחק פתח וכו': ר"י פתח ואמר, ויגד למלך מצרים כי ברח העם. שואל. ויגד, מי אמר לו. ומשיב. אלא בארנו, אבל חכמוי ומכשפיו נתקבצו אליו והודיעו לו, כי ברח העם. ולמה אמרו זה. אלא שראו בחכמתם, שהיו

מאמר

מצד היובל, שהיא בינה, נמצא החירות לישראל. וכן לעתיד לבא, שכתוב, ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'.

נז) ובגין שהוא יובלא וכו': ומשום יובל שהוא נתעכבו חמשים יום אחד יציאת מצרים כדי לקבל התורה, ולקרב להר סיני. כי יש ביובל חמשים שערים, וכדי להתתקן בהם היו צריכים חמשים יום. וכיין שהלכו ביום הלכו ג"כ בלילה, שיהיה הכל יום אחד, ולא ימצא פירוד בין יום ולילה. שהם ז"ן.

נח) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא שכולם הלכו בנחת לרצון עצמם. כדי ליחד יום ולילה, שהם ז"ן. וכיום שקבלו התורה היו חמשים יום שלמים יום ולילה, כראוי. כי אין יום בלי לילה ואין לילה בלי יום, שאין שלמות לז"א בלי המלכות, ואין שלמות למלכות בלי ז"א. ולילה ויום נקראים יום אחד. כמש"כ ויהי (דפ"י דף מ"ז ע"ב)

טז

בשלה

ודאי ערקין אינון. ולא עוד אלא דתמו דלא הוו אזלי באורח מישר, כמה דכתיב וישובו ויחננו לפני פי החירות.

סא ויקח שש מאות וגו'. שש מאות אמאי. א"ר יוסי, לקבל מניינא דישראל, דכתיב פשש מאות אלף רגלי. י בחור: לקבל הגברים דאינון עקרא דכל ישראל. וכל רכב מצרים: שאר רתיקין, דאינון טפלין לאחורי, לקבל הטף דכתיב לבד מטף. וכלא עביד בעיטא דחרשוי וחקמוי. ושלשים על פלו, פלא בחכמתא, לקבל דרגין עלאין, תריין וחד. ר' יצחק אמר, פתגומו, ומזוין. וזוין הוו בכלא.

סב ויקח שש מאות רכב בחור. ר' חייא אמר, כתיב ויפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. בזמנא דקב"ה יהיב שלטנותא לברכבי עמין לעילא, יהיב להו לעמא דלהון לתתא. ובשעתא דנחית לון מדרגיהון דלעילא, נחית לון לעמא לתתא, ויקח שש מאות רכב בחור, הא ממנא דלהון, ואוקמוה, דדבר רתיקין דשאר עמין, וכלהו נפלו במשריתא דסיסרא לבתר. ותיינו בחור, וכל רכב מצרים.

סג כתיב ויסטי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי. ו תא חזי, פדוגמת סוסיא נוקבא, אתחזי להון לסוסיהון דפרעה, ואוקמוה. אלא לסוסתי ברכבי פרעה,

מסורת הזהר

ר' ח"ב נא. נו: ח"ג רסט: ז"ח ע"א ט"ג שכ"א.
ו) ישעיה כ"ד) נח ע"ה צ"ג. ח) (שה"ש א') ויגש מ"ג
צ"א. ת"ז בהקדמה ג: ז"ח נ"ב ט"ד ש"מ. ע"א ט"ג
ש"יט, ט"ד ש"ז, ש"י. ע"ב ט"ד ש"ח.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בחור. ל שאר. מ לאחורין. ו ל"ג הטף. ס ל"ג דלהון. ט אוקמוה. פ מסיף ולבחר וכל. צ ל"ג תתי.

מאמר

שהיו ישראל הולכים יום ולילה, אמרו, ודאי שבורחים הם ולא עוד, אלא שראו, שלא היו הולכים בדרך הישר. כמ"ש, וישובו ויחננו לפני פי החירות. והודיעו לו גם זה, וע"כ דרף אחריהם.

מאמר ויקח שש מאות רכב בחור

סא ויקח שש מאות: שואל. שש מאות למה. אמר ר' יוסי, שהוא כנגד מספר ישראל, שכתוב, כשש מאות אלף רגלי בחור, כנגד הגברים שבישראל, שהם עיקר כל ישראל. וכל רכב מצרים, הם שאר המרכבות שהם טפלים לאחורי שש מאות הנ"ל, שהם כנגד הטף שבישראל, שאינם בחשבון שש מאות אלף רגלי, אלא טפלים להם, שנאמר, לבד מטף. והכל עשה בעצת מכשפיו וחקמיו. ושלשים על פלו, כל עשה בחכמה, שהם כנגד מדרגות העליונות, הבאות, שמים, ואחד עליהן. ר' יצחק אמר פתגומו, ומזוין. כי וזוים היו בכל דבר.

סב ויקח שש מאות רכב בחור: (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

הסולם

ויקח שש מאות רכב בחור

ר' חייא אמר, כתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה וגו'. בזמן שהקב"ה נותן ממשלה לשרי העמים למעלה, נותן לעמים שלהם למטה, ובשעה שמוריד אותם מדרגתם למעלה, מוריד העמים שלהם למטה. ויקח שש מאות רכב בחור, הוא הממונה שלהם שלקח אותם. והעמדנו, שנהג המרכבות של שאר העמים, שאלו שש מאות רכב לא היו ממצרים אלא משאר העמים. וכולם נפלו במחנה של סיסרא. והיינו שש מאות רכב בחור, ואחר כך, וכל רכב מצרים. כי כיון שכתוב, וכל רכב מצרים, א"כ שש מאות רכב בחור מיותר, אלא ודאי שש מאות רכב בחור הוא משאר העמים, וע"כ אומד אח"כ וכל רכב מצרים.

סג כתיב לסוסתי וגו': כתוב, לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי. בוא וראה, כדמיון סוסה נקבה נראה לסוסי פרעה, וע"כ דפנו אחריה אל היס, ובארוהו. אלא לסוסתי ברכבי פרעה, בוא וראה, פרעה, בשעה שהיה רודף אחרי

בשלה

יז

ט"א תא חזי, פרעה בשעתא דתהו רדיף אבתריהו דישראל, מה עבד, נטל י סוסון נוקבן, וכפת לון ברתיכוי בקדמיתא, וסוסין דוקראי כפת לון לאחוריהון, והווי מ'מזינין דוקרי לקבל נוקבי, ונוקבי לא בעאן, "ואוחן למיזל." כ' פינן דקריב לגבייהו דישראל, נטל נוקבי ושווי לון לאחורי, וסוסון ב' דוקרין לקדמין, ג' לאבאשא ד' לישראל, ולאגתא בהו קרבא.

סד) פגוונא דא, ויני' הולף לפניהם יומם, לבתר ח' חזרה שכנתא לאחוריהון דישראל, דכתיב ויסע מלאך האלהים וגו'. בגיני פך דמיתיד רעיתי.

סה) ו' ופרעה הקריב, והאי קרא הא אוקמוה. י' דאקריב לכל חילוי ורתיכוי, לאגתא קרבא. ותו ופרעה הקריב. רבי יוסי אמר, הא אתמר דקריב לון לתשובה. ופרעה הקריב.

סו) כתיב א' ב' בצר פקדוף צקון לחש וגו'. בצר פקדוף: לא פקדין ישראל לקודשא בריהו, ה' בשעתא דנייחא, אלא בשעתא דעקין להו, י' וכדין פלהו פקדין ליה. צקון לחש: וכלהו צלאן בצלותין ובכעותין, ואריקו קמיה צלותין. אימתי. א' מוסרף למו, בשעתא דפקיד לון קודשא בריהו הוא ברצועוי. פדין קודשא בריהו הוא קאים עלייהו ברחמי, וניחא קמיה ההוא קלא דלהון, בגין לאתפרעא מן שנייהון, ואתמלי עלייהו ב' ברחמי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) לך מ"ד צ"ב. ב) (ישעיה כ"ו) ב"ב מ"א צ"א. ג) (שם). ק ל"ג ת"ח. ד סוסיין. ט מרמי: מומני ת ואחון. א וכר אוביק. ב ל"ג דוקרין. ג לאתייאשא. ד לגבייהו. ה ל"ג מן חזרה עד דכתיב. ו ל"ג ופרעה הקריב. ז ל"ג מן דאקריב עד ופרעה. ח ל"ג בשעתא דנייחא. ט מוסרף להו לישראל. י כרין כ מוסרף ברחמי כינה כמה דאוקימנא ול"ג מתל ליונה וכו'.

מאמר

הסולם

ויקח שש מאות רכב כחור

להלחם לברו עם המצרים ולכלותם שלא ישאר מהם עד אחד.

מאמר ופרעה הקריב

סה) ופרעה הקריב וגו': מקרא זה כבר העמידוהו, שהקריב כל חילו ורכביו לעשות מלחמה. ועוד ופרעה הקריב, ר' יוסי אמר, הרי למדנו שהקריבם לתשובה, וע"כ כתוב ופרעה הקריב, ולא ופרעה קרב.

סו) כתיב, ה' בצר פקדוף צקון לחש: בצר פקדוף, פירוש, אין ישראל פוקדים להקב"ה בשעת נחת, אלא בשעה שצר להם, אז כולם פוקדים לו. צקון לחש, שכולם מתפללים בתפלות ובקשות, ושופכים לפניו תפלות. מתי, מוסרף למו, בשעה שפקד אותם הקב"ה ברצועה שלו. אז הקב"ה עומד עליהם ברחמים, ורצוי לפניו הקול שלהם, כדי להפרע מאויביהם ומתמלא עליהם רחמים.

כמה

(*) דפו"י דף מ"ז ע"א

בשלה

יה

(סז) כְּמָה דְאוּקִימָנָא, יִמְתַּל לִיוֹנָה עִם הַנֶּץ וְכוּ', כִּף יִשְׂרָאֵל הֵוּוּ קְרִיבִין לְמֵאָ, וְהוּוּ חֲמָאן לְמֵאָ קְמִייהוּ, אָזִיל ׀ וְסָעִיר וְגַלְגְּלוּהִי וְקָפִין לְעֵילָא, הֵוּוּ דְחִילִין. וְקָפוּ עֵינֵיהוּ וְחָמוּ לְפָרְעָה וְלִמְשִׁינֵיהִי, וְאִבְנֵי גִירִין וּבִלְסִטְרָאִין, כְּדִין וַיִּירָאוּ מְאֹד. מַה עָבְדוּ, וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵן גָּרִים הָאֵי דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אַבְוֵהוֹן דְלְעֵילָא, פְּרַעָה. הֵדָא הוּא דְכְתִיב וּפְרַעָה הִקְרִיב, וְהָא אֲתָמַר.

(סח) ׀ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הַתִּיצְבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְיָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן זַכָּאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, דְהָא רַעֲיָא כְּמֹשֶׁה אָזִיל בְּגוּוֹיֵיהוּ. כְּתִיב ׀ וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ. וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם: דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מֹשֶׁה עִמּוֹ: וְשָׁקִיל הוּוּ מֹשֶׁה כְּכֹל יִשְׂרָאֵל. וְאוּלִּיפְנָא מְהָא, ׀ כִּי רַעֲיָא דְעַמָּא הוּא מְמַשׁ עַמָּא כְּלָהוּ, אֵי אִיהוּ זְכִי, עַמָּא כְּלָהוּ זְכִי, וְאֵי אִיהוּ לָא זְכִי, עַמָּא כְּלָהוּ לָא זְכָאן וְאֲתַעְנָשׁוּ בְּגִינֵיהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

(סט) הַתִּיצְבוּ וְרָאוּ, לִית לְכוּ לְאַגְחָא קְרָבָא, דְהָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, יִגִּית קְרָבָא בְּגִינֵיכוֹן, כְּמָה דְאֲתָ אָמַר, יְיָ יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחְרִישוּן. תָּא תְּזִי, הֵהוּא לִילָא, כְּנַשׁ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפִמְלָא דִילֵיהּ, וְנָאִין דִּינֵייהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְאִלְמָלָא ׀ דְאֶקְדִּימוּ אַבְהֵן עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, לָא אֲשַׁתְּזִיבוּ מִן דִּינָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, ׀ וְזָכוּתָא דִּיעֲקֹב אֲגִין עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, הַה"ד ׀ לולֵי יְיָ שְׁהִיָה לְנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.

(ע) ׀ יְיָ יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחְרִישוּן. רַבִּי אַבָּא פִּתַח ׀ אִם תְּשִׁיב מִשְׁבֶּת רַגְלֶיךָ עֲשׂוֹת תַּפְצִיךָ בְּיוֹם קִדְשֵׁי. זַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְקַב"ה אֲתַרְעֵי בְּהוֹן, לְאֲתַדְבַּקָא בְּהוּ, מְכַל שָׂאָר עַמִּין דְעַלְמָא, וּמַגּוּ רְחִימוּתָא דְלַהוֹן, קְרִיב לוֹן לְגַבֵּיהּ, וְיִהְיֶה לוֹן

ח'לופי גרמאות

ל מתל ליונה עם הנץ וכו'. ו ושאט. 1 מוסיף מכאן
אוליפנא שקיל. 8 כרעיא. 9 מוסיף דאקדימו עליהו.
9 מוסיף הא זכותא.

מסורת הזהר

(T ח"ב נג: ה) (ישעיה ס"ג) נח ס"ו צ"ז. (ו) (תהלים
קכ"ה. (ז) ח"ב יח: מז: ח) (ישעיה נ"ח) הקסח"ז פ"ו
צ"ו.

ופרעה הקריב

כל העם, אם הוא זכה כל העם זוכים ואם הוא
לא זכה כל העם אינם זוכים ונענשים בשבילו.
וכבר בארוהו.

(טז) הַתִּיצְבוּ וְרָאוּ: אֵין לָכֶם לַעֲשׂוֹת
מִלְחָמָה, כִּי הַקַּב"ה יַעֲשֶׂה מִלְחָמָה בְּשִׁבְלֵכֶם.
כַּש"א, ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחְרִישוּן. בּוֹא וְרֵא
בְּלִילָה הַהוּא אִסְף הַקַּב"ה אֶת הַפְּמִלִיא שְׁלוֹ וְדָן
דִּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאִם לֹא הִקְדִּימוּ הָאֲבוֹת
לְהַתְּפִלָּה עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא הִיוּ נִצּוּלִים מִן הַדִּין.
ר' יְהוּדָה אָמַר, זְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִגִּין עֲלֵיהֶם,
עַל יִשְׂרָאֵל, ז"ש לולֵי ה' שְׁהִיָה לְנוּ יֹאמַר נָא
יִשְׂרָאֵל, הוּא יִשְׂרָאֵל סָבָא, דְחִיִּינוּ יַעֲקֹב.

מאמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

(ע) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון:
ר' אבא פתח. אם תשיב משבת רגלך עשות
הפציך

הסולם

מאמר

(סז) כְּמָה דְאוּקִימָנָא וְכוּ': כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ
מִשַׁל לִיוֹנָה עִם הַנֶּץ וְכוּ' (מז"ר שח"ש פ"ב) כִּךְ
יִשְׂרָאֵל, הִינּוּ קְרִיבִים אֶל הַיָּם, וְהִיוּ רוֹאִים הַיָּם
לְפָנֵיהֶם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר, וְגַלְיֵו זְקוּפִים לְמַעְלָה, הִיוּ
יֹרְאִים. נִשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ אֶת פְּרַעָה וְחִילוּ
וְאִבְנֵי גִירִין וְחִצִּים, אֹז וִירָאוּ מְאֹד. מַה עָשׂוּ,
וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל. מִי גָרַם זֶה שֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל
לְאִבְיָהֶם שֶׁל מַעְלָה, פְּרַעָה. ז"ש וּפְרַעָה הִקְרִיב,
וְהָרִי נִתְבָּאָר.

(סח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ
וְגוּ': אָמַר ר"ש, אֲשֶׁרֵי חִלְקִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שְׂרׁוּעָה כְּמוֹ מֹשֶׁה הוֹלֵךְ בְּתוֹכָם. כְּתוּב וַיִּזְכּוֹר
יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ. וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם זֶהוּ
הַקַּב"ה. מֹשֶׁה עִמּוֹ, כִּי שְׁקוּל הִיָּה מֹשֶׁה כְּנֹגַד כָּל
יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדֵנוּ מִזֶּה, כִּי רוּעָה הָעָם הוּא מִמֶּשׁ
(דפו"י דף מ"ז ע"א)

יב

בשלה

אורייתא, וְיָהֵב לֹון שַׁבַּת, דְּאִיהוּ קְדִישָׁא מְכַל שְׁאָר יוֹמִין, וְנִיִּיתָא מְכַלָּא, וְחֻדְוָה דְּכַלָּא, וְשְׁקִיל שַׁבַּת, לְקַבַּל אִוְרֵיתָא כַּלָּא, וּמֵאֵן דְּנִטִיר שַׁבַּת, כְּאִילוּ נִטִיר אִוְרֵיתָא כַּלָּא.

עא וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת עֹנֵג, עֹנֵגָא דְּכַלָּא, עֹנֵגָא דְּנִפְשָׁא וְגוֹפָא, עֹנֵגָא * דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין. וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת, מֵאִי וְקִרְאֵתָּ. דִּינְמִין לִיה. כְּד"א, * מְקַרְאֵי קִדְשׁ, * פְּלוֹמֵר, זְמִינִין, כְּמָה דְּמִזְמִינִין אוֹשְׁפִיזָא לְבֵיתִיהָ. וְע"ד וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת עֹנֵג, י דִּינְמִין לִיה, * כְּמָה דְּמִזְמִינִין אוֹשְׁפִיזָא, * בְּפִתְוּרָא מְתַקְנָא, * בְּבֵיתָא מְתַקְנָא כְּדַקָּא יְאוּת, בְּמִיכָלָא וּבְמִשְׁתֵּיָא כְּדַקָּא יְאוּת, נְתִיר עַל שְׁאָר יוֹמִין. וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת מְבַעוּד יוֹם. לְקִדּוּשׁ י"י מְכֻבָּד: דָּא יוֹם * כְּפֻרִים. תְּרִי דְּאִינוּן חֵד. וְכַבְּדְתוּ מַעֲשׂוֹת * דְּרִכְיָד, כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא.

עב מְמַצּוּא חֲפְצֵךְ וְדַבְרֵךְ דְּכַר, וְהָא אֲתָמֵר, בְּגִין דְּהִתְחִיא מְלָה סְלָקָא, וְאֲתָעֵר מְלָה דְּחֹל לְעֵילָא. מֵאֵן דְּמִזְמִין אוֹשְׁפִיזָא, בִּיה בְּעֵי לְאֲשַׁתְּדָלָא, וְלֹא בְּאַחֲרָא.

עג תָּא חֲזִי הֵהוּא מְלָה דְּנִפְיָק * מְפֻמִּיָּה דְּכַר נֶשׁ, סְלָקָא וְאֲתָעֵר אֲתָעֵרוּתָא לְעֵילָא, אִי לְטַב, אִי לְרַב. וּמֵאֵן דְּיִתִּיב בְּעֹנֵגָא דְּשַׁבַּתָּא, אָסִיר לִיה לְאֲתָעֵרָא מְלָה דְּחֹל, דְּהָא פְּגִים פְּגִימוּ בְּיוֹמָא קְדִישָׁא. מֵאֵן דְּיִתִּיב בְּהִילוּלָא דְּמִלְכָּא, לֹא יִתְחַזֵּי לְמִשְׁבַּק לְמִלְכָּא, וְיִתְעַסַּק בְּאַחֲרָא.

ח'לופי גרמאות

צ דעלמין. ק ל"ג כלומר. ד דחזמין. ש ל"ג כמה דמזמין אושפיזא. ת לפתורא [לפתוריה] מתקנא כדקא יאות. א מוסין דחזמין [דימין] ליה לביתא. ב ל"ג כפורים. ג דהחוא. ד דאפיק. ה בר נש מפומיה; ל"ג דבר נש.

מסורת הזהר

(ט) (ויקרא כ"ג) ח"ג עג. קעו.

הסולם

מאמר

ה' ירחם לכם ואתם תחרישון. הקדשו. לקדוש ה' מכובד, והו יום הכפורים. והם שנים שהם אחד, כי יום הכפורים ושבת הם אחד. וע"כ נאמר אחריהם, וכבדתו מעשות דרכיך, דהיינו בלשון יחיד. כמו שהעמדנו.

עב מְמַצּוּא חֲפְצֵךְ וְדַבְרֵךְ דְּכַר: וְהוּא נִתְבָּאָר, שְׁלָא יִהִיָּה דִּיבּוּרְךָ שַׁבַּת כְּדִיבּוּרְךָ שַׁל חוּל, מְשׁוּם שְׁמֵלָה הֵהִיא שַׁל חוּל שְׁמִדְבֵירִים בְּשַׁבַּת, עוּלָה וּמַעוּרָתָּ מֵלָה שַׁל חוּל לְמַעֲלָה, וְנִפְגַּם הַשַּׁבַּת. מִי שְׁמִזְמִין אוּרָתָּ, כּוּן הוּא צְרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל, וְלֹא בְּאַחֲרָא.

עג תָּא חֲזִי הֵהוּא וכו': כּוּא וְרָאָה, מְלָה הֵהִיא הַיּוֹצֵאת מִפִּי הָאָדָם, עוּלָה וּמַעוּרָתָּ הַתַּעוּרָתָּ שַׁל מַעֲלָה, אִם לְטוֹב אִם לְרַע. וּמִי שִׁיּוֹשֵׁב בַּתַּעֲנוּג שַׁבַּת אִסוּר לוֹ לְעוּרֵר מְלָה שַׁל חוּל, כִּי פּוֹגֵם פּוֹגֵם בְּיוֹם הַקִּדּוּשׁ. מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ אִינוּ רְאוּי שִׁיעוּזֵב אֵת הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲסֹק בְּאַחֲרָא.

ובכל

חפצך ביום קדשי. אשריהם ישראל, שהקב"ה חפץ בהם להתדבק בהם, מכל שאר אומות העולם. ומתוך האהבה אליהם, קרב אותם אצלו, ונתן להם התורה, ונתן להם השבת שהוא קדוש מכל שאר הימים, ובו מנוחה מכל, ושמחת כל. ושקול שבת כנגד התורה כלה, ומי ששומר שבת, כאילו שמר התורה כלה.

עא וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת עֹנֵג: הֵינּוּ עֹנֵג כָּל, עֹנֵג שַׁל הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עֹנֵג שַׁל הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת, שׁוֹאֵל, מֵהוּ וְקִרְאֵתָּ, וּמְשִׁיב, שְׁפִירוּשׁוֹ, שִׁיזְמִין אוּתָּ. כְּש"א מְקַרְאֵי קִדְשׁ, שְׁפִירוּשׁוֹ מוֹזְמִינִים מִן הַקִּדְשׁ, כְּמוֹ שְׁמִזְמִינִים אוּרָתָּ לְבִיתָּ. וְעַל זֶה, וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת עֹנֵג, שִׁיזְמִין אוּתָּה כְּמוֹ שְׁמִזְמִינִים אוּרָתָּ: בְּשַׁלְחֵן הָעוּרֹךְ, בְּבֵית מְסוּדֵר כְּרָאוּי, בְּאִכִּילָה וּשְׁתִּיָּה כְּרָאוּי, יוֹתֵר מִבְּכָל שְׁאָר הַיָּמִים. וְקִרְאֵתָּ לְשַׁבַּת, הֵינּוּ מְבַעוּד יוֹם, שִׁיּוֹסִיף מְחוּל עַל

(דפו"י דף מ"ז ע"א *) דף מ"ז ע"ב)

ב

בשלה

עד) וּבְכָל יוֹמָא בְּעֵי לְאַחַזְאָה עוֹבְדָא, וְלֹא תַעֲרָא אַתְּעוּתָא מִמָּה דְאַצְטְרִיף. וּבִשְׁבַת, בְּמַלֵּי דְשִׁמְיָא, וּבְקִדּוּשָׁה דְיוֹמָא בְּעֵי לְאַתְּעָרָא, וְלֹא בְּמִלָּה אַתְּרָא. **ע"ה** תָּא חֲזִי, הֵכָא פִּד אַתְּקָרִיב פְּרַעָה לְאַנְחָא קֶרְבָּא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, בְּהִתְיָא זְמַנָּא, לֹא בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דִּיתְעָרוּן יִשְׂרָאֵל אַתְּעוּתָא לְתַתָּא כְּלָל, דְּהָא אַתְּעוּתָא לְעִילָא הוּא, דְּהָא אֶבְהֵן אֶקְדִּימוּ יִוְאֲתַעְרוּ אַתְּעוּתָא דָּא לְעִילָא, וְזִכּוּתָא דְלִהוּן קָאִים קָמִיָּה, וְלֹא בְּעָא קוּדְשָׁא ב"ה דִּישְׂרָאֵל יִתְעָרוּן לְתַתָּא כְּלָל. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב יי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן. תַּחֲרִישוּן וְדָאִי, וְלֹא תִתְעָרוּן מִלָּה דְלֹא אַצְטְרִיף לְכוּ, וְהֵכָא אַתְּלִיל שְׁמָא קִדְיָשָׁא בְּאַתְוּוֹן רְשִׁימָן, וְהָא אַתְּעוּרֵי בִּיהַ סְבָרִיָּא.

ע"ו רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אֲזִילֵי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, וְדָאִי תְנִינָא, יי', בְּכָל אַתְרֵי רַחֲמֵי, וְאַרְף עַל גַּב דְּאַגַּח קֶרְבָּא, וְעֵבִיד דִּינָא, הֵהוּא דִּינָא בְּרַחֲמֵימוּתָא יִהוּא. וְהֵכָא חֲמִינָא, דְּכְּתִיב יי' יִלְחֶם לָכֶם, וְלֹא אַתְּחִזִּי בְּהוּא דִּינָא רַחֲמֵי כְּלָל, דְּהָא כְּתִיב לֹא נִשְׂאָר בְּהֶם עַד אַחַד.

ע"ז אָמַר לִיהַ, מִלָּה דָּא שְׁמַעְנָא מִרְבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר, דְּאַפִּילוּ הֵכָא דִּינָא בְּרַחֲמֵי הוּוּ, דְּחַפָּא עֲלֵיהוּן יִמָּא וּמִיתוּ, וְלִכְתֵּר אַפִּיק לֹוֹן יִמָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעָא בִּיקְרִיָּהוּן, וְאַתְּקָרוּ בְּאַרְעָא, וְלֹא בְּעָאֵת אַרְעָא לְקַבְּלָא לֹוֹן, עַד דְּאוּשִׁיט לֵה קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִמִּינֵיהַ, וְקַבִּילַת לֹוֹן, הַה"ד, נְטִיטָה יִמִּינָה תְּבַלְעֵמוּ אַרְץ. וּבְגִין דָּא, יִהְיֵה דִּינָא בְּרַחֲמֵי יִהוּוּ.

מסורת הזהר
(י' ח"ב מו. נט):
1 ובכלל בעי לאתחזאה. ז ל"ג ואתער, ח ל"ג דא.
ט מוסיף קמיה ואתער אתערותא דא. י מוסיף כלל דהא
באתרא לעילא הוה; דהא באתרא הוה. כ הוה. ל הוה. מ ל"ג הוה.

הסולם
מאמר
עד) וּבְכָל יוֹמָא בְּעֵי זְכוּיָ; וּבְכָל יוֹם, צְרִיכִים לְהִרְאוּת מַעֲשֵׂה וּלְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מִטָּה מִמָּה שְׁצָרִיךְ לְעוֹרֵר. אֲבָל כִּשְׁבַת, דִּק בְּדַבְרֵי הַשֵּׁם וּבְקִדּוּשַׁת הַיּוֹם צְרִיכִים לְהַתְּעוֹרֵר וְלֹא בְּדַבֵּר אַחֵר. כִּי בִשְׁבַת אֵין צְרִיכִים אֵל הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַטָּה.
ע"ה תָּא חֲזִי הֵכָא זְכוּיָ; בּוּא וְרָאָה כַּאן, כְּשֶׁקָּרַב פְּרַעָה לְעַשׂוֹת מִלְּחָמָה עִם יִשְׂרָאֵל, בַּעַת הַהִיא לֹא רָצָה הַקַּב"ה שִׁיעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַטָּה כְּלָל, כִּי הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַעְלָה הִיָּה, כִּי הָאֲבוֹת הַקִּדְּיִמוּ וְעוֹרְרוּ הַתְּעוֹרְרוֹת זֶה מִלְּמַעְלָה, וְזִכּוּתָם עַמְד לְפָנָיו, וְלֹא רָצָה הַקַּב"ה שִׁישְׂרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ לְמַטָּה כְּלָל. ז"ש ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן. תַּחֲרִישוּן וְדָאִי, וְלֹא תַעֲרוּ דַבֵּר שְׁלֹא צָרִיךְ לָכֶם. וְהַטַּעַם מוּבָא לְהַלּוֹ (אוֹת ע"ח). וְכַאן נִכְלַל הַשֵּׁם הַקִּדּוּשׁ בְּאוֹתֵיית רְשׁוּמֵת הוּי"ה, שְׁהוּא רַחֲמִים, שְׁנֵאמַר הוּיָה יִלְחֶם לָכֶם, וְאַע"פ שֶׁהוּי"ה הוּא רַחֲמִים (דְּפוּי דָף מ"ז ע"ב)

וע"ד

כא

בשלח

עח וְעַל דָּא, לֹא בְעֵא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיתְעַרְוֵן יִשְׂרָאֵל מְלָה בְעֵלְמָא, דָּאִי יִתְעַרְוֵן יִשְׂרָאֵל מְלָה, לֹא יִתְעַרְוֵן שְׁמָא דְרַחֲמִי, וְלֹא יִתְעַבֵּיד דִּינָא בְרַחֲמִי, הָדָא הוּא דְכְתִיב יי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרִישׁוּן, דְּלֹא תִתְעַרְוֵן מִיַּדִּי. דְּהָא שְׁמָא דְרַחֲמִי בְּעֵי לֹאֲתַעְרָא עֲלֵיהוּ, לְמַעַבְד דִּינָא בְרַחֲמִי. וְעַל דָּא בְּעֵי, דְּלֹא תַעֲבֹדוּן פְּגִימוֹ, וְתִתְעַרְוֵן מְלָה אַתְרָא.

עט אָמַר לֵיהּ, וְהָא פְתִיב, ׀ וְיִצְא יי' וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהֵם. אִי הָכִי דָּא דִּינָא בְרַחֲמִי הָוֵה. אָמַר לֵיהּ, הָכִי יִתְּוֵה וְדָאִי, דִּינָא הוּא בְרַחֲמִי, דְּמוֹתָא דְלִהוֹן לֹא אֲשַׁתְּכַח כְּמוֹתָנָא דְשָׂאָר ׀ בְּנֵי עֲלְמָא, אֲלֵא חֶסַע עֲלֵיהוּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּלֹא יִהוֹן כְּמוֹתָנָא דְשָׂאָר בְּנֵי עֲלְמָא, דְּקָטִילוּ לֹוֹן, אֲלֵא בְּנַחַת בְּלֹא צַעְרָא, הָא דִּינָא בְרַחֲמִי ׀ אִיהוּ.

פ וּבְכָל אַתְר, שְׁמָא דָּא, דִּינָא בְרַחֲמִי אִיהוּ, בְּר אַתְר חַד, דְּכְתִיב ׀ יי' כְּגֹבֹר יִצָּא וְגו'. וְכִי כְּגֹבֹר וְלֹא גְבוּר. אֲלֵא ׀ יִשְׁנֵי לְבוּשׁוֹי, וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁין אַתְרֵינֵן. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יִשְׁנֵי זִיגְיָהּ.

פא וְעַם כָּל דָּא, דִּינָא הוּא יִתִּיר, אֲכָל רַחֲמֵי בֵיהּ, כְּמָה דְכְתִיב, כְּגֹבֹר, וְלֹא גְבוּר. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. דְּוְדָאִי אֲפֻּ עַל גַּב דְּעַבִּיד דִּינָא, חֶסַע עַל ׀ עוֹבְדוֹי, וְעַל דָּא, יי' יִלְחֶם לָכֶם וְדָאִי וְאַתֶּם תִּתְרִישׁוּן. זַכָּאָה תּוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיר לֹוֹן לְחוֹלְקֵיהּ וְאַתְסַנְתִּיחָהּ, דְּכְתִיב ׀ כִּי חָלַק יי' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

ח'צופי גרסאות

1 הוא, 8 עמין, 9 על ליג איהו, 9 שני, 9 מוסיף עוברו יתיר.

מסורת הזהר

(זכריה י"ד) וישלח נ"ד צ"ג, 7) (ישעיה מ"ב) וישלח כ"ז צ"ב. תקי"ח קי"ג ט"ב שי"ז. 10) (דברים ל"ב) ב"א קצ"ד צ"ד.

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

הסולם

מאמר

פ וּבְכָל אַתְר שְׁמָא וְכוּ': וּבְכָל מְקוּם, שֶׁם הוּא הוּא דִּין בְּרַחֲמִים, חוּץ מִמְקוּם אַחַד, שְׁכַתוּב, הוּיָהּ כְּגֹבֹר יִצָּא וְגו'. שׁוֹאֵל, וְכִי כְּגֹבֹר הוּא ה' וְלֹא גְבוּר מִמֶּשׁ. וְאוּמַר, אֵלֵא שִׁישְׁנָה אֵת לְבוּשׁוֹי וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁים אַחֲרֵים. דְּהֵיִינוּ שִׁישְׁנָה מִדַּת הַרְחִמִים שְׁלוֹ וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁי דִין. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יִשְׁנָה כְּלֵי זִינָן שְׁלוֹ מִרְחִמִים לְדִין. הֵרִי, שְׁבַמְקוּם הוּא נִשְׁתַּנָּה הַרְחִמִים לְהִיּוֹת דִין.

פא וְעַם כָּל דָּא וְכוּ': וְעַם כָּל זֶה, רַק דִּין הוּא כְּאִן יוֹתֵר מִרְחִמִים, אֲבָל רַחֲמִים יִשׁ בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב, כְּגֹבֹר, וְלֹא גְבוּר מִמֶּשׁ שְׁכוּלוֹ דִין, כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת מִמֶּשׁ שְׁכוּלוֹ דִין. כִּי וְדָאִי אַע"פ שְׁעוּשָׁה דִין הוּא מִרְחֶם עַל מַעֲשֵׂיו. וְע"כ ה' יִלְחֶם לָכֶם וְדָאִי, וְאַתֶּם תִּתְרִישׁוּן. כְּדִי שְׁלֹא תַעֲוֹדוּ דִין בְּלִבְדָּא, כְּנ"ל. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְסָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁהַקְבִּי"ה בַחַר אֹתָם לְחַלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ, שְׁכַתוּב, כִּי חָלַק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

ויאמר

עח וְע"ד לֹא בְעֵא וְכוּ': וְעַל כֵּן, לֹא רִצָּה הַקְבִּי"ה שִׁיעוּרָו יִשְׂרָאֵל דְּבַר בְּעוֹלָם, מִלְחָמָה. כִּי אִם הֵיוּ מַעוּרָרִים יִשְׂרָאֵל דְּבַר מִלְחָמָה, לֹא הִיָּה מַתְעוּרָר שֶׁם הַרְחִמִים, וְלֹא נַעֲשֶׂה הַדִּין בְּרַחֲמִים. ז"ש ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרִישׁוּן. שְׁלֹא תַעוּרָו כְּלוּם, כִּי הַשֶּׁם שֶׁל רַחֲמִים צָרִיךְ לְהַתְעוּרָר עֲלֵיהֶם, כְּדִי לַעֲשׂוֹת הַדִּין בְּרַחֲמִים, וְע"כ צָרִיךְ שְׁלֹא תַעֲשׂוּ פִגְם וְתַעוּרָו דְּבַר אַחַר. דְּהֵיִינוּ דִין בְּלִי רַחֲמִים. כִּי הַתַּעוּרָוּת שְׁלִמְטָה, הִיָּה מַפְעִיל רַק דִין בְּלִבְדָּא.

עט א"ל וְהָא כְתִיב וְכוּ': אָמַר לוֹ וְהִרִי כְתוּב, וְיִצָּא הוּיָהּ וְנִלְחֶם בְּגוֹיִם הָהֵם, וְכִי דִין הוּא בְּרַחֲמִים הִיָּה. א"ל כֵּן הִיָּה וְדָאִי, הַדִּין הוּא בְּרַחֲמִים, כִּי הַמִּיתָה שְׁלֵהֶם לֹא הִיָּתָה כְּמִיתַת שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵלֵא רִיחַם עֲלֵיהֶם הַקְבִּי"ה, שְׁלֹא יִהְיוּ כְּמִיתַת שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁהַרְגוּ אֹתָם רַק בְּנַחַת בְּלִי צַעַר. דְּהֵיִינוּ הַמֶּק בְּשָׂרָו וְהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו. (זְכַרְיָה י"ד) הִרִי שְׁהַדִּין הִיָּה בְּרַחֲמִים.

(דפו"י דף מ"ז ע"ב)

כב

בשלה

פב * ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי. מלה דא הא אוקמוה בספרא דצניעותא, ותמן הוא רזא דיליה, ויאמר יי אל משה. ר' יהודה פתח ואמר, * ויתפלל יונה אל יי אלקיו ממעי הדגה, מה פתיב לעילא, וימן יי דג גדול. וימן: כמד"א * וימן להם המלך דבר יום ביומו. אשר מנה את מאכלכם.

פג * אכל האי קרא הכי * מבעי ליה, וימן יי את יונה לדג, דהוא מנה הוא דמשדר ליה. אלא ודאי, ההוא דג הוא הוה מנה ליונה, לנטרא ליה מן שאר נוגי ימא, ויהוי גניו בגויה. וכיון דאעליה בגויה, חמא יונה במעוי, פותיא דאתר דמעוי כמו היכלא רבךבא, ותרין עינוי דההוא נונא, דנהרין פשמשא, ואכן טבא הוה במעוי, דנהיר ליה, ותוה חמי כל מה די בימא ובתהומי.

פד ואי תימא, אי הכי, מאי * דכתיב * קראתי מצרה לי, הא לא אתחזי, דכל האי רנותא הוה ליה. אלא ודאי, פינן * דאחמי ליה ההוא נונא, כל מה די בימא ובתהומי, מית, דלא זכיל תלת יומין למסבל. פדין עקת ליה ליונה.

פה דאמר רבי אלעזר, פינן דחמא יונה כל ההוא רנותא, הוה חדי. אמר קודשא בריך הוא, ומה תבעי יתיר, להא אעילנא לך הקא. מה עבד, קטל לההוא נונא ומית, וכל שאר נוגי ימא, הוו סתרי סתרגיה דההוא נונא, * דא נשיף ליה מיהאי גיסא, ונדא נשיף * ליה מיהאי גיסא. פדין חמא יונה גרמוי בעקו, מיד ויתפלל יונה אל יי.

מסורת הזהר

(1) נת סי' צ"ח. (2) יונה ב' ח"ב מה. (3) דניאל א' ק והאי וליג אבל, ד ימא. (4) כתוב, ת דחמי. א ודא. ח"ג רד. (5) יונה ב' ויחי קס"ד צ"ד.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

מאמר מה תצעק אלי

מה תצעק אלי

אותו הדג היו מאירות כשמש, ואכן טובה היתה במעיו, שהאירה לו, והיה רואה כל מה שיש בים ובתהומות.

פד ואי תימא וכו': ואם תאמר, אם כן, מהו שכתוב, קראתי מצרה לי, שלא נראה חוה, שהיה לו שם כל הרוחה הזאת. ומשיב. אלא ודאי, שאחר, שהדג הזה הראה לו כל מה שבים ובתהומות, מת. שלא יכול לסובלו שלשה ימים. ואז נעשה צר ליונה.

פה דא"ר אלעזר כיון וכו': שאמר ר"א, כיון שראה יונה את כל הרוחה היא, היה שמת. אמר הקב"ה, ומה אתה צריך יותר, וכי לכך הבאתי אותך כאן. מה עשה הקב"ה. הרג את דג ההוא ומת, וכל שאר דגי הים היו מסבכים סביב הדג, זה נשך אותו מצד ההוא וזה נשך אותו מצד ההוא. אז ראה יונה את עצמו בצרה, מיד ויתפלל יונה אל ה'.

בקדמיתא

פב ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי: דבר זה בארוהו בספרא דצניעותא, (תרומה אות נ"ה) ושם הוא סוד שלו. ויאמר ה' אל משה וגו'. ר' יהודה פתח ואמר. ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה. מה כתוב למעלה וימן ה' דג גדול. וימן, פירושו כמו שאתה אומר וימן להם המלך דבר יום ביומו. וכן אשר מנה את מאכלכם, שהוא לשון נתינת מנה.

פג אכל האי קרא וכו': אבל מקרא זה כך היה צריך לומר, וימן ה' את יונה לדג, שהוא המנה ששלח ה' לדג. ומשיב, אלא ודאי, שדג הזה היה מנה ליונה, לשמור אותו מכל שאר דגי הים, ויהיה גנוז בו. וכיון שהביאו ה' בתוכו, ראה יונה במעיו, את הרוחב של מקום מעיו שהוא כמו היכל גדול, ושתי עינוי של (דפו"י דף מ"ז ע"ב *) דף מ"ח ע"א)

כג

בשלה

פז בקדמיתא דג, וְהִשְׁתָּא דְגָתָה. כד"א, וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֹר מִתָּהּ. וְכַדִּין כְּתִיב, קָרָאתִי מִצְרָה לִי. וְלֹא כְּתִיב הֵייתִי בְּצָרָה, אוּ יִשְׁכַּתִּי בְּצָרָה, אֲלֵא קָרָאתִי, מִתְּהוּא עָקוּ דְעֶאקִין לִי נוּנֵי יַמָּא. מִבְּטָן שְׁאוּל שׁוּעַתִּי, דְּהָא מִית. וְלֹא כְּתִיב מִבְּטָן חֵי, אוּ מִבְּטָן דְּג, אֲלֵא דְּוֹדַי תְּהוּ מִית.

פז כִּינּוּן דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, קִבִּיל לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַחֲמִיחַ לִיהּ לְהֵאֵי נוּנָא, וְאַפִּיק לִיהּ לִיבְשֶׁתָּא לְעִינֵיהוֹן דְּכֻלָּא. וְדַכְתִּיב, וַיֹּאמֶר יי' לְדָג וַיִּקַּא אֶת יוֹנָה. וְחִמּוּ דְּכֻלָּהּ, עֲבִידְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פח מַה כְּתִיב, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יי' אֱלֹהֵיוּ מִמְעַי הִדְגָה, לְאַתֵּר דְּהוּה קִשְׁיִר בֵּיהּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב יי' אֱלֹהֵיוּ, וְלֹא כְּתִיב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יי' וְלֹא יִתֵּיר, אֲלֵא יי' אֱלֹהֵיוּ. אוּף הַכָּא, וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. אֲלֵי דֵיִיקָא.

פט דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ מִלְּאֶסְגָּא מְלִין, לְאוּ עֵידְנָא דְּצְלוֹתָא הִשְׁתָּא. וַיִּסְעוּ, וְכִי לֹאֵן אֲתֵר פְּקֵד לֹון דִּינְטְלוֹן, דְּהָא עַל יַמָּא הוּוּ שְׁרָאן. אֲלֵא אֶהְדֵּר לְעֵילָא, דְּכְתִיב מַה תִּצְעַק אֵלַי, דְּהָא כְּלָהוּ בְּאַתֵּר יְדָא קְיִימִי. וְע"ד וַיִּסְעוּ, יִנְטְלוֹן מִן דָּא, דְּלָאוּ עֵדְנָא וְהוּא.

צ וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְדָּ וְגו'. הָרַם אֶת מִטְדָּ, דִּי בֵּיה רְשִׁים שְׁמָא קְדִישָׁא, אֲרַפִּין יְדָךְ בְּסִטְרָא דְּשְׁמָא קְדִישָׁא, וְכִינּוּן דִּיחִמּוֹן מִיָּא שְׁמָא קְדִישָׁא, יַעֲרִקוֹן

חלופי גרסאות

ג ל"ג מן דכתיב עד וחמנו ד ל"ג כלהו. ה ל"ג ויסעו.
ו חר. ז מטיף הוא אלא בעתיקא תליא מלתא. ח ל"ג
דשמא; חדא ול"ג דשמא קדישא.

מסורת הזהר

(צ) (שמות ז'). ק) ח"ב רעא:

מה תצעק אלי

הוי"ה אל משה מה תצעק אלי, אלי, הוא בדיוק, דהיינו למדתי, שהיא ת"ת. שבה היה משה קשור. אלא במזל תלוי הדבר. כמ"ש להלן (בספרא דצניעותא, תרומה אות נ"ו) כי קריעת ים סוף נמשכה ממזל, שה"ס הדיקנא קדישא, כמ"ש במקומו.

פט דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ: היינו, שיסעו מלהרבות דברים, כי אין זמן לתפלה עתה. שואל, ויסעו, לאיזה מקום צוה אותם שיסעו, הרי על הים היו שורים. ומשיב, אלא טוב למעלה, שכתוב, מה תצעק אלי, שפירושו לת"ת כנ"ל, והרי כולם עמדו במקום הזה, בת"ת, שכל ישראל היו קשורים בת"ת, ועל כן אמר ויסעו שישראל יסעו מכאן מת"ת, ויבואו להתקשר במזל, שהוא הדיקנא, כנ"ל. שאין עתה הזמן לת"ת, אלא במזל תלוי הדבר. כנ"ל.

מאמר הרב את ספר

(צ) ואתה הרם את מטד וגו': הרם את מטד, שבו רשום השם הקדוש, ונטה ירך בצד

הסולם

מאמר

פז בקדמיתא דג והשתא דג וזכו': שואל. מתחילה קראו הכתוב דג ועתה קוראו דגה. ומשיב. שהוא מטעם שכבר מת. כש"א, והדגה אשר ביאור מתה. ואז כתוב, קראתי מצרה לי, ולא כתוב, הייתי בצרה או ישכתי בצרה, אלא קראתי מתוך הצרה שהצירו לי דגי הים. מבטן שואל שועתי שמת, ולא כתוב מבטן חי, או מבטן דג, אלא ודאי שהיה מת. וע"כ נקרא שואל.

פז כִּינּוּן דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ וכו': כיון שהתפלל תפלתו, קבל אותו הקב"ה, והחיה לאותו הדג, והוציאו ליבשה לעיני כל, שכתוב, ויאמר ה' לדג ויקא את יונה. וראו כולם מעשה הקב"ה.

פח מַה כְּתִיב וַיִּתְפַּלֵּל וְגו': מה כתוב, ויתפלל יונה אל ה' אלקיו וגו'. היינו שהתפלל למקום שהיה קשור בו, דהיינו למדת המלכות, זה משמע, משכתוב, ה' אלקיו, ולא כתוב, ויתפלל אל ה' ולא יותר, אלא ה' אלקיו וזו למדה שהיה קשור בה. אף כאן, ויאמר (דפו"י דף מ"ח ע"א)

בשלה

כד

ט מנייה. ועל דא, ונטה את ידך, י' לסטרא תדא, דסטרין אתרנין דההוא מטה, נ' אצטריף ל' ליה י' למלין אתרנין.

צא אמר רבי אלעזר, חמינא, דזמנין אתקרי האי מטה, מטה האלהים, ולזמנין אתקרי מטה דמשה. אמר ר' שמעון י' בספרא דרב המנונא סבא, שפיר קאמר, י' דכלהו חד, בין י' תימא דקודשא בריך הוא, ובין תימא דמשה, והאי מטה, לאתערא סטרא דגבורה. ועל דא, ונטה את ידך, ידא דשמאלא, דאיהו בסטרא דגבורה.

צב אמר רבי שמעון, ווי לאינון דלא חמאן, י' ולא מסתפלין באורייתא, י' ואורייתא קארי קמיהו י' בכל יומא, י' ולא משגיחין. תא חזי, בסטרא דגבורה מתערי מיא בעלמא, ונפקי י' מיא, והשתא בעי קודשא בריך הוא לנגבא מיא, אמאי ונטה את ידך, דאיהו שמאלא.

צג אלא הרם את מטך, לנגבא מיא. ונטה את ידך, לאתבא מיא, לאתערא סטרא דגבורה, ולאתבא מיא על מצרים. ובגין כך, תרין מלין הכא, דכתיב הרם את מטך, ונטה את ידך על הים ובקעהו.

צד והא תהומי הו. אלא קודשא בריך הוא, עבד ניסא י' גו ניסא, כד"א י' קפאו תהומות בלב ים. והוה אזלין ביבשתא בגו ימא, הה"ד ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה.

חלופי גרסאות

ט מוסיף מניה ומקמיה; קמיה. י' בסטרא. כ אצטריכו. ל לך. מ למלין. נ תרי הו והכי אוקימנא ובספרא. ו דאורייתא. ז דאורייתא. ק ליג בכל יומא. ר מוסיף ולא ידעין ולא. ש מניה. ת ליג גו ניסא.

מסורת הזהר

(ו) ח"ב נח: ת"ז ת"ע קל.

הרם את מטך

משגיחים. בוא וראה, מצד הגבורה, מתעוררים מים בעולם, ויוצאים מים, ועתה רצה הקב"ה ליבש המים, למה אוה"ב, ונטה את ידך שהוא יד שמאל, דהיינו גבורה.

צג אלא הרם וכו': ומשיב, אלא הרם את מטך, הוא ליבש המים. ונטה את ידך, הוא להשיב המים, לעורר צד הגבורה ולהשיב המים על המצרים. ועל כן הם שני דברים כאן, שכתוב, הרם את מטך, ונטה את ידך על הים ובקעהו. זה ליבש המים, וזה להשיב המים על המצרים.

צד והא תהומי הו וכו': שואל, איך נעשה יבשה בתוך הים, הרי היו שם תהומות. ומשיב. אלא הקב"ה עשה נס בתוך נס, כש"א קפאו תהומות בלב ים. והיו הולכים ביבשה תוך הים, ז"ש ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה. (יסר)

הסולם

מאמר

בצד השם הקדוש, וכיון שיראו המים את השם הקדוש, יברחו ממנו. וע"כ ונטה את ידך לצד אחד של המטה, כי הצדדים האחרים של המטה, יהיו נחוצים לך לדברים אחרים. דהיינו להכאת הסלע.

צא א"ר אלעזר חמינא וכו': אר"א רואה אני שלפעמים נקרא מטה הזה מטה האלקים, ולפעמים נקרא מטה משה. אר"ש, בספרו של רב המנונא סבא, יפה אומר שכולו אחד, בין שתאמר מטהו של הקב"ה בין שתאמר מטהו של משה. ומטה הזה הוא לעורר צד הגבורה, ועל כן אוה"ב, נטה את ידך, שפירושו יד שמאל, שהוא בצד הגבורה.

צב אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, אוי לאלו שאינם רואים ואינם מסתכלים בתורה, והתורה קוראה לפניהם בכל יום ואינם (דפו"י דף מ"ח ע"א)

כה

בשלה

צה * * * ויִסַּר אֶת אוֹפֵן מִרְכָּבוֹתָיו. ר"ש פֶּתַח, * * * וְאָרָא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאֶרֶץ אֶצֶל הַחַיּוֹת. הַאִי קָרָא אוֹקְמוֹהָ וְאֶתְמַר. אֶכֶל ת"ח, קב"ה בְּכוֹלָא אֶתְחַזִּי שְׁלִטְנוֹתָא דִּילֵיהּ, וְשְׁלִטְנִיהּ דִּי לֹא תַעֲדִי לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין.

צו וְעֵבִיד שׁוֹלְטְנוֹתָא בְּאַבְהָן, נָטַל לְאַבְרָהָם, וְקָיָים בֵּיהּ עֲלָמָא, דְּכִתִּיב * * * אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, וְאוֹקְמוֹהָ. נָטַל יִצְחָק, וְשִׁתִּיל בֵּיהּ עֲלָמָא, דְּאִיהוּ קָיָים לְעֵלְמִין, הַה"ד * * * וְאֶת בְּרִיתִי אָקִים אֶת יִצְחָק. נָטַל יַעֲקֹב, וְאוֹתְבִיהּ קָמִיהּ, וְאִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהַדְיָהּ, וְאֶתְפָּאֵר בֵּיהּ, הַה"ד * * * יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

צז ות"ח, יַעֲקֹב אֶחָד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, דְּלִית בֵּיהּ מוֹתָא לְעֵלְמִין, דְּכָל חַיִּין בְּהַהוּא אִילָנָא אֲשֶׁתְּכַלְלוּ, וְיִהֵב חַיִּין לְכָל אֵינוֹן דְּאֶתְחַדֵּן בֵּיהּ. וּבג"כ, יַעֲקֹב לֹא מִית. וְאִמְתִּי מִית, בְּשַׁעֲתָא דְכִתִּיב * * * וַיֵּאסֹף רִגְלֵיו אֶל הַמַּטָּה. הַמַּטָּה. * * * כד"א * * * הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה, בְּגִין * * * דְּבַהֲאֵי מַטָּה כְּתִיב, * * * רִגְלֵיהּ יוֹרְדוֹת מוֹת, וּבג"כ וַיֵּאסֹף

חלופי גרסאות

א כדקאמרינן. ב דהאי מטה דכתיב.

מטרת הזהר

(III) ח"ב מט. נ. ט (יחזקאל א') חיי שרה מ"ב צ"ב.
(II) (בראשית ב') הקשה"ז מ"ח צ"ד. (ב) (שם י"ז) נח נ"ז
(I) (ישעיה מ"ט) הקשה"ז קמ"ח צ"ג. (D) (בראשית מ"ט) ויחי רנ"ז צ"א. (ה) (שח"ש ג') ב"א שמ"ג צ"א. (I) (משלי ה') ב"א שכ"ח צ"ב.

ויסר את אוֹפֵן מִרְכָּבוֹתָיו

הסולם

מאמר

ויסר את אוֹפֵן מִרְכָּבוֹתָיו

מיתה אלא מצד המלכות, כמבואר. ועשה הקב"ה את יעקב לבחיר האבות. זהו שכתוב, יעקב אשר בחרתיך.

ביאור הדברים. ותחלה נבאר הכתוב, וארא החיות והנה אוֹפֵן אחד בארץ אצל החיות, שר"ש פתח בו, שלכאורה תמוה, איזה יחס יש להכתוב הזה עם הכתוב ויסר את אוֹפֵן מִרְכָּבוֹתָיו. ולא עוד אלא שר"ש אינו מזכירו עוד בכל המשך המאמר. והענין הוא, כי אחר הכתוב הנ"ל, כתוב, ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן. והפירוש הוא, כי החיות הם בחג"ת דו"א עד החוזה, והאופנים הם מחוזה ולמטה בנה"י דו"א, ששם הנוקבא דו"א. ובנוקבא דו"א יש ב' נקודות, א' נקודה הממותקת בבינה שהוא רחמים. ב' נקודה דמדת הדין דצמצום א' הבלתי ממותקת. הראשונה נקראת מפתחא, והשניה מנעולא (כנ"ל בהק' טה"ז דף נ"ט ד"ה גו אינון) ע"ש. ומצד הנקודה השניה אין המלכות ראויה לאור עליון כי הצמצום רוכבת עליה. וכל המוחין שמקבלת הם רק בבחינת הנקודה הראשונה הנקראת מפתחא, כמ"ש שם. ולפיכך נגזרה נקודה השניה בתוך הראשונה, ונקודה הראשונה היא מגולה, והיא שולטת. וע"י תקון זה המלכות ראויה לקבל מוחין, עש"ה.

וזסו"ה

צה ויִסַּר אֶת אוֹפֵן מִרְכָּבוֹתָיו: ר' שמעון פתח, וארא החיות והנה אוֹפֵן אחד בארץ אצל החיות. מקרא זה בארוהו, ולמדנו. אבל כוא וראה, הקב"ה מראה בכל דבר את הממשלה שלו, וממשלתו לא תסור לעולם ולעולמי עולמים.

צו וְעֵבִיד שׁוֹלְטְנוֹתָא בְּאַבְהָן וכו': ועושה ממשלה בהאבות. לקח את אברהם וקיים בו את העולם, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ובארוהו, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, שבו נתקיימו שמים וארץ. לקח את יצחק ושתל בו את העולם, שיהיה קיים תמיד. ז"ש ואת בריתי אקים את יצחק. לקח את יעקב והושיבו לפניו, והשתעשע עמו, והתפאר בו, ז"ש ישראל אשר בך אתפאר.

צז ות"ח, יַעֲקֹב אֶחָד וכו': וכוא וראה, יעקב אחוז בעץ החיים, שאין בו מות לעולם, שכל החיים נשתכללו באילן הזה, והוא נותן חיים לכל אלו שהם נאחזים בו. ומשום זה יעקב לא מת. ומתי מת, הוא בשעה שכתוב, ויאסף רגליו אל המטה. הַמַּטָּה, הוא כמו שאתה אומר הנה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה, שהיא המלכות. ומשום שבמטה הזו כתוב, רגליה יורדות מות, וע"כ ויאסף רגליו אל המטה כתוב, ואז יגוע ויאסף אל עמיו. אבל כל עוד שחיה נאחו בעץ החיים, שהוא ז"א, לא מת. כי אין

*חלופי דף מ"ח ע"ב (

כו

בשלה

רגליו אל המטה כתיב, כְּדִין וְיָגוּעַ וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּי. וְעָבַד קב"ה לְיַעֲקֹב שְׁלִימוֹ
דְּאֶבְהָן, הַה"ד יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיד.

צח (צח) ת"ח, פל משריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, פלהו אחידן אלין
באלין, דרגין בדרגין, אלין עלאין ואלין תתאין. וחינותא קדישא עלייהו, וכלהו
אוכלוסין ומשריין, פלהו נטלין תחות ידקא, על מימרהא נטלין, ועל מימרהא
שראן.

חלופי גרסאות
ג ל"ג כל אות צ"ח.

מסורת הזהר
(ז) (ישעיה מ"א) ויצא י"א צ"א.

דרך אמת ין זהו דרשת ר"ש על פסוק וארא החיות וגו' וכל מה שיש ביניהם אינו מהענין כלל.

מאמר

הסולם

ויסר את אופן מרכבותיו

לא היה אור בכינה (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה
תלת).

ועתה מבאר הנוקבא וההפרש בינה לקו
אמצעי, שהוא יעקב, וז"ש, יַעֲקֹב אֶחָיד
בְּאֵלֵינָא דְחַיִּי, כִּי הוּא אֶחָד בְּכִינָה שֶׁשֶׁם
הַחַיִּים, וְהוּא נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין כֵּךְ יַעֲקֹב
אֵל מִיָּת, שְׁאִין אַחִיזָה בּוֹ לִס"א, לְכַד כְּשִׁיתְחַבֵּר
עִם הַנוֹקְבָא, יֵשׁ אַחִיזָה בּוֹ מִחַמַּת הַנוֹקְבָא
שֶׁנִּתְחַבְּרָה עִמּוֹ. וְז"ש, וְאִימַתִּי מִיָּת בְּשַׁעֲתָא
דְּכַתִּיב וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמֶּטֶה. דְּהֵיִינוּ
שֶׁנִּתְחַבְּרָה עִם הַמֶּטֶה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְאִז מֵת.
בְּגִין דְּבַהֲאֵי מִטָּה כְּתִיב, רַגְלָיָהּ יִרְדּוּת
מוֹת. כִּי מִפְּרִנְסַת הַס"א שֶׁהֵם מוֹת. שְׁכַל מַה
שִׁישׁ לִס"א מִקְבִּלִים מִן הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא הַנוֹקְבָא
דו"א. וְנִתְבָּאֵר בּוֹה ד' רַגְלֵי הַמְּרַכְבָּה הַעֲלִיּוֹנָה,
שֶׁהִיא בִינָה, שֶׁהֵם חֲגִי"ת דו"א, וְהַנוֹקְבָא הַמִּקְבֶּלֶת
מֵהֶם. וְהֵם נִקְרָאִים גִּכ"ד חִיּוֹת. וְד' רַגְלֵי
הַמְּרַכְבָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמַּחֲזוּה לַמֶּטֶה, הֵם נְהִי"מ,
וְנִקְרָאִים אוֹפְנִים, מִחַמַּת הַאֹפֶן בְּתוֹךְ הַאֹפֶן
הַמְּתוֹקֵן בָּהֶם. כִּי כָל הַחֶלֶק שֶׁלִּמְטָה מַחֲזוּה דו"א
שִׁיכַת לַהֲנוֹקְבָא, הַמְּתוֹקֵנָת בַּאֹפֶן.

צח ת"ח פל משריין דלעילא וכו':
בוא וראה, כל המחנות של מעלה, שנמשכות
מד' מחנות שכינה, שהם האופנים, וכל המרכבות
כולן, אחוזות אלו באלו, מדרגות במדרגות, אלו
העליונות ואלו התחתונות, משתלשלות זו מזו
ונכללות זו בזו, וחיה קדושה עליהן, שהיא
הנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, ששם ד' חיות
כנ"ל, והנוקבא היא חיה הד', וכל ההמון
והמחנות כולן נוסעות תחת ידה, דהיינו רשותה,
על פיה תסענה ועל פיה תחנינה. כי כל
המרכבות והחיות והאופנים אין להם אלא מה
שמקבלים מחיה העליונה הזו.

ודא

(דפני דף מ"ח ע"ב)

כז

בשלה

צט) וְדָא הוּא דְחִינְתָא, דְּכָל שְׂאָר חִינְתָא, אֲחִינְדִין בְּהַּ ׀ וְאֲשַׁתְּלֶשְׁלוּ בְּגִינְהָ
י פְּמָה חִינְי וְלִחְינְי. ׀ וְאֲתֵאֲחֶדֶן דְּרִגִין בְּדְרִגִין, וְכִלְהוּ עֲלָיִן וְתַתָּאִין אֲזֵלִין וְשִׂאטִין
בִּימָא, הַהִיד ׀ זֶה הֵימֶן גְּדוֹל וְרַחֲב יָדִים שֶׁם רְמֵשׁ וְאִין מִסְפֵּר וְגוֹ׃

ק) וְכַד סְלִיק יִמָּא גְּלַגְלוּי, פְּלַהוּ אַרְבִּין סְלִקִין וְנַחְתִין, וְזַעְפָּא אֲשַׁתְּכַח, וְרוּחָא
פְּקִיפָא אֲזֵלָא עֲלֵיהָ בְּתַקִּיפּוּ. וְנוּנִי יִמָּא מִתְּבַדְרִין לְכָל ׀ סְטֵר, אֲלִין לְמַנְרַח, וְאֲלִין
לְמַעַרְב, אֲלִין לְצַפּוֹן, וְאֲלִין לְדְרוּם. וְכָל אִינוּן בְּנֵי עֲלָמָא, דְּחִמְמָן רְשִׁימָא עֲלֵיהוּ,
נְטִלִין לֹון, וְבִלְעִין לֹון ׀ בְּקִפְטִירֵי עֲפָרָא.

קא) וְכָל אַרְבִּין לָא נְטִלִין מֵאֲתַרְיֵיהוּ, וְלָא סְלִקִין וְנַחְתִין, בְּר מֵהוּוּא שְׁעָתָא,
דְּאֲתֵי מִד דְּבָרָא בְּיִמָּא, וְיַדַּע לְאֲשַׁלְמָא רִוְחָא יְדִוְעָפָא דְיִמָּא, בִּינְן דְּסְלִיק דָּא כִּי עֲלֵיהָ
דְיִמָּא, שְׂכִיף מְרוּגְגָא, וְנִיחָא אֲשַׁתְּכַח, וְכַדִּין פְּלַהוּ אַרְבִּין אֲזֵלִין בְּאַרְח מִיִּשְׂרָא, וְלָא
סְטָאן לִימִינָא וְשְׂמָאלָא, הַהִיד, ׀ שֶׁם אֲנִיּוֹת יִהְלִכּוּן לִוְיָתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחַק בּוּ. זֶה

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

ד מוסיף חיותא עלאה קרישא. ה ואשתכללו. ו וכמה.
ז מוסיף לחיין אלין סלקין ואלין נחתין. ח כלהו דרגין
בדרגין עלאין ותתאין דאולין ושאטין בימא ההיד זה היס
גדול ורחב ידים וגוי עלאין ותתאין דאולין כלהו ושאטין בימא. ט אתר. י זעפא. כ עלה ימא.

מסורת הזהר

ח תהלים ק"ד) ב"א ס"ה צ"ד. ב"ב פ"ג צ"ד. ט) (תהלים
ק"ד) ב"א שט"ו צ"א.

דרך אמת כן במקום מרוון בעומק הארץ והוא מלשון קטפרס.

ויסר את אופן מרכבותיו

הסולם

מאמר

שנסתלק האור הזה, הותר הקשר הזה של חו"ג
תו"מ, ומתפורים כל אחד לצדו שנמשך משם,
ובני העולם שקלקלו מעשיהם וגרמו את זה,
שמחמת זה מתרשם חטאם בהם, כולעים אותם
במערות העפר. דהיינו במלכות דמדת הדין.
עפר היא שם המלכות, ומדת הדין שנגלה בה
מכונה מערה.

קא) וּכְפֵּי אַרְבִּין לָא וּכּוּי׃ וְכָל הָאֲנִיּוֹת
אִינְן זוּת מִמְקוּמָן, וְאִינְן עוֹלוֹת וְיורדות, חִינְי
מֵאֹתָה שְׁעָה שְׂבָא מְנַהֵיג אַחַד שֶׁל הַיָּם, וְיַדַּע
לְהַשְׁלִים אֶת רוּחַ הַסַּעֲרָה שֶׁל הַיָּם, וְכִינְן שְׁעוּלָה
זֶה עַל הַיָּם, הוּא נַח מְזַעֲפּוּ, וּמְנוּחָה נִמְצָאת. וְאִז
כָּל הָאֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, וְאִינְן סְרוֹת
לִימִין וְלִשְׂמָאל. ז"ש שֶׁם אֲנִיּוֹת יִהְלִכּוּן לִוְיָתָן
זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחַק בּוּ. זֶה, הוּא בְּדִיּוּק שְׁה"ס
יְסוּד דו"א הַנִּקְרָא זֶה, שְׁה"ס קוּ הָאֲמֻצָּעִי. וְכָל
דְּגֵי הַיָּם מִתְּקַבְּצִים לְמִקְוָמָם, וְכָל הַחַיּוֹת שְׂמֻחִים
עֲלָיו, וְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה הַעֲלִיּוֹן שְׂמֻחִים. ז"ש. וְכָל
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שֶׁם.

פירושו. כי ענין רוח סערה שבא ביס
והאניות עולות ויורדות, כבר הוא התחלת
תקון, כי בעת הדינין, נעשה היס בסוד ימא
דקאפו, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"ז ד"ה ימא)
וז"ש, וּכְפֵּי אַרְבִּין לָא נְטִלֵי מֵאֲתַרְיֵיהוּ
וְלָא סְלִקִין וְנַחְתִין, כִּי בִשְׁעַת הַדִּינִים נִקְפָּא
הַיָּם

צט) וְדָא הוּא חִינְתָא וּכּוּי׃ וְזוּ הִיא חִיָּה,
שְׂכָל שְׂאָר הַחַיּוֹת נִאֲחֻזוֹת בָּהּ, וְהַשְׁתַּלְשְׁלוּ מִמֶּנָּה
כְּמַה חַיּוֹת לַחַיּוֹת, כְּלוּמַד שְׁהוּרְבָה חַיּוֹת נִשְׁתַּלְשְׁלוּ
זֶה מִזֶּה, וְנִכְלָלוּ מִדְּרָגוֹת בְּמִדְּרָגוֹת. וְכָל הַעֲלִיּוֹנִים
וְהַתַּחְתּוֹנִים הוֹלְכִים וְשֹׁטִים בֵּינָם, שְׁהוּא הַנוֹקְבָא,
שְׁהַעֲלִיּוֹנִים נִכְלָלִים בָּהּ שְׂמֻשְׁפִּיעִים לָהּ,
וְהַתַּחְתּוֹנִים נִכְלָלִים בָּהּ שְׂמֻקְבָלִים מִמֶּנָּה. ז"ש
זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֲב יָדִים וְגוֹ׃

ק) וְכַד סְלִיק יִמָּא גְּלַגְלוּי וּכּוּי׃
וְכִשְׁהִים מַעֲלָה גִלְיוֹ, שְׁהֵם הַדִּינִין, כָּל הָאֲנִיּוֹת
עוֹלוֹת וְיורדות, דְּהִינְנוּ יַעֲלוּ שְׁמַיִם יִרְדּוּ תַּהוֹמוֹת,
וְסַעֲרָה נִמְצָאת, וְרוּחַ חוֹק הוֹלֵךְ עֲלָיו בַּחֻזְקָה.
וְדָגֵי הַיָּם מִתְּפוֹרִים לְכָל צַד, אִלוּ לְמִזְרַח וְאִלוּ
לְמַעַרְב, אִלוּ לְצַפּוֹן וְאִלוּ לְדְרוּם. וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם,
שְׂדֵי הַיָּם הָאֵלוּ רִוְאִים רְשִׁימָה עֲלֵיהֶם מִחֻמַּת
חֻטְאָם, לִוְקָחִים אוֹתָם וְכוֹלְעִים אוֹתָם בְּמַעֲרוֹת
הָעֵפֶר.

פירושו. כשהתחתונים חוטאים מתקלקל
בשבילם התקון הנ"ל של גניות אופן בתוך
האופן, ומתגלה המלכות דמדת הדין, שמצדה
אין המלכות שהיא היס ראויה לקבלת אורות,
ועל כן האניות שבים, שהם כמו המרכבות
שביבשה, עולות ויורדות, וחושבות להשבר.
ורגי היס, שהם המלאכים שבמלכות, שהיו
מקושרים ב' רוחות, שהם חו"ג תו"מ, כיון
(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

בשלה

כה

דייקא. וְכַל נוּנֵי יִמָּא מִתְכַּנְּשִׁין לְאַתְרֵיהּוּ. וְכַל אֵינֻן חִיּוּן מִדָּאן עֲלֵהּ, וְחִיּוּן מִקְלָא
עֲלָאָה תְּדָאן, הַה"ד וְכַל חֵית הַשְּׂדֵה יִשְׁתְּקוּ שָׁם.

קב) ת"ח, פְּגוּנָא דְלַעֲיֵלָא, אֵית לְתַתָּא. פְּגוּנָא דְלַתַּתָּא, אֵית בְּיַמָּא. פְּגוּנָא
דְלַעֲיֵלָא, אֵית לַעֲיֵלָא בְּיַמָּא עֲלָאָה. פְּגוּנָא דְלַעֲיֵלָא אֵית לְתַתָּא. פְּגוּנָא דְלַתַּתָּא,
אֵית בְּיַמָּא תַתָּאָה.

קג) גּוּפָא דְהֵהוּא יִמָּא, הָא אֲתַעֲרָנָא לְחַבְרָנָא, אֲוֹרְכָא וּפּוּתֵינָא, רִישָׁא וּדְרַעֲיִן
יִגּוּפָא, פְּלָא פְּמָה דְאַצְטְרִיךְ, וְכֹלָא בְּשִׁמְיָה אֲתַקְרִי. וּכְגוּנָא דָּא לְתַתָּא לְיַמָּא
דְתַתָּא, הָכִי נְמִי רִישָׁא דְיַמָּא, וּדְרוּעֵין דְיַמָּא, וְגוּפָא דְיַמָּא.

קד) פְּתִיב וְזִבּוּלֻן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכּוּן. וְהָא יִמָּא חַד תְּוָה פְּעַדְבִּיָּה וְאֵלָא מְאִי
לְחוּף יַמִּים, וְדָאִי אֲוֹקְמוּהָ וְחַבְרִיָּא בְּרָזָא עֲלָאָה. וְיִרְכְּתוּ עַל צִדּוֹן, כַּד"א וְיִצְאֵי
יִרְךָ יַעֲקֹב. זִבּוּלֻן שׁוּקָא דִּימִינָא דְגּוּפָא הָוָה, וַיִּם פְּנֵת תְּוָה פְּעַדְבִּיָּה, וּמְהִכָּא
אֲשַׁתְּכַח חֲלוּזֻן לְתַתָּאָה.

קה) ת"ח, פְּמָה רְתִיכִין עַל רְתִיכִין אֲשַׁתְּכַחוּ, וְגִלְגְּלוּי דְרְתִיכָא רְתִיכִין
בְּבַהֲלוּ, וְלָא מִתְעַפְּבִי אֵינֻן סְמְכִי רְתִיכָא, וְלִנְטְלָא עֲלֵיהוּן. וְכֵן פְּלָהוּ. ת"ח, רְתִיכָא

ח'לופי גרמאות

ל מוסיף ושערי גופא; ושערי גופא. ו ל"ג אלא. ו לון
לחברייא. ו רתיכא על רתיכא. ו והכא ונהגוהו בכבודת
בבהילו.

מסורת הזהר

י (איוב מ) ח"ג ט. ו (בראשית מ"ט) ויחי ר"ג צ"ג.
(שמות א' ח"ב טז.)

ויסר את אופן מרכבותיו

והגוף, הכל כמו שצריך, וכולם בשמו נקרא.
וכעין זה למטה בים שלמטה, שהוא המלכות,
יש גם כן ראש של הים וזרועות של הים והגוף
של הים.

פירוש, טובב על מ"ש למעלה, כגוונא
דלעילא אית בימא עלאה, שפירוש, שכמו
שיש בו"א די גלגלי המרכבה, שהם חג"ת דו"א
והנוקבא, כן הם נכללים בים העליון כבינה.
וחג"ת אשר שם, מכונים זרועות, שהם חו"ג,
וגופא שהוא ת"ח, והג"ר מכונים ראש. וד"ש
גופא דההוא ימא וכו' לימא דתתא הכי
נמי רישא דימא וכו'.

קד) כתיב, זבולון וכו': כתוב, זבולון
לחוף ימים ישכון. שואל. והרי ים אחד היה
בנחלתו ולמה אומר לחוף ימים. ומשיב. אלא
מהו חוף ימים, ודאי בארוהו החברים בסוד
העליון. וירכתו על צדון. הוא כמש"א יוצאי ירך
יעקב, כי זבולון שוק הימין של הגוף היה,
שהוא נצח, וע"כ אוה"כ וירכתו. וים כנרת היה
בנחלתו, ומכאן נמצא חלזון לתכלת.

קה) ת"ח, כמה רתיכין וכו': בוא
וראה, כמה מרכבות על מרכבות נמצאים, וגלגלי
המרכבה רצים במהירות, וסומכי המרכבה אינם
מתעכבים

הסולם

מאמר

הים והאניות שבו אינן יכולות לזוז ממקומן.
בר מההיא שנתא דאתי חד דברא בימא,
שה"ס קו האמצעי, שמעלה המסך דחירק, אז
מתגלה תחילה אותו רוח סערה שאו האניות
עולות ויורדות, שה"ס מלכות דמדת הדין.
ואח"כ ממתיק אותה במדת הרחמים עד שראויה
לקבל אור. (כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה
ונתבאר) וד"ש וידע לאשלמא רוחא דזעפא.
דהיינו שידע להמתיקו במדת הרחמים, ואז
מיחד הקוין ימין ושמאל זכ"ו. וד"ש, וכדין
כלהו ארביין אזלין באורח מישר ולא
סטאן לימינא ושמאלא, אלא בדרך קו
האמצעי.

קב) ת"ח כגוונא דלעילא וכו': בוא
וראה כעין של מעלה בחג"ת דו"א, יש למטה,
בנה"י דו"א. וכעין של מטה יש בים התחתון,
שהוא המלכות. (גרסא אחרת) כעין של מעלה
בחג"ת דו"א יש בים העליון, שהוא בינה.
וכעין של מעלה יש למטה בנה"י דו"א. וכעין
של מטה יש בים התחתון, שהוא מלכות.

קג) גופא דההוא ימא וכו': הגוף של
ים ההוא העליון, שהוא בינה, כבר הערתי
לחברים: האורך והרוחב שלו, הראש והזרועות,
(דפני דף מ"ח ע"ב)

כט

בשלח

די מַמְנָא על מַצְרָאֵי, * אוקמוה, רתיבא שלימתא לא אשתכח, דהא פתיב ויטר את אופן מרפבותיו, פמה רתיבין הוו, דהוו נטלין על חד סמיך גלגלא, דאתפקדו עלייהו, פיון דאתעבר האי משולטנותא דיליה, פלהו רתיבין אתעברו משולטניהון, ולא נטלו. פדין פלהו * לתתא אתעברו משולטנותא, דכתיב * על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים * בו.

קו) ובההוא זמנא, שלטנותא דמצרים שליט על * כל שאר עמין, פיון דאתבר חילא דמצרים, אתבר חילא דשאר עמין. מנלן, דכתיב * אז נבהלו אלופי אדום וגו'. וכתוב * שמעו עמים ירגזון וגו'. בגין דכלהו הוו אחידין בפולחנא דמצרים, ובאחידין במצרים לסיועא דלהון. ובההוא זמנא, פלהו בעאן לסיועא דמצרים, לאתתקפא. ועל דא, פיון דשמעו גבורן דעבד קב"ה במצרים, רפו ידיהון, ולא יכילו למיקם, ואודעזעו פלהו, ואתברו * משולטנתהון.

קז) * ודאי פד אתבר חילא דלהון לעילא, אתבר חילא דכל אינון דאחידין ביה, פיון דאתבר חילא דכלהו * לעילא, פל הני דלתתא אתברו, בגין * האי חילא דאתבר בקדמיתא. ובג"כ ויטר את אופן מרפבותיו פתיב. וינהגהו בכבודות, דהא פד דא אתבר, לא הוו אולין.

חלופי גרסאות

פ איתומא. צ דלתתא. ק ליג כל. ר ליג ואתברו. ש משלשוליהון; משלטיהון. ת ודא. א ליג לעילא. ב ההוא.

מסורת הזהר

ח (ירמיה מ"ו). ט ח"ב סח. קפר. טו ח"ב סח. סח.

ויטר את אופן מרכבותיו

כבר אינם ראויים לקבלת אור, וע"כ הוסרה השליטה שלהם, וע"כ ולא יכלו לנסוע.

קו) **ובההוא זמנא וכו':** ובזמן ההוא, ממשלת מצרים היתה מושלת על כל שאר העמים, כיון שנשבר הכח של המצרים, דהיינו הכח של מלכות הממותקת הנ"ל, שממנה ינקו המצרים כל הכח שלהם. נשבר הכח של שאר העמים, מאין לנו, שכתוב, אז נבהלו אלופי אדום וגו', וכתוב, שמעו עמים ירגזון, משום שכולם היו נאחזים בעבודת מצרים ונאחזים במצרים שיושיעו להם, ובזמן ההוא, בקשו כולם עזרה ממצרים להתחזק, וע"כ כיון ששמעו הגבורות שעשה הקב"ה במצרים, רפו ידיהם, ולא יכלו לעמוד, וכולם הודעזעו ונשברו משליטתם.

קז) **ודאי פד אתבר וכו':** ודאי כשנשבר הכח שלהם למעלה, נשבר הכח של כל אלו הנאחזים בו, כי כיון שנשבר הכח של כולם למעלה, נשברו כל אלו שלמטה, משום הכח ההוא שנשבר תחילה. ומשום זה ויטר את אופן מרכבותיו. דהיינו הכח של מעלה, כמ"ש לעיל. וינהגהו בכבודות. כי כשזה נשבר, לא היו הולכים.

הס"א

הסולם

מאמר

מתעכבים מנסוע עליהם. וכן כולם. בוא וראה המרכבה של הממונה על מצרים. שבארוה, שמרכבה שלמה לא נמצא, כי כתוב, ויטר את אופן מרכבותיו. כמה מרכבות היו שהיו נוסעות על סומך גלגל אחד, שנתמנה עליהם, כיון שזה הוסר משליטתו, כל המרכבות נעברו משליטתם ולא נסעו. אז כולם שלמטה בעולם הזה, נעברו משליטתם. שכתוב, על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים בו.

פירושו. אחר שביאר ר"ש ענין המרכבות והים, והדינים הנהגים בים, תזור לבאר הכתוב, ויטר את אופן מרכבותיו, עם הפסוק וראו החיות והנה אופן אחד בארץ. כמו שבארנו לעיל, ועתה מכנה את האופן ההוא בשם, סמיך גלגלא. ור"ש, כמה רתיבין הוו דנטליי על חד סמיך גלגלא, דהיינו על אופן אחד הנ"ל, שהוא נקודת המלכות המתוקנת במדת הרחמים, שזולתה לא היו ראויים לקבלת אור כנ"ל, ור"ש, כיון דאתעבר האי משלטנותא דידיה, כלהו רתיבין אתעברו משלטניהון, ולא נטלו. כי אחר שהוסר התקון של מלכות הממותקת במדת הרחמים,

דפויי דף מ"ח ע"ב ודף מ"ט ע"א

ס

בשלה

קח) תא תזי דתקי הוא, דלא קתיב ויטר את אופני מרכבותיו, או אופן מרכבתו, אלא ויטר את אופן מרכבותיו. בגין האי חילא, דכלהו הוו מתדבקן ביה.

קט) ויתו, ויטר את אופן מרכבותיו, תא תזי, ופאה חולקהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו, לאתדבקא בהו, ולמהוי להו יחולק, ולמהוי אינון חולקיה. תא הוא דקתיב, ויבו תדבקון. וכתוב ואתם הדבקים בי אלהים, ביי ממש. וכתוב פי יעקב בחר לו יה. וכתוב פי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו. דאפיק לון מוצא קדישא, למהוי חולקיה, ועל דא יתב לון אורייתא קדישא עלאה, גניזא תרי אלפין שנין, עד לא יתברי עלמא, וקא אתמר. ובגין רחמינותא דיליה יתבא לישראל, למתד אבתרה, ולא תדבקא בה.

קו) תא תזי, כל משיריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, פלהו אחידן אלין באלין, דרגין בדרגין, אלין עלאין, ואלין תתאין, וקא אוקמוה, דקתיב וזה הים גדול ורחיבתא קדישא עליה, וכלהו אוכלוסין ומשריין, פלהו נטלין תחות ידה, על מימרה נטלין, ועל מימרה שראן. בעדנא דהיא נטלא, פלהו נטלין, בגין דכלהו אחידן בה.

קי"א) ות"ח, בשעתא דכעי קב"ה, לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא אעבר בקדמיתא לההוא חילא דלהון, כמה דאוקימנא. מה עבר. אעבר וסליק

חלופי גרסאות

ג ליג חילא. ד כלהו דהו; דהו וליג כלהו. ה מסיף ביה הכי אקרו. ו ת"ח. ז ליג חולק ולמהוי אינון. ח ליג אינון. ט ליג בהי ממש; ז ליג בהי. י ממריה. כ ממריה. ל נטלין. מ אמר ר' יצחק.

מסורת הזהר

ט (דברים י"ג) ח"ג כ: פ) (שם ד') ב"ב ק"ו צ"א. ז (תהלים קל"ה) נח מ"ז צ"ב. ק) (דברים ל"ב) אות פ"א צ"מ. ר) (תהלים ק"ד) לעיל אות צ"ט צ"ח.

ויטר את אופן מרכבותיו

ועל כן נתן להם תורה הקדושה העליונה, שהיתה גנוזה שני אלפים שנה מטרם שנברא העולם. וכבר נתבאר. ובשביל אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולהדבק בה.

ק) תא תזי, כל וכו': בוא וראה, כל המחנות של מעלה, וכל המרכבות כולם אחוזים זה בזה במדרגות במדרגות, אלו העליונים ואלו התחתונים קשורים יחד. ובארוהו, שכתוב, זה הים גדול. והחיה הקדושה עליהם, שהיא הנוקבא שמחזה ולמעלה, דז"א המקבלת מג' חיות דז"א, והיא חיה הרביעית, שהכל מקבלים ממנה, ואפילו המרכבות דס"א, ואומות העולם. וכל ההמון והמחנות כולם נוסעים תחת ידה על פיה יסעו ועל פיה יחנו. בעת שהיא נוסעת כולם נוסעים. משום שכולם אחוזים בה.

קי"א) ות"ח, בשעתא דבעי וכו': ובוא וראה, בשעה שרצה הקב"ה להעביר המוניו של

הסולם

מאמר

קח) ת"ח דהכי הוא וכו': בוא וראה שכן הוא, כי לא כתוב, ויטר את אופני מרכבותיו, או אופן מרכבתו, דהיינו או שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון יחיד. אלא כתוב ויטר את אופן מרכבותיו, שאופן הוא בלשון יחיד, ומרכבותיו בלשון רבים, והוא משום שאופן, הוא הכח שכולם היו מתדבקים בו. כמ"ש לעיל, וע"כ נאמר בלשון יחיד.

קט) ותו, ויטר את וכו': ועוד יש לפרש ויטר את אופן מרכבותיו. בוא וראה, אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם להתדבק בהם, ולהיות להם חלק, והם יהיו חלקו. ז"ש וכו' תדבקון. וכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם. בה' ממש. וכתוב כי יעקב בחר לו יה. וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, שהוציאם מזרע קודש, להיות חלקו. משא"כ ה"ס"א ואומות העולם, אין להם שום אחיזה בו"א.

(דפו"י דף מ"ט ע"א)

לא

בשלח

ההוא אתר קדישא עלאה, דתהו מדבר לכל אינון רתיכין, פיין דהאי אסתליק, הנהו כלהו משיריין לא זכילו לדברא, פיין דאינון לא זכילו, ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה, ואעבר בנורא דדליק, וכדין שלטנותא דמצראי יאתעדו. וועל דא, אנוסה מפני ישראל. מ"ט, בגין דתמו ממנא דמצרים אתוקד בנורא.

ק"ב ר' יצחק אומר, בשעתא דקריבו ישראל לימא, קרא קב"ה לממנא רברבא דעל ימא, אומר ליה, בשעתא דעכדית אנא עלמא, מניתי לך על ימא, ותנאי אית לי על ימא, די יבוע מימיו מקמי בני. השתא מטא עדנא, דיעברון בני בגו ימא. לבתר מה פתיב, וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מאי לאיתנו, לתנאו דתהו ליה בקב"ה פד ברא עלמא.

ק"ג והו ישראל שראן על ימא, והו ישראל חמאן, גלגלי ימא סלקין ונתתין, זקפו עינייהו, ותמו לפרעה ולאוכלוסין דיליה, דחילו וצעקו. והא אתמר. הים ראה, מה תמא ימא. ארונא דיוסף קא חמא, וערק מקמיה. מ"ט, בגין דכתיב (ו) וינס ויצא החוצה. ועל דא הים ראה וינס, וכתיב ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל. מאי טעמא. בגין דתמו י ארעא דמצרים, כאלו אתוקד בנורא, פדין אמרו אנוסה מפני ישראל.

ק"ד רבי חייא ורבי יוסי, הו אזלי במדברא, אומר רבי חייא לרבי יוסי, תא ואימא לך, דכד קודשא בריהו הוא בעי לאעברא שולטנותא דארעא, לא עביד, עד

חלופי גרסאות
1 אעדיאו; אתעיעו. 2 ל"ג מן וע"ד עד ר' יצחק. 3 ל"ג
הים ראה. 4 ל"ג ובגין. 5 שרן.

מסורת הזהר
(בראשית ל"ט) וישב ס"ט צ"ג.

הסולם

ויסר את אופן מרכבותיו
לתנאו שהיה לו עם הקב"ה כשברא את העולם. כי לאיתנו הוא אותיות לתנאו.
ק"ג) והו ישראל שראן וכו': והיו ישראל שורים על הים, וישראל היו רואים גלי הים עולים ויורדים, נשאו עיניהם, וראו פרעה והמונו, יראו וצעקו. וכבר נתבאר. הים ראה, שואל, מה ראה הים, ומשיב, ארוננו של יוסף ראה וברח מלפניו. מה הטעם, משום שכתוב ביוסף, וינס ויצא החוצה. ועל כן בזכות הזה הים ראה וינס. וכתוב, ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל. מה הטעם. הוא משום שראו את ארץ מצרים כאלו היא נשרפת באש, אז אמרו, אנוסה מפני ישראל.

ק"ד רבי חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים במדבר. אומר ר' חייא לר' יוסי, בוא ואומר לך, כאשר הקב"ה רוצה להעביר ממשלה בארץ, אינו עושה עד שמעביר הממשלה שלה ברקיע. ואינו מעביר הממשלה ברקיע, עד שממנה אחר במקומה, מטעם, שלא יחסר השמוש שלהם ברקיע. כדי לקיים מה שכתוב, ולמאן די יצבא

מאמר

של פרעה למטה, העביר תחילה אותו הכח שלהם כמו שבארנו למעלה (באות ק"ז). מה עשה העביר והסיר אותו מקום הקדוש העליון דהיינו נקודת המלכות הממותקת בבינה המתוקן בחיה הקדושה, שהיתה מנהיגה לכל אלו המרכבות של שר מצרים למעלה. כי כל המרכבות ברשותה היא (כנ"ל אות צ"ח) ואפילו דס"א, כיון שזו הסתלקה, כל המתנות והמרכבות לא יכלו לנהג, וכיון שלא יכלו, הוסר הממונה של מצרים מממשלתו, והעבירו אותו באש דולק, ואז הוסר ממשלת מצרים. וע"כ אמרו, אנוסה מפני ישראל. מה הטעם, משום שראו את הממונה של מצרים שנשרף באש.

ק"ב ר' יצחק אומר וכו': ר"א, בשעה שקרבו ישראל אל הים, קרא הקב"ה את השר הממונה על הים, אומר לו בשעה שעשיתי את העולם, פקדתי אותך על הים, ויש לי תנאי עם הים, שביקעו מימיו לפני בני. עתה הגיע הזמן שיעברו בני בתוך הים. ואחר כך מה כתוב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, מהו לאיתנו,

(דפו"י דף מ"ט ע"א)

לכ

בשלה

דאעבר שלטנותא דלהון ברקיעא, ולא אעבר שלטנא דלהון, עד דמני אתרא
באתריה, בגין דלא יגרע ו שמושא דלהון ברקיעא, בגין לקיימא מה דכתיב,
ולמן די יצבא יתנינה. א"ר יוסי, ודאי הכי הוא.

קטו) פתח ר' יוסי ואמר, "זי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. זי
אדונינו: פד בעי קודשא ב"ה לתברא חילא דעמין עכו"ם, אתקיף דיניה עליהו,
ותבר לון, ואעבר מקמיה שולטנותא דלהון.

קטז) אשר תנה הודף על השמים, אשר נתת מפעי ליה, או תנה הודף, מהו
אשר תנה הודף. אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא, ודוד בעא בעותיה,
למנגד מניה על השמים, ודא הוא אשר. כד"א, אהיה אשר אהיה.

קיז) בשעתא דהאי נהרא עמיקתא דכלא, נגיד ונפיק על השמים, פדין
כלא פחידו, ומטרוניתא אתעטרת במלפא, וכל עלמין פלהו פחידו, ושלטנותא
דעמין עעכו"ם, אתעבר מקמי מטרוניתא, וכדין וקפין רישא פל מאן דאחידו בה.

קיח) אדהכי תמו חד ב"ג, דהוה אתי, וחד מטולא קמיה. א"ר חייא, גזיל,
דלמא האי בר נש עעכו"ם הוא, או עם הארץ הוא, ואסיר לאשתתפא בהדיה
בארתא. א"ר יוסי, גיטיב קא, ונחמי, דלמא גברא רבא הוא.

קיט) אדהכי, אעבר קמיהו, א"ל, בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי,
תברותא אבעי, ואנא דענא ארתא אתרא, ונסטי מהאי, ואנא בעינא דאימא לכו,

מסורת הזהר

(ח) (דניאל ד'). א) (תהלים ח') הקפח"ו ב' צ"ב. ב) (שמות
ג') ח"ג טה. ז"ח מ"ח ט"א שלי"ה. פ"ז ט"א שט"ז.
תק"ח ק' ט"א שלי"ט. ק"ג ט"ד שכ"ה.

חלופי גרסאות

ק שלטנותון; שלטנא וליג דלהון. ר שלטנותא. ו דשאר
עמין עעכו"ם. ת ליג על השמים.

דרך אמת ל זה האיש שעבר לפניו אמר להסב בדוקפא דמעברא ר"ל בסיבוב המעברא שאנו צריכים לסבב זה
הדרך מחמת סכנה כמ"ש בסטנך דקוטיפא דהאי חברותא אבעי ר"ל התדבקות בחברותא זו אני רוצה
ומלת בדוקפא כמו בתוקפא ולשון ותקופתו על קצותם וגו' והוא מענין סיבוב וקוטיפא הוא לשון דיבוק וקוטיפא והענינים
מבוארים.

מאמר

יצבא יתנינה. אמר רבי יוסי, ודאי כן הוא.

קטו) פתח ר' יוסי וכו': פרי' ואמר.
ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ה' אדונינו.
היינו, כשרוצה הקב"ה לשבר כח העמים עכו"ם,
מגביר דינו עליהם ומשבר אותם, ומעביר
מלפניו הממשלה שלהם.

קטז) אשר תנה הודף על השמים:
שואל. אשר נתת, היה צריך לומר, או תנה הודף,
מהו אשר תנה הודף. ומשיב. אלא זה הוא סוד
הנהר העמוק מכל, שהוא בינה, ודוד התפלל
תפלתו להמשיך ממנו על השמים, שהוא ז"א.
וזהו אשר שהוא שם הבינה, כמש"א, אהיה אשר
אהיה.

קיז) בשעתא דהאי נהרא וכו':
בשעה שנהר הזה, העמוק מכל, שהוא בינה,
(דפו"י דף מ"ט ע"א * דף מ"ט ע"ב)

הסולם

זיסר את אופן מרכבותיו

נמשך ויוצא על השמים, שהוא ז"א, או הכל
בשמחה, והמטרוניתא שהיא מלכות, מתעטרת
במלך, שהוא ז"א, וכל העולמות כולם הם
בשמחה, וממשלת העמים עכו"ם הוסרה מפני
המטרוניתא, ואז זוקפים ראשם כל מי שנאחו
בה.

קיח) אדהכי תמו חד וכו': בינתים,
ראו אדם אחד, בא, ומשא לפניו. א"ר חייא נלך,
אולי אדם זה עכו"ם הוא, או עם הארץ הוא,
ואסור להשתתף עמו בדרך. א"ר יוסי, נשב כאן
ונראה אולי אדם גדול הוא.

קיט) אדהכי אעבר קמיהו וכו':
בתוך כך עבר לפניו, אמר להם, במקום המעבר
הזה של סכנה, אני צריך לחברותא. שאני מופחד
ללכת יחידי. ואני יודע דרך אחר, ונסור מדרך
הזה

לג

בשלח

וְלֹא אֶתְחַיֵּיבֶנָּה בְּכוֹ, וְלֹא אֶעֱבֹר עַל מַה דְּכָתִיב ^א וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, וְאֶתוֹן כְּסוּמִין בְּאַרְחָא דָּא, וְלֹא תִסְתַּפְּנוּ בְּנַפְשֵׁיכֶם. א"ר יוסי, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְאֹדִיכְנָא הֵכָא, אֶתְחַבְּרוּ בְּהִדְיָה. אָמַר לוֹן, לֹא תִשְׁתַּעֲרוּ מִיַּדִּי הֵכָא, עַד דְּנַעֲבֹר בְּהַאי. ^א סְטוּ בְּאַרְחָא אַתְרָא.

קכ בְּתַר דְּנַפְקוּ מִהֵהוּא אַתְר, אָמַר לוֹן, בְּהֵהוּא אַרְחָא אַתְרָא, הוּוּ אֲנִלִּי זְמַנָּא תְרָא, חַד פְּהֵן חֲכָם, וְחַד בְּפִהֵן עִם הָאֲרִץ בְּהִדְיָה, קָם בְּהֵהוּא ע"ה בְּהֵהוּא אַתְר עֲלִיָּה וְקִטְלִיָּה. מִהֵהוּא יוֹמָא כָּל מָאן דְּאֶעֱבֹר בְּהֵהוּא אַתְר, מִסְתַּפֵּן בְּנַפְשֵׁיָּה. וְהָא דִּמְתַחְבְּרִין תַּמָּן מְשַׁדְּדֵי טוֹרָא, וְקִטְלִין וְקַפְחִין לְבַנֵּי נְשָׂא, וְאֵינּוּן דִּידְעֵי לֹא עֲבָרֵי תַמָּן, וּבְעֵי קב"ה דְּמָא דְּהֵהוּא פְּהֵנָּא כָּל יוֹמָא.

קכא פְּתַח וְאָמַר, ^א עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לְעַמּוּד וְגו' הָא אוֹקְמוּהָ אֵינּוּן מְאָרִי מְתִיבְתָא. אָבַל אָנָּא לֹא אֲמִינָא לְכוּ הֵכִי, ^ב אֲלֵא דְרִזָּא דְמַלְהָ אוֹלִיפְנָא. עוֹד הַיּוֹם, מָאן יוֹמָא דִּין. אֲלֵא, הֵכִי כְּתִיב, ^א וַיִּקַּח אֶהֱרֹן אֶת אֲלִישֶׁבַע בֵּת עַמִּינָדָב. וְרִזָּא הוּא, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאֶהֱרֹן הוּא שׁוֹשְׁבֵינָא דִּילָהּ, לְתַקְנָא בֵּיתָהּ וְלִשְׁמָשָׂא לָהּ, וְלַמְיַעַל לָהּ לְמַלְכָּא לְאַזְדוּוּגָא פְּתָדָא, מְכָאן וְלַהֲלָאָהּ, כָּל כְּהֵן דְּמִשְׁמַשׁ בְּמַקְדָּשָׂא, כְּגוּוּנָא ^ב דְּאֶהֱרֹן.

קכב אַחִימֶלֶךְ פְּהֵנָּא רַבָּא עֲלָאָה תְרוּה, וְכָל אֵינּוּן פְּהֵנִי בְּהִדְיָה, כְּלָהוּ הוּוּ שׁוֹשְׁבֵינִין דְּמִטְרוֹנִיתָא, כִּינְן דְּאֶתְקַטְּלוּ, אֲשַׁתְּאַרְת מְטְרוֹנִיתָא בְּלַחֲדָהָא, וְאֶתְאַכִּיד יִשׁוֹשְׁבֵינָא דִּילָהּ, וְלֹא אֲשַׁתַּכַּח מָאן דְּמִשְׁמַשׁ קָמָהּ, וַיִּתְקַן בֵּיתָהּ, וַיַּחֲדֵי לָהּ לְאַזְדוּוּגָא עִם

מסורת הזהר (ויקרא י"ט) ח"ב רטו. פה. ת"ז תל"ד עז: תס"ט
ג. ט. ט. (ישעיה י"ז) ח"ב רכז. ה. (שמות ו') ח"ג לה: ז. ל"ג אלא. ח ולשמשא. ט דא. י ביתא.
א סטרא. ב ל"ג כהן. ג ל"ג הווא ע"ה. ד מתחבין. ה טפ"י ו קטלין לבני נשא ופקחין דיריהו לא מעברו תמן. ז ל"ג אלא. ח ולשמשא. ט דא. י ביתא.

מאמר **הסולם** ויסר את אופן מרכבותיו

בעלי הישיבה. אבל אני איני אומר לכם כך, אלא סוד הדבר למדתי. עוד היום, מי הוא יום הזה. אלא כך כתוב, ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב, והוא סוד על כנסת ישראל שהיא המלכות, המכונה אלישבע, על שם שבע טפירות שבה, שאהרן הוא השושבין שלה, לתקן ביתה ולשמש אותה, ולהביאה אל המלך, שהוא ז"א, להתחבר יחד. מכאן ולהלאה, כל כהן המשמש במקדש, הוא שושבין של המלכות, כמו אהרן.

קכב אחימֶלֶךְ כֵּהֵנָּא רַבָּא וכו': אחימלך, כהן גדול עליון היה, וכל אלו הכהנים שעמו, כולם היו שושבינים של המטרוניתא, שהיא המלכות. כיון שנהרגו, נשארה המטרוניתא לכדה בלי זווג עם ז"א, ונאבד השושבין שלה, ולא נמצא מי שישמש לפניו ויתקן ביתה וישמח אותה להזדווג עם המלך. אז מיום ההוא, עברה לצד שמאל, ועומדת על העולם אורבת על כל, הרג

הזה, ואני בקשתי לומר לכם, ולא אחטא בכם, ולא אעבר על מה שכתוב, ולפני עור לא תתן מכשול, כי אתם כעורים בדרך הזה, ולא תסתכנו בעצמכם. א"ר יוסי, ברוך הרחמן שחכינו כאן. התחברו עמו. אמר להם לא תדברו כלום כאן, עד שנעבור מזה. סרו בדרך אחר.

קכ בְּתַר דְּנַפְקוּ מִהֵהוּא וכו': אחר שיצאו ממקום ההוא, אמר להם, בדרך ההוא האחר, המסוכן, היו הולכים פעם אחת, כהן אחד חכם וכהן אחד עם הארץ עמו. קם עליו כהן העם הארץ במקום ההוא והרגו. מיום ההוא והלאה, כל מי שעובר במקום ההוא, מסתכן בעצמו, ומתחברים שם שודדי הרים, והורגים ומקפחים בני אדם. ואלו היודעים מזה אינם עוברים שם. ומבקש הקב"ה את הדם של כהן ההוא בכל יום.

קכא פְּתַח וְאָמַר, עוֹד וכו': פתח ואמר, עוד היום בנוב לעמוד וגו'. כבר בארוהו (דפו"י דף מ"ט ע"ב)

בשלה

לד

מלכא. פדין מההוא יומא, אתעברא לשמאלא, וקיימא על עלמא, כפמין על כלא, קטיל לשאול ולבנוי, אתאביד מינייהו מלכו, מיתו מישראל כמה אלפין וכמה רבון. ועד כען, ההוא חוכה ונהה תלי, עד דאתא סנחריב וארגיו כלא. **קכג** ודא הוא עוד היום בנוב, דא הוא יומא עלאה, ומאן איהו. דא כ"י, דאבדת שושבינין דילה, שהיא דאשתארת בלא ימינא, לאתדבקא בשמאלא. דכהנא ימינא הוא. ובגין כך, עוד היום בנוב לעמוד.

קכד תא חזי, כפתיב גבעת שאול נסה, שאול אמאי הכא. אלא בגין דהוא קטיל לכהני, וגרים דרועא ימינא, לאתעקרא מעלמא. אוף הכא, מההוא יומא, לא אעבר ב"נ בההוא דוכתא, ובגין דלא אסתפן בנפשיה. אמר ליה רבי יוסי לרבי חייא, ולא אמרית לך דלמא גברא רבא הוא.

קכה פתח ואמר, אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם, כגון אנן, דאשפתנא לך, וידענא מינך מלה דחכמתא. ואדם יפיק תבונה, כגון אנן, דאוריכנא לך לאתחברא בהדך. ודא הוא ב"נ דזמין ליה קב"ה נכזבנא בארחתא, אנפוי דשכינתא, ועל דא פתיב, וארח צדיקים כאור נגה. אלו.

קכו פתח ההוא גברא ואמר, לדוד מזמור לני הארץ ומלואה וגו'. לדוד מזמור באתר חד, ובאתר אתרא מזמור לדוד, מה בין האי להאי. אלא לדוד מזמור, שירתא דקאמר דוד, על כנסת ישראל. מזמור לדוד, שירתא דקאמר דוד, על גרמיה.

חלופי גרסאות

כ קיימא. ל מלכות. ח כאן. ו ל"ג הוה. ט מוסיף הוה. י לאתדבקא. יא דאבדת. יב ל"ג הוה. יג מוסיף הוה. יד לאתדבקא. יו מוסיף הוה ובגין ה"ל [הוה] לאתדבקא בשמאלא. ק ל"ג כתוב. ר ל"ג בגין. ש ל"ג נבזבז.

מסורת הזהר

י (משלי ג') ח"ב רמז: ז (משלי ד') ב"א תיב צ"א.
יז (תהלים כ"ד) וארא ה' צ"ב.

דרך אמת מן שהיו ממתינים לך.

הסולם

ויסר את אופן מרכבותיו

יסכן את עצמו. אמר לו ר' יוסי לר' חייא, ולא אמרתי לך אולי אדם גדול הוא.

קכה פתח ואמר אשרי וכו': פתח ואמר, אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם, היינו כמו אנחנו שמצאנו אותך, וידענו ממך דבר חכמה. ואדם יפיק תבונה, כמו אנו שחכינו לך להתחבר עמך. וזה הוא אדם, שהזמין לו הקב"ה אוצר בדרך, פני השכינה, ועל זה כתוב, וארח צדיקים כאור נגה. הלכו.

קכו פתח ההוא גברא וכו': פתח איש ההוא ואמר, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו'. שואל, לדוד מזמור, כתוב במקום אחר, ובמקום אחר כתוב, מזמור לדוד, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא לדוד מזמור, יורה על השירה שאמר דוד על כנסת ישראל, שהיא המלכות, מזמור לדוד יורה על השירה שאמר דוד על עצמו.

לה'

מאמר

הרג לשאול ולבנוי, ונאבד מהם המלוכה ומתו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות, ועד עתה אותו החטא תלוי, עד שבא סנחריב, והחריד הכל. **קכג** ודא הוא עוד וכו': וזה הוא, עוד היום בנוב, זה הוא יום העלין, ומי הוא, זו כנסת ישראל, שהיא המלכות, שאבדה השושבין שלה, ההיא, שנשארה בלי ימין, להתדבק בשמאל, כי הכהן הוא ימין. ומשום זה עוד היום בנוב לעמוד, לתבוע דין על הריגת נוב עיד הכהנים, עד שבחטא ההוא, מטיים שם הכתוב, והלבנון באדיר יפול.

קכד ת"ה, כתיב וכו': בוא וראה, כתוב, גבעת שאול נסה. (ישעיה יוד) שואל. שאול למה הוא כאן. ומשיב. אלא משום שהוא הרג הכהנים שבנוב, וגרם שזרוע הימין יעקר מן העולם, כנ"ל. ומחמת חטאו זה, נסו בני מקומו, גבעת שאול, בפני מלך אשור. אף כאן. מיום ההוא לא עבר אדם באותו מקום כדי שלא (דפו"י דף מ"ט ע"ב *) דף ג' ע"א

לה

בשלה

קכז ליי' הארץ ומלוואה. ליי': דא קודשא ב"ה. הארץ ומלוואה: דא פנסת ישראל, וכל אוכלוסין דילה, דמתחברין בהדה, ואקרונ מלוואה "ודאי" הוא. כמה דאת אמר, "מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה": דא הוא ארעא דלתתא, דאקרי תבל, ואחידת דינא דלעילא, הךא הוא דכתיב "והוא ישפט תבל בצדק, בין לתד, בין לעמא חד, בין לכל עלמא, מהאי דינא הוא אתדן.

קכח תא חזי, פרעה מהאי דינא יניק, עד דאתאכידו הוא וכל עמיה. פיון דהאי דינא אתער עליה, ההוא ממנא דאתמנא עלייהו בשלטנותא, אתעדו ואתעבר, כדין פלהו דלתתא, אתאכידו, דכתיב ויסר את אופן מרפכותיו. מאי אופן מרפכותיו. מרפכותיו דפרעה. ומאן איהו ההוא אופן דלהון, ההוא ממנא דשליט עלייהו. ועל דא מיתו פלהו בימא. אמאי בימא, אלא ימא עלאה אתער עלייהו, ואתמחו דבידהא. ובגין כף טבעו ביים סוף כתיב. אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, ועל דא כתיב, "טבעו ביים סוף. סופא דדרגין.

קכט רבי חייא אמר, וינהגהו בכבודות. בכבודות מהו. אלא מכאן אוליפנא דבההוא דברותא דאתדבר ביה בר נש, מדברין ליה. בפרעה כתיב "ויכבד לב פרעה. בההוא מלה, דבר ליה קב"ה, בכבודות ממש. אמר ליה קב"ה, רשע, את אוקיר לבך. אנא אדבר לך בהאי, על דא וינהגהו בכבודות.

קל ויאמר מצרים אנוסה וגו'. ויאמר מצרים, דא ממנא דאתמני על מצראי. אמר רבי יוסי, האי מלה קשיא, פיון דאעברו ליה משולטנותיה, היך יכול הוא למרדף אבתרייהו דישראל.

חלופי גרסאות

ת ודא. א ל"ג הוא. ב דעלמא; דלעלמא; מוסף דעלמא דלעילא. ג ואתמסרו. ד בידה. ה ל"ג טבעו. ו דבר נש אתדבר ביה.

מסורת הזהר

(ישעיה ו'). (י' תהלים ט') ב"א ש"ב צ"א. (ז' שמות ט') ח"ב נב: ת"ז ת"ע קטט.

ויסר את אופן מרכבותיו

כולם ביים. ולמה ביים. אלא ים העלין, שהוא המלכות, התעורר עליהם, ונמחו על ידו. וע"כ טבעו ביים סוף כתוב. א"ר יוסי, ודאי כן הוא. וע"כ כתוב, טבעו ביים סוף, שפירושו, סוף המדרגות, דהיינו המלכות, שנמחו על ידה.

קכט רבי חייא אמר וכו': רח"א, וינהגהו בכבודות, מהו בכבודות. אלא מכאן למדנו, שדרך שהארם הולך מוליכים אותו. בפרעה כתוב, ויכבד לב פרעה, בדבר הזה הולך אותו הקב"ה, בכבודות ממש. אמר לו הקב"ה, רשע אתה הכבדת את לבך אני מוליך אותך בזה, וע"כ וינהגהו בכבודות.

קל ויאמר מצרים אנוסה וגו': ויאמר מצרים, זהו הממונה שנתמנה על מצרים, דהיינו השר שלהם במרום. א"ר יוסי, דבר זה קשה, כיון שהעבירו אותו מממשלתו, איך היה יכול לרדוף אחרי ישראל.

אלא

הסולם

מאמר

קכז ליי' הארץ ומלוואה: לה' זה הקב"ה, דהיינו ז"א, הארץ ומלוואה, זה כנסת ישראל, שהיא המלכות, וכל ההמון שלה המתחבר עמה, ונקראים מלוואה, ודאי הוא כן, כמש"א מלא כל הארץ כבודו. תבל ויושבי בה, זה הוא ארץ שלמטה שנקרא תבל, ונאחזת בדין של מעלה, דהיינו של המלכות, ז"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בין ליחיד, בין לעם אחד, בין לכל העולם, מדין הזה הוא נידון. דהיינו מדין המלכות שנקראת צדק.

קכח תא חזי פרעה וכו': בוא וראה, פרעה ינק מדין הזה, עד שנאכדו הוא וכל עמו. כיון שדין הזה של המלכות, התעורר עליהם, ממונה ההוא, שנתמנה עליהם לשלוט, הוסר ונעבר, ואז, כולם שלמטה נאכדו, שכתוב, ויסר את אופן מרכבותיו. מי הוא אופן מרכבותיו, היינו מרכבותיו של פרעה. ומי הוא האופן שלהם. היינו ממונה ההוא השולט עליהם. וע"כ מתו

(דפויי דף ב' ע"א)

לד

בשלה

קלא אלא ודאי יקכי הוא. אכל דא ויאמר מצרים, מצרים דלתתא. כי יי נלחם להם במצרים, מצרים דלעילא, דכיון דאתבר חילהון מלעילא, פדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא, תדא הוא דכתיב פי יי נלחם להם במצרים. במצרים דיקא. דא הוא תוקפא דלהון דלעילא. ודא הוא דאוקמוה מלך מצרים יסתם. הקא, ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל, דתמו דהא אתבר חילהון, ותוקפא דלהון דלעילא.

קלב תא חזי, פד אתערת האי פנסת ישראל, אתערו פל אינון דאחינדן בה, וכלהו דאחרנין דלתתא, וישראל לעילא מכלהו, דהא אינון נטלי לה בגופא דאילנא, וקא אוקמוה. ובגיני פך ישראל אחינדן בה, יתיר מפל עובדי כו"ם. וכד אינון מתערין, אתבר תוקפהון מאינון דשלטי עליהו.

קלג תא חזי, האי ממנא שלטנא דמצראי, דחיק לון לישראל, בכמה שעבודין, כמה דאוקמוה. לבתר דאתבר הוא בקדמיתא, אתברו אינון ומלכותא מלתתא, הה"ד כי יי נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

ע תוספתא

קלד ויסע מלאך האלהים וגו'. (מתניין) עד לא אשתכח אויבא דכנא, ולא נהירין, אכנין נקיבן הו סתימאן. תלת רוחין דכלילן בתלת, הו שקיעין.

מסורת הזהר

(7) נח ט"ז צ"ב.

חלופי גרסאות

ז כלא הוה. ח ליג ויאמר מצרים. ט ליג מן כי עד דכין. י מוסיף מצרים סתם. כ אחדין. ל לתתא. מ מוסיף כל עמין עכו"ם אתבר. נ ליג מלכותא. ס ליג מלתתא. פ אשתקע. צ נהיר; נהירין.

הסולם

מאמר

דחינו, כשהיא מחוברת בו"א, שנקרא עין החיים, ומשום זה ישראל נאחזים בה יותר מכל אומות העולם. וכשהם מתעוררים להרע לישראל, נשבר תוקפם של השולטים עליהם, דחינו הממונים שלהם של מעלה.

קלג תא חזי, האי וכו': בוא וראה, ממנה ההוא המושל של מצרים, הצר לישראל בכמה שעבודים, כמו שהעמדנו. ולאחר שהוא נשבר מתחילה, נשברו הממלכות של מטה. ז"ש כי ה' נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

תוספתא

מאמר ויסע מלאך האלקים

קלד ויסע מלאך האלקים וגו': (מתניין) מטרם שנמצא אויר הטהור, ולא האיר, היו האבנים הנקובות, סתומות. ג' רוחות הכלולים בג' היו שקועים. ומים היו סתומים תחת הנקבים. בשבעים ושתיים אותיות חזרות למקומם אלו האבנים.

ביאור הדברים. כבר ידעת סדר יציאת האורות בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, כמ"ש

קלא אלא ודאי הכי וכו': ומשיב, אלא ודאי כן הוא, אבל הכתוב, ויאמר מצרים אינו הממונה שלהם, אלא מצרים של מטה, כי ה' נלחם להם במצרים, היינו מצרים של מעלה, הממונה שלהם. כי כיון שנשבר כחם מלמעלה, נשבר כחם וגבורתם למטה, ז"ש, כי ה' נלחם להם במצרים, במצרים בדיוק, זה הוא תוקפם של מעלה. דחינו הממונה שלהם. וזה שהעמדנו לעיל (שמות אות רצ"ה) שבמקום שנאמר מלך מצרים סתם, דחינו שלא נאמר פרעה, הכונה הוא על שר הממונה על מצרים. אף כאן במצרים הוא הממונה על מצרים. וכאן שנאמר ויאמר מצרים אנוסה מפני בני ישראל, היינו מצרים שלמטה, שראו שנשבר כוחם וגבורתם שלמעלה, דחינו הממונה שלהם.

קלב תא חזי כד וכו': בוא וראה, כשמתעוררת כנסת ישראל זו, שהיא המלכות, מתעוררים כל אלו האחוזים בה וכל האחרים של מטה, דחינו כל האומות, וישראל למעלה מכולם, משום שהם לוקחים אותה בגוף האילן, (דפו"י דף ב' ע"א)

לז

בשלה

ומיין סתימן תחות נוקבי. בשבעין ותרין אתון אתהדרו לאתרייהו * אינון * אבנין.
קלה) בתר שבעין ותרין דרגין, * וכן תלת * זמנין, אתבקעו * ואתנקיבו
אבני, תחות צורא דתהו * חקיק, * ואתפנפו דרגין, ואתעבידו פנופיא תדא.

חלופי גרמאות

ק דרין, ר דרין, * ל"ג וכן תלת זמנין, * דרין, * א ואנקיבו, * ב חקיק, * ג ל"ג ואתכנפו דרגין; * אתפלגו ואתעבידו
כנופיא חד.

ויסע מלאך האלקים

הסולם

מאמר

סתומים, כי כל בחינת ז"א היתה שקועה כנ"ל.
אלא אח"כ מתעורר ז"א עם מסך דחירק שבו
ומעלה מ"ן, ומוציא החסדים להלביש אתו
החכמה. וז"ש בשבעין ותרין אתון
אתהדרו לאתרייהו אינון אבנין, שבע"ב
אותיות שבפסוק ויסע, שה"ס קו ימין (כמ"ש
להלן אות קל"ה) שהן גילוי החסדים, מתלבשת
החכמה שבקו שמאל דבינה בחסדים האלו,
ואבנין סתימאן שבה, חוזרים למקומם, דהיינו
שנפתחה הארתם.

קלה) בתר שבעין ותרין זכוי: אחר
ע"ב מדרגות, שהן ג' פעמים ע"ב אתון,
התבקעו והתנקבו האבנים תחת צרור שהיה
חקיק, והתקבצו המדרגות ונעשו קבוצה אחת.
פירוש, סוד ע"ב אתון, היינו ע"ב אותיות
שיש בכל פסוק מג' הפסוקים, ויסע, ויבא, ויט.
(כמ"ש להלן אות קט"ב) והם סוד ג' קוין, כי ע"ב
אותיות שבפסוק ויסע הן קו ימין, וע"ב אותיות
שבפסוק ויבא הן קו שמאל, וע"ב אותיות
שבפסוק ויט הן קו אמצעי. ומ"ש לעיל, בע"ב
אתון אתהדרו לאתרייהו אינון אבנין, הכונה
היא על ע"ב אתון שבפסוק ויסע, שהן קו ימין
וחסדים. ויש ע"ב צירופים של ג' ג' אותיות,
דהיינו מצירוף כל ג' הפסוקים, (כמ"ש להלן אות
קט"ב) והן נקראות ע"ב מדרגות, מטעם היות
בכל צירוף ג' קוין, וג' קוין נחשבים למדרגה.

גם נודע, שע"י מסך דחירק שבקו האמצעי,
מתמעט הקו שמאל דבינה מג"ר לז"ק דג"ר,
דהיינו שתוזר ומעלה את המלכות לבינה
והבינה מתבקעת שוב ונעשית ז"ק שהיא
אור נקבה. (כמ"ש לך דף י"ג ד"ה ותנבאר)
וז"ש בתר שבעין ותרין דרגין והן ג'
זמנין, דהיינו אחר שיוצאים ג' קוין שהן ע"ב
מדרגות המרומזים בפסוקים ויסע ויבא ויט,
הנה ע"י קו האמצעי שבהם, אתבקעו
ואתנקיבו אבני תחות צורא דהוה
חקיק, שמסבת הצרור שהיה חקיק בדינים,
שה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, חזרו
והתבקעו ואתנקיבו הספירות דבינה שנקראות
אבנים. ואז, ואתכנפו דרגין ואתעבידו
כנופיא

(כמ"ש לעיל דף ט"ו ד"ה ההוא) שמתחילה
עולה המלכות לבינה, מתחת החכמה שלה, ואז
נופלים בינה ותו"מ שלה למטה ממדרגתה,
דהיינו לז"א, והיא נשאר רק בב' ספירות כו"ח,
ובב' אורות רוח נפש, שזה נבחן שנתקבה
הבינה, שלא נשאר בה אלא אור נקבה המאיר
ממטה למעלה, וע"כ מכוונת הספירות שלה בשם
אבנין נקובין. וז"ס נקודת החולם.

ואח"כ, ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק, חוזרת
המלכות ויורדת מן הבינה למקומה, ואז חוזרים
הבינה ותו"מ ועולים מו"א אל הבינה, ושוב
נשלמה הבינה בה' ספירות כח"ב תו"מ, ובה'
אורות נרנח", ונסתמו הנקבים, כי נתבטלה
הנוקביות שבה, אבל האורות סתומים, מחמת
חסרון חסדים, שאין החכמה יכולה להאיר בלי
התלבשות החסדים. וז"ס נקודת השורק.

וזה ע"ד לא אשתכח אורא דביא
ולא נהיר, דהיינו מטרים שנגלו החסדים
השלמים המכוונים אורא דביא, להלביש את
החכמה שבקו השמאל של הבינה, אבנין נקיבין
הוון סתימאן, דהיינו שנסתמו הנקבים, מחמת
חזרת הבינה ותו"מ למדרגתם, וכבר היתה יכולת
להאיר ממעלה למטה בבחינת אור זכר, אבל גם
האורות נסתמו בה, כי אין החכמה מאירה בלי
חסדים.

ונודע, שבעת שהבינה מעלה אליה את
הבינה ותו"מ שלה מתוך ז"א, עולים עמהם
אליה, גם חג"ת דז"א המלבישים בינה ותו"מ
האלו. ואז כשז"א הוא בבינה, נבחן ז"א, * אג'
רוחין דכ"ליל בג', ג' רוחין, היינו חג"ת דז"א,
שספירותיו בסוד רוח. דכליל בג', היינו בבינה
ותו"מ דבינה שהם מלבושים עליהם. וז"ש,
תלת רוחין דכ"ליל בתלת הוון שקיעין,
שהארתם לא היתה ניכרת, כי אם היתה ניכרת
הארת החסדים שבו"א, אז היתה החכמה
מתלבשת בחסדים, והאבנין דבינה לא היו
סתומים. וז"ש ומיין סתימין, שהחסדים דז"א
היו סתומים תחות נוקבי, כלומר, אע"פ שיש
בו"א בחינת נוקבא, דהיינו המסך דחירק, שעליו
מתגלה אח"כ אור החסדים אבל עתה היו המים
(דפו"י דף ג' ע"א *) דף ג' ע"ב)

לח

בשלה

קלז) לכתר אתפלגו, ואתעבידו תרין דרגין, ופלגותא מיא אגלידו, ופלגותא אשתקעו. אלין סליקו, ואלין נחתו, מהכא ושרא עלמא לאתפלגא.
קלז) צרורא יאתרא אית לעילא, והוא גליפא בע"ב תתימן דגושפנקא תקיפא, ובהו שקיען גלגלוי דימא. פד נטלין, אתפלגו לארבע זויין. פלגו תדא

חלופי גרמאות

ד מיא פלגותא. ה שריא. ו חרא. ז מסיף לעילא לעילא.

מאמר	הסולם	ויסע מלאך האלקים
כנפיא חרא, שע"י המסך הזה שהמעט את קו השמאל לו"ק דג"ר, נתקבצו ונתיחדו ג' הקוין לקבוצה אחת, באפן שאינם מאירים זה בלי זה. ומטעם זה מכנה את המסך בשם צרורא, מטעם היותו צורר כל ג' הקוין לאגודה אחת.	אחד לצד צפון, שהוא קו שמאל, גבורה. וחלק אחד לצד דרום, שהוא קו ימין חסד, כשמתחברים יחד, גחלים לזהות עומדות בלהט החרב המתהפכת.	אחד לצד צפון, שהוא קו שמאל, גבורה. וחלק אחד לצד דרום, שהוא קו ימין חסד, כשמתחברים יחד, גחלים לזהות עומדות בלהט החרב המתהפכת.

פירוש. כמו שנתבאר לעיל, ענין המסך, שבקו אמצעי הנקרא צרורא, המשמש במקום בינה, וכן הוא משמש מחזה ולמעלה דו"א, להיותם מדרגה אחת, כן יש צרורא המשמש מחזה ולמטה דו"א, שבכחו מכריע בין ב' הקוין אשר שם. וההפרש ביניהם הוא רב, כי אותו הצרור המשמש מחזה ולמעלה דו"א, אינה מגלה שם הדינים שבו, להיותו נמצא בסיום הקוין, ואין הדינים יכולים לפגום למעלה ממקום מציאותם. מה שאין כן הצרור שמחזה ולמטה דו"א, כבר כלול בו הדינים מצרור העליון העומד למעלה ממנו במקום החזה. והנה ג' הקוין חג"ת שלמעלה מחזה, נקראים ע"ב דרגין, כנ"ל, שה"ס ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט. וע"כ מכונים הדינים אשר בצרור העליון העומדים בסיום ע"ב דרגין, בשם, ע"ב תתימן דגושפנקא תקיפא, ע"ב, על שם הארתו, תתימן פירושו סיומים, משום, שנמצאים בסיום המדרגות, גושפנקא תקיפא היינו הצרור עצמו, שהוא המסך דחזה, שבו הדינים.

וז"ש צרורא אחרא אית לעילא, היינו הצרור שבקו האמצעי שמחזה ולמטה. והוא גליפא בע"ב תתימן דגושפנקא, דהיינו הדינים שבצרור העליון העומד במקום החזה, המכונים כן, המשפיעים לצרור התחתון. אמנם עם כל זה אינם נחשבים לדינים שיפגמו משחו את המדרגה, שהוא מטעם, ובהו שקיען גלגלוי דימא, שהדינים המתגלים בים, המכונים גלי הים, ישתוקו על ידי הדינים שבקו אמצעי שלמטה מחזה, ולולא הדינים הללו שבצרור התחתון לא היו הגלים נשתקים, והים, שהוא המלכות, לא היתה יכולה להאיר. וע"כ אינם נחשבים לדינים, אלא לתקונים.

(ג)

קלז) לכתר אתפלגו וכו': אחר כך נתחלקו ונעשו ב' מדרגות של מים, מחצית המים נקפאו, ומחציתם נשקעו, אלו עלו ואלו ירדו. מכאן התחיל העולם להתחלק.

פירוש. נודע, שבשעת שליטת קו שמאל, נקפאים המים שבים, משום שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים. ואח"כ על ידי החסדים הם נפתחים וחוזרים לנוולים, דהיינו שחוזרים להאיר. (כנ"ל ב"א דף רצ"א ד"ה ואלמלא) אמנם לא כל החכמה תוורת להאיר אלא רק הו"ק שבחכמה, והג"ר שבה נעלמים. ולפיכך נבחן כאן שמי החכמה נחלקו לב' מדרגות: ו"ק וג"ר, שהו"ק נקפאו בעת שליטת השמאל, ואח"כ ע"י גילוי החסדים חוזרים להאיר. והג"ר לא נקפאו, אלא נעלמו לגמרי, שהרי אינם מאירים אפילו אחר גילוי החסדים. וז"ש אתפלגו ואתעבידו תרין דרגין דהיינו ג"ר וו"ק. פלגותא מיא אגלידו, היינו הו"ק דחכמה. שהם חוזרים להגלות ע"י החסדים. ופלגותא אשתקעו, היינו הג"ר, שנעלמו לגמרי. ומפרש יותר, אלין סליקו, היינו אותם שנגלדו, היו מאירים ממטה למעלה, שהוא בחי' ו"ק. ואלין נחתו, היינו אותם שהשתקעו, היו מאירים ממעלה למטה, שהוא בחי' ג"ר. מהכא שרא עלמא לאתפלגא, דהיינו שלא נשארה בעולם אלא מחצית התחתון של החכמה שהוא בחי' ו"ק.

קלז) צרורא אחרא אית וכו': צרור אחר יש למעלה והוא חקוק בע"ב תתימות המטבעת התקיפה, ובהם שקועים גלי הים. כשנוסעים נחלקים לד' זויות, חלק אחד עולה, שמאיר ממטה למעלה, דהיינו הנוקבא שה"ס מערב. וחלק אחד יורד, שמאיר ממעלה למטה, עם אור החסדים, והיינו ז"א, שה"ס מזרח. חלק

(דפויי דף ב' ע"ב)

ל"א

בשלה

סליק, ופלגו תדא נחית, פלגו תדא לסטר צפון, ופלגו תדא לסטר דרום. פד מתחברון פחדא, גומרין דלהטין קיימין, בלהט שננא דחרבא דמתהפכא. קלח) חד קיימא נעיין בגו ימא, דרגא שליחא דאפרכא עלאה, סליק ביהוא קיימא לעילא לעילא, "אסתפל למרחיק, קטורא דארבין דשאטין בימא. מאן חמי גלגלין דסלקין ונחתיין ורוחא דנשיב בהו, ונוני ימא נגדין פל אינון ארבין לכל סטרי עלמא.

הזופי גרמאות
ח אשתכלל; אסתליק.

ויסע מלאך האלקים

הסולם

מאמר

המלכות לבינה, נבקעות כל המדרגות לשתיים, שכו"ח נשארם במדרגה ובינה ותו"מ נופלים ממנה ויורדים ומתלבשים במדרגה התחתונה אליה (כמ"ש ב"א דף ד' ד"ה ביאור) ולעת גדלות יורדת המלכות מבינה למקומה, ואז עולים בינה ותו"מ דכל מדרגה מן התחתון, ותוזרים כל אחד למדרגתו (ב"א דף ר"צ ד"ה בגין). ויחד עם עלייתם מן התחתון לוקחים עמהם גם את התחתון, ומעלים אותו למקום העליון, (כמ"ש בהקס"ז דף כ"ו ד"ה ואמא) ומתוך שאין העדר ברוחני, הם נמצאים תמיד במקום התחתון, גם אחר שעלו למדרגתם, שבדרך זה עולה כל תחתון אל העליון שלו, כמ"ש שם. וע"כ נבחנים בינה ותו"מ הללו לבחינת עצמוד, שיש בכל מדרגה, שעל ידו עולה למדרגה עליונה שלה. (כמ"ש בראשית ב' דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש).

וז"ש, חד קיימא נעיין בנו ימא. כי היס שהוא הנוקבא הוא מחזה ולמטה דו"א, ואותם בינה ותו"מ דמדרגת מחזה ולמעלה דו"א היורדות שמה, נבחנים לעמוד, שדרך בו עולים כל הבחינות שמחזה ולמטה דו"א אל מדרגת מחזה ולמעלה דו"א.

והנה תחילה היתה המלכות למעלה מחזה דו"א בסוד רביעי לאבות, ששם מקום גילוי החכמה, ואחר זה נתמעטה וירדה למטה מחזה דו"א, (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד) וכיון שכל מקור גילוי החכמה היא למעלה מחזה דו"א, ע"כ יש לה שליח, שהוא המלאך מטטרון, שעולה למעלה מחזה וממשיך החכמה למחזה ולמטה, לסוד ד' החיות של מרכבה התחתונה המכונים אלפי שנאן. (כנ"ל ב"א דף פ"ה ד"ה ומניה).

וז"ש, דרגא שליחא דאפרכא עלאה, דהיינו מטטרון שהוא שליח להמשיך ולקבל חכמה

וג' הקוין הללו, אינם מגלים חכמה אלא בסוד נסיעתם, דהיינו שהארט כל אחד מתגלה במיוחד בזה אחר זה, בסוד ג' נקודות: חולם, ואח"כ שורק, ואח"כ חירק. ואז מקבלת המלכות את גילוי החכמה מהם. אבל כשגמרו הארתם בזה אחר זה, המכונה נסיעה, אז הם נחים. דהיינו שהארטם מתחברת ביחד תחת שליטת אור החסדים, והחכמה אינה מתגלה עוד.

וז"ש, פד נטליין, כשהם נוסעים, כדי לגלות הארת החכמה, אתפלו לארבע זוויות הם נחלקים לד' זויות, דהיינו שכל אחד מג' הקוין מגלה הארתו במיוחד, מתחילה הימין ואח"כ אחר שנגמרה הארת הימין מאיר השמאל, ואח"כ כאשר נגמרה הארת השמאל, מאיר האמצעי, שהם מכונים, דרום, צפון, מזרח. ואח"כ המערב שהיא המלכות מקבלת מהם החכמה. וז"ש פלגו חדא סליק וכו'. אבל פד מתחברים כחדא, דהיינו אחר שגמרו נסיעתם שמאירים כולם ביחד, גומרין דלהטין קיימין בלהט שננא דחרבא, גחלות לוחטות עומדות בקו השמאל בסוד להט החרב המתהפכת, שהם שומרים את החכמה שלא תגלה שלא בשעת נסיעה. וע"כ אין גילוי או אלא לאור החסדים בלבד.

קלח) חד קיימא נעיין וכו': עמוד אחד תקוע בתוך היס. מדרגה, שהיא שליח של חלק המדינה העליונה, שהיא המלכות שמחזה ולמעלה, עולה בעמוד הזה למעלה למעלה, ומסתכל למרחוק לדאות קשר של אניות השטות ביס. מי ראה הגלים עולים ויורדים, מחמת הדינים שבהם, ורות, שהוא קו אמצעי, נושב בהם ומשתיקם, ודגי היס, שהם המלאכים, מושכים את כל אלו האניות לכל רוחות העולם. שבדרך זה נגלה החכמה.

ביאור הדברים. כבר ידעת שע"י עליית (דפו"י דף ג' ע"ב)

מ

בשלה

קל"ט ההוא דרגא, כד נחית מההוא, קיימי אלף מימיניה, ואלף משמאליה, תה תב ויתבי באתריה, כמלפא בכורסיה, ההוא דרגא דכד שאטי ימא לארבע סטרי עלמא, עמיה נפקת, ביה תבת, הוא תב בקיומא דמלפא.

קמ בדין ברוזין נפקין, מאן מארי דעיינין, ינדקפאן לון לעילא לעילא. מאריהון דגדפין יקומון בקיומיהו. מארי דאנפין, תפין לון, עד דנטיל במטלגוי. בדין ויסע מלאך האלהים. (עד כאן).

קמא רבי תיא פתח, היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לתמה. היתה כאניות סוחר, דא כנ"י. ממרחק תביא לתמה, כמה דאת אמר, הנה שם יי בא

חלופי גרסאות
ט קיימא. י זקפאן.

מסורת הזהר
ח (משלי ל"א) וירא ס"ט צ"ב. ו (ישעיה ל').

ויסע מלאך האלקים

הסולם

מאמר

מי שהוא מבעלי העינים, יזקוף אותם למעלה למעלה. בעלי כנפים יקומו בקיומם. בעלי הפנים, יכסו פניהם עד שנוסע במסעיו, אז ויסע מלאך האלקים.

פירוש. עינים ופנים הם חכמה, עינים הם ג"ר, והפנים הם ו"ק. שו"ס, חכמת אדם תאיר פניו. וו"ש, מאן מארי דעיינין, ינדקפאן לון לעילא לעילא, שיאירו למעלה למעלה בבניה ולא ימשיך אותם למטה, מטעם היותם ג"ר דחכמה, שאינם מאירים אפילו בעת נסיעה. מארי דגדפין דהיינו המדרגות של חסדים מכוסים, יקומון בקיומיהו, שימשיכו הארתם, כי בעת ושוב, מאירים רק אור החסדים, שהם הארת מארי דגדפין. מארי דאנפין הפיין לון, שיכסו הארת הפנים בעת המנוחה, שבסוד ושוב, כי אינם מאירים רק בשעת נסיעה, כנ"ל. וו"ש, עד דנטיל במטלגוי, ואז מתגלה אור הפנים. שסו"ה, ויסע מלאך האלקים. כמ"ש להלן. (ע"כ תוספתא)

מאמר היתה כאניות סוחר

קמא ר' הייא פתח וכו': רח"פ, היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לתמה. היתה המלכות. ממרחק תביא לתמה, כמשי"א, הנה שם ה' בא ממרחק. דהיינו ע"י הארת קו האמצעי במסך דחירק, שהוא מרחיק הג"ר דחכמה ואינו מאיר אלא בו"ק. (כמ"ש באורך לעיל וירא דף ט"ז ד"ה וזה). תביא לתמה, היינו על ידי מדרגה אחת השורה עליה, שהוא קו האמצעי, שה"ס היסוד דז"א, וכו' נמשכים כל אלו הנחלים והמעיינות ההולכים ביס. כמשי"א, כל הנחלים הולכים אל הים.

אל

חכמה ממלכות העליונה שמחזה ולמעלה בשביל המלכות שמחזה ולמטה, כנ"ל, אסתכ"ל למרחיק, היינו שמקבל חכמה שנקרא הסתכלות מרחוק, בסו"ה מרחוק ה' נראה לי (כנ"ל וירא דף י"ד ד"ה הורמנותא) **קטורא דארבין דשאטין בימא**, דהיינו ששטים לדי רוחות העולם, ומגלים חכמה על ידי מטטרון. כמו שמפרש והולך מאן המי גלגלין וכו'.

קלט ההוא דרגא כד וכו': מדרגה ההוא, דהיינו מטטרון, כשירד מלמעלה מחזה, עומדים אלף מימינו ואלף משמאלו, דהיינו שממשיך חכמה המרומוזת במספר אלף בין בימינו ובין בשמאלו. והוא שב למחזה ולמטה, ויושב במקומו כמלך על הכסא שלו. מדרגה ההיא בעת שהים, שהוא מלכות, שט לדי רוחות העולם, עמו יוצא בו שב, הוא שב בקיומו של המלך.

פירוש. כבר נתבאר (באות קל"ז) שאין הקיין מגלים החכמה רק בדרך נסיעה על תלת דוכתי בזה אחר זה, בסוד תולם שורק חירק, שה"ס רצוא, אבל כשגמרו נסיעתם ומתחברים בהארתם בסוד המנוחה, שה"ס ושוב, אז יש להט החרב המתהפכת בקו שמאל, השומר שלא יגלה חכמה לחוץ. וו"ש ההוא דרגא שהוא מטטרון, דכד שטי ימא לדי סטרי עלמא, ומגלה חכמה בעת נסיעתו, עמיה נפקת, עמו היא יוצאת לנסיעה בסוד רצוא, ביה תבת, עמו היא שבה מנסיעתה בסוד ושוב, הוא תב, בקיומא דמלכא, הוא שב, כדי לקיים המותין של המלך, דהיינו בבחינת הארת החסדים, שבו מתקיימים המותין.

קמ בדין ברוזין נפקין וכו': ואז כשהים הוא בבחינת ושוב, יוצאים כרוזים, (דפו"י דף ג ע"ב)

מא

בשלה

ממרחק. תביא לתמה, בחד דרגא דשארי עליה, וביה אתמשכו כל אלין נחלין ומבועין דאזלין בימא, כמה דאת אמר, ^ו כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.
קמב אל מקום שהנחלים הולכים, אע"ג דכלהו נחלין אתמשכן בההוא דרגא, ומהוא דרגא ינחית לון לההוא ימא, לא תימא. דהא דאריק לון, וקא לא שרין ביה אתרנין, ולא נגדין ביה פמלקדמין, אהדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, אל מקום דההוא דרגא דנחלין אזלין זמנא חדא, שם הם שבים ללכת, תמן אינון תייבין מההוא אתר עלאה, ולא פסקין לעלמין, ומתכנשי פלהו בההוא אתר. ולמה. ללכת. למה דלההוא אתר דימא, כמה דאתמר, מה שמה דההוא דרגא. צדיק אקרי.

קמג רבי יהודה אמר, פתיב ^ו שם אניות יהלכון לוינתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות יהלכון, בההוא ימא דאזלין ושאטין, עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא, פדין פתיב לוינתן זה יצרת לשחק בו.

קמד רבי יצחק אמר, לעילא לעילא יתיר, אית זווגא ^ו אתרא, דשארי בתכיבותא, ולא מתפרש לעלמין. אמר רבי יהודה, מאן זכי לההוא זווגא. אמר ליה, מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בעלמא דאתי דיקא.

קמה אמר ליה, וקא מהקא אוליפנא, דכתיב ^ו לוינתן זה יצרת לשחק בו, משמע דקאמר זה, וזה וזאת ידיען אינון. אמר רבי אבא, תרוויכו שפיר קאמרייתו,

חלופי גרסאות
כ נגיד, ל אחיד. ח ליג אחרא.

מסורת הזהר
ט (קהלת א') וזאב ג' ציל, ט (תהלים ק"ד) ב"א שט"ו
צ"א. ט (תהלים ק"ד) לעיל ציון ע.

ויסע מלאך האלקים

הסולם

מאמר

באותה המדרגה, שהיא יסוד או כתוב לוינתן זה יצרת לשחק בו. כי לוינתן הוא יסוד דז"א.
קמד רבי יצחק אמר וכו': רי"א, למעלה למעלה ביותר, יש זווג אחר השורה ברעות, ואינם נפרדים לעולם. שה"ס זווג או"א עלאין, שהם בחינת ג"ד דבינה. אמר ר' יהודה, מי זוכה לזווג ההוא. אמר לו, מי שיש לו חלק לעולם הבא. שהוא בינה, ובדיוק הוא עולם הבא. שמי שלא זכה לעולם הבא שהוא בינה לא יזכה לאותו הזווג.

קמב אל מקום שהנחלים הולכים: פירושו, אע"פ שכל הנחלים נמשכים ע"י מדרגה ההיא, שהיא יסוד, ומדרגה ההיא מוריד אותם לתוך הים, שהיא מלכות, אל תאמר, שהוא שפך אותם הנחלים לים, ואחרים אינם שורים בו, ואין נמשכים בו עוד כבתחילה, ע"כ חזר ואמר, אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, ששבים למקום מדרגה ההיא שהנחלים הלכו משם פעם אחת, שם הם שבים ללכת, שם הם שבים ממקום ההוא העליון, דהיינו מבינה באים שוב ליסוד, שהשפע אינו פוסק משם לעולם ומתקבצים כולם במקום ההוא ביסוד, ולמה, ללכת למקום ההוא של הים. שהוא המלכות. כמו שלמדנו. ומה שמה של אותה המדרגה. הוא נקרא צדיק, דהיינו יסוד דז"א.

קמה אמר ליה וזהו אמר לו ר' יהודה, והרי מכאן למדנו, שכתוב, לוינתן זה יצרת לשחק בו. משמע שאמר זה, שהוא יסוד, וזה וזאת ידועים הם, שהם יסוד ומלכות. הרי שאפילו לא יזכה לבינה זוכה ג"כ לקבל מזווג העליון. אמר ר' אבא, שניכס אומרים יפה, וזה של ר' יהודה יפה היא בדיוק. והכל הכין הקב"ה לענג בהם את הצדיקים. ז"ש, אז תענג על ה'.
אמר

(דפו"י דף ג ע"ב)

מב

בשלה

וְהָא דַּרְבֵּי יְהוּדָה שְׁפִיר דִּיקָא, וְכֹלָא זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְעֲנַגָּא בְּהוּ
לְצַדִּיקָיָא, הַה"ד * אַז תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ.

קמו אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה אֲלָפִין, כַּמָּה יַרְבֵּבֵן דְּמַשְׁרִיזִין קַדִּישִׁין, אֵית לֵיהּ
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְאֵרִי דְאַנְפִּין עֲלָאִין, מְאֵרִי דְעֵינִין, מְאֵרִי דְזַינִין, מְאֵרִי
דִּילְלָהּ, מְאֵרִי דִּיבְבָא, מְאֵרִי דְנַחְמִי, מְאֵרִי דְדִינָא, וְעֵילָא מְנַיְהוּ אֶפְקֵד לְמַטְרוֹנִיתָא
לְשִׁמְשָׁא * בְּהִיכְלָא קָמִיהּ.

קמו לְקַבִּיל אֲלֵינוּ, אֵית לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, מַשְׁרִיזִין מְזַינִין. * בְּשִׁתִּין אֲנַפִּין
* מִשְׁתַּכְּחוּ מַשְׁרִיזִין מְזַינִין. וְכִלְהוּ חֲגִירֵן חֲרָבָא, * קַיִמָּאן * בְּסַחְרָנְהָא, * כַּמָּה
נַפְקִין, כַּמָּה עֵיילִין. בְּשִׁית גְּדַפִּין טָאסִין כֹּל עֲלָמָא. קָמִי כֹל תַּד וְחַד גּוּמְרִין דְּנוּר
דְּלִיק. לְבוּשׁוֹי, מִתְלַהֲטָא אָשָׁא. בְּגַבּוּי, שְׁנָנָא דְחֲרָבָא מִתְלַהֲטָא כְּכֹל עֲלָמָא, לְנִטְרָא
* קָמָה. הַה"ד * וְאֵת לְהַט חֲרָב הַמִּתְהַפֵּכֶת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

קמו מֵאֵן דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. דָּא הֵיא מַטְרוֹנִיתָא רַבְתָּא, דְּהֵיא אַרְתָּא, לְהֵהוּא
אֵילָנָא רַבְרָבָא תַקִּיף, אֵילָנָא דְחַיִּי. דְכַתִּיב * הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים
סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דְלַעֲיֵלָא, כֹּלָם אַחוּזֵי * חֲרָב.

קמו פִּד נִטְלָא מַטְרוֹנִיתָא, כִּלְהוּ נִטְלִין בְּתַדָּה, הַה"ד וַיִּסַּע מִלְּאֵף הָאֱלֹהִים.
וְכִי מִלְּאֵף הָאֱלֹהִים * אֶתְקַרֵּי. א"ר אַבָּא אִין. ת"ח, הָכִי א"ר שְׁמַעוֹן, אֶתְקִין קַב"ה
קָמִיהּ, הִיכְלָא קַדִּישָׁא, הִיכְלָא * עֲלָאָה, קַרְתָּא קַדִּישָׁא, קַרְתָּא עֲלָאָה. יְרוּשָׁלַיִם עִיר
הַקֹּדֶשׁ אַקְרִי, מֵאֵן דְּעָאֵל לְמַלְכָּא, לָא עָאֵל, אֶלָּא * מִתְהוּא קַרְתָּא קַדִּישָׁא, נִטִּיל
אַרְתָּא לְמַלְכָּא, * דְאַרְתָּא מִהֲכָא אֶתְתַקֵּן.

מסורת הזהר

(3) (ישעיה נ"ח) ב"א ר"א צ"ב. (7) (בראשית ג') ב"ב
קפ"ג צ"א. (1) (שח"ש ג') ב"א שמ"ג צ"א.

חלופי גרסאות

1 ורובן. 2 קמה בהיכלא. 3 בשתא. 4 משתכחי. 5 צ"ג
קיימאן. 6 בסחרנה. 7 קמה נפקין קמה עיילין. 8 מוסיף
חרב וכי. 9 אקרי. 10 מוסיף עלאה קדישא. 11 מהאי.
12 ל"ג דארחא.

מאמר

הפולם

ויסע מלאך האלקים

הוא שנקרא דרך עץ החיים. ומשיב, זו היא
מטרוניתא הגדולה, שהיא המלכות, שהיא דרך
לאילן הגדול והחזק, שהוא ז"א. הנקרא עץ
החיים. שכתוב, הנה מטתו שלשלמה ששים
גבורים סביב לה מגבורי ישראל. שהוא ישראל
של מעלה שהוא ז"א. כולם אחוזי חרב.

קמו אָמַר ר' אַבָּא וְכוּ': אַרְיָא, כַּמָּה
אַלְפִים וְכַמָּה רַבְבוֹת שֶׁל מַחְנוֹת קְדוּשׁוֹת, יֵשׁ לוֹ
לְהַקְבִּי"ה, דְּהֵינּוּן, בְּעַלֵי פְּנִים הַעֲלִינּוּ, בְּעַלֵי עֵינַיִם,
בְּעַלֵי כְלֵי זַיִן, בְּעַלֵי יִלְלָהּ, בְּעַלֵי יַבְבָּא, בְּעַלֵי
רַחֲמִים, בְּעַלֵי דִין, וְלַמַּעֲלָה מֵהֶם פִּקְדָא אֶת
הַמַּטְרוֹנִיתָא, שְׁהֵיא הַמַּלְכוּת, לְשִׁמְשָׁא לְפָנָיו
בְּהִיכְלוֹ.

קמו כִּד נִטְלָא מַטְרוֹנִיתָא וְכוּ':
כְּשֶׁהַמַּטְרוֹנִיתָא נּוֹסַעַת כּוֹלָם נּוֹסַעִים עִמָּה, ז"ש,
וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹקִים. שׁוֹאֵל, וְכִי הַמַּלְכוּת מִלְּאֵךְ
הָאֱלֹקִים נִקְרָאת. אָמַר ר' אַבָּא, כֵּן. בּוֹא וּרְאֵה,
כֵּךְ אָמַר ר"ש, הַתְקִין הַקְבִּי"ה לְפָנָיו, הִיכַל
הַקְּדוֹשׁ, הִיכַל עֲלִינּוּ, עִיר קְדוּשָׁה, עִיר עֲלִינּוּהָ,
יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוּשָׁה נִקְרָאת, כֹּל אֱלוֹהִים
שְׁמוֹת שֶׁל הַמַּלְכוּת, מִי שְׁבָא אֵל הַמֶּלֶךְ, אֵינּוּ
נִכְנָס, אֲלָא מַעִיר הַקְּדוּשָׁה הֵיא, שְׁהֵיא הַמַּלְכוּת,
מִמְנָה לוֹקַח הַדְּרֹךְ אֵל הַמֶּלֶךְ, כִּי הַדְּרֹךְ מִתְתַקֵּן
מִכַּאן.

קמו לְקַבִּיל אֲלֵינוּ אֵית וְכוּ': כִּנְגַד אֱלוֹ
יֵשׁ לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, שְׁהֵיא הַמַּלְכוּת, מַחְנוֹת
מְלַאכִים מְזוּינּוֹת. בְּשִׁשִּׁים פְּנִים נִמְצְאוֹת הַמַּחְנוֹת
הַמְזוּינּוֹת. וְכוּלָן חֲגוּרֵי חֲרָב עוֹמְדִים מִסְבִּיב
הַמַּלְכוּת. כַּמָּה יוֹצְאִים, כַּמָּה בָּאִים. בְּשֵׁשׁ כִּנְפִים
מַעוּפְפִים כֹּל הָעוֹלָם. לְפָנָיו כֹּל אֶחָד וְאֶחָד גַּחְלוֹת
אֵשׁ דּוֹלְקוֹת, לְבוּשׁוֹי אֵשׁ לוֹהֵט, בְּגַבּוֹ לְהַט חֲרָב
הַלוֹהֵטת בְּכֹל הָעוֹלָם לְשִׁמּוֹר לְפָנֶיהָ. ז"ש, וְאֵת
לְהַט חֲרָב הַמִּתְהַפֵּכֶת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָךְ עֵץ
הַחַיִּים.

קמו מֵאֵן דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים: שׁוֹאֵל מִי
(דפו"י דף ג' ע"ב *) דף ג"א ע"א)

הה"ד

מג

בשלה

קג) הה"ד ^ט זה השער לז"י צדיקים יבואו בו. כל שליחותא דבעי מלפא מבי מטרוניתא נפקא, וכל שליחותא דמתתא למלפא, לבי מטרוניתא עייל בקדמיתא, ומתמן למלפא. אשתכח דמטרוניתא איהי שליחא דכלא, מעילא לתתא, ומתתא לעילא. ועל דא, איהי שליחא דכלא, הה"ד ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מתנה ישראל, ישראל דלעילא. מלאך האלהים, הה"ד ביה, וז"י הולך לפניהם וגו', והאי ללכת יומם ולילה, פמה דאוקמוה.

קנא) וכי יקרא הוא דמלפא, דמטרוניתא תיזיל, והיא תגח קרבא, והיא אזלת שליחא. זאלא, למלפא דאודווג במטרוניתא עלאה, תמא מלפא יקירו דילה, על כל שאר מטרוניתא דעלמא, אמר בלהו משתכחין לחינתא, לקבל האי מטרוניתא דילי. היא סלקא על כלא, מה אעביד לה. אלא כל ביתא דילי יהא בידהא, אפיק מלפא פרוזא, מהכא כל מלין דמלפא בידא דמטרוניתא ותמסרון. מה עביד. אפקיד מלפא בידהא כל וינין דיליה, כל אינון מארי מגיחין קרבא, כל אינון אבנין יקרין דמלפא, כל גנזיאי דמלפא. אמר, מהכא, כל מאן דיצטרך למללא עמי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע למטרוניתא.

קנב) כך קב"ה, מסגיאיות תביבותא ורחימותא דילה בכ"י, אפקיד כלא ברשותה, אמר, הא כל שארי, לא משתכחי כלום לגבהא. אמר, ששים המה מלכות וגו', אחת היא יונתי תמתי. מה אעביד לה, אלא, הא כל ביתא דילי בידהא.

חלופי גרסאות

ד דבעי מלכא. ה מכלא. ו ל"ג והאי ללכת יומם ולילה.
ז ל"ג אלא. ח לחופתא; כחזורתא. ט ל"ג יהא. י ל"ג מארי. כ מוסף דמלכא בידהא. ל ל"ג ול"ג למללא עמי.
מ עמין עמי; כל שאר עמין עמי.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קי"ח) הקסתי קב"א צ"ט. ז"ח כ"י ט"ג שמי"ח.
מ"ה ט"ג שמי"ב. צ"ד ט"א שכ"ב. ק"ג ט"א שט"ז.
(ת) (שחי"ש ו') ויצא ק"ד צ"ב.

ויסע מלאך האלקים

הפסוק

מאמר

מלכות, תלך ותעשה מלחמה, ותלך בשליחות. ומשיב. אלא בדומה למלך שהודווג במטרוניתא עליונה, ראה המלך היקר שלה, שהיא עולה על כל שאר המטרוניות שבעולם. אמר, כולן נחשבות לפלגשים כלפי מטרוניתא הזו שלי, היא עולה על כולן. מה אעשה לה. אלא כל הבית שלי יהיה בידה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. מה עשה. הפקיד המלך בידה כל כלי זיין שלו, כל בעלי המלחמה, כל אבני יקר של המלך, כל אוצרות המלך. אמר, מעתה, כל מי שיבקש לדבר עמי, לא יוכל לדבר עמי, עד שיודיע אל המטרוניתא.

קנב) כך קב"ה מסגיאיות וכ"י: כך הקב"ה מרוב החיבות והאהבה שלו בכנסת ישראל, שהיא המלכות, הפקיד הכל ברשותה. אמר, הרי כל השאר, אינן נחשבות אצלה לכלום. אמר, ששים המה מלכות וגו', אחת היא יונתי תמתי

קג) הה"ד זה השער וגו'; ז"ש, זה השער לה' צדיקים יבואו בו. כל שליחות, שהמלך, שהוא ז"א, רוצה, יוצאת מבית המטרוניתא, שהיא המלכות. וכל שליחות הבאה מלמטה מן המלך, שהוא ז"א, נכנסת תחילה אל המטרוניתא, ומשם אל המלך. נמצא שהמטרוניתא היא שליח של כל, הן מלמעלה למטה והן ממטה למעלה. ועל כן היא שליח כל, ז"ש, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מתנה ישראל. היינו ישראל של מעלה, שהוא ז"א, מלאך האלקים, הוא המלכות, ז"ש בו, והויה הולך לפניהם וגו' להאיר להם ללכת יומם ולילה, וללכת יומם ולילה הוא כמו שהעמדנו לעיל (אות ס"ד) שפירושו ז"א ומלכות, הרי שהמלכות הלכה לפני ישראל. ז"ש ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מתנה ישראל.

קנא) וכי יקרא הוא: שואל, וכי כבוד הוא למלך, שהוא ז"א, שהמטרוניתא, שהיא (דפוי"ך דף ב"א ע"א)

בשלה

מד

אפיק מלפא כרוזא, מהקא פל מלין דמלפא, בינא דמטרוניתא יתמסרון. אפקיד בינדהא פל זיינין דיליה, רומחין, וסייפין, קשתין, חצין, וחרבין, בלסטריין. קסטיראין, אעין, אבנין, פל אינון ימארי מגיחי קרבא. הה"ד, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים וגו' פלם אחווי חרב מלומדי וגו'.

קנה) אמר מלפא, מפאן ולהלאה, קרבא דילי איתמסר בינך, זיינין דילי, מארי מגיחי קרבא בינך. מפאן ולהלאה אתה הוי נטרא לי, הה"ד, «שומר ישראל. מפאן ולהלאה, מאן דאצטריף לי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע למטרוניתא, הה"ד, «בזאת יבא אהרן אל הקדש. שליחא דמלפא בכלא, פמה דאוקימנא. אשתכח דכלא בבינדהא, ונא הוא יקרא דמטרוניתא. הקדא הוא דכתיב, ויסע מלאך האלהים וגו', פמה דאתמר.

קנה) וילך מאתריהם, מ"ט מאתריהם. בגין דישתכחו לקמהא מארי מגיחי קרבא, מארי בלסטראות, מארי רומחין וסייפין, ואתגלוון קמהא, דהא הוו אתיין משיריין אתריין, לאגחא קרבא בישראל מלעילא, ויע"ד וילך מאתריהם.

קנה) ותאנא, בההיא שעתא, אתא וברכא שלטנא דקמנא על מצראי, וכנש שית ממה תתיכין מקטרגין, ועל פל תתיכא ורתיכא, שית ממה שלטנין ממנן קטיגורין, הה"ד ויקח שש מאות רכב בחור וגו'. וכי שש מאות רכב בחור,

חלופי גרסאות

א (תהלים קכ"א) ח"ב י"ד, רג"ג קכ"ט: רמ"ד: רפ"ט. ו מאני. ט בידך אתמסר. ע נטרת לון. פ רכלא ול"ג דמלכא. צ יקרא הוא דמטרוניתא ול"ג בידהא ודא. ב (ויקרא ט"ז) נח ק' צ"א. ק דאשתכח. ד ל"ג וע"ד וילך מאתריהם. ט אחר. ת מסיפך מאה רבוון.

דרך אמת נ מיני כלי זיינין כענן אבני בלסטראות וקשתות לירות בו.

מסורת הזהר

מאמר

הסולם

ויסע מלאך האלקים

קנה) וילך מאתריהם: שואל, מה הטעם שהלך מאתריהם. ומשיב. שהוא כדי שימצא לפניהם, בעלי המלחמה, בעלי בליסטראות, בעלי רמחים וחרבות, ויהיו נגלים לפניהם. כי מחנות אחרות היו באות מלמעלה לעשות מלחמה עם ישראל. וע"כ וילך מאתריהם. כדי לתת מקום לבעלי המלחמה שמצד ישראל ללחום עמהם.

קנה) ותאנא בההיא שעתא וכו': ולמדנו. באותה שעה בא שר המושל הממונה על מצרים, ואסף שש מאות מרכבות מקטרגים, ועל כל מרכבה ומרכבה שש מאות שליטים ממונים מקטרגים. ז"ש ויקח שש מאות רכב בחור וגו'. שואל, וכי שש מאות רכב בחור לא היו רכבי מצרים, ומה הטעם אומר אח"כ וכל רכב מצרים. ומשיב, אלא כך למדנו, שסמאל היה משאיל לשר מצרים שש מאות מרכבות מקטרגים לעזור אותו. ז"ש ויקח שש מאות רכב בחור. שלא היו של מצרים.

אימתי

תמתי. מה אעשה לה, אלא, כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. הפקיד בידיה כל כלי זיין שלו: רמחים, חרבות, קשתות, חצים, סכינים, אבני בליסטראות, קסטיראין, עצים, ואבנים, וכל בעלי המלחמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים וגו' כלם אחווי חרב מלומדי מלחמה וגו'.

קנה) אמר מלפא מכאן וכו': אמר המלך מכאן ולהלאה, המלחמות שלי תמסרנה בידך, הכלי זיין שלי, ובעלי המלחמה יהיו בידך, מכאן ולהלאה, את תהיי שומרת לי. ז"ש שומר ישראל, שהוא ז"א הנק' ישראל. מכאן ולהלאה, מי שצריך לי לא יוכל לדבר עמי עד שמודיע למטרוניתא, ז"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש. וזאת, היא המלכות. היא שליח המלך לכל, כמו שהעמדנו, נמצא שהכל הוא בידיה, וזה הוא כבוד המטרוניתא. ז"ש ויסע מלאך האלקים. כמו שלמדנו.

(דפו"י דף ב"א ע"א)

מה

בישלה

לא הוו רבבי מצרים, מ"ט וכל רכב מצרים. אלא הכי תאנא, * הנה סמא"ל אוזיף ליה, שית מאה רתיכין מקטרגין לסייעא ליה. הה"ד ויקח שש מאות רכב * בחור. קנו) אימתי אשלים קב"ה לסמא"ל. בקרבא דסיסרא, דעקר קב"ה לכל אינון רתיכין, ואתמסרו בידא דמטרוניתא. הה"ד, * נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו'. ולזמנא דאתי, יתמסרו פלהו, הה"ד, * מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'. וע"ד וילך מאתריהם, * דזמינא שכינתא בסוף יומיא לאעקרא לון מן עלמא.

קנו) ויסע עמוד הענן מפניהם, מאן עמוד הענן דא. רבי יוסי אמר, * דא הוא עננא דאתחזי תדיר עם שכינתא. ודא הוא עננא דעאל משה בגויה. רבי אבא אמר, * פתיב וי"ו הולך לפניהם יומם, אלא סיועא דצדיק * הוא, ופרישו דרשימו דיליה, וע"ד אזיל האי ענן יומם, וכתוב * יומם יצוה * חסדו. ומסטרך דחס"ד אתא * עננא דא, ודא חסד אתקרי, ועננא אתרא אזיל בליליא, ואתקרי עמוד אש.

קנח) רבי שמעון אמר, עמוד הענן יומם: דא אברהם. ועמוד האש לילה: דא יצחק. ותרונניהו אשתכתו בשכינתא, ומה דאמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, * ודעל ידא * דהאי דרגא, אשתכתו.

קנט) והאי ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מתנה ישראל וילך מאתריהם. * ויסע: דנטיל מסטרך דחס"ד, ואתדבק בסטרך דגבורה, בגין דהא מטא שעתא * לאתלבשא בדינא.

חלופי גרמאות

א ל"ג הוה, ב ל"ג מן דזמינא ער ויסע, ג דהוה ול"ג דא הוה, ד ל"ג הוה, ה ל"ג עננא, ו ל"ג דעל ידא, ז דבהאי, ח ל"ג ויסע, ט לאתדבקא.

מסורת הזהר

ג) (שופטים ה') ח"ג רסט: ד) (ישעיה ס"ג) תולדות ל"ו צ"י, ה) (תהלים מ"ב) לך נ"ד צ"א.

ויסע מלאך האלקים

לחאיר. וע"כ הולך ענן הזה יומם, שהוא זמן הארת החסדים, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו. כי מצד החסד בא ענן הזה, והוא נקרא חסד. וענן אחר הולך בלילה, ונקרא עמוד אש. שהוא מצד המלכות.

קנח) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, עמוד הענן יומם, זה אברהם. שהוא חסד. ועמוד אש לילה זה יצחק, שהוא גבורה. ושניהם נמצאים בהשכינה. ומה שאמר ר' אבא, שעזרת הצדיק הוא, כן הוא ודאי, שעל ידי מדרגה ההוא, הם נמצאים בהשכינה.

קנט) והאי ויסע מלאך וגו': ופסוק הזה, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מתנה ישראל וילך מאתריהם, פירושו, ויסע שנסע מצד החסד והתדבק בצד הגבורה, כי חסד הוא פנים וגבורה היא אחורים. משום שהגיעה השעה להתלבש בדין.

מאמר

הסולם

מאמר

קנו) אימתי אשלים קב"ה וכו': מתי שילם הקב"ה לסמאל. הוא, במלחמת סיסרא, שעקר הקב"ה לכל אלו המרכבות ונמסרו ביד המטרוניתא. ז"ש נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו'. ולעתיד לבא יהיו נמסרים כולם. ז"ש מי זה בא מאדום וגו'. ועל כן, וילך מאתריהם, פירושו, שעתידה השכינה באהרית הימים לעקור אותם מן העולם.

קנו) ויסע עמוד הענן וגו': שואל מי הוא עמוד הענן הזה. ר' יוסי אמר, זה הוא ענן הנראה תמיד עם השכינה, שהוא מלאך מיכאל. וזה הוא הענן שנכנס בו משה. ר' אבא אמר, כתוב, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן, הרי שאינו מיכאל שהוא בחינת השכינה, אלא עזרת הצדיק הוא, שהוא יסוד דז"א, ומפרש חסדים של הרשימה שלו, שהוא המסך, כי היסוד פורש החסדים על החכמה שבמלכות, ואז היא יכולה (דפו"י דף נ"א ע"א *) דף נ"א ע"ב

מו

בשלה

קס) תא חזי, בההיא שעתא אשתלים סיהרא מכלא, ונתא שבועין ותרין
שמהן קדישין, בתלת סטרין. סטרא חדא אתלבשא בעטרוי דחסד עלאה, בשבעין
גליפין דנהירו דאבא עלאה, דאנהיר לה.

קסא) סטרא תננינא, אתלבשת ברומחי דגבורה, בשתינ פולסי דנורא,
ועשרה דילה דנתתו מסטרא דאמא עלאה בנימוסי גליפין.

קסב) סטרא תלתאי, אתלבשת בלבושי ארגונא, דלביש מלפא עלאה
קדישא, דאקרון תפארית, דרית ברא קדישא, בשבעין עטרין עלאין, מסטרא
דאבא ואמא, והוא כליל להאי סטרא ולהאי סטרא.

חלופי גרמאות

י ל"ג ותרין. כ עטרין. ל דילה מ והוא.

מאמר

מאמר ויסע ויבא ויט

הסולם

ויסע ויבא ויט

כי ג' קוין אלו ה"ס ג' הפסוקים: ויסע, ויבא, ויט, שבכל אתר יש ע"ב אותיות, וצורפס יחד עושה ע"ב שמות קדושים, שבכל אחד ג' אותיות מג' הפסוקים. וז"ש **סטרא חדא** וכו' דנהירו **דאבא עלאה** שהוא קו ימין שבבינה המאיר לחסד דת"ת, והיא אתלבשא בעטרוי דחסד העליון הזה דת"ת, וה"ס הפסוק ויסע. וכן מקבלת מגבורה דת"ת הארת קו שמאל מאמא עלאה, המכונה שתין פולסי דנורא, בסו"ה ששים גבורים סביב לה. וז"ש, **אתלבשת ברומחי דגבורה**, דהיינו גבורה שבת"ת. בשתינ פולסי וכו' **מסטרא דאמא עלאה**. כי ת"ת מקבלם מקו שמאל דאמא עלאה. וה"ס הפסוק ויבא. וכן מקבלת מת"ת דת"ת, דהיינו בחינתו עצמו של קו אמצעי, וז"ש **סטרא תלתאי אתלבשת בלבושי ארגונא** וכו'. כי להיותו קו אמצעי הוא, כולל בתוכו ב' הגוונים לבן ואדום, שהתכללותם ה"ס הגוון ארגמן. דרית ברא קדישא וכו' **מסטרא דאבא ואמא**, שהם ב' קוין דבינה, שירש אותם בסוד תלת מתד נפקי תד בתלת קיימא, כנ"ל.

ודע, שבאמת מכונים ב' קוים ימין ושמאל שבבינה בשם חכמה ובינה. אלא שנשתנה שמם לאבא ואמא. ויש להבין זה, למה נשתנה שמם לאבא ואמא. וכן יש להבין, למה מכונה ת"ת שהוא קו אמצעי, לבן שלהם. שמדרך האורות להשתלשל זה מזה בסוד עילה ועלול כסדר המדרגה, וכאן יצאו האורות שלא בסדר המדרגה, כי תיקון אחד נעשה שעלתה המלכות לבינה, וקבלה בינה, צורת מלכות המצומצמת. וירדו בינה ותו"מ שלה למדרגת ז"א. ועי"ז, בעת גדלות כשבינה העלתה

הבינה

קס) תא חזי בההיא וכו': בוא וראה באותה שעה נשלמה הלבנה, שהיא המלכות, מכל הבחינות, וירשה שבעים ושנים שמות קדושים בשלשה צדדים, דהיינו ג' קוין. צד אחד, התלבשה המלכות בעטרותיו של חסד העליון, בע' חקיקות של אור אבא עלאה שהאיר לה. שה"ס ויסע וגו'.

קסא) סטרא תנינא וכו': צד השני, התלבשה המלכות ברמחים של הגבורה, דהיינו חדינים שבה, כששים הכאות של אש, ועשרה הכאות שלה עצמה, שיוורדים מצד אמא עלאה, בדינים חקוקים. וה"ס קו שמאל והפסוק ויבא וגו'.

קסב) סטרא תלתאי וכו': צד השלישי, התלבשה המלכות בלבוש ארגמן, שלבש בן העליון הקדוש הנקרא תפארת, שירש מן הקדוש שהוא תפארת בע' עטרות עליונות מצד אבא ואמא, והוא כולל לצד זה ולצד זה. דהיינו לימין שהוא חסד, ולשמאל שהוא גבורה. שה"ס ויט.

ביאור הדברים. כי שורש הקוין הם כבינה, וקו ימין שבה מכונה אבא עלאה, וקו שמאל שבה מכונה אמא עלאה. וקו אמצעי שבה הוא תפארת המכריע ביניהם. שז"ס **תלת נפקי מהד**, (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) וכל הגדלות שגורם התחתון אל העליון, זוכה בו גם התחתון, לפיכך, **חד בתלת קיימא**, וזכה גם הת"ת בב' האורות ימין ושמאל של אבא ואמא. (עש"ה) ואחר כך, כשהשיג הת"ת ג' הקוין, ב' מאו"א, ואחד משל עצמו, הוא משפיע אותם אל המלכות.

וז"ש **אשתלים סיהרא מכלא, וירתא שבועין ותרין שמהן קדישין** (באות ק"ט)

(דפו"י דף ג"א ע"ב)

בישלה
מז
קסג) יותרין עטרין מסטרא דאבא ואימא, ואינון שבועין ותריין שמקון. ותניין
מסטרא דתס"ד שבועין, ותריין סהדין. מסטרא דגבורא שבועין, ותריין סופריין.
מסטרא דת"ת שבועין, ותריין גוונין לאתפארא.
קסד) ובהאי אתר, אתגליף חד בחד, ואסתליק שמא קדישא, רזא דרתיכא,
והכא אתגליפו אבהתא, לאתחברא בחד, והוא שמא קדישא גליפא באתווי.

חלופי גרסאות

1 ל"ג מן ותריין עד ותניין. 2 והאי.

מאמר	הסולם	ויסע ויבא ויט
<p>הבינה ותו"מ שלה ממדרגת ז"א עלה גם ז"א עמהם למקום בינה, ועי"ז נעשה שם קו אמצעי, וקבל האורות דבינה, אע"פ שבסדר המדרגה אין ז"א ראוי כלל לקבל ולהאיר כמו הבינה. ומתוך שאור הזה הגיע לז"א שלא בסדר המדרגה, אלא ע"י ירידת בינה ותו"מ הבינה, והעלתם את הז"א למקום בינה, וכן ע"י ענין תלת בחד קיימא, לפיכך מכונה אור הזה בשם אור של תולדה, ולא בדרך השתלשלות עילה ועלול. ולפיכך מכונה ז"א בשם בן, כלומר אור של תולדה. ולפיכך מכונים החכמה ובינה בשם או"א, כי הם הולידו את אור הזה שנקרא ז"א.</p>	<p>וטעם היותם מכונים כן, הוא בדמיון לשטר מתנה, שיש שם כתב סופר וחתומת עדים. והנה עיקר כת שטר המתנה, הוא ודאי כתב הסופר, שכותב ופורט כל הערכים שהנתון מקנה אל המקבל. ועם כל זה, אם לא היה שם חתימת העדים, לא היה השטר שוה כלום. ואין צריך לומר, אם היה שם חתימת עדים לבד בלי כתב הסופר, שלא היה שוה כלום.</p>	<p>והנה השם ע"ב כאן, הוא בעיקר להמשיך חכמה אל הנוקבא, בסו"ה ויסע ויבא ויט. וכבר ידעת, שהחכמה נמשכת רק מקו שמאל, אבל בלי התלבשותה בחסדים שבקו ימין אינה יכולה להאיר. ולפיכך מדמה ב' עטרין שבקו שמאל, לב' סופרים, שכתב סופר הוא העיקר שבשטר, וב' עטרין שבקו ימין מדמה לב' עדים, שאע"פ שאינם מוסיפים משהו על כתב הסופר, אמנם הם מקיימים לכל השטר, שזולתם אין השטר שוה כלום. אף כאן, בלי החסדים אין הארת החכמה שוה כלום כי אינה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ הם מכונים ב' עדים. וב' עטרין שבקו אמצעי הוא מדמה לב' גוונין, והוא מטעם שגווננים מורים על דינים, ומקו האמצעי נמשכים דינים בסוד המסך דחירק, כנודע. אבל אם הם דינים איזה יחס יש להם אל הג"ר, להקרא ב' עטרין. וז"ש, שבעין, ותריין גוונין לאתפארא, כי דינים האלו, מלבד, שאינם פוגמים כלום את האורות אלא להיפך, שהם מפארים אותם, כי זולתם לא היה יחוד בין ב' הקוין, כנודע.</p>
<p>קסג) ותריין עטרין מסטרא וכו': ושתי עטרות מצד אבא ואמא, והם ע"ב שמות. ולמדנו, מצד החסד הם שבעים, ושנים עדים. מצד הגבורה שבעים, ושנים סופרים. מצד הת"ת שבעים, ושנים צבעים להתפאר. פירושו. כי נתבאר בדבור הסמוך, שת"ת, שהוא ז"א, משפיע אל המלכות, שבעים עטרות מכל קו. והטעם הוא, כי אע"פ שז"א מקבל ג' קוין דבינה, עם כל זה, אינו מקבל מעצם הג"ר דב' קוין שבבינה, המכונים או"א, אלא מז"ת שלהם, שכל אחד כלול מעשרה, והם ג"פ שבעים עטרות. אמנם לפי"ז למה נקרא ע"ב שמות, היה לו להקרא ע' שמות. וז"ש ותריין עטרין מסטרא דאבא ואמא, ואינון שבעין ותריין שמקון. כי מלבד ע' עטרין, שה"ס ז"ס תחתונות שהוא מקבל מב' הקוין שבבינה שנקראים אבא ואמא, הוא מקבל עוד ב' עטרין מבחי" ג"ר דאבא ואמא בסוד חד בתלת קיימא ומטעם זה עלה הת"ת שהיא בחינת ז"ת, ונעשה לדעת שהיא בחינת ג"ר. ומטעם תוספת ב' עטרין דג"ר הללו הוא נקרא ע"ב שמות. ותוספת זה יש בכל אחד מג' קוין שלו, שבחסד הם מכונים שנים עדים. ובגבורה שנים סופרים. ובת"ת שנים צבעים.</p>	<p>קסד) ובהאי אתר אתגליף וכו': ובמקום זה, דחיינו במלכות, נחקק אחד באחד, שהע"ב עטרין שבכל קו נכללים זה בזה, ועולה מהם השם הקדוש, סוד המרכבה. כי נעשים ע"ב שמות, שבכל אחד מהם ג' אותיות. וכאן נחקקו האבות, שהם חג"ת, ג' הקוין. להתחבר יחד. והוא השם הקדוש ע"ב חקוק באותיותיו.</p>	

צרופא

(דפו"י דף ג"א ע"ב)

מה

בשלה

קסה צרופא דאתון אלין, אתון קדמאי, רשימין כסדרן בארע מישר, בגין דכלהו אתון קדמאי אשתכחו בחס"ד, למהך בארע מישר, בסדורא מתתקן.

קסו אתון תנייני, רשימין בגלגולא למפרע, בגין דכלהו אתון תנייני, "משכתו בגבורה, לגלאה דינין וזינין דאתין מסטרא דשמאלא.

קסז אתון תליתאי, אינון אתון רשימן, לאתזאה גונוין, לאתעטרא במלפא קדישא. וכלא ביה מתחברן ומתקשרן, והוא "אתעטר בעטרוי בארע מישר, ורשים להאי סטרא ולהאי סטרא, כמלפא "דאתעטר בכלא.

קסח הכא אתרשים שמא קדישא גליפא בע"ב "תיבין, דמתעטרי באכהתא, ורתיכא קדישא עלאה. ואי תימא, הני אתון תליתאי, מ"ט לאו אינון פתיבין, מנהון בארע מישר כסדרן, ומנהון למפרע, "לישרא להאי סטרא, ולהאי סטרא, דהא תנינן, "אתה כוננת מישרים, קודשא בריך הוא עביד מישרים לתרי סטרי, וכתיב "והברית התיכון בתוף הקרשים וגו', דא קודשא בריך הוא. רבי יצחק אמר, דא יעקב, וכלא תד.

מסורת הזהר

(1) (תהלים צ"ט) לך פי צ"ב. (2) (שמות כ"ו) הקסה"ז י"ט צ"ח.

חלופי גרסאות

ע משתכחי מגבורה, פ אתער; ואתעטר. צ דאתעטף. ק אתון, ר רתיכי עלאי קדישי. ט דהא דתנין אתה כוננת מישרים לישרא להאי סטרא ולהאי סטרא.

מאמר

הסולם

ויסע ויבא ויט

ימין ולקו שמאל, כי מקיים הארת שניהם, כמלך שמתעטר מכל.

קסח הכא אתרשים שמא זכו': כאן נרשם השם הקדוש. תקוק בע"ב תיבות, דהיינו שהג' פעמים ע"ב אותיות, שבכל קו מג' קוים, מתחברים ומשתלבים יחד, ואז עושים ע"ב תיבות שבכל תיבה ג' אותיות מן ג' הקוין. המתעטרים באבות, דהיינו חג"ת, שהם מרכבה קדושה העליונה.

ואי תיבא הני זכו': שואל, ואם תאמר, אלו אותיות השלישיות למה אינם כתובים בב' דרכים, חלקם בדרך ישר כסדרם, וחלקם בדרך למפרע, כדי לישר לצד זה ולצד זה, דהיינו לקו ימין ולקו שמאל, להיותו מקיים הארת שניהם. כי למדנו, אתה כוננת מישרים, פירוש, שהקב"ה עושה מישרים, ומקיים לכ' הצדדים. וכתוב, והברית התיכון בתוף הקרשים שהוא הקב"ה, דהיינו קו האמצעי המקיים ב' הצדדים, וא"כ היה צריך להרשם חציו ביושר כקו ימין, וחציו למפרע כקו שמאל. ר' יצחק אמר זה יעקב. והכל אחד. כי גם יעקב יורה על קו האמצעי.

אלא

קסה צרופא דאתון אלין זכו': הצירוף של אותיות האלו הם כך. אותיות הראשונות, שהם ע"ב אותיות של הפסוק ויסע, רשומים כסדרם בדרך ישר, כי היושר יורה על חסד, משום שכל האותיות הראשונות נמצאות בחסד, דהיינו בקו ימין, ללכת בדרך ישר, בסדור מתוקן.

קסו אתון תנייני רשימין זכו': אותיות השניות, דהיינו ע"ב אותיות שבהכתוב, ויבא, רשומים בגלגול למפרע, דהיינו שנרשמות ממטה למעלה. כמ"ש להלן בצירוף ב'. משום שכל ע"ב אותיות השניות נמצאות בגבורה, לגלות דינים, וכלי זין, הבאים מצד השמאל. וכשהן למפרע, רומזות על דינים.

קסז אתון תליתאי אינון זכו': אותיות השלישיות, דהיינו ע"ב אותיות שבהכתוב, ויט, הן אותיות הרשומות להראות הגוונים, שהם הדינים, להתעטר במלך הקדוש. שה"ס ע"ב גוונים לאתפארא (כנ"ל באות קס"ג) וכולם מתחברים ומתקשרים בו מטעם היותו קו האמצעי, והוא מתעטר בעטרותיו בדרך ישר ורושם לצד זה ולצד זה, דהיינו לקו

(דפו"י דף ג"א ע"ב)

מט

בישלה

קסט) אלא, למלכא דאיהו שלים מכלא, דעתיה שלים מכלא, מה אנתיה דההוא מלכא. אנפוי נהירין כשמשא תדיר, בגין דאיהו שלים. וכד דאין, דאין לטב ודאין לביש. ועל דא בעי לאסתמרא מיניה. "מאן דאיהו טפשא, חמי אנפוי דמלכא נהירין וחייבון, ולא אסתמר מיניה. ומאן דאיהו חפיקא, אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין, אמר מלכא ודאי שלים הוא, שלים הוא מכלא, דעתיה שלים, אנה חמי דבההוא נהירו, דינא יתיב "ואתפסיא, אע"ג דלא אתחזיא, דאי לא הכי, לא יהא מלכא שלים, ועל דא בעי לאסתמרא.

קע) כף קודשא בריך הוא, דשלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא, אבל לא אתחזיא, אלא בנהירו דאפיין. ובגין כף, אינון טפשיין תיביין לא אסתמרון מיניה. אינון חפיקין ופאין, אמרין, מלכא שלים הוא, אף על גב דאנפוי אתחזיין נהירין, דינא אתפסיא בגויה, בגין כף בעי לאסתמרא מיניה.

קעא) אמר רבי יהודה, מהכא, "אני יי' לא שניתי. לא דליגנא לאתר אתרא, בי אתפליל כלא. הני תרי גוויי בי אתפלילין, בגין כף כלא בארע מישר אתחזיא, ואף על גב דאתון אחידן להאי סטרא ולהאי סטרא, כסדרן כתיבין. **קעב) ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מננה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם. עד כאן סטרא חד, חסד לאברהם.**

חלופי גרסאות

ח (מלאכי ג') ח"ב קעו. ח"ג קלו: רכה. ח"ס צג. רמד. ח' חמי וליג אע"ג מאן. א ליג נהירין וחייבון. ב ליג וחייבון. ג חמי וליג אע"ג. ד ליג שלים; מוסף הוא שלים. ה פליגנא; דלי גוונא.

מסורת הזהר

ח (מלאכי ג') ח"ב קעו. ח"ג קלו: רכה. ח"ס צג. רמד. ח' חמי וליג אע"ג מאן. א ליג נהירין וחייבון. ב ליג וחייבון. ג חמי וליג אע"ג. ד ליג שלים; מוסף הוא שלים. ה פליגנא; דלי גוונא.

הסולם

מאמר

ויסע ויבא זימ

קסט) אלא למלכא דאיהו זכו: ומשיב זה דומה, למלך שהוא שלם מכל ודעתו שלם מכל. מה דרכו של אותו המלך, פניו מאירים תמיד כשמש, משום שהוא שלם. וכשהוא דן, הוא דן לטוב ודן לרע. ועל כן צריכים להשמר ממנו. מי שהוא טפש, רואה פני המלך מאירים וצוחקים, ואינו נשמר ממנו. ומי שהוא חכם, אע"פ שרואה פני המלך מאירים, אומר, המלך ודאי שלם הוא, שלם הוא מכל, דעתו שלם, אני רואה שבמאור ההוא יושב דין, והתכסה, אע"פ שאינו נראה, שאם לא כן לא יהיה המלך שלם, ועל כן צריכים להשמר.

קע) כף קודשא בריך הוא זכו: כך הקב"ה, הוא תמיד שלם באפן זה ובאפן זה, דהיינו בצד ימין ובצד שמאל, אבל אינו נראה אלא בפנים מאירות, ומשום זה, אלו כסילים הרשעים אינם נשמרים ממנו. אבל אלו חכמים הצדיקים אומרים, המלך שלם הוא, ואע"פ שפניו נראים מאירות, הדין מתכסה בתוכו. משום זה צריכים להשמר ממנו. פירוש, שבוה מיושב הקושיא, למה לא נרשמו ע"ב אותיות שבקו אמצעי, חציים ביושר וחציים למפרע,

קעב) ויסע מלאך האלקים וגו': עד כאן צד אחר, חסד לאברהם, קו ימין. אמר ר' שמעון, אלעזר בני, בוא וראה סוד (דפ"י דף ג"א ע"ב *) דף ג"ב ע"א) המשך הסולם מאות קעב קעג ברף נב אחרי המשבצות הזה

בשלה

אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, תא חזי רזא דא. כד עתיקא קדישא אנהיר למלכא,
 ו אנהיר ליה, ועטרין ליה, בכתרין קדישין עלאין, כד מטאן לגביה מתעטרי
 אבהתא, בשעתא דמתעטרי אבהתא, כדן הוא שלימו דכלא. כדן מטרוניתא,
 נטלא במטלנקה, בההוא שלימו דאבהתא. וכד מתעטרא מבלהון, כדן אתברכא,
 ורשותא דכלא " בידהא.

קעג) עד כאן אתתקנו טורין ברזא דחסד לאסטאח לימינא ולשמאלא. עד כאן
 אתתקנו טורין למפרע ברזא דגבורה בלהו שמאלא כלילא בימינא. עד כאן כלילן
 טורין דמלכא קדישא בתפארת. לבתר מתחברן אבהן ואתעבידו שמא קדישא. הא
 כגוונא דא שמא קדישא גליפא באתווי רשימין ברתיקא עלאה קדישא
 עטורא דאבהן.

נב

בשלה

קענד י אמר רבי ייסא, אשפחנא ברוך דא בתיקעוּתָא י דרב המנונא סבא, תלת ובכן ובכן ובכן, י לקבלי הני תלת. וכך הוא סדורא. א"ר יוסי, כלא אתקליל ביה י שְמָא קדישא, וְאִסְתֵּיִם ביה, אִשְׁתַּכַּח דְשְׁלִימו דְתִיכָא קדישא אית ביה.

קענד אמר רבי שמעון, האי הוא שְמָא קדישא, עטורא דְאַבְהֵן, י דַמְתַּעְטְרָא בְגִלּוּפֵיהּ, בְּחַבְרָא פְתָדָא. י שְׁלִימו דְתִיכָא קדישא. וְאִתְקַלִּיל בְּאַרְבְּעִין וְתַמְנָא י תִּיבּוּתָא, י דְאִיהוּ שְׁלִימו דְכָלָא, וְעַקְרָא דְשְׂרָשִׁין.

קעו תא חזי, י גופא דאילנא, אַנְיִ אַלְיָ גוֹיִן יוֹד. י רִישָא דְכָל עַנְפֵי אֵילָנָא,

חלופי גרמאות

כ ל"ג כל האות, ל דעתיקא. ח ררב בבבל וליג המנונא סבא. נ לקבליה. ס שליחא. ט ואסתים בה; ואתפיהה. פ ומתעטרא. צ גלופייהו. ק ל"ג שלימו דתיכא קדישא. ר תיאובתא. ש שהוא שלים בכלא. ת נופא.

מאמר

הסולם

ויסע ויבא ויט

המשך הסולם מאות קעב קעג

בארבעים ושמונה תיבות, שהוא שלמות הכל, והעיקר של השרשים. פירוש. הע"ב שמות, שהם ע"ב תיבות של שלשה אותיות, נחלקות לג' שלישים, לפי ג' קוין שבו. שלישי הא' הוא חסד, קו ימין. שלישי הב' הוא גבורה, קו שמאל. שלישי הג', הוא תפארת, קו האמצעי. ונודע, שעיקר הקוין הם, הימין והשמאל, והם בחי' הג'ר, אבל קו האמצעי אינו אלא שמקיים הארתם, והוא בחי' ו"ק. ורב' השלישים של חסד וגבורה יש ארבעים ושמונה תבות. וז"ש ואתפיהו בארבעין ותמניא תיבותא, שכל האורות של השם הזה נכללים בב' שלישים הראשונים שהם ארבעים ושמונה תיבות. דאיהו שְׁלִימו דכָּלָא וְעַקְרָא דְשְׂרָשִׁין. כי ב' הקוין ימין ושמאל הם שלמות כל השם ועיקר השרשים. כי כל השרשים נמצאים בהם, ושליש התחתון, דהיינו כ"ד אותיות של קו הג' הם רק ענפים לעליונים, שמקבל מהם, בסוד חד בתלת קיימא תלת בחד יתיב, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

הזהר כשעתיקא קדישא האיר אל המלך, שהוא ז"א, האיר לו והעטיר אותו בכתרים קדושים העליונים, שהם אור החסדים דאז"א עלאין. שהם ג"ר, וכשמגיעים אצלו החסדים מתעטרים האבות, שהם ג' קוין חג"ת, וכשעה שמתעטרים האבות, אז הוא שלמות הכל. אז המטרונתא נוסעת במסעיה, עם השלמות ההיא של האבות. וכשהיא מתעטרת מכולם, מכל ג' האבות, שהם ג' קוין, אז היא מתברכת ורשות הכל היא בידיה.

קעג כגוונא דא שמוא וכו': כעין זה, השם הקדוש חקוק באותיות הרשומות במרכבה העליונה שהם העטור של האבות.

קעד אמר ר' ייסא וכו': אר"י, מצאנו בסוד הזה בתקיעת שופר של ר' המנונא סבא ג' פעמים, ובכן ובכן ובכן, דהיינו ובכן יתקדש, ובכן תן פחדך, ובכן תן כבוד. ואינו גורס, ובכן צדיקים, שהם כנגד אלו השלשה פסוקים ויסע ויבא ויט. וכך הוא הסדר. ג' ולא יותר. פירוש. כי בכך בגימטריא ע"ב, וע"כ רומזים ג"פ ובכן על ג' קוין של שם ע"ב. אמר ר' יוסי, הכל נכלל בשם הקדוש הזה, ונסתם בו, דהיינו שכל ג' הקוין של השם ע"ב, נכללים בהמלכות, ונמצא ששלימות המרכבה הקדושה יש בו, במלכות. וע"כ יש ד' פעמים ע"ב, ג' הקוין חסד גבורה ות"ת, ומלכות. ולפיכך יש ג"כ ד"פ ובכן. דהיינו שגורס גם, ובכן צדיקים.

קעה אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, זה הוא שם הקדוש, העטור של האבות, שהם חג"ת, שמתעטרים בחקיקתם בחיבורם יחד. והם השלימות של מרכבה הקדושה. ונכלל (דפו"י דף ג"ב ע"א)

קעו תא חזי, גופא וכו': בוא וראה, גוף האילן הוא השם אַנְיִ הנמצא באמצעם של הע"ב שמות, דהיינו שם הל"ז, הראש של כל ענפי האילן הוא השם וה"ו, שהוא השם הראשון של הע"ב שמות. וכבר העירו החברים, שכלל הענפים והגוף והשורש נמצאים בארבעים ושמונה תיבות, דהיינו בב' שלישים הראשונים של הע"ב תיבות, כמ"ש בדבור הסמוך. וכך נרשם בג' עולמות העליונים, שהם חב"ד הכלולים בכ"ד תיבות הראשונות, שהם חסד, וקו ימין, ובג' עולמות התחתונים, שהם חג"ת הכלולים בכ"ד תיבות השניות, שהם

נג

בשלח

«וה' וי. וְהָא אֲתַעְרוּ חֲבָרִיאַ, כָּלְלָא דַעֲנַפִּין בְּנוּפָא וְשָׁרְשָׁא, בְּאַרְבְּעִין וַתִּמְנָא יִתִּיבִין. וְהָא אֲתַרְשִׁים בַּתְּלַת עֲלָמִין עֲלָאִין, וּבִגְ עֲלָמִין תַּתָּאִין.

קעז לְקַבְּלִיהָ, קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת. קְדוּשׁ לְעֵילָא. קְדוּשׁ בְּאַמְצַעִיתָא. קְדוּשׁ לַתַּתָּא. קְדוּשׁ חֲסֵד. קְדוּשׁ גְּבוּרָה. קְדוּשׁ תַּפְאָרֶת. וְכִלְהוּ בְּשִׁבְעִין וַתְּרִין אֲתַגְּלִיפוּ, כְּמָה דְאַתְמַר. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמִיהָ לְעֵלְמִי וּלְעֵלְמִי עֲלָמִין אָמֵן.

קעח וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְשָׁרוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, חָמוּ לְכַמָּה אַכְלוּסִין, לְכַמָּה חִיָּלִין, לְכַמָּה מְשִׁירֵיין, מְעֵילָא וְתַתָּא, וְכִלְהוּ בְּכַנּוּפִיא עֲלֵיהוּ דִישְׂרָאֵל, שְׂרִיאָוּ בְּצִלוֹ מַגּוֹ עָאקוּ דְלַהוֹן.

קעט בֵּיהָ שַׁעֲתָא, חָמוּ יִשְׂרָאֵל עָאקוּ מִכָּל סְטָרִין, יַמָּא בְּגִלוּהִי דְוַזְקָפִין קַמֵּיהוּ. בַּתְּרִייהוּ, כָּל אֵינוֹן אַכְלוּסִין, כָּל אֵינוֹן מְשִׁירֵיין דְמַצְרִים, לְעֵילָא עֲלֵיהוּ כְּמָה קַטִּיגוּרִין. שְׂרִיאָוּ צְוֹחִין לְקַבְּ"ה.

קפ בְּדִין פְּתִיב, וַיֹּאמֶר יי' אֵל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי. וַתֹּאנָא בְּסַפְרָא דְצַנִּיעוּתָא, אֵלַי, דִּיִּיקָא, בְּעַתִּיקָא תִלְיָא כְּלָא. בֵּיהָ שַׁעֲתָא אֲתַגְּלִי עַתִּיקָא קְדִישָׁא, וְאַשְׁתַּכַּח רַעְוָא בְּכִלְהוּ עֲלָמִין עֲלָאִין, כְּדִין נְהִירוּ דְכָלְלָא, אֲתַנְהִיר.

הלווי גרמאות

א מוסיף והיו והיו; והיו והיה. ב גופא. ג תגון. ד והוא ארשים. ה ליג עלאין ובגי עלמין. ו תיה. ז לתתא. ח ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין כדון נהירו דכלא אתגהיר א"י יצחק ביה שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטרין ימא בגלוהי דזקפן [נ"א דנפקן] קמיהו בתרייהו כל אינון אוכלוסין כל אינון משיריין מצרים, לעילא עלייהו כמה קטיגורין שריאו צוחין לקב"ה כדון כתיב ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ותאנא בספרא דצניעותא אלי דייקא בעתיקא תליא כלא כדון אתגהיר.

דרך אמת ט כאן שייך אמר רבי ייסא דלעיל.

ויסע ויבא ויט

הסולם

מאמר

בשעה, ראו ישראל מצוקה מכל הצדדים, הם עם גליו המתרוממים היה לפניהם, ואחריהם, כל אלו הממונים וכל המחנות של מצרים, ולמעלה, היו עליהם כמה מקטריגים. התחילו צועקים אל הקב"ה.

קפ בְּדִין פְּתִיב, וַיֹּאמֶר וַיֹּגֵוּ: אֵלַי כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי. וְלַמְדַּנּוּ בְּסַפְרָא דְצַנִּיעוּתָא, אֵלַי, הוּא בְּדִיוק, שְׁהוּא מְדַת ז"א, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּעַתִּיק, בַּה בְּשַׁעֲתָא נִגְלָה עַתִּיקָא קְדִישָׁא וְנִמְצָא הַרְצוֹן בְּכֹל עוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְאֵל הַאִיר הָאוּר שֶׁל הַכֹּל.

פירוש. נודע שחכמת המצרים היתה מצד שמאל, בסוד התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (כנ"ל פ' בא אות ל"ח) וחכמה זו יש לה שורש בבניה דא"א שיצאה לתוך מראשו. ולקריעת ים סוף ולהטביע את המצרים, היה צריך מתחילה לבטל את שורשם הגבוה שבקדושה, שבא"א. וזה לא היה אפשר זולת באור הגדול של עתיקא קדישא שהיא שורש הכל.

וז"ש

שהם גבורה וקו שמאל. פירוש. כי ג' הקוין חסד גבורה ת"ת נכללים זה מזה, ויש בכל אחד ג', ואז נבחן קו הימין לחב"ד, וקו השמאל לחג"ת, וקו האמצעי לנה"י. וע"כ נמצאים ב' שלישים הראשונים של הע"ב תיבות שהם בחב"ד חג"ת.

קעז לְקַבְּלִיהָ, קְדוּשׁ וּכְוֵ: כְּנַגְדוּ חַגְ"ת אֵלוּ שְׁבַג' קוּיִן שֶׁל חֲסֵם ע"ב, הוּא קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת. קְדוּשׁ לְמַעְלָה, בַּחב"ד, קְדוּשׁ בְּאַמְצַע, בַּחג"ת, קְדוּשׁ לְמַטָּה, בְּנַה"י, וְכֵן קְדוּשׁ הָא' הוּא חֲסֵד, קְדוּשׁ הַב' גְּבוּרָה, קְדוּשׁ הַג' ת"ת. דְּהֵינּוּ כְּמַ"שׁ לְעֵיל בְּסוּמּוֹן, שַׁחג"ת ה"ס חב"ד חג"ת נה"י. וְכוּלָם נַחֲקִיקוּ בַע"ב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. בְּרוּךְ הוּא בְּרוּךְ שֶׁמֶן לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

קעח אָמַר ר' יִצְחָק וְכוּ: אַר"י, בְּשַׁעֲתָא שִׁישְׂרָאֵל חָנוּ עַל הַיָּם, רָאוּ כְּמָה הַמוֹנִים, כְּמָה חִיָּלִים, וְכְמָה מַחֲנוֹת מְלַמְעֵלָה וּמְלַמְטָה, וְכוּלָם בָּאוּ בְּקִיבוּץ עַל יִשְׂרָאֵל. הַתְּחִילוּ יִשְׂרָאֵל בַּתְּפִלָּה מִתּוֹךְ צַרְתָּם.

קעט בֵּיהָ שַׁעֲתָא חָמוּ וְכוּ: בַּה

(דפו"י דף ג"ב ע"א * דף ג"ב ע"ב)

נד

בשלה

קפא אמר רבי יצחק, כְּדִין, כִּד אֲתִנְהִיר כִּלְא כְּתָדָא, וְעָבֵד יִמָּא גִימוּסִין עֲלָאִין, וְאֲתִמְסְרוּ בִידוֹי עֲלָאִין וְתִתְאַיִן. וְכַגִּינִי כְּךָ, קְשִׁיא קָמִי * קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כִּלְא, כְּקָרִיעַת יַם סוּף, וְכִלְא הָכִי אֲוֹקְמוּהָ. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּקָרִיעַת יַם סוּף בְּעִתִּיקָא תִּלְגִּיא.

קפב אמר רבי שמעון, חַד אֲיִלְתָּא אֵית בְּאַרְעָא, וְקב"ה עָבִיד סִגְיָא בְּגִינָהּ, בְּשַׁעֲתָא דְהִיא צוֹנַחַת, קב"ה שָׁמַע עָאקוּ דִּילָהּ, וְקָבִיל קִלְהָ. וְכַד אֲצִטְרִיךְ עֲלִמָּא * לְרַחֲמֵי לְמִיָּא, הִיא יְהֵבַת קִלִּין, וְקב"ה שָׁמַע קִלְהָ, וְכַדִּין חִיִּים * עַל עֲלִמָּא, הַה"ד * כְּאִיל תַּעְרוּג עַל אֲפִיקֵי מַיִם.

קפג וכד בעיא לאולדא, היא יִסְתִּימָא מִכָּל סְטָרִין, כְּדִין * אֲתִיָּא וְשׁוֹיָאֵת רִישָׁא בֵּין בְּרַפְקָא, וְצוֹנַחַת וְרַמַּת קִלִּין, וְקב"ה חִיִּים עֲלָהּ, וְזִמְיִן לְקַבְּלָהּ חַד נַחֲשׁ, וְנִשְׁיף בְּעִרְיִיתָא * דִּילָהּ*, וּפְתַח לָהּ, וְקָרַע לָהּ הַהוּא אֲתַר, וְאוֹלִידַת מִיָּד. אר"ש כְּהִיא מִלָּה, לֹא תִשָּׂאל וְלֹא תִנְסֶה אֶת יְיָ, וְהָכִי * דְּוֹקָא.

קפד * וְיוֹשַׁע יְיָ בְּיוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, הַהוּא שְׁלִטְנָא מְמַנָּא דְמִצְרַאִי, אַחֲמֵי לוֹן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּאֲעַבְרָ לִיהּ, בְּנַהֲרֵי דִינּוּר, דְּהָוָה בְּשַׁפְתָּא דִּימָא רַבָּא. מֵת, מֵאֵי טַעְמָא מֵת. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, דְּאֲעַבְרוּ לִיהּ, * מֵתְהוּא שְׁלִטְנוּתָא דִּילִיהּ.

מסורת הזהר

(*) (תהלים מ"ב) ח"ג ריט: ח"ג סז: סת. רמט: (ז) ח"ב * ט ל"ג קב"ה כלא. י לרחמיא. כ ל"ג על. ל סתימא. ח אתית. נ ל"ג דיליה. ס דייקא. ע מהאי. נג: נד.

מאמר

הסולם

ויסע ויבא זים

קפב אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, אילה אחת יש בארץ, והקב"ה עושה הרבה בשבילה, בשעה שהיא צועקת הקב"ה שומע צרתה ומקבל קולה. וכשהעולם צריכים לרחמים על מים, היא נותנת קולות, והקב"ה שומע קולה, ואז מרחם הקב"ה על העולם. ו"ש, כאיל תערוג על אפיקי מים.

קפג וכד בעיא לאולדא וכו': וכשצריכה לילד היא סתומה מכל הצדדים, ומשימה ראשה בין ברכיה, וצועקת ומרימה קולות, והקב"ה מרחם עליה, ומזמין לה נחש אחד, שנושך בערותה ופותח אותה וקורע לה אותו מקום, ומולידה מיד. אמר ר"ש בדבר זה לא תשאל ולא תנסה את ה'. וכך הוא דוקא.

קפד ויושע וגו' את מצרים מת: הראה אותם הקב"ה את השר הממונה על המצרים, שהעביר אותם בנהר דינור שהיה בשפת ים העליון, שהיא מלכות. מת, מהו הטעם שמת. הלא אין מיתתו במלאכים. הוא כמו שהעמדנו שהעבירו אותו מן הממשלה שלו, שנחשב לו כמיתתו.

ו"ש, שז"א אמר, מה תצעק אלי, בעתיקא תלייא כלא, אשר אורו הגדול יכול לבטל שורש המצרים שבבניה דא"א, כהתבטל הנר בפני האבוקה, ו"ש, כדין נהירו דכלא אתנהיר, כי אור עתיקא הוא אור של הכל, והכל בטלים לאורו, ובוה נתבטל לשעתו שורש הגבוה של המצרים.

קפא אמר ר' יצחק וכו': אר"י, אז כשהאיר הכל יחד, כי אור עתיקא אע"פ שהוא חסדים מכוסים, עם כל זה כולל בתוכו גם חכמה משום שהחכמה שבא"א מקבלת ממנו בהכרח, וע"כ החסדים דעתיק חשובים מחכמה דא"א, ונחשב שכולל אותו, והחכמה וחסדים מאירים בו יחד. וע"כ עשה הים החוקים העליונים, דהיינו להטביע את המצרים ולהציל את ישראל שנמסרו בידו העליונים ותחתונים. ומשום זה אמרינו, שבני חיי ומזוני הכל קשה לפני הקב"ה כמו קריעת ים סוף. והכל אומרים כך. מהו הטעם. משום שקריעת ים סוף נתלה בעתיקא. כמ"ש בדבור הסמוך.

(דפו"י דף ג"ב ע"ב)

* תוספת ביאור בבית שער הכוונות עמ' סח אות קלג

וירא

נה

בשלה

קפה וירא ישראל את ה' הגדולה וגו'. רבי חייא אמר, ה' הקא אשתלים ידא, וכלהו אצבעון, ואשתלים ידא, דאתפליל ביה בימינא, דהכי תנינן, כלא בימינא אתפליל, ובימינא תליא, ה' הוא דכתיב, ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב.

קפו ואמר רבי יצחק, לא אשפתנא, מאן דאתקיף לביה, לגביה קודשא ב"ה, כפרעה. אמר רבי יוסי, סיחון ועוג הכי נמי. אמר ליה, לאו הכי. אינון לגביה דישראל אתתקפו, אבל לגביה דקב"ה, לא, כמה דאתקף פרעה רוחיה לקבליה, ויהו חמי כל יומא גבוראן דיליה, ולא הוה תב.

קפו א"ר יהודה א"ר יצחק, פרעה חכים מפל תרשוי הוה, ובכל אינון כתרין, ובכל אינון ידיעון, אסתפל. ובכל סטרא דלהון, לא תמא פורקנא דלהון וישראל, ולא הוה תלי בתד מנייהו. ועוד, דהא בכלהו קשירו קשרא עלייהו דישראל, ופרעה לא סבר דאית קשרא אתרא דמהימנותא, דאיהו שליט על כלא. ועל דא הוה אתקיף לביה.

קפח רבי אבא אמר, לא אתקיף לבא דפרעה, אלא שקמא דא. דכד הוה אמר משה, כה אמר יי', דא מלה ממש, אתקיף לביה, ה' הוא דכתיב, ויחזק יי' את לב פרעה. דהא בכל חכמתא דיליה, לא אשתכח, דשקמא דא שליט בארעא. ועל דא אמר, מי יי'. ולבתר אמר, יי' הצדיק. אמר רבי יוסי, לבתר אמר, חטאתי ליי' ההוא פומא דאמר דא, אמר דא.

חלופי גרסאות

פ מהכא. צ דתקיף. ק כמאן. ו דישראל. ו ליג מן ולא עד ועוד. ת הוה. א דעל. ב הוה. ג ליג מן ועוד עד אמר.

מסורת הזהר

ל ב"ב קע"ג צ"ג. מ (שמות ט') מקץ י"ג צ"ג. ו (שם ט')
(י')

הסולם

מאמר

מאמר וירא ישראל את ה' הגדולה

אלו הכתרים ובכל אלו הידיעות של הס"א הסתכל. ובכל הצד שלהם לא ראה שיהיה גאולה לישראל, ולא היתה תלויה באחד מהכתרים שלהם. ועוד, כי בכל הכחות העליונים של הס"א קשרו קשר על ישראל, שלא יוכלו לצאת מתחת ידיהם, ופרעה לא חשב, שיש קשר אחר של אמונה, השולט על כל הכחות של הס"א. וע"כ היה מחוק את לבו. **קפח** ר' אבא אמר וכו': רא"א, לא חיזק פרעה את לבו אלא על השם הזה, הוי"ה. כי כשהיה אומר משה כה אמר הוי"ה, מלה זו ממש, דהיינו הוי"ה, חיזק את לבו, ו"ש ויחזק הוי"ה את לב פרעה. כי בכל החכמה שלו לא מצא ששם הזה ישלוט בארץ, ועל כן אמר, מי הוי"ה. ואח"כ כשחשב לשוב, אמר, הוי"ה הצדיק. אמר ר' יוסי, אח"כ אמר **הטאתי** להוי"ה, פה הוה שאמר, זה, מי הוי"ה. אמר זה, חטאתי להוי"ה.

ר'

(דפו"י דף ב"ב ע"ב) * עי' ברכת שלום עה"ת מאמר פח

גו

בשלה

קפט) רבי חזקיה פתח ואמר, אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. האי קרא, אוקמוה ברזא דחכמתא. אחת היא, מאי אחת היא. הךא הוא דכתיב, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. ובהאי, קודשא בריך הוא דאין דינוי לתתא, ודאין דינוי דלעילא בכלא.

קצ) וכד קודשא בריך הוא אתער דינוי, ודאין דינוי בהאי פתרא, כדין כתיב, תם ורשע הוא מכלה. בגין דאינון צדיקיא, מתפסאן בחוביהון דרשיעיא, דכתיב ויאמר יי למלאך המשחית בעם רב וגו', ועל דא ואמר איוב מלה דא, ולא אגמר מלה, ואוקמוה טול הרב, רבי ייסא אומר, אחת היא: דא כנסת ישראל בגלותא דמצרים, דבגינה קטל קב"ה במצראי, ועבד בהו נוקמין, הה"ד תם ורשע הוא מכלה.

קצא) ר' חייא אומר, איוב לא אלקי, אלא בזמנא דנפקו ישראל ממצרים. אומר איוב, אי הכי, כל אפיא שוין, תם ורשע הוא מכלה. פרעה אתקיף בהו בישראל, ואמר מי יי אשר אשמע בקולו, ואנא לא אתקיפנא בהו, ולא עבידנא מידי, תם ורשע הוא מכלה. הה"ד הירא את דבר יי מעבדי פרעה, זה איוב.

קצב) ר' יהודה אומר, אינון אבני ברדא, דהו נחתין, אתעכבו על ידי דמשה, לבתר עבדו נוקמין, ביומי דיהושע. ולזמנא דאתי, זמינין לאתתא אינון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (איוב ט'), טו (שיר ו') חיי שרה מ"ג צ"ב, פ (שמואל ב' כ"ד) ויצא קמיו צ"א, צ (שמות ה') מקץ י"ג צ"א. ק (שם ט') ח"ב לר. ד ל"ג לעילא, ה מסיף דינו בהאי, ו ורינו דאין, ז אמר ר' יוסי איוב מלה אמר, ח ל"ג ואוקמוה טול הרב, ט אחת היא ר' ייסא אומר, י יוסי, כ ביומי.

מאמר

הסולם

יורא ישראל את היר הגדולה

הוא מכלה. שהרי גם תמימים היו שם, שלא שעבדו את ישראל, ונהרגו יחד עם הרשעים שבהם.

קצא) ר' חייא אומר וכו': רח"א, איוב לא נלקח אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים. אמר איוב, אם כן כל הפנים שוים, תם ורשע הוא מכלה. פרעה התקיף את ישראל, ואמר, מי ה' אשר אשמע בקולו, ואני לא התקפתי אותם, ולא עשיתי כלום, תם ורשע הוא מכלה. ד"ש, הירא את דבר ה' מעבדי פרעה, זהו איוב. כי היה בזמן יציאת מצרים.

קצב) ר' יהודה אומר וכו': רי"א, אבני ברד האלו שהיו יורדים על המצרים ונעכבו על ידי משה, עשו אח"כ נקמות בימי יהושע, ולעתיד לבא עתידים לרדת הנשארם, על אדום ובנותיה. א"ר יוסי, ד"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קפט) ר' חזקיה פתח וכו': רח"פ ואמר, אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. מקרא זה העמידוהו בסוד החכמה. אחת היא, מהו אחת היא. ומשיב, ז"ש אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. שהיא המלכות. ובזו דן הקב"ה דינו למטה, ודן דינו למעלה בכל.

קצ) וכד קודשא בריך הוא וכו': וכשהקב"ה מעורר דינו, דן דינו בכתר זה, שהוא המלכות, אז כתוב, תם ורשע הוא מכלה, משום שהצדיקים נתפשים בעונות הרשעים, שכתוב, ויאמר ה' למלאך המשחית בעם רב וגו'. שפירושו קח הרב שבהם. ועל כן אמר איוב דבר זה, תם ורשע הוא מכלה, ולא פירש הרב, שהכונה על הצדיקים הנתפשים בעונות הרשעים. ר' ייסא אומר, אחת היא, זו כנסת ישראל בגלות מצרים, שבשבילה הרג הקב"ה במצרים ועשה בהם נקמות. ז"ש, תם ורשע

(דפו"י דף ג"ב ע"ב *) דף ג"ג ע"א

דבר

גז

בשלה

דאשטאָרו, על אָדום ובנוֹתיה. א"ר יוסי, י"הה"ד, ס' פ"מי צאתך מארץ מצרים
ארצנו נפלאות.

קצו דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו', האי קרא לאו רישיה
סיפיה, וְלאו סיפיה רישיה. בקדמיתא וירא ישראל, ובתר ויראו העם את יי'. אלא
אמר רבי יהודה, שהוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל
לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא, כל אינון נוקמין, וכל גבוראן, דעבד קודשא בריך
הוא במצרים, הה"ד וירא ישראל, ישראל ממש.

קצד ואמר רבי יהודה, סליק קודשא בריך הוא להאי סבא, ואמר ליה, קום
חמי ס' בניך דנפקין מגו עמא תקיפא. קום חמי גבורין דעבדית, בגין וּבניך במצרים.
קצה והיינו דאמר רבי ייסא, בשעתא דנטלי ישראל לנחתא בגלותא
דמצרים, דחילו ואימתא תקיפא נפל עלוי. אמר ליה קודשא בריך הוא ליעקב,
אמאי את דחיל, (ט) אל תירא מרדה מצרימה. ממה דכתיב אל תירא, משמע דחילו
הוה דחיל.

קצו אמר ליה, פי לגוי גדול אשימך שם. אמר ליה, דחילנא די ישיצון בני.
אמר ליה, אנכי ארד עמך מצרימה. אמר ליה (טו) תו דחילנא, דלא אנפי לאתקברא
בני אבהתי, ולא אחמי פורקנא דבני, וגבוראן דתעביד להו. אמר ליה, ואנכי
אעלך גם עלה, אעלך לאתקברא בקברי אבהתך. גם עלה, למחמי פורקנא דברך,
וגבוראן דאעביד להו.

חלופי גרמאות

ל כתיב, ח בריך, ו בריך, ט הווי, ט מוסיף דחילנא מן
גלותא, פ ל"ג תו, צ מוסיף דחילנא מן גלותא, ק דעבדית.
ר דעבדית.

מסורת הזהר

(ד) (מיכה ז') ח"א וסא: ח"ב ט. לח: נד. קכ. ח"ג נב.
קעו. רמב: רעו: רעח: ת"ז ת"ג כח: תכ"ב סז. תל"ז
עח. (ט) (בראשית מ"ו) ויחי פ' צ"ג.

וירא ישראל את היד הגדולה

קצה והיינו דאמר ר' ייסא וכו':
והיינו שאר"י, בשעה שנסעו ישראל לרדת
בגלות מצרים, יראה ואימה חזקה נפלה עליו,
אמר לו הקב"ה ליעקב, למה אתה מתירא, אל
תירא מרדה מצרימה. ממה שכתוב, אל תירא,
משמע שהיה מתירא.

קצו אמר ליה כי לגוי גדול וגו':
אמר לו מתירא אני שיכלו את בני. אמר לו
אנכי ארד עמך מצרימה. אמר לו שוב, מתירא
אני שלא אזכה להקבר בין אבותי ולא אראה
הגאולה של בני, והגבורות שתעשה להם. אמר
לו, ואנכי אעלך גם עלה. אע"ך, להקבר בקבר
אבותיך, גם עלה, לראות הגאולה של בניך,
והגבורות שאעשה להם.

וההוא

הסולם

מאמר

קצג דבר אחר וירא וגו': פירוש
אחר, על וירא ישראל את היד הגדולה וגו'.
מקרא זה אין ראשו קשור לסופו ואין סופו
קשור לראשו, שמתחילה כתוב וירא ישראל
את היד הגדולה ואת"כ ויראו העם את ה'. וכי
וירא ישראל הוא סיבה אל ויראו העם את ה',
ומלפני כן לא יראו את ה'. אלא אמר ר' יהודה,
זקן ההוא שירד עם בניו לגלות, וסבל עליו
הגלות, והכניס את בניו בגלות, הוא ממש ראה
כל אלו הנקמות וכל הגבורות שעשה הקב"ה
במצרים. ז"ש וירא ישראל, ישראל ממש,
דהיינו יעקב.

קצד ואמר ר' יהודה וכו': ואר"י,
העלה הקב"ה לאותו זקן, ואמר לו, קום ראה
את בניך היוצאים מתוך עם חזק, קום ראה
הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים.

(דפו"י דף ג"ג ע"א)

גח

בשלה

קצו) וְהוּא יוֹמָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, סְלִיק לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב, וְאָמַר לִיה, קוּם, חָמִי בְּפוּרְקָנָא דְבְרִיךְ, דְכַמְה חִילִין וּגְבוּרָאן עֲבָדִית לְהוּ, וְיַעֲקֹב הָוֵה תַּמְן, וְחָמָא כְּלָא, הַה"ד וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה.
קצח) ר' יִצְחָק אָמַר, מִהֲכָא, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ בְּכַחוּ הַגְּדוּל מִמִּצְרַיִם. מֵאֵי בְּפָנֶיךָ דָּא יַעֲקֹב, דְּאָעִיל לְכַלְהוּ תַּמְן. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ בְּפָנֶיךָ: « דָּא אֲבָרְהָם. דְּכַתִּיב, « וַיִּפֹּל אֲבָרְהָם עַל פָּנָיו.

קצט) תָּא חַוִּי, אֲבָרְהָם אָמַר, הַלְבָּן מֵאָה שְׁנָה יוֹלֵד וְגו', אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, חַוִּיךָ, אֶת תַּחֲמִי כְּמָה אֲכֹלוּסִין, וְכַמְה חִילִין דְּיִפְקוּן מִמֶּךָ. בְּשַׁעֲתָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אֵינּוֹן שְׁבָטִין, כָּל אֵינּוֹן רַבּוּן, דְּסְלִיק קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאֲבָרְהָם, וְחָמָא לוֹן, הַה"ד וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ. רַבִּי אַבָּא אָמַר כְּלָהוּ אֲבָרְהָתָא אֲזַדְמַנּוּ תַּמְן בְּכָל הַהוּא פוּרְקָנָא. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ. מֵאֵי בְּפָנֶיךָ, אֵלִין אֲבָרְהָתָא.
ר) רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ: דָּא יַעֲקֹב. בְּכַחוּ: דָּא יִצְחָק. הַגְּדוּל: דָּא אֲבָרְהָם. א"ר שְׁמַעוֹן, וְכֵן בְּגִינֵיהוֹן דְּאֲבָרְהָתָא, אֲזַדְמַן פוּרְקָנָא תְּדִיר לְיִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב « וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אֲבָרְהָם אֲזַכּוֹר וְהָאֲרֵץ אֲזַכּוֹר. אֲבָרְהָתָא תִּינַח, מַהוּ וְהָאֲרֵץ אֲזַכּוֹר. אֵלָּא, לְאֲכַלְלָא עַמְהוֹן דְּדוֹד מִלְכָּא, דְּאִיהוּ רַתִּיכָא בְּאֲבָרְהָתָא « וְאֵינּוֹן מִתְעַרְיָן פוּרְקָנָא תְּדִיר לְיִשְׂרָאֵל.

רא) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם. וְכִי הִשְׁתָּא עָשָׂה, וְהָא מִקְדַּמַּת דְּנָא אֲתַעְבִּיד, מֵאֵי אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ. אֵלָּא, יָד לָא אֲקָרִי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ת) (דברים ד') בא ל"ו צ"פ. א) (בראשית י"ז) לך קניג
צ"א. ב) (ויקרא כ"ז) וירא ח' צ"א ח"ב ט:

מאמר
הסולם
קצו) וְהוּא יוֹמָא דְנַפְקוּ זְכוּי: וְכוּיִם הוּא שִׁיצָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַעֲלָה הַקְּדוּשׁ ב"ה אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ, קוּם רָאָה בְּגֹאֲלָה שֶׁל בְּנִיךְ, שְׁכַמָּה כַּחוֹת וּגְבוּרוֹת עֲשִׂיתִי לְהֶם. וְיַעֲקֹב הִיָּה שֶׁם וְרָאָה הַכֹּל. ז"ש, וִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה.
קצח) ר' יִצְחָק אָמַר זְכוּי: ר"א מְכָאן נִשְׁמַע שִׁיעֻבָּא הִיָּה בַּעַת הַגְּאֹלָה, שְׁכַתוּב, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ בְּכַחוּ הַגְּדוּל מִמִּצְרַיִם. מַהוּ בְּפָנֶיךָ בְּפָנֶיךָ זֶה יַעֲקֹב. כִּי הִבִּיא כָּל הָאֲבוֹת שְׁמָה. ר' חִזְקִיָּה אָמַר, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ בְּפָנֶיךָ זֶה אֲבָרְהָם. שְׁכַתוּב, וַיִּפֹּל אֲבָרְהָם עַל פָּנָיו.
קצט) תָּא חַוִּי אֲבָרְהָם זְכוּי: כוּא וְרָאָה, אֲבָרְהָם אָמַר, הַלְבָּן מֵאָה שְׁנָה יוֹלֵד. אָמַר לוֹ הַקְּב"ה, חַוִּיךָ, אֶתָּה תִּרְאָה כְּמָה הַמוֹנִים וְכַמְה מַחֲנוֹת שִׁיצָאוּ מִמֶּךָ. בְּשַׁעֲתָא שִׁיצָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אֵלֵי הַשְּׁבָטִים וְכָל אֵלֵי הַרְּבֻבוֹת הַעֲלָה הַקְּב"ה אֶל אֲבָרְהָם וְרָאָה אוֹתָם, ז"ש וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ. ר' אַבָּא אָמַר כָּל הָאֲבוֹת נִזְדַּמְנוּ (דפויי דף ב"ג צ"א * דף ב"ג צ"ב)

וִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה
שֶׁם בְּכָל גְּאוּלָּה הַהוּא. ז"ש וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ. מַהוּ בְּפָנֶיךָ, אֵלֵי הָאֲבוֹת.
ר) ר' אֶלְעָזָר אָמַר זְכוּי: ר"א, וְיִוְצִיאֲךָ בְּפָנֶיךָ, זֶהוּ יַעֲקֹב. בְּכַחוּ, זֶהוּ יִצְחָק. הַגְּדוּל, זֶהוּ אֲבָרְהָם. אֲר"ש וְכֵן בְּשִׁבִיל הָאֲבוֹת מִזְדַּמְן תְּמִיד גְּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל. שְׁכַתוּב, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אֲבָרְהָם אֲזַכּוֹר. שׁוּאֵל, הָאֲבוֹת רְאוּיִם שִׁיזְכוּר, אֲבָל מַהוּ וְהָאֲרֵץ אֲזַכּוֹר. וּמִשִּׁיב, אֵלָּא לְכַלּוֹל עַמְהֶם אֶת דוֹד, דְּהִיִּינוּ הַמַּלְכוּת. שְׁנִקְרָאת הָאֲרֵץ, שְׁהִיא מְרַכְבָּה עִם הָאֲבוֹת, שְׁהֶם חַג"ת. וְהֶם מְעוֹרְרִים תְּמִיד גְּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל.
רא) וִירָא וְגו' אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם: שׁוּאֵל. וְכִי עָתָה עָשָׂה, וְהָרִי מִקּוֹדֵם לְכֵן נַעֲשֶׂה, מַהוּ אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'. וּמִשִּׁיב, אֵלָּא יָד אֵינּוּ נִקְרָא פַּחוֹת מַחֲמַשׁ אֲצַבְעוֹת. הַגְּדוּלָּה, הִיִּינוּ שְׁכֻלּוֹלוֹת בְּהַ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת אַחֲרוֹת מִיַּד הַשְּׁמָאֵל. וְאֵז נִקְרָא גְּדוּלָּה. כ"י

נב

בשלה

פחות מחמש אצבעאן. הגדולה: דכלילן בה חמש י אצבעאן אחרנין, ואתקרון פדין גדולה. וכל אצבעא ואצבעא, סליק לחושפנא רבא, וקב"ה עביד ובהו יניסין וגבורין, ובהאי אתעקרו פלהו י דרגין משלשוליהון.

רב) מכאן אוליפנא דא, י דבחמש אצבעאן קמאי, פתיב, ויחזק לב פרעה, פינן דאשתלמו אינון חמש, תו לא הנה מלה ברשותיה דפרעה, פדין פתיב ויחזק יי את לב פרעה.

רג) וע"ד וירא ישראל את היד הגדולה י וגו', ויאמינו פינן. וכי עד השתא לא האמינו פינן, והא פתיב י ויאמן העם וישמעו וגו'. והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קב"ה במצרים. אלא מאי י ויאמינו, ההוא מלה דאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו'.

רד) ר' ייסא ושאל ואמר, י פתיב וירא ישראל את מצרים מת, ופתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. א"ר יוסי, מתין חמו להו. אמר ליה, אי פתיב לא תוסיפו לראותם חיים, הנה אמינא הכי. אמר ליה ר' אבא יאות שאילתא.

רה) אלא תא חזי, פתיב י מן העולם ועד העולם, ונתנינן, עולם לעילא, ועולם לתתא. עולם דלעילא, מתמן הוא שירותא לאדלקא בוצינין. עולם דלתתא, תמן הוא סיומא, ואתפליל מכלא, ומהאי עולם י דלתתא, מתערין גבורין לתתאי.

רו) ובהאי עולם, עביד קב"ה אתין לישראל, ורחיש לון ניסא. וכד אתער האי

חלופי גרסאות

ה ליג אצבעאן, ו להו; ביה; ליה (ד"א). ז מוסיף השתא ניסין; ליג ניסין וגבורין. ח והשתא; ובהו; ובהחיא; השתא ובהחיא (ד"א). ט מוסיף דרגין דבהו. י ליג דא. כ בחמש. ל וכתוב. מ ויאמר. נ אמר וליג שאיל. ס מוסיף והא כתיב. ע ליג דלתתא.

מסורת הזהר

(ג) (שמות ד') (ז) (ד"ה א' ט"ז) ב"א ש"ט צ"ג.
ז מוסיף השתא ניסין; ליג ניסין וגבורין. ח והשתא; ובהו; ובהחיא; השתא ובהחיא (ד"א). ט מוסיף דרגין דבהו. י ליג דא. כ בחמש. ל וכתוב. מ ויאמר. נ אמר וליג שאיל. ס מוסיף והא כתיב. ע ליג דלתתא.

הפוסם

מאמר
כי בחינת ג"ד נוטלת יד ימין מהתכללות בקו שמאל. וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקב"ה עושה בהם ניסים וגבורות. וזוה נעקרו כל המדרגות מהשתלשלותם.
רב) מכאן אוליפנא דא וכו': מכאן למדנו. שבחמש אצבעות הראשונות, דהיינו ה' מכות הראשונות כתוב, ויחזק לב פרעה. כיון שנשלמו אלו חמש אצבעות, דיד שמאל, לא היה עוד דבר ברשות פרעה שיחזק לבו, או כתוב, ויחזק הויה את לב פרעה.
רג) וע"ד וירא ישראל וגו': ועל כן, וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו בה'. שואל, וכי עד עתה לא האמינו בה', והרי כתוב, ויאמן העם וישמעו, והרי ראו כל הגבורות שעשה להם הקב"ה במצרים. ומשיב. אלא מהו ויאמינו, שהאמינו בדבר ההוא שאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה'.
(דפו"י דף ב"ג ע"ב)

נסים

בשלה

ס

עולם למעבד נסין, בלהו מצנאי אשקעו בנמא, על קדא דהאי עולם, ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם. וע"ד פתיב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, עד דייתער * ההוא עולם, ויתמסרון בדינוי, וכיון דאתמסרו ביה למתדן, פדין פתיב וינרא ישראל את מצרים מת על שפת הים, הה"ד מן העולם ועד העולם, יעד העולם דיקא. * פדין פתיב, ונאמינו ביני ובמשה עבדו.

רוז) * אז ישיר משה. ר' יהודה פתח, * בטרם אצרך בבטן ידעתיד וגו'. ופאה חולקהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהו יתיר מפל שאר עמין. ומסגיאות רחמותא דרחים להו, אוקים עלייהו נביאה * דקשוט, ורעיא מהימנא. ואתער עליה רוחא קדישא, יתיר מפל שאר נביאי מהימני, ואפיק * ליה מחולקיה ממש, * במה דאפריש יעקב מבנוי לקודשא בריה הוא, * שבטא דלוי, וכיון דהוה * לוי * די ליה, נטל ליה קב"ה, ואעטר ליה בכמה עטרין, ומשח ליה במשח רבות * קדישא דלעילא, וכדין אפיק מבנוי, רוחא * קדישא לעלמא, ונריו * ליה בהימנוי קדישי, מהימנותא רבא.

רח) * תנא, בההיא שעתא דמטא זמניה דמשה נביאה מהימנא * לאתתא לעלמא, אפיק קב"ה רוחא קדישא מגזרא דספירו דאבן טבא, דהוה גניז * במאתן

חלופי גרסאות

פ דאתער. צ הוא; האי; הוא האי (ד"א). ק ואתמסרו. ר ועד; ליג עד העולם. ו ביה זמנא. ת קשוט מהימנא. א להו. ב ליג ממה. ג ליג שבטא דלוי. ד ליג לוי. ה ליה. ו קודשא. ז מסיף לויאי שמשוי דקב"ה וכנא כ בארבעין ומתאן; תמן ואעטריה בשס"ה עטרי ואנורו עליה רמ"ח נהויין.

מטרת הזהר

ה) להלן אות רי"ד צ"ח. ו) (ירמיה א') ח"ב קמח. ח"ג מא. ת"ז תס"ט קא; ז"ח צ"ח ט"א ש"א קי"ז ט"ד ש"ד קכ"א ט"ב של"ח.

קרישא. ח להו. ט ובההוא וליג תנא. י ליג לאחרא לעלמא. י"ג בארבעין ומתאן; תמן ואעטריה בשס"ה עטרי ואנורו עליה רמ"ח נהויין.

הסולם

מאמר

או ישיר משה

בכמה עטרות, ומשח אותו בשמן המשחה הקדוש שלמעלה, ואז הוציא מבניו רוח קדוש אל העולם וחגר אותו באבנטיו הקדושים של האמונה הגדולה, שהיא בינה.

רח) תנא בההיא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההיא שהגיע זמנו של משה הנביא הנאמן לרדת לעולם, הוציא הקב"ה רוח קדוש ממחצבת של ספיר האבן הטוב, שהיא המלכות, שהיה גנוז ברמ"ח אורות והאיר עליו. ועטר אותו בשס"ה עטרות ועמדו לפניו, והפקיד אותו על כל אשר לו, ונתן לו מאה ושבעים ושלושה מפתחות, ועטר לו בחמש עטרות, וכל עטרה ועטרה עולה ומאירה באלף עולמות המאירים ונורות הגנוזים באוצרות מלך הקדוש העליון.

ביאור הדברים. שהזהר הולך ומבאר המוחין, שזכה בהם משה מטרם שירד לארץ. ונודע שסדר המוחין הוא בדרך כלל, שמתחילה מקבל ו"ק בלי ראש, שה"ס חסדים חסרי ג"ר. ואח"כ מקבל ג"ר בבחינת נשמה. ואח"כ

נסים, כל המצרים צללו בים על ידי עולם הזה, וקרה לישראל נס בעולם הזה. וע"כ כתוב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, דהיינו עד שיתעורר עולם הוא ויהיו נמסרים בדינוי, וכיון שנמסרו לו להיות נרונים, אז כתוב, וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. ז"ש, מן העולם ועד העולם. עד העולם בדיוק, דהיינו עד שיתעורר העולם שלמטה. אז כתוב, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

מאמר או ישיר משה

רוז) אז ישיר משה: ר' יהודה פתח, בטרם אצרך בבטן ידעתיד וגו'. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם יותר מכל שאר העמים, ומרוב האהבה שאהב אותם הקים להם נביא אמת ורועה נאמן, והעיר עליו רוח הקודש יותר מכל שאר נביאים הנאמנים והוציאו מחלקו ממש, דהיינו ממה שהפריש יעקב מעשר מבניו להקב"ה, שהוא שבט לוי, וכיון שהיה לוי שלו, לקחו הקב"ה ועטר אותו (דפו"י דף ג"ג ע"ב)

סא

בשלח

וארבעין ותמניא ונהורין, ואתנהיר עליה. ואעטריה בשס"ה עטרין, וקיימי קמיה, ואפקיד ליה בכל דייליה. ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין. ואעטר ליה בחמש עטרין, וכל עטרא ועטרא סליק ואתנהיר באלף עלמין דנהורין, ובוצינין דגניזין בגנוזיא דמלכא קדישא עלאה.

רמ) כדין אעבריה בכל בוצינין דבגנתא דערן, ואעליה בהיכליה, ואעבריה בכל חילין וגייסין דייליה. כדין אנדעזעו בלהו, פתחו ואמרו, אסתלקו מסתריה, דהא קב"ה יאתער רוחא לשלטאה למרנזו עלמין. קלא נפק ואמר, מאן הוא דין, דכל מפתחין אלין בידוי. פתח קלא אחרא ואמר, קבילו ליה בגוויכו, דא הוא דומין לנחתא בין בני נשא, וזמניא אורייתא, גניזא דגנוזיא, לאתמסרא בידוי, ולארעשא עלמין דלעילא ותתא על ידא דדין. ביה שעטא אתרגישו בלהו, ונטלין אבתריה, פתחו ואמרו, הרפכת אנוש לראשנו כאנו באש ובמים.

רי) כדין סלקא תהוא רוחא, וקיימא קמי מלכא. מ פתיחא, סליק ואתעטר בעטרוי, ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש עטרין, ואפקיד מפתחוי בידוי. ש

חלופי גרסאות

ד ליג מן נהורין ער עטרין. ח וקאים. ו ביתיה; ביתא דייליה. ט מאתן ושבעין וחמש. ע ובכל. פ בוסמן. צ מסיף בהיכליה ט פתיחא סליק ואתעטר בעטרוי ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש עטרין ואפקיד מפתחוי בידוי. ק מסיף מסתריה סטרא דסטרי. ר אתבר. ש מהו דין; מאן דין. ת לאנתא. א ליג מן מי ער ש.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים ס"ו) וארא מ"ט צ"י.

או ישר משה

ספירות דאור"א שכל ספירה וספירה עולה במספר אלף. ואח"כ מבאר מוחין דיחידה, וז"ש ובוצינין דגניזין בגנוזיא דמלכא קדישא עלאה, דהיינו שהם נעלמים ומלובשים באבא עלאה, שנקרא, מלך העליון הקדוש. והיינו, האורות דא"א, שה"ס יחידה. רט) כדין אעבריה בכל וכו'; או העבירו בכל האורות שבגן עדן, והכניסו להיכלו והעבירו בכל הצבאות והמתנות שלו. אז נודעזעו כולם, פתחו ואמרו, הסתלקו מסביבתו, כי הקב"ה העיר רוח לשלוט להרגיז העולמות. יצא קול ואמר, מי הוא זה שכל מפתחות הללו בידוי. פתח קול אחר ואמר, קבלו אותו בתוככם, זהו שעתיד לרדת בין בני אדם ועתידה התורה, הגנוזה מכל גנוז, להתמסר בידוי, ולהרעיש העולמות שלמעלה ושלמטה על ידי זה. בה בשעה התרגשו כולם ונסעו אחריו. פתחו ואמרו, הרכבת אנוש לראשנו כאנו באש ובמים.

הסולם

מאמר

ואח"כ בבחינת חיה. ואח"כ בבחינת יחידה. גם נודע שרמ"ח הוא בחי' ו"ק ושס"ה הוא בחי' ג"ר. (כמ"ש ב"א דף קע"ה ד"ה ביאור). וז"ש, אפיק קב"ה רוחא קדישא וכו' דהוה גניז ברמ"ח נהורין, שבוה השיג משה מוחין דו"ק. ואעטריה בשס"ה עטרין היינו מוחין דג"ר. ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין, היינו האורות דקו האמצעי המכונים מפתחות, מטעם שאין הקוים ימין ושמאל יכולים להאיר עד שבא קו האמצעי ופותח אותם, ואז מקבל קו האמצעי כל שיעור האורות שגרם לצאת בב' קוים העליונים (כנ"ל ב"א אות שס"ג) ומקו ימין הוא מקבל מאה אורות, דהיינו כל הע"ס שלו. מטעם היותם אור החסדים. ומקו השמאל, ששם אור החכמה אינו מקבל רק ע' עטרות לבד ולא הג"ר דחכמה, וע"כ חסר שלשים. אמנם יש לו התכללות מג"ר, ונחשבים רק למספר ג' לבד, וע"כ הם מאה ושבעים ותלת מפתחין. ואח"כ מבאר מוחין דחיה. וז"ש, ואעטר ליה בחמש עטרין, שהם חג"ת נ"ה, וכל עטרא ועטרא סליק ואתנהיר באלף עלמין, שהם (דפו"י דף ג"ג ע"ב *) דף ג"ד ע"א)

רי) כדין סלקא תהוא רוחא וכו'; או עלה רוח תהוא דמשה, ועמד לפני המלך. מי פתוחה עלתה והתעטרה בעטרותיה, ועטר אותו, את הרוח

בשלה

סב

דאָבְהָתָא, אַעְטְרוּ לִיהּ בְתַלְתּוּ עֶטְרִין קְדִישִׁין, וְאַפְקִידוּ כָּל מַפְתָּחִין דְּמַלְכָּא בִידֵיהּ, וְאַפְקִידוּ לִיהּ בְּהִימְנוּתָא, מְהִימְנָא דְבֵיתָא. ה' סַלְקָא וְאַתְעֵטְרָא בְּעֵטְרוֹי, וְקַבִּילַת לִיהּ מִן מַלְכָּא.

רִיא) כְּדִין, נְחַת הָהוּא רִוְחָא שֶׁ בְּאַרְבֵּין דְּשִׂאטֵן, בְּהָהוּא יָמָא רַבָּא, וְקַבִּילַת לִיהּ לְגַדְלָא לִיהּ לְמַלְכָּא, וְהִיא יְהַבַת לִיהּ מִפְּמִן זִיוִנִין, לְאַלְקָאָה לְפַרְעָה וְלְכָל אַרְעֵיהּ. וּבְשִׁבְתָּא וּבְרִישֵׁי יָרְחֵי, סַלְקַת לִיהּ לְמַלְכָּא, כְּדִין אַקְרִי שְׁמִיהּ, בְּאַלִּין אַתְוִן רְשִׁימִין.

ריב) וּבְהָהוּא שְׁעָתָא, ה' דְּנַפְק וְלִנְחַתָּא לְאַרְעָא, בּוֹרְעָא דְלוֹי, אַתְתַּקְנוּ אַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין וְחֲמֵשׁ בּוֹצִינִין לְמַלְכָּא, וְאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין וְחֲמֵשׁ גְּלִיפִין מְמַנֵּן,

חלופי גרמאות

ב ל"ג בהמנותא; מהימנותא. ג מתנן. ד אתקרי. ה נחתת; דחית (ד"א). ו ל"ג לנחתא. ז בוסינין; כורסיין.

דרך אמת ען בפניות המשוט בים הגדול.

מאמר	הסולם	או ישר משה
הרות, בשכ"ה עטרות, והפקיר מפתחותיו בידיו. ש' הרומות לג' אבות, העטירו אותו בג' עטרות קדושות, והפקידו כל מפתחות המלך בידיו, ומינו אותו בנאמנות, להיות נאמן הבית. ה' עלתה והתעטרה בעטרותיה, וקבלה אותו מן המלך.	נתבאר שהאורות דקו אמצעי מכונה מפתחות (לעיל אות ר"ח). וז"ש, ש' דאבהתא, אעטרו ליה בתלת עטרין קדישין, שהם ג' קוין חג"ת דו"א שלמעלה מחוזה, המכונים ג' רגלי הכסא. ואפקידו כ"ל מפתחין דמלכא בידיה, דהיינו כל מוחין דו"א, שמבחינת קו אמצעי מכונים מפתחות כנ"ל. ואפקידו ליה בהימנותא מהימנא דביתא. הנוקבא הכוללת דו"א מכונה בית, ולהיותו מקבל כל מוחין דו"א, נעשה נאמן, דהיינו להשפיע אל הבית שהיא הנוקבא.	נתבאר שהאורות דקו אמצעי מכונה מפתחות (לעיל אות ר"ח). וז"ש, ש' דאבהתא, אעטרו ליה בתלת עטרין קדישין, שהם ג' קוין חג"ת דו"א שלמעלה מחוזה, המכונים ג' רגלי הכסא. ואפקידו ליה בהימנותא מהימנא דביתא. הנוקבא הכוללת דו"א מכונה בית, ולהיותו מקבל כל מוחין דו"א, נעשה נאמן, דהיינו להשפיע אל הבית שהיא הנוקבא.
פירוש. נודע סוד כרסיא עלאה שמחזה ולמעלה דו"א, שחג"ת דו"א הם ג' רגלי הכסא. והמלכות אשר שם, ה"ס רגל רביעי. והכסא עצמו ה"ס בינה. וז"ס ג' אותיות מו' ש' ה', אשר מו' ה"ס הכסא עצמו. ש' ה"ס ג' רגלי הכסא חג"ת. ה', ה"ס המלכות, רגל רביעי. ומשה היה מרכבה לקו האמצעי, שה"ס ד"א. וז"ס משה זכה לבינה, משום שהיה מרכבה לקו האמצעי המכריע בימין ושמאל דבינה.	וז"ש, ה' סַלְקָא, שהיא המלכות שעלתה למעלה מחוזה. ואתעטרא בעטרוי, שמקבלת ג' קוין חג"ת דו"א ונעשתה רגל רביעי אל הכסא, וקבילת ליה מן מלכא, שמקבלת נשמת משה מן המלך.	וז"ש, ה' סַלְקָא, שהיא המלכות שעלתה למעלה מחוזה. ואתעטרא בעטרוי, שמקבלת ג' קוין חג"ת דו"א ונעשתה רגל רביעי אל הכסא, וקבילת ליה מן מלכא, שמקבלת נשמת משה מן המלך.
קמי מלכא, דהיינו שהיה מרכבה למלכא, שהוא ז"א. ואז השפיעו עליו ג' אותיות, מו' ש' ה'. וז"ש מו' פתיחא סליק ואתעטר בעטרוי, שהכסא עלתה ונתעטרה במוחין שלה שיצאו ונתגלו ע"י קו האמצעי, בסוד תלת נפקי מחד ואז, ואעטריה בשכ"ה עטרין, בסוד חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) ומה שנקרא שכ"ה עטרין, הוא מלשון וחמת המלך שככה, כי מטרם שקו האמצעי הכריע בין ב' קוי הבינה, היתה מחלוקת בין ימין ושמאל ועל ידי הכרעתו שכ"ה שקטה המחלוקת. (ע"י ב"א נ"ז ד"ה ווח) וכיון ששכ"ה היתה כל הסבה למוחין דו"א שמקבל מבינה, ע"כ מכנה אותם שכ"ה עטרין. ואפקיד מפתחוי בידוי, כבר	ריא) כְּדִין נְחַת הָהוּא וכו': אז כשקבלו המלכות, ירד רוח ההוא, דמשה, באניות השטות בים הגדול ההוא, שהוא המלכות, וקבלה המלכות אותו, כדי לגדלו אל המלך שיוכל להלביש את ז"א, והיינו על ידי שיקבל ממנה הארת החכמה והגדלות, והיא נתנה לו משם, מבחינת הים הגדול שבה, שה"ס הארות שמאל, כלי זיין להכות את פרעה ולכל ארצו. ובשבת ובראשי חרשים, היא מעלהו אל המלך, שהוא ז"א, ואז נקרא שמו באלו אותיות הרשומות, שהם מ' ש' ה'. כמ"ש לעיל.	ריב) וּבְהָהוּא שְׁעָתָא דְנַפְק וכו': ובשעה ההיא שיצא לרדת לארץ להתלבש בגוף בורע לוי, התתקנו תכ"ה נרות למלך. שהו

(דפו"י דף ב"ד ע"א)

סג

בשלה

אזנפוק לההוא רותא לאתריה. כד נפק לעלמא, אתנהרא ה באנפוי, וביתא אתמלייא מזינתיה. ביה שעטא, קרא עליה קב"ה, בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך. ריג) רבי יצחק אמר, ביה שעטא קטל קב"ה לברכבא ממנא דמצראי, וקמו ליה משה ובני ישראל, פדין אמרו שירתה. הה"ד, ויבא ישראל את מצרים מת, אז ישיר משה ובני ישראל.

ריד) אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. רבי אבא פתח ואמר, אסתפלנא בכל תושבתן דשבתו לקב"ה, וכולם פתחו באז. אז אמר שלמה. אז ידבר יהושע. אז ישיר ישראל. מ"ט.

רטו) אלא הכי תאנא, פל נסין וכל גבורן דאתעבידו להו לישראל, פד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא בעטרותי, גליפין רשימין בא, בא' אנקיב בךשוכי, ונהיר לכל עיבר. וכד אתחבר נהירו דאלף ומטי לזיין, מאן זיין, דא חרב לזי מלאה דם, פדין עביד נסין וגבוראן, בגין דאתחבר א' עם ז'. ודא הוא שירתא. שירתא היא דכל סטרין, ודא הוא אז ישיר.

חלופי גרסאות

ח אפיל. ט ל"ג מן וירא עד אז. י ל"ג מ"ט. כ באז. ל וא'; וז'; בז'. (יהושע י') זיה ט"ו ט"א של"ט. ט (במדבר כ"א) ח"ג רפו, זיה נ' ט"ב של"ה. ס"ג ט"א שכ"ב. ל (ישעיה ל"ד) ב"ב קפ"ה צ"ב.

מסורת הזהר

ח) ב"א רי"ד צ"ד. ז"ח כ"ג ט"א שכ"ב ת"ח צ"ד ט"ג שי"ג. צ"ז ט"א שכ"ו. ט) (מלכים א' ח') ח"ג יז (יהושע י') זיה ט"ו ט"א של"ט. ט) (במדבר כ"א) ח"ג רפו, זיה נ' ט"ב של"ה. ס"ג ט"א שכ"ב. ל (ישעיה ל"ד) ב"ב קפ"ה צ"ב.

אז ישיר משה

פתח ואמר. הסתכלתי בכל התשכחות ששבתו להקב"ה וכולם פתחו באז. אז אמר שלמה. אז ידבר יהושע. אז ישיר ישראל. מהו הטעם. רטו) אלא הכי תאנא וכו': ומשיב. אלא כך למדנו. כל הנסים וכל הגבורות שנעשו להם לישראל. הוא, כשהאיר אור עתיקא קדישא, דהיינו א"א, בעטרותי, דהיינו הארת ג"ד, בעת שמחזיר בינה ותו"מ לראשו, הם חקוקים ורשומים בא'. אשר י' העליונה של הא' הוא קו ימין, וקו תחתונה שבא' היא קו שמאל, והקו שביניהם הוא קו האמצעי המכריע בא'. נוקב בחושך, דהיינו קו אמצעי שבא' שנוקב וממעט קו שמאל, שהוא חושך, לבחינת ו"ק דג"ד. ואז, ומאיר לכל צד, דהיינו בין בחכמה בין בחסדים. וכשמתחבר אור של הא' ומגיע אל הז', מי הוא ז' זו היא חרב לה' מלאה דם, דהיינו המלכות בשעה שהיא נטויה לשמאל. אז עושה ניסים וגבורות, משום שנתחבר א' עם ז'. וזה הוא שירה. שירה היא המאירה לכל הצדדים. בין לחכמה בין לחסדים. וזה הוא אז ישיר.

הסולם

מאמר

שחוא ז"א, ותכ"ה חקיקות ממונים לוו את רוח ההוא דמשה למקומו. כשיצא לעולם האירה ה', שהיא השכינה, בפניו, והבית נתמלא מן הזיו שלה. בה בשעה קרא עליו הקב"ה בטרם אצרך בבטן וכו'. פירושו. השם תכ"ה, הוא יוצא בזווג על מסך הממעט את הרוח העליון שיוכל להתגשם ולהתלבש בגוף ברחם אמו. ונבחן בו שיעור קומה של אור היוצא בזווג הזה, וה"ס תכ"ה נרות שנתקנו למלך. וכחות המיעוט היוצאים מן המסך, מכוונים תכ"ה חקיקות, שהן נעשו ממונים להוריד את הרוח לרחם אמו. וז"ש אוזופה לההוא רוחא לאתריה. ואחר שנתקן בו חדשי עבור, האירה עליו השכינה. וז"ש אתנהרא ה' באנפוי. ריג) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, בה בשעה הרג הקב"ה לשר הממונה של מצרים, וראו אותו משה ובני ישראל, אז אמרו שירה. ז"ש, וירא ישראל את מצרים מת, אז ישיר משה ובני ישראל.

ריד) אז ישיר משה וגו': ר' אבא (דפויי דף ב"ד צ"א)

ישיר

סד

בשלה

רטז) ישיר, שר מבעי ליה. אלא מלה דא תליא, וואשלים לה הוא זמנא, וואשלים לזמנא דאתי, דזמנין ישראל לשבחה שירתא דא. משה ובני ישראל, מכאן אוליפנא, דצדיקיא קדמאי, אע"ג דאסתלקו בדרגין עלאין דלעילא, ואתקשרו בקשרא דצורא דחיי, זמנין בלהו לאתקיא בגופא, ולמחמי ואתיין וגבורין דקא עביד קב"ה לישראל, ולמימר שירתא דא, הה"ד אז ישיר משה ובני ישראל.

ריז) ר' שמעון אמר מהכא, ויסיף וי' שנית ידו לקנות את שאר עמו. לקנות: כד"א, וי' קנני ראשית דרכו. את שאר עמו: אלין אינון צדיקיא דבהון, דאקרוין שאר, כד"א וישארו שני אנשים במחנה. ותנין, לית עלמא מתקיימא אלא על אינון דעבדי גרמיהו שיריים.

ריח) ואי תימא, הואיל ואתקשרו בצורא דחיי, ומתענגי בענוגא עלאה, אמאי עזיית לון קב"ה לארעא. פוק ואוליף מזמנא קדמאה, דכל אינון רוחין ונשמתין, דהוון בדרגא עלאה ודלעילא וקב"ה אחית להו לארעא לתתא. כל שכן השתא, דבעי קב"ה לישראל ולעקימא, כד"א ופי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואי תימא, אינון דמיתו בעטיו דנחש. אפילו אינון יקומו, ויהון מארי דעיטא, למלכא משיחא.

ריט) ועל דא תנין, משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי. מ"ט. בגין דכתיב, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אראנו, אראך מבעי ליה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (שם י"א) ויחי לי צ"ג. (ז) (משלי ח') ב"א קצ"ג צ"א. (ט) (מכילת ז') ת"ז תניו צ. (פ) (מכילת ז') (קהלת ז') ת"ז תניו צ. (פ) (מכילת ז') (לעיל אות קצ"ב צ"ר. (ז) (שם י"א) ויחי לי צ"ג. (ז) (משלי ח') ב"א קצ"ג צ"א. (ט) (מכילת ז') ת"ז תניו צ. (פ) (מכילת ז') (קהלת ז') ת"ז תניו צ. (פ) (מכילת ז') (לעיל אות קצ"ב צ"ר. (ז) (שם י"א) ויחי לי צ"ג.

מאמר

הסולם

או ישיר משה

שיריים. **ריח)** ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, כיון שנקשרו בצור החיים, ומתענגים בעונג העליון, למה יוריד אותם הקב"ה לארץ. צא ולמד מפעם הראשון, דהיינו מעת שנוולדו ויצאו לאויר העולם, שכל אלו הרוחות והנשמות שהיו במדרגה העליונה של מעלה, והקב"ה הוריד אותם לארץ למטה. כל שכן עתה, שהקב"ה רוצה ליישר את העקום, בזה שיראה להם האותות והמופתים שיעשה לישראל, ואע"פ שצדיקים הם, מכל מקום כתוב, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואם תאמר, אלו שמתו בעצת הנחש, שלא היה בהם שום חטא (עי' שבת נ"ה ע"ב) למה יקומו הם. ומשיב, אפילו הם יקומו, ויהיו בעלי עצה למלך המשיח.

ריט) ועל דא תנין וכו': ועל כן למדנו, משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא. מהו הטעם. משום שכתוב, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. שואל. אראנו, אראך צריך

רטז) ישיר, שר מבעי וכו': שואל, כתוב ישיר משה, הלא שר משה היה צריך לומר, ומשיב. אלא דבר זה תלוי לעתיד לבא, שהשלים לאותו זמן והשלים לעתיד לבא, שעתידין ישראל לשבח שירה זו לעתיד לבא. משה ובני ישראל, מכאן למדנו, שצדיקים הראשונים, אע"פ שנסתלקו במדרגות העליונות שלמעלה ונקשרו בקשר של צור החיים, הם עתידין כולם לעמוד לתחיה בגוף ולראות [אותות וגבורות שיעשה הקב"ה לישראל*] ולומר שירה זו, ו"ש אז ישיר משה ובני ישראל.

ריז) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, מכאן, יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. לקנות פירושו, כש"א, ה' קנני ראשית דרכו. את שאר עמו, אלו הם הצדיקים שבהם הנקראים שאר. כמש"א, וישארו שני אנשים במחנה. ולמדנו, למה נקראים שאר, משום שאין העולם מתקיים אלא על אלו שמשמים עצמם שיריים. וע"כ נקראים הצדיקים שאר, מלשון (דפו"י דף ג"ד ע"א) *מילים אלו הוספת המרפסים, וכנראה נשמטו מהתרגום

מה

בשלה

אֵלָא אַראָנוּ מַמַּשׁ, לְמַאן דְּחָמָא בְּקַדְמֵימָא, יְחַמֵּי לֵיהּ תַנְיִינוּת, וְדָא הוּא אַרְאָנוּ, וְכַתִּיב * אַרְאָנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים, * וְאַרְאָהוּ בִישׁוּעָתִי. * וְכַדִּין אִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִי. *

רכב שִׁירָתָא דְמִטְרוֹנִיתָא לְקַב"ה. תַנְיִנן, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאָמַר שִׁירָתָא דָּא בְּכָל יוֹמָא, וּמְכוּוֹן בֵּהּ, וְכִי * לְמִימְרָא לְזַמְנָא דְאֵתִי. דְּהָא אֵית בֵּהּ עֲלֵמָא * דְּעֵבַר, וְאֵית בֵּהּ עֲלֵמָא דְאֵתִי, וְאֵית בֵּהּ קִשְׁרֵי מְהִימְנוּתָא, וְאֵית בֵּהּ יוֹמֵי דְמַלְכָא מְשִׁיחָא. * וְתַלֵּי עֲלָהּ כָּל אֵינוֹן תּוֹשְׁבְתָאן אַחְרָנִין, דְּקָאמְרֵי עֲלָאי וְתַתָּאי.

רכא הַשִּׁירָה * שִׁיר דְזָה מְבַעֵי לֵיהּ. אֵלָא * שִׁירָתָא, דְּקָא מְשַׁבַּחַת מִטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָא. וּמִשָּׁה מִתַּתָּא לְעִילָא קָאמַר, וְהָא אוֹקְמוּהָ. לִי: * בְּגִין יְדַאנְהִיר לָהּ מַלְכָא אַנְפָּהָא, ר' יוֹסִי אָמַר, דְּכָל אֵינוֹן מְשַׁחִין, דְּהוּוּ נְגִדִין, מְשִׁיף מַלְכָא קְדִישָׁא לְקַבְלָהּ, בְּגִינֵי כַּף מְשַׁבַּחָא לֵיהּ מִטְרוֹנִיתָא.

רכב אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵי הָכִי, אָמַאי פְּתִיב מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא מִטְרוֹנִיתָא בְּעֵיא לְשַׁבַּחָא. אֵלָא, זַכָּאָה חוּלְקָהוֹן דְּמִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן הוּוּ יְדַעִין לְשַׁבַּחָא לְמַלְכָא, בְּגִין מִטְרוֹנִיתָא כְּדָקָא זְאוּת, בְּגִין דְּכָל הַהוּא חִילָא וּגְבוּרָה דִּילָהּ, יִרְתָּא מִן מַלְכָא.

רכג ר' חֵיָא פֶּתַח וְאָמַר, * קוּמֵי רוּנֵי בְּלִילָהּ לְרֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת. קוּמֵי רוּנֵי: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּלִילָהּ: בְּגִלוּתָא. ר' יוֹסִי אָמַר, בְּלִילָהּ: בְּזַמְנָא דְּהֵיא שְׁלֵטָא

חֲלוּפֵי גְרַמְטוּת

שׁ לִיג וְאֵרְאָהוּ בִישׁוּעָתִי. תַּל לְמִימְרָה. א דִּין. ב אֵת לְאֵעֲלָהּ וְלִיג וְתַלֵּי עֲלָהּ. ג שִׁירָתָא שִׁיר מְבַעֵי. ד לִיג זֶה. ה לִיג שִׁירָתָא. ו דְּנַהִיר אַנְפּוֹ מַלְכָא לְקַבְלָהּ; מְנִסִּיף דְּאֵנְהִיר לָהּ מַלְכָא אַנְפָּהָא וְנַהִיר אַנְפּוֹ מַלְכָא לְקַבְלָהּ.

מִטְרוֹנִיתָא

(ז תהלים נ) ח"ג כ. ק) (שם צ"א). (ד) (איכה ב) ח"ב פו: ח"ג קכא:

או ישיר משה

הפסוק

מאמר

לָהּ, הִיא שְׂרָה לְהֵי מִשׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ הָאִיר לָהּ פְּנִים. ר' יוֹסִי אָמַר, כָּל אֵלוֹ הַשְּׁמַיִם, דְּהֵיִינוּ הָאוֹרוֹת, שֶׁהֵיוּ נִמְשָׁכִים, מִשָּׁךְ לָהּ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, מִשׁוּם זֶה שֶׁבָּחָה לּוֹ הַמִּטְרוֹנִיתָא.

רכב אָמַר ר' יְהוּדָה וְכוּ': אַרְיֵי, אִם כֵּן, שֶׁהִיא שִׁירַת הַמִּטְרוֹנִיתָא אֵל הַמֶּלֶךְ, לְמַה כְּתוּב, מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִיא הַמִּטְרוֹנִיתָא צְרִיכָה לְשַׁבַּח. וּמִשִּׁיב, אֵלָא אֲשֵׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הֵיוּ יוֹדְעִים לְשַׁבַּח אֵל הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבִיל הַמִּטְרוֹנִיתָא כְּרָאוּי, מִשׁוּם שֶׁכָּל כַּח וּגְבוּרָה שֶׁלָּהּ יִרְשָׁה מִן הַמֶּלֶךְ.

רכג ר' חֵיָא פֶּתַח וְכוּ': רַח"פּ וְאָמַר, קוּמֵי רוּנֵי בְּלִילָהּ לְרֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת. קוּמֵי רוּנֵי, זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת. בְּלִילָהּ, הֵיִינוּ בְּזַמְנָן שֶׁהִיא שׁוֹלֵטָה וּמִתְעוֹרֶרֶת. כִּי הַמַּלְכוּת שׁוֹלֵטָה בְּלִילָהּ. לְרֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת, כְּרֵאשׁ, הִיא צְרִיךְ לִזְמַר. וּמִשִּׁיב, אֵלָא, לְרֵאשׁ, הוּא כַּמ"ש

צְרִיךְ לִזְמַר. וּמִשִּׁיב. אֵלָא אֲרָאנוּ מַמַּשׁ, לְמִי שְׂרָאָה בְּתַחֲלִילָהּ, דְּהֵיִינוּ מִשָּׁה, יִרְאָה שְׁנִית, וְזֶה הוּא אֲרָאנוּ. וְכְתוּב, אֲרָאנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים. וְאִזּוּ, אִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

רכב שִׁירָתָא דְמִטְרוֹנִיתָא לְקַב"ה וְכוּ': הִיא שִׁירָה שֶׁל הַמִּטְרוֹנִיתָא, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, אֵל הַקַּב"ה, לְמַדְנֵי, כָּל אָדָם שְׁאוּמַר שִׁירָה זֶה בְּכָל יוֹם, וּמְכוּוֹן בֵּהּ, זֹכֵר לְאִמְרוֹ לְעַתִּיד לְבָא. כִּי יֵשׁ בֵּהּ עוֹלָם הַעֵבֶר, וְיֵשׁ בֵּהּ עוֹלָם הַבַּא, וְיֵשׁ בֵּהּ קִשְׁרֵי הָאִמוּנָה, וְיֵשׁ בֵּהּ יְמֵי מֶלֶךְ הַמִּשִּׁיחָה. וְנִתְלִים עֲלֶיהָ כָּל הַתְּשַׁבְּחוֹת הָאֲחֵרוֹת שְׁאוּמְרִים הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.

רכא הַשִּׁירָה, שִׁיר זֶה וְכוּ': שׁוֹאֵל. כְּתוּב, הַשִּׁירָה לְשׁוֹן נִקְבָּהּ, שִׁיר זֶה הִיא צְרִיךְ לִזְמַר, לְשׁוֹן זָכַר. וּמִשִּׁיב. אֵלָא הִיא שִׁירָה שֶׁהַמִּטְרוֹנִיתָא מְשַׁבַּחַת אֵל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא ז"א. וּמִשָּׁה מַמְטָה לְמַעֲלָה אָמַר. מִן הַמַּלְכוּת אֵל ז"א. וְע"כּ אָוּמַר שִׁירָה, לְשׁוֹן נִקְבָּהּ. וְכַבֵּר בְּאִרוּהּ.

(דפו"י דף ג"ד ע"א *) דף ג"ד ע"ב)

בשלה

טו

ומתערא. לראש אשמורות, ובראש מבועי ליה. אלא לראש, כמה דכתיב, ו על ראש המטה. ואוקימנא, ראש המטה, דא יסוד. אוף הקא לראש, דא יסוד, דמטרוניתא מתברכא ביה. ראש אשמורות: דא הוא רישא, דנצח ויהוד. **רכד** ר' יוסי אמר, דא הוא רישא דכתרי מלכא וסיומא. רבי אבא אמר, לראש אשמורות כתיב חסר, ונדא הוא רישא, ראש המטה. וכלא במלכא קדישא עלאה אתמר, ונדא הוא ליי.

רכה רבי ייסא אמר, ה שירה הזאת ליי, דא הוא גהרא דנפיק מעדן, דכל משחא ורבו נפיק מגיה, לאדלקא בוצינין. ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליי, דא הוא מלכא קדישא עלאה, ועל דא לא כתיב אשירה לו.

רכו ויאמרו לאמר, ו לדרי דרין, בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין. דכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא, זכי לה בעלמא דאתי, וזכי לשבחא בה ביומוי דמלכא משיחא, בחדוותא דכ"י בקב"ה. דכתיב לאמר, לאמר בההוא זמנא. לאמר בארעא קדישא, בזמנא דשרו ישראל בארעא. לאמר בגלותא. לאמר בפורקנא דלהון דישראל. לאמר לעלמא דאתי.

רכז אשירה ליי נשיר מבועי ליה, מאי אשירה. אלא בגין דהונו משבחן תושבתתא דמטרוניתא. ליי: דא מלכא קדישא. כי גאה גאה: דסליק ואתעטר

חלופי גרסאות

ז מוסיף לראש בראש, ו ל"ג השירה הזאת. ט נהורא. י מוסיף דא הוא לורי. כ דקב"ה וליג דכ"י. ד ותשבתתא דמטרוניתא בעו לשבחא; הוו. ו מוסיף כמה דסליק.

מסורת הזהר

(ו) (בראשית מ"ו) וירא כ"א צ"ב.

או ישיר משה

הסולם

מאמר

היוצא מעדן, שהיא חכמה, דהיינו בינה שיצאה מראש דא"א, שכל השמן והגדלות, דהיינו כל המוחין שבזו"ן ובר"ע, יוצאים ממנו. וזה נשמע מהכתוב שלאחריו, שכתוב, אשירה לה, וזה הוא מלך הקדוש העליון, דהיינו ז"א. ועל כן לא כתוב, אשירה לו, כי לה' הקודם, שבשירה הזאת לה', היא בינה ולא ז"א.

רכו ויאמרו לאמר: היינו לאמר לדורי דורות, כדי שלא ישכח מהם לעולם. כי כל מי שזכה לשירה הזו בעולם הזה, וזכה בה בעולם הבא, וזכה לשבח בה בימיו של מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בהקב"ה. שכתוב, לאמר, שפירוש, לאמר, באותו הזמן, לאמר, בארץ הקדושה בזמן שישבו ישראל בארץ, לאמר, בגלות, לאמר, בגאולתם של ישראל, לאמר, לעולם הבא.

רכז אשירה לה: שואל, נשיר היה צריך לומר, מהו שאומר אשירה. ומשיב, אלא משום שהיו משבחים תשבתות המטרוניתא, כנ"ל

כמ"ש על ראש המטה. והעמדנו, ראש המטה, זהו יסוד. אף כאן, לראש, זהו יסוד, שהמטרוניתא מתברכת בו. ראש אשמורות, זהו ראש של נצח והוד. שהוא יסוד.

רכד ר' יוסי אמר וכו': זהו ראש של כתרי המלך והסיוס. שמבחינת ט"ס דאור ישר דז"א הוא התחתון המסיים. ומבחינת ט"ס דאור חוזר דז"א המאירים ממטה למעלה, נחשב היסוד לכתר דאז"ח (כמ"ש בפמ"ס דף ל"א ד"ה ומתחילה ע"ש) וכיון שהוא ראש הספירות דאז"ח, ע"כ קורא אותו הכתוב לראש אשמורות. ר' אבא אמר לראש אשמורות כתוב, חסר ו', שדומות על מלכות, וזה היסוד הוא ראש אליה, כמו שנקרא ראש המטה. והכל במלך הקדוש העליון נאמר. שהוא ז"א. דהיינו יסוד דז"א. וזה הוא שנאמר, השירה הזאת לה', דהיינו ליסוד דז"א.

רכה ר' ייסא אמר וכו': ר"א, השירה הזאת לה', זה הוא הנהר, שהיא בינה, (דפו"י דף ג"ד ע"ב)

כז

בשלה

בעטרוי, ילאפקא ברפאן וחילין וגבוראן, ילאסקא בכלא. כי גאה גאה: גאה
בהאי עלמא, גאה בעלמא דאתי. כי גאה בההוא זמנא, גאה, בגין דיתעטר בעטרוי
בתדוותא שלימותא.

רכח) סוס ורוכבו רמה ביים, שולטנותא דלתתא, ושולטנותא דלעילא דאחינדן
בהו, אתמסרו בההוא זמנא רבא, ושולטנותא רבא למעבד בהו נוקמין. ותנינן, לא
עביד קב"ה דינא לתתא, עד דיעביד בשולטניהון לעילא, הה"ד, יפקוד יי על
צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

רכט) רמה ביים, אמר ר' יהודה, ביה בליליא, אתער גבורא תקיפא, דכתיב
ביה וילך יי את הים ברוח קדים ענה כל הלילה. בההוא זמנא, בעאת מטרוניתא
מן מלכא, כל אינון אכלוסין דלתתא, וכל אינון שולטנין דלעילא, דיתמסרון בידהא.
וכלהו אתמסרו בידהא, למעבד בהו נוקמין, הה"ד סוס ורוכבו רמה ביים. ביים
סתם, לעילא ותתא.

רל) עזי וזמרת יה. רבי חייא פתח ואמר, אחר וקדם צרתני ותשת עלי
כפכה. כמה אצטריכו בני נשא ליקרא לקב"ה, בגין דקודשא ב"ה כד ברא עלמא,
אסתפל ביה באדם למהוי שליט על כלא. ותהו דאמי לעלאין ותתאין. נחת
ליה בדמות יקרא, ותמו ליה בריין, כדין אתכנשו לגביה, וסגידו לקבליה, ואימתא

חלופי גרסאות

1 ל"ג לאפקא; לאסקא. 2 ל"ג לאסקא. 3 שלימתא. 4 ל"ג
אתער גבורה תקיפא. 5 מוסיף הלילה דאתער בה גבורה
תקיפא. 6 דקביה. 7 שלים בכלא ואתקרי דו פרצופין.
8 דו פרצופין ול"ג כלא; מוסיף כלא דו פרצופין; הוה
דו פרצופין; דו פרצופין הוה (ד"א). 9 ת והוא. 10 מוסיף ליה זהו נעשה אדם ויררו וגו'.

מסורת הזהר

10 (ישעיה כ"ד) נח ע"ה צ"ג. 11 א) ב"ב קע"ד צ"ב.
12 (תהלים קל"ט). ח"ב נה. 13 ע: קעט. ר"א. ו"א: ת"ז
תכ"ט נז;

עזי וזמרת יה

זמן בקשה המטרוניתא מן המלך כל אלו המוני
המצרים של מטה וכל אלו השרים של מעלה,
שימסרו בידיה. וכולם נמסרו בידיה לעשות
בהם נקמות. ז"ש סוס ורוכבו רמה ביים. ביים
כתוב סתם, ויורה בין ביים שלמעלה ובין ביים
שלמטה.

כאמר עזי וזמרת יה

רל) עזי וזמרת יה: ר' חייא פתח
ואמר, אחר וקדם צרתני ותשת עלי כפכה.
כמה צריכים בני אדם לכבד את הקב"ה, משום
שהקדוש ברוך הוא, כשברא העולם, הסתכל
באדם שיהיה מושל על הכל. והיה דומה
לעליונים ותחתונים. הוריד אותו לעולם בדמות
יקרה, וראו אותו הבריות, אז התקבצו והשתחוו
לפניו, ואימה ופחד נפלה עליהם מיראתו.
ז"ש ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השרה
ועל כל עוף השמים.

עייליה

הפסוק

מאמר

כנ"ל, ע"כ כתוב אשירה בלשון יחיד. ל"ה זהו
המלך הקדוש, שהוא ז"א. כי גאה גאה,
היינו שעלה והתעטר בעטרותיו, להוציא ברכות
וכחות וגבורות להתעלות בכל. כי גאה גאה,
גאה בעולם הזה, גאה בעולם הבא. כי גאה
באותו זמן, גאה, כדי שיתעטר אה"כ בעטרותיו
בשמחה שלמה.

רכח) סוס ורוכבו רמה ביים; היינו
הממשלה של מטה, שהיא סוס, והממשלה של
מעלה שהם נאחזים בה, שהיא ורכבו, שתיהן
נמסרו ביים הגדול ההוא והממשלה הגדולה,
לעשות בהם נקמות. ולמדנו, אין הקב"ה עושה
דין למטה עד שיעשה בממשלתם של מעלה,
ז"ש, יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ועל
מלכי האדמה על האדמה.

רכט) רמה ביים; אמר ר' יהודה, בו
בלילה התעוררה גבורה חזקה, שכתוב בה, ויולך
ה' את הים ברוח קדים ענה כל הלילה. באותו
(דפו"י דף ג"ד ע"ב *) דף ג"ה ע"א)

בשלה

סח

וְנִחַלְתָּ נֶפֶלֶת עֲלֵיהֶוּ מִדְּמִלְתִּיהָ, הֵחָדִיד^א וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ
וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.

רלא עֵיילִיהָ לְגַנְתִּיהָ דְנָטַע, לְנִטְרִיהָ לְמַהְוִי לִיהָ חָדוּ עַל חָדוּ, וְלֹא־שִׁתְעַשֵּׂעַ
בִּיהָ. עֶבֶד לִיהָ^ב טְרוֹצְטְבוֹלִין מְחַפֵּיין בְּאֲבָנֵי יָקָר, וּמְלֹאֲכִין עֲלֵאִין תְּדָאן קְמִיהָ.
לְבַתֵּר פְּקִיד לִיהָ עַל אֵילְנָא חָד וְלֹא קָאִים בְּפִקּוּדָא דְמֵאֲרִיהָ.

רלב אֲשַׁכְחֵנָא בְּסַפְרָא דְחַנּוּךְ, דְלְבַתֵּר דְסָלִיק לִיהָ קַב"ה, וְאַחֲמִי לִיהָ כָּל
גַּנְוִיָא דְמְלִכָא, עֲלֵאִי וְתַתָּאִי, אַחֲמִי לִיהָ אֵילְנָא דְחַיִּי, וְאֵילְנָא דְאֲתַפְקֵד עֲלֵיהָ אָדָם,
וְאַחֲמִי לִיהָ דוּכְתִיָה דְאָדָם בְּגַנְתָּא דְעָדָן. וְחַמָּא, דְאֵלְמִלִי נְטִיר אָדָם פְּקוּדָא דָא,
יְכִיל לְקַיֵּמָא תְּדִירָא, וְלְמַהְוִי תְּדִירָא תְּפָן. הוּא לֹא נְטִיר פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיהָ, נְפַק
דְבִדְמוּס וְאַתְעֵנֵשׁ.

רלג רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֵ אָדָם דּוּ פְרָצוּפִין אַתְבָּרִי, וְהָא אֹקִימָנָא, וְיִקַּח אַחַת
מִצְלָעוֹתָיו, נְסָרוּ הַקַּב"ה וְאַתְעֵבִידוּ תְרִין, מִמְזֻרָח וּמִמְעָרְב, הִדָּא הוּא דְכְתִיב,
אָחֹר וְקָדָם צְרַתְנִי. אָחֹר דָּא מְעָרְב, וְקָדָם דָּא מְזֻרָח.

רלד ר' חִיָּא אָמַר, מַה יְעֵבִיד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, תְּקִין לְהֵהוּא נֹקְבָא
וְשְׁכָלִיל שְׁפִירוֹתָהּ עַל כָּלָא, וְעֵיילָהּ לְאָדָם, הֵחָדִיד וַיְבִין יְיָ אֱלֹהִים אֵת הַצֵּלַע אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מֵאִי אַחַת.
כַּד"א אַחַת הִיא יוֹנְתִי תְּמַתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה. מִצְלָעוֹתָיו: מְסֻטְרוֹי. כַּד"א, וְלִצְלַע
הַמִּשְׁכָּן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (בראשית ט') הקסח"ז ק"פ צ"א. (ד) (בראשית ב') ב"א
וּל"א צ"ו. (ה) (תהלים קל"ט) לעיל אות רכ"ט צ"ב.
(ו) (שיר ו') לעיל נ"ו צ"ע. (ז) (שמות כ"ו)

דרך אמת פ' עשה לו לאדם הראשון מושב אחד שעושים למלכים שמביאים שם לפניהם אריות ונמרים ושאר חיות
ומשטין זה על זה להלחם יחד וכלם עם אדם ואדם עם כלם. צ' יסר יפיה על כולם והכניסה לאדם
הראשון.

עזי וזמרת יה

הסולם

מאמר

יצא לדין ונענש.
רלג) ר' יצחק אמר וכו': רי"א,
אדם בשני פנים נברא, וכן בארונה, ויקח אחת
מצלעותיו, נסרו הקב"ה ונעשו שנים, ממזרח
וממערב, אדם ממזרח וחיה ממערב. ו"ש אחור
וקדם צרתני. אחור זה מערב, וקדם זה מזרח.
רלד) ר' חייא אמר וכו': רח"א, מה
עשה הקב"ה תקן אותה הנקבה ושכלל יפיה
על כל, והביאה לאדם. ו"ש, ויבן ה' אלקים את
הצלע וגו'. בוא וראה, מה כתוב למעלה, ויקח
אחת מצלעותיו. מהו אחת. הוא כמש"א, אחת
היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. שהיא
המלכות. מצלעותיו, פירושו מצדדיו. כמש"א
ולצלע המשכן. כי נלקחה מצד שחאל.

רלא עֵיילִיהָ לְגַנְתִּיהָ דְנָטַע וְכוּ': הַכְּנִיסוּ
אֶל הַגֵּן שְׁנַטַּע לְשִׁמְרוֹ, לְהִיּוֹת לוֹ שְׂמִחָה עַל
שְׂמִחָה, וְלֹהֲשִׁתְעַשֵּׂעַ בּוֹ. עֲשֵׂה לוֹ חוֹפֵה מְכוּסָה
בְּאֲבָנֵי יָקָר, וּמְלֹאֲכִים הַעֲלִינִים שְׂמִחִים לְפָנָיו.
אַחַר כֵּךְ צוּה אֹתוֹ עַל אֵילָן אַחַד שְׁלֹא יֵאָכֵל
מִמֶּנּוּ, וְלֹא עֵמֵד בְּמִצּוֹת אֲדוּנָו.
רלב אֲשַׁכְחֵנָא בְּסַפְרָא דְחַנּוּךְ וְכוּ':
מִצְאֲתִי בְּסַפֵּר שֶׁל חַנּוּךְ. שְׁלֹאֲחֹר שֶׁהֵעֵלָה אֹתוֹ,
אֵת חַנּוּךְ, וְהִרְאָה לוֹ כָּל אוֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ
הַעֲלִינִים וְהַתְּחֻנִּים, הִרְאָה לוֹ עֵץ הַחַיִּים, וְאֵת
הָעֵץ שֶׁנִּצְטוּהָ עֲלָיו אָדָם, וְהִרְאָה לוֹ מְקוֹמוֹ שֶׁל
אָדָם בְּגֵן עֵדֶן. וְרִאָה, שֶׁאִם הִיָּה שׁוֹמֵר אָדָם
מִצְוָה זוֹ, שֶׁל עֵץ הַדַּעַת, הִיָּה יִכּוֹל לְחַיּוֹת תְּמִיד,
וְלְהִיּוֹת תְּמִיד שֵׁם. הוּא לֹא שָׁמַר מִצְוֹת אֲדוּנָו,
(דפו"י דף ב"ה ע"א)

טז

בשלח

ר"ה) ר' יהודה אָמר, קב"ה נשְמְתָא עֲלָאָה יְהִיב בֵּיהּ בְּאָדָם, וְכָלִיל בֵּיהּ חֲכָמָתָא וְסִכְלָתָנּוּ, לְמַנְדַּע כְּלָא. מֵאָן אַתְרָא יְהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא. ר' יצחק אָמר, מֵאֵתְרֵי דְשָׂאָר נִשְׁמָתִין קְדִישִׁין ^ט קָא אַתְיִין.

ר"ו) ר' יהודה אָמר, מִהֲכָא. דְכָתִיב ^י תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מֵאָן הָאָרֶץ. מִתְּהוּא אַתְרֵי דְמִקְדָּשָׁא אֲשֶׁתְכַח בֵּיהּ. נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סִתָּם, יָדָא נֶפֶשׁא דְאָדָם קְדָמָאָה דְכָלָא.

ר"ז) ר' תיבא אָמר, אָדָם הָוֵה יָדַע חֲכָמָתָא עֲלָאָה, יְתִיר מִמְלָאכִי עֲלָאי, וְתוּהוּ מִסְתַּכֵּל בְּכָלָא, וְיָדַע וְאֲשֶׁתְמוּדַע לְמֵאֲרִיָּה, יְתִיר מִכָּל שָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. בְּתֵר דְחָב, אֲסִיתִמוּ מְנִיָּה מְבוּעֵי דְחֲכָמָתָא, ^י מֵה כְּתִיב ^י וְיִשְׁלַחְהוּ יְיָ אֱלֹהִים מִגֹּן עֵדֶן לְעִבּוֹד אֶת הָאָדָמָה.

ר"ח) ר' אבא אָמר, אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְדַכָּר וְנוֹקְבָא אֲשֶׁתְכַח, הֵה"ד ^י וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵינוּ, וְעַל דָּא, דְכָר וְנוֹקְבָא אֲתַעְבִּידוּ בְּתַדָּא, וְאֲתַפְרְשׁוּ לְבִתְרָא. וְאִי תִימָא, ^י הָא דְאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם. הָכִי הוּא וְדָאי, וְדָא הִיא נּוֹקְבָא, וְיִקְב"ה אֲשֶׁתְפַרְפָּר עִמָּה, וְדָא הוּא דְכָר וְנוֹקְבָא, וְכָלָא ^י הוּא מְלָה תַדָּא.

ר"ט) ר' יוסי אָמר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהִי, ^י אֵינּוֹן דְכָלִילֵן דָּא בְּדָא ^י וְלֹא אַתְפְּרָשְׁאָן דָּא מִן דָּא ^י וְלַעֲלָמִין ^י אֵינּוֹן בְּחִבְיָבוּתָא, בְּרַעוּתָא תַדָּא, יְדַמְתָּמֵן ^י אֲשֶׁתְכַחוּ מְשִׁיכֵן דְנַחֲלִין וּמְבוּעֵין לְאֲסִתְפָּקָא כְּלָא, וְלְבָרְכָא כְּלָא, לָא כְּדִיבֵי מֵימֵי מְבוּעֵין, כְּד"א

ח'צופי גרסאות

ט ל"ג קא. י ד"א. כ ממה דכתיב. ל ואתפרישו. מ ל"ג הא דאמר. נ דקב"ה. ט ל"ג הוא. ע כלומר כלילן. פ לא. צ לעלמין. ק ל"ג אינון. ר מתמן. ש אתמשכו.

מסורת הזהר

ח (בראשית א') הקסח"ז ר"ד צ"ס קע"ז צ"ג. ט (שם ג') ב"ב קפ"ג צ"ב. י (שם א') הקסח"ז קע"ט צ"א.

עזי וזמרת יה

הסולם

מאמר

העליונים, והיה מסתכל בכל וידע והכיר אדונו יותר מכל שאר בני העולם. אחר שחטא, נסתמו ממנו מעינות החכמה. מה כתוב, וישלחו ה' אלקים מגן עדן לעבוד את האדמה. ר"ה) ר' אבא אָמר וכו': רא"א, אדם הראשון יצא מזכר ונקבה, דהיינו ז"ו, וז"ש ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, וע"כ, גם אדם נעשו זכר ונקבה ביחד, ואח"כ נפרדו זה מזה. ואם תאמר, הרי אמר, האדמה אשר לקח משם. ולא מזו"ן העליונים. ומשיב כן הוא ודאי. שנלקח מן האדמה, וזו היא נוקבא דז"א והקב"ה, דהיינו ז"א, נשתתף עמה. וזה זכר ונקבה שאמרנו. והכל הוא דבר אחד. ר"ט) ר' יוסי אָמר וכו': רי"א, עזי וזמרת יה, היינו אלו הכלולים זה בזה, ואינם נפרדים זה מזה, ולעולם הם באהבה, ברצון אחד, שהם או"א הנקראים י"ה. שמשם נמצאים זרמי הנחלים והמעיינות להספיק לכל, ולברך

ר"ה) ר' יהודה אָמר וכו': רי"א הקב"ה נתן נשמה עליונה באדם, והכליל בה חכמה ותבונה לרעת הכל. שואל, מאיזה מקום נתן בו נשמה. ר' יצחק אָמר, ממקום ששאר הנשמות באות, דהיינו בינה, שאור הבינה נקרא נשמה. ר"ו) ר' יהודה אָמר מהכא וכו': רי"א, מכאן, שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה. שואל, מאיזה מקום בארץ. ומשיב, מאותו מקום שהמקדש נמצא בו, כי הארץ היא מלכות, ומקום הנשמה הוא בינה שבה. נפש חיה, אומר נפש חיה סתם, והכתוב אינו מפרש, נפש של מי. ואומר, זהו נפש של אדם הראשון מכל פירוש. אור הנפש הוא אור המלכות, אבל נמשך מבינה שבה, וע"כ אומר שנמשך ממקום המקדש, שהיא בינה שבה.

ר"ז) ר' יוסי אָמר וכו': רח"א, אדם היה יודע חכמה עליונה יותר ממלאכים (דפרי"ך דף ג"ה ע"א)

עא

בשלה

ימאומין, לנגקא לך מאימא, בההוא סטרא, כד"א, עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. לאתערא גבוראן לקבל אומין עכו"ם.

רמז ר' ייסא פתח ואמר, כמה אית ליה לבר נש לרחמא ליה לקב"ה, דהא לית ליה פולחנא לקב"ה, אלא רחמיותא. וכל מאן דרחים ליה, ועביד פולחנא ברחמיותא, קארי ליה לקב"ה רחמימא. אי הכי, במאי אוקימנא הני קראי, רעך ורע אביך אל תעזוב. וכתוב ה' הוקר רגלך מבית רעך.

רמז אלא הא אוקמוה תבריאי, האי קרא בפעולות פתיב. השתא, רעך ורע אביך אל תעזוב, למפלת ליה, ולא תדבקא ביה, ולמעבד פקודוי. אל תעזוב ודאי. וקא דאתמר הוקר רגלך מבית רעך. פלומר הוקר יצרך, דלא יפתח לקבלך, ולא ישלוט בך, ולא תעביד הרהורא אחרא. מבית רעך, מאן בית רעך. דא נשמתא קדישא, דאעיל בה רעך ויהבה בגוף.

רמז ועל דא פולחנא דקב"ה, לרחמא ליה בכלא, כמה דכתיב ונאכהת את יי' אלקיך. זה אלי ואנוהו, דכל ישראל חמו על ימא, מה דלא חמא יחזקאל נביאה, ואפילו אינון עובדי דבמעזי אמהון, הוו תמאן ומשבחון לקב"ה, וכלהו הוו אמרין זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו, כד"א אלהי אברהם.

רמז א"ר יוסי, אי הכי אמאי וארוממנהו, דהא אלהי אברהם לעילא הוא. אמר ליה, אפילו הכי אצטריך, וכלא חד מלה, וארוממנהו בכלא, לאכללא, מאן דנדע ליתדא שמא קדישא נבא, דהא הוא פלחנא עלאה דקב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(9) (משלי כ"ה). (צ) (דברים ו') וארא ליב צ"ש. ז מאימא וליג מן מאומין עד מאימא. ח כמה. ט לרחימא. י ל"ג קרא. כ מוסיף בעולות ושלמים והאי בחטאות ואשמות וכתוב. ל וכתוב. מ דעיל בך. נ האי. ס ל"ג עלאה.

עזי וזמרת יה

הסולם

מאמר

זהו הנשמה הקדושה שהכניס בך רעך ונתנה בתוכך.

רמז ועל דא פולחנא וכו': ועל כן עבודת הקב"ה, היא לאהוב אותו בכל שיתנהג עמו, כמ"ש, ואהבת את ה' אלקיך. זה אלי ואנוהו, שכל ישראל ראו על היס מה שלא ראה יחזקאל הנביא. ואפילו העובדים שבמעזי אמם היו רואים ומשבחים להקב"ה, וכולם היו אומרים, זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו. אלקי אבי, הוא כמ"ש אלקי אברהם.

רמז א"ר יוסי וכו': אר"י, אם כן למה כתוב, וארוממנהו. הרי אלקי אברהם הוא למעלה, ואין צורך לדומם אותו. כלומר, אלקי יצחק, שהוא קו שמאל, צריכים לדוממו ולא קו ימין. אמר לו, אפילו כן, צריכים לדוממו. והכל דבר אחד, וארוממנהו בכל הצדדים, לכלול גם מי שיודע ליתר את השם הקדוש

רמז ר' ייסא פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כמה יש לאדם לאהוב את הקב"ה, כי אין עבודה לפני הקב"ה אלא אהבה. וכל מי שאהב אותו ועושה עבודה באהבה, קורא אותו הקב"ה אהב. ומקשה, איך אפשר להעמיד אלו הכתובים, כתוב, רעך ורע אביך אל תעזוב. וכתוב הוקר רגלך מבית רעך.

רמז אלא הא אוקמוה וכו': ומשיב. אלא כבר בארוה החברים שמקרא זה, רעך ורע אביך אל תעזוב, כתוב בעולות. אבל בחטאות ואשמות נאמר הוקר רגלך מבית רעך (ע"י חגיגה ד' ע"א) ועתה נבאר רעך ורע אביך אל תעזוב, אל תעזוב לעבוד אותו ולהדבק בו ולעשות מצותיו. אל תעזוב ודאי. ומה שנאמר, הוקר רגלך מבית רעך, כלומר, הוקר יצרך, שלא ירתיח כנגדך, ולא ישלוט בך, ולא תעלה מחשבה זרה. מבית רעך, מי הוא בית רעך,

(דפו"י דף ג"ה ע"ב)

עב

בשלה

רמט ר' יהודה הנה זתיב קמיה דר' שמעון, ונהא קארי, כתיב * קול צופיק נשאו קול יחדיו ירננו. קול צופיק, מאן אינון צופיק. אלא אלין אינון דמצפאן, אימתי ירחם קב"ה, למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מפעי ליה, מאי נשאו קול. אלא, כל בר נש דככי, וארים קליה על תרבן ביתיה דקב"ה, זכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירננו. וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא.

רנ בשוב יי ציון, * בשוב יי אל ציון מפעי ליה, מאי בשוב יי ציון, * אלא בשוב יי ציון ודאי. תא חזי, בשעתא דאתחריב ירושלם לתתא, וכנסת ישראל אתתרכת, סליק מלכא קדישא * לציון, ואנגיד ליה לקבליה, בגין דכנסת ישראל * אתתרכת. וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה, כדן יתוב מלכא קדישא לציון לאתריה, לאודווגא חד בחד, ודא הוא בשוב יי ציון. וכדן זמינן ישראל למימר, זה אלי ואנוהו. וכתיב, זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, * בישועתו ודאי.

רנא * יי איש מלחמה יי שמו. רבי אבא פתח * על כן יאמר בספר מלחמות יי את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה אית לן לאסתכלא בפתגמי אורייתא, כמה אית לן לעיינא בכל מלה, דלית לך מלה באורייתא, דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה, ולית לך מלה באורייתא, דלית בה כמה רזין, כמה טעמין, כמה שרשין, כמה ענפין.

רנב * הקא אית לאסתכלא, ע"כ יאמר בספר מלחמות יי, וכי ספר מלחמות יי, * אן הוא. אלא הכי אתערנו תברייא, כל מאן דאגח קרבא באורייתא, וכי

מסורת הזהר

(ק) ישעיה נ"ב) מקץ ע"ד צ"א. (ר) נח ז' צ"ג. (ש) במדבר כ"א) ח"ב נח. ח"ג סב. רעח: ת"ז בהקדמה ה.

חלופי גרסאות

ל מוסיף א"ל בשוב. פ א"ל, צ בעיק. ק אתברכת; מוסיף אתברכת השתא דאתגליא כ"י סליק ליה [לה] לגביה. ר כד. ש ל"ג בישועתו ודאי. ת ל"ג ה'.

מאמר

הסולם

ה' איש מלחמה

הקדוש הגדול, שגם הוא צריך לרומם אותו, כי זה הוא עבודה עליונה של הקב"ה. **רמט** ר' יהודה הנה זתיב קמיה דר' שמעון, ונהא קארי, כתיב * קול צופיק נשאו קול יחדיו ירננו. קול צופיק, מאן אינון צופיק. אלא אלין אינון דמצפאן, אימתי ירחם קב"ה, למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מפעי ליה, מאי נשאו קול. אלא, כל בר נש דככי, וארים קליה על תרבן ביתיה דקב"ה, זכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירננו. וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא.

מאמר ה' איש מלחמה

רנא ה' איש מלחמה ה' שמו: ר' אבא פתח. על כן יאמר בספר מלחמות ה' את זהב בסופה, ואת הנחלים ארנון. כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, כמה יש לנו לעיין בכל דבר, שאין לך דבר בתורה, שאינו נרמז בשם הקדוש העליון. ואין לך דבר בתורה, שאין בו כמה סודות, כמה טעמים, כמה שרשים, כמה ענפים.

רנב **הכא אית לאסתכלא** זכו: כאן יש להסתכל. שכתוב, על כן יאמר בספר מלחמות

(דפו"י דף ג"ה ע"ב **) דף ג"ו ע"א

נג **בשלח**
 לאֲסַגְּאָה שְׁלֵמָא בְּסוּף מְלוֹי. א כָּל קְרַבִּין דְּעֵלְמָא, קְטָטָה וְחַרְבְּנָא. וְכָל קְרַבִּין דְּאוּרִיִּיתָא, שְׁלֵמָא וְרַחֲמוּתָא, הֵה"ד עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסֵפֶר מִלְחָמוֹת יי' אֵת וְהֵב בְּסוּפָה, כְּלוּמַר, אֲהֵבָה בְּסוּפָה. דְּלִית לָךְ אֲהֵבָה וְשְׁלֵמָא בַר מֵהָא.
 רנג) תו קְשִׁיא בְּאַתְרֵיהּ. ע"כ יֵאמֵר בְּסֵפֶר מִלְחָמוֹת יי', בְּתוֹרַת מִלְחָמוֹת יי' מִבְּעֵי לֵיהּ, מֵאֵי בְּסֵפֶר. אֲלֵא רַזָּא עֲלָאָה הוּא, אֲתֵר אֵית לֵיהּ לְקַב"ה, דְּאֲקָרִי בְּסֵפֶר כּו"א, וְדָרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יי' וְקִרְאוּ. דְּכָל חִילִין וְגַבּוּרִין דְּעֵבִיד קַב"ה, בְּהֵוּא בְּסֵפֶר תְּלִינ, וּמִתְמַן נִפְקִין.
 רנד) אֵת וְהֵב בְּסוּפָה, מֵאֵן וְהֵב. אֲלֵא כָּל אֵינוֹן חִילִין, וְכָל אֵינוֹן גְּבוּרָאן דְּעֵבִיד קַב"ה, בְּהֵוּא סֵפֶר דְּתְלִינ. וְכֵן אֲנָח קַב"ה קְרַבּוֹי, בְּמֵד אֲתֵר דְּאֵיהּ בְּסוּפָא דְּדַרְגִין, וְאֲקָרִי וְהֵב. כּו"א א לְעֵלוּקָה שְׁתֵּי בְּנוֹת הַב הַב. בְּסוּפָה: בְּסוּף דְּרַגִין אֲשֶׁתְּכַח. בְּסוּפָה: יָם סוּף אֲתֵקְרִי, יָם דְּאֵיהּ סוּף לְכָל דְּרַגִין.
 רנה) וְאֵת הַנְּחָלִים אֲרַגְוֹן וְעַם נְחָלֵיִיא דְּאֲשֶׁתְּכַחוּ וְאַתְּנַגִּידוּ וְלִגְבִיָּה, מֵהֵוּא אֲתֵר עֲלָאָה, דְּאֲקָרִי אֲרַגְוֹן מֵאֵי אֲרַגְוֹן. זְוּוּגָא עֲלָאָה דְּחִבְכּוּתָא, דְּלֵא מִתְפָּרְשָׁאן לְעֵלְמִין, כְּמָה דְּאֵת אָמַר וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדָן. וְיִבְדָּא, מִשְׁתַּרְשֵׁן שְׁרִשׁוֹי, וְאַתְרַבִּיאוּ עֲנַפְיוֹ, לְאוֹשְׁטָא קְרַבּוֹי בְּכָל אֲתֵר, לְאוֹשְׁטָא חִילִין וְגַבּוּרָאן, וְלֵאֲתַחְזָאָה שׁוּלְטָנָא רַבָּא וְיִקְרָא דְּכֵלָא.

ח'ופי גרמאות

א כל קרבין דאורייתא שלמא ורחימותא וקרביין [כל קרבין] דעלמא קטטה וחרבנא ה"ד. ב מספר; ומספר. ג אתר. ד מוסף תליין ומתמן נפקן את והב בסופה וביה אנת. ה כו. ו ליג לגביה. ז ובאלין משרשן; וברא ה' משרש' שרשויה ואתרביאו ענפיו ה'. ח יקרא וליג רבא.

מסורת הזהר

ת (ישעיה ל"ד) ח"ב קל: א (משלי ל') וירא צ"ד צ"ו. ב (בראשית ב') ב"א וי"א צ"א. ה כו. ו ליג לגביה. ז ובאלין משרשן; וברא ה' משרש' שרשויה ואתרביאו ענפיו ה'. ח יקרא וליג רבא.

ה' איש מלחמה

שהוא המלכות. וכשעורך הקב"ה מלחמותיו, הוא במקום אחד שהוא סוף המדרגות, ונקרא **והב** כמ"ש, לְעֵלוּקָה שְׁתֵּי בְּנוֹת הַב הַב. שהם מקום העונשים שמתחת המלכות, **בסופה**, פירושו בסוף המדרגות הוא נמצא. בסופה, ים סוף נקראת המלכות. דהיינו ים שהוא סוף לכל המדרגות.

הסולם

רנה) **וזאת הנחלים ארגון**: פירושו, ועם הנחלים שנמצאו ונמשכו לו, אל המלכות, שה"ס ואת והב בסופה, ממקום שהוא העליון, שנקרא **ארגון**. מהו ארגון. הוא זווג עליון של אהבה, שאינו נפרד לעולם, שהם זווג או"א עליון. כמו שאתה אומר, ונהר יוצא מעדן, שנהר היא בינה ועדן הוא חכמה, המכונים או"א. כי ארגון, הוא אותיות אור נון, דהיינו האור של נון שערי בינה. וכזה משתדשים שרשיו ומתגדלים ענפיו, של המלכות, לעשות מלחמות בכל מקום, ולעשות כחות וגבורות, ולהראות ממשלה גדולה ויקרה מכל.

ת"ח

מאמר

מלחמות ה'. שואל, וכי ספר מלחמות ה' איפוא הוא. ומשיב אלא כן העירו החברים. כל מי שעורך מלחמה בתורה, זוכה להרבות שלום בסוף דבריו. כל המלחמות שבעולם הם מריבות ותורבן, וכל המלחמות של תורה הם שלום ואהבה. ו"ש, על כן יאמר בספר מלחמות ה'. דהיינו מלחמות של תורה. **את והב בסופה**, כלומר, אהבה בסופה. שאין לך אהבה ושלום חוץ מזה.

רנג) **תו קשיא באתריה וכו'**: שוב הקושיא במקומה. שכתוב, ע"כ יאמר בספר מלחמות ה', ואם טובב על מלחמות שבתורה, בתורת מלחמות ה' היה צריך לומר, מהו בספר. ומשיב, אלא סוד עליון הוא. מקום יש להקב"ה, שנקרא ספר. שהוא מלכות. כש"א, דרשו מעל ספר ה' וקראו. שכל הכחות וגבורות שעושה הקב"ה, בספר שהוא תלויים ומשם יוצאים.

רנד) **את והב בסופה**: שואל, מי הוא והב. ומשיב, אלא כל אלו הכחות וכל אלו הגבורות שעושה הקב"ה, בספר שהוא תלויים,

(דפו"י דף ב"ו ע"א)

עד

בשלה

רנו) ת"ח, פד מתערין גבוראן וקרבין דקב"ה, פמה ^ט גרדיני טהירין, מתערין לכל עיבר, פדין שגנן רומחין, וסייפין, ומתערין גבוראן, וימא אתרגישת וגלגלוי סלקין ונחתין, וארבין דאזלין ושאטן בימא, לכל עיבר מסתלקין. ^י שגנא יקרבא באבני בלסטראות, מארי דרומחין וסייפין, פדין ^{יא} חציף שגונים וקב"ה אתתקיף בחילוי, ^{יב} ולאתערא קרבא. ווי לאינן דמלפא קדישא יתער עליהו קרבא. פדין פתיב, יי איש מלחמה.

רנז) ומהכא, ומאינן אתון, ומהאי קרא, נפקין טורי קרבא לאינן חייביא, ^{יג} לאילין מארי דבבו דחבו לקב"ה. ואתון אתגליין לאינן מארי קשוט, והא אתפרשן מלין והא אתמר.

רנח) יי איש מלחמה יי שמו. פין דכתיב יי איש מלחמה, לא ידענא דיין שמו. אלא, פמה דכתיב ^{יד} ויי המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יי מן השמים. וכלא ^{יז} בהאי ספר תליין, כד"א ^{יח} יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. רנט) ^{יט} תא חזי, בשעתא דקב"ה אתער קרבא בעלקא, עלאי ותתאי אתעקרו ^כ מאתריהו, פמה דאוקימנא ^{כא} הה"ד מרפכות פרעה וחילו נרה בים. ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לאגחא קרבא עלאה ותקיפא בעממא, בגין לאוקרא שמיא, הה"ד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (תהלים מ"ה) ח"ג פט. דסט. ז"ח נ"ב ט"ב ש"ד, ש"ח, ש"י, ט"ז, ט"ח (בראשית י"ט) לעיל דף ה' צ"ט. ה) (איוב כ"י) ח"ב פה: ח"ג כג: סד. קא. רפה. רצט. וקשתין כד"א חצין שגונים. י ושאטן. כ טורי. ל חרבא. מ ל"ג ולאתערא קרבא. נ מהכא; ל"ג ומהכא ומאינן אתון. ט לאינן מארי דבבו. ע ל"ג דחבו. פ הא בהא תליין. צ וע"ד ול"ג ת"ח. ק משלשהו. ר ל"ג מן הה"ד ער ולזמנא.

דרך אמת קן ביארתי לעיל בכמה מקומות.

מאמר

הסולם

ה' איש מלחמה

האמת, והדברים מתבארים ומתפרשים, וכבר למדנו זה.

רנח) ה' איש מלחמה ה' שמו: שואל, כיון שכתוב, ה' איש מלחמה איני יודע שה' שמו, ומשיב, אלא כמ"ש, וה' המטיר על סדום וגו' מאת ה' מן השמים. אשר זה' פירושו הויה ובית דינו, שהוא המלכות, וע"כ כתוב אח"כ מאת ה'. אף כאן, ה' איש מלחמה, היינו הויה. ה' שמו, היינו המלכות. כי הכל תלוי בספר הזה, שהוא המלכות. כמ"ש. א. יגלו שמים עונן, היינו ז"א שנקרא שמים. וארץ מתקוממה לו, היינו המלכות שנקראת ארץ.

רנט) ת"ח בשעתא דקב"ה אתער וכו': בוא וראה, בשעה שהקב"ה מעורר מלחמה בעולם, העליונים והתחתונים, דהיינו האומות שלמטה, ושריהם שלמעלה, נעקרים ממקומם כמו

רנו) ת"ח כד מתערין וכו': בוא וראה, כשמתעוררים גבורות ומלחמות של הקב"ה, כמה בעלי הדין מתעוררים לכל צד, או רמחים ה"ס דינו דצד ימין וחרבות שגונים ה"ס דינים דצד שמאל, מעוררים גבורות, והים מתרגש, וגליו עולים ויורדים, והאניות ההולכות ושטות בים, מסתלקות לכל צד. המלחמה שנונה באבני בלסטראות, בעלי רומח וחרב, או כתוב, חצין שגונים. והקב"ה מתחזק בכחותיו לעורר מלחמה. אוי לאלו, שהמלך הקדוש מעורר עליהם מלחמה. או כתוב, ה' איש מלחמה.

רנז) ומהכא ומאינן אתון וכו': ומכאן, מהפסוק, ה' איש מלחמה, ומאלו האותיות, ומכתוב הזה, יוצאים שורות בעלי מלחמה לאלו הרשעים לאלו השונאים שחטאו להקב"ה. וטוד האותיות מתגלים לאלו בעלי (דפו"י דף נ"ז ע"א)

עב

בשלה

וַיֵּצֵא ה' וּנְלַחֵם בַּגּוֹיִם הַהֵם כַּיּוֹם הַלְחַמּוֹ בַּיּוֹם קָרַב וּכְתִיב ׀ וְהִתְגַּדְּלֹתִי וְהִתְקַדְּשֹׁתִי וְנִדְעָתִי ׀ וַגּוֹ'.

רס ר' יהודה פתח ואמר, ׀ ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו', בשעתא דעברו ישראל ית ימא, אמר קב"ה למלאכא די ממנא על ימא, פליג מימך. א"ל למה. א"ל בגין דבני זעברון בגווף. אמר ליה, ׀ פורקנא ׀ דקיטנא קשוט. ׀ מ"ש ׀ אלין מאלין.

רסא א"ל על תנאי דא, עבדית לימא פד בראתי עלמא. מה עביד קב"ה, אתער גבורתא דיליה, ואתקמטו מיא. הה"ד ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו. א"ל קב"ה, קטול ד כל אינון אכלוסין, לבתר ארמי לון לבר. לבתר תפי ימא עליהו, הה"ד מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

רסב אמר רבי אלעזר, פוק תמי פמה רתיכין עבד קב"ה לעילא, פמה אכלוסין, פמה תילין, ויכלהו קשירין אלין באלין. פלהו רתיכין אלין ואלין, דרגין על דרגין, ומסטרא דשמאלא מתערין רתיכין ׀ דלא קדישין שליטין. וכלהו דרגין ידיעין לעילא.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

1) (זכריה י"ד) וישלח נ"ד צ"ג. 2) (יוחנאקל ל"ח) ח"ב ז: קעד, ח"ג רע. 3) (תהלים ע"ז).
ש מוסיף וגו' מרכבות פרעה וחילו ירה בים כד אתער קב"ה קרבא כדן אתערו [אתברון] דרגין עלאין ודרגין תתאין דלתתא וכדן מרכבות פרעה וחילו ירה בים. 4) מוסיף סטקא דקיטנא; פיסקא. א ליג מ"ש. ב דאלין ואלין; אלין ואלין. ג ליג תנאי. ד לאינון וליג כל. ה ליג ימא. ו מוסיף והא אליפנא כלהו. ז באלין. ח ליג רלא.

דרך אמת רן גאולה זו אשר אתה גואל אותם ע"י הקנטה ורוגו היא אמת וישר מ"ש אלו מאלו כי הללו עע"ז והללו עע"ז והשיב הקב"ה על דא וכו' ובשביל זה בראתי העם והתניתני עמו לכך כמ"ש וישב הים לאיתנו ודרשו רבותינו ז"ל לתנאו שהתנה עמו מששת ימי בראשית ועיי' פי ויקהל קצ"ח ע"ב.

מרכבות פרעה וחילו

הסולם

מאמר

רסא א"ל ע"י תנאי זכו': אמר לו הקב"ה על תנאי הזה עשיתי את הים בשעה שבראתי את העולם. דהיינו על תנאי שיהיה נקדע בשביל ישראל. מה עשה הקב"ה העיר את הגבורה שלו ונקמטו המים. ז"ש ראוך מים אלקים ראוך מים יחילו. אמר לו הקב"ה לשר של ים, הרוג כל אלו ההמונים ואחר כך תשליך אותם לחוץ. לאח"כ כסה עליהם הים. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

כמו שהעמדנו. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה לעשות מלחמה גדולה וחזקה בעמים, כדי להוקיר את שמו. ז"ש, ויצא ה' ונלחם וגו'. וכתוב, והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו'.

רסב אמר ר' אלעזר זכו': אר"א, צא וראה, כמה מרכבות עשה הקב"ה למעלה, כמה המונים, כמה צבאות, וכולם קשורים אלו באלו, כולם הם מרכבות אלו לאלו, שכל תחתון מרכבה לעליונו, הם מדרגות על מדרגות. ומצד שמאל נמשכות מרכבות שולטות שאינם קדושות. וכולם הם מדרגות ידועות למעלה.

רס ר' יהודה פתח זכו': רי"פ ואמר, ראוך מים אלקים ראוך מים יחילו וגו'. בשעה שעברו ישראל את הים, אמר הקב"ה למלאך הממונה על הים, חלוק את מימך. אמר לו למה. אמר לו כדי שבני יעברו בתוכך. אמר לו, פריקת החשבון הוא אמת, פירוש, סליחת החטאים הוא אמת, כי הקב"ה סולח ומוחל עונות, אבל מה ההפרש בין אלו לאלו, אם אתה מוחל לישראל, מוחל ג"כ למצרים. פורקנא, פירושו פריקה, מלשון ופרקת עולו (בראשית כ"ז מ'). קיטנא, פירושו חשבון, מלשון קוטנא לא מחיק (ירושלמי ב"ב י').

והא

(דפו"י דף נ"ו ע"א * דף נ"ו ע"ב)

עו

בישלה

רסג) והא אתערנא בבכור פרעה, דהוא דרגא חד, דקטל ^ט קב"ה ותבר ליה משולשליה תקיפא, יתחות שולטניה, כמה רתיכין וכמה ^{טו} חיילין דקונמיטין מסטר שמאלא, מנהון אחידן באתר עלאה דשולטנותא דלהון, ומנהון אחידן במלכותא דלעילא. מנהון אחידן בטר ארבע ^{טז} חינו, כמה דאתמר.

רסד) וכלהו אתמסרו בדיה, בדינא דמלכותא, דאקרי זמא רבא, לתברא לון מדרגיהון, וכד אינון אתברו לעילא, כל אינון דלתתא אתברו, ואתאכידו בימא תתאה. הה"ד, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. בים סתם.

רסה) ומבחר שלישי טבעו בים סוף. ומבחר שלישי, הא אתמר, ^{טז} ושלישי על פלו, פלהו דרגין תרין וחד. אלין על אלין. כגונא עלאה ^{טז} הכי אתעבידו. וכלהו אתמסרו ^{טז} בידהא, לאתברא משולטניהון, אלין ואלין.

רסו) ת"ח, הא אתמר דכלהו עשר מתאן דעבד קב"ה במצרים, פלא הוה ידא תדא, ^{טז} דשמאלא אכליל בימינא. דעשר אצבעין פלילין דא בדא, לקבל עשר אמירן, דקב"ה אתקרי בהו לבתר. לקבליה דכלא האי דימא, תקיף ורב ושליטא. כד"א, ^{טז} והאחרון הכביד. הה"ד מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו'. ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לקטלא ^{טז} אכלוסין וקונטרנטין ^{טז} וקונטיריסין וקלטירולסין ^{טז} דאדום הה"ד ^{טז} מי זה בא מאדום חמוץ כגדים מבצרה.

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

^ט מוסיף קב"ה דרגא דיליה; חיליה. ^{טז} מוסיף ודרגא דיליה תחות. כ מדרגא. ל ליג דשולטנותא דלהון. ט כרסון; רחין. נ ליג בידיה; בידיה וליג בדינא. ט מוסיף כראמר ושלישים. ע ליג הכי אתעבידו. פ ליג בידהא. צ ליג דשמאלא אכליל בימינא. ק ליג וקונטיריסין. ר מאדום.

דרך אמת שן חיילות של שרים מסטרא דשמאלא ועיין לעיל פ' בא י"ח ע"א. תן חיילות וראשי גייסות מאדום.

מאמר

הסולם

מרכבות פרעה וחילו

רסג) והא אתערנא בבכור וכו': והרי הערנו בבכור פרעה שהוא מדרגה אחת, שהרגה הקב"ה ושברה מן השלשלת שלה החזקה. תחת ממשלתה, כמה מרכבות וכמה צבאות של גבורים מצד שמאל. מהם אחוזים במקום עליון של ממשלתם, ומהם אחוזים במלכות שלמעלה, מהם אחוזים תחת ארבע החיות. כמו שלמדנו.

רסד) וכלהו אתמסרו בדיה וכו': וכולם נמסרו בדיה של דין המלכות, שנקרא ים הגדול, לשבור אותם ממדרגתם. וכשאלו נשברו מלמעלה, כל אלו שלמטה נשברו ונאבדו בים התחתון. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. בים סתם. שיורה הן על ים שלמעלה לשרים שלהם והן על ים שלמטה למצרים התחתונים.

רסה) ומבחר שלישי טבעו בים (דפו"ד דף נ"ו ע"ב)

עז

בישלה

רסז ◦ מַרְקָבוֹת פְּרָעָה וְחִילוֹ נֵרָה בָּיָם. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, ◦ לְקוֹל תִּתּוּ הַמּוֹן מִיָּם בְּשָׂמִים וַיַּעַל נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לְמַטְר עֲשֵׂה וַיִּצָּא רוּחַ מְאוֹצְרוֹתָיו. הָא תְּנִינָן, שְׁבַעָה רְקִיעֵין עֶבֶד קב"ה, וְכָל רְקִיעָא וְרְקִיעָא לְכַבֵּין קְבִיעֵין, וְרַחֲטִין בְּכָל רְקִיעָא וְרְקִיעָא, וְלַעֲיֵלָא מִפְּלֵהוּ עֲרָבוֹת.

רסח ◦ וְכָל רְקִיעָא וְרְקִיעָא בְּהַלוּכוֹ מֵאֵתָן שְׁנֵין, וְרוּמִיָּה חֲמֵשׁ מָאָה שְׁנֵין. וְכִין רְקִיעָא וְרְקִיעָא, חֲמֵשׁ מָאָה שְׁנֵין. וְהָאֵי עֲרָבוֹת הַלוּכוֹ בְּאוֹרְכִיָּה, אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה שְׁנֵין. וּפּוֹתִיָּה, אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה שְׁנֵין, וּמִזִּינָא דִּילֵיהּ, נִהְרִין כָּל אֵינוֹן רְקִיעֵין.

רסט ◦ וְהָא תְּנִינָן, לַעֲיֵלָא מִעֲרָבוֹת, רְקִיעַ ◦ דְּחִיּוֹת. ◦ פְּרָסוֹת דְּחִיּוֹת קְדִישֵׁין וְרוּמִהוֹן, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ לַעֲיֵלָא מְנַהוֹן קְרִסוֹלִין דְּחִיּוֹת ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ שׁוֹקֵי חֲסִיּוֹת, כְּכֵלָהוּ. ◦ אֲרָכוּבִין דְּחִיּוֹת, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ יִרְכִין דְּחִיּוֹת, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ עַגְבֵי דְּחִיּוֹת, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ וְגוֹפָא דְּחִיּוֹת ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ גְּדַפְיֵיהוּ, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ וְצוֹאֲרֵיהוּ, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ רְאֲשֵׁי חֲסִיּוֹת, ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ מְאֵי כְּכֵלָהוּ. ◦ כְּכֵלָהוּ. ◦ כְּכֵלָהוּ.

חלופי גרמאות

מפורת הזהר

◦ ל"ג דחיות, ת פריסו; פריסות, א בכלהו, ב בכלהו, ג ל"ג שוקי החיות ככלהו, ד בכלהו, ה בכלהו, ו בכלהו, ז בכלהו, ח בכלהו, ט ראשי החיות ככלהו וצואריהו ככלהו; ל"ג מן וצואריהו עד מאי, י ככלהו.

הסולם

מאמר

נפש, שהם ב' מאות. וז"ש, וכל רקיע ורקיע בהלוכו מאתן שנין. אבל רקיע העליון ערבות, שיש בו ג"ר, ונמשכים מאבא, שספירותיו בסוד אלפים. נמצא הלוכו ג' אלפים שנה. וז"ש, והאי ערבות הלוכו באורכיה אלף ות"ק שנין, ופתייה אלף ות"ק שנין.

ומה שאומר, בין רקיעא ורקיעא חמש מאות שנין, הוא, כי עצם הרקיע, הוא סוד סיום החדש דצמצום ב'. והוא בספירת יסוד, שהוא הנושא למסך הזה (כמ"ש באורך לעיל בראשית א' דף ס"ח ד"ה חמש רקיעין עש"ה). וכיון שכל ספירה כלול מז"ס ע"כ יש בכל ספירה רקיע ביסוד שלה, עש"ה, ולפיכך נמצא שבין רקיע לרקיע יש ה"ס חג"ת נ"ה, כי אחר כל רקיע מתחיל ספירת החסד עד ההוד, וביסוד עומד רקיע האחר. ואלו ה"ס הם ה' מאות שנה מצד הבינה. וז"ש בין רקיעא לרקיעא חמש מאות שנה.

רסט) והא תנינן, לעילא וכו': והרי למדנו, למעלה מערבות הוא רקיע של החיות, שהם ארבע חיות, אריה שור נשר ואדם. הפרסות של חיות הקדושות ורום שלהם, הוא ככולם שמתחתיהם, כי העליון כולל בתוכו כל התחתונים ממנו. למעלה מהם, קרסולים של החיות, והם ככולם שלמטה מהם. שוקים של החיות

שרים ומושלים של אדם. זה שאמר מי זה בא מאדם וגו'.

רסז מרכבות פרעה וחילו וגו': ר' יצחק פתח, לקול תתו המון מים וגו'. הרי למדנו, שבעה רקיעים, כנגד חג"ת נהי"מ, עשה הקב"ה, ובכל רקיע ורקיע ככבים קבועים, דהיינו מדוגות מבחי', ושוב. וככבים רצים בכל רקיע ורקיע, דהיינו מדוגות מבחינת, רצוא, ולמעלה מכולם ערבות, שהוא הג"ר של הרקיעים.

רסח וכל רקיעא ורקיעא וכו': וכל רקיע ורקיע בהלוכו הוא מאתים שנה, ורומו חמש מאות שנים. בין רקיע לרקיע חמש מאות שנים. וערבות הזה, הלוכו באורך, אלף וחמש מאות שנים. וברחב אלף וחמש מאות שנים. ומהויו שלו מאירים כל אלו הרקיעים.

פירושו. הרקיעים כולם הם בחי' גוף, שהוא ו"ק רוח נפש. וערבות, הוא הראש של גוף הזה, שיש בו ג"ר. וההילוך ברקיע יורה על שיעור מדרגתו. והרום שבו יורה על שורשו. וע"כ הרום של כל הרקיעים הם חמש מאות שנה, יורה על המשכם מחג"ת נ"ה דבינה, כי אמא עד הוד אתפשטותה ולא יותר. וכל ספירה שלה היא במספר מאה. וע"כ הם חמש מאות שנה. וז"ש ורומיה חמש מאות שנין. אבל הלוכו דכל רקיע, שיורה על שיעור מדרגתו, הלא אין שם אלא ב' ספירות רוח

(דפו"י דף נ"ו ע"ב)

עב

בשלה

רע) וְכָל שִׁיפָא וְשִׁיפָא דְבְחִיּוֹת, לְקַבֵּל שְׂבָעָה כִּתְּהוּמִין, וְלְקַבֵּל שְׂבָעָה הֵיכְלִין וְלְקַבֵּל מֵאַרְעָא לְרַקִיעַ. וְלְקַבֵּל מְרַקִיעַ לְרַקִיעַ, וְשִׁיעוּרָא דְכֻלְהוּ וְרוּמְהוֹן עֶשְׂרִין וְחֲמִשָּׁה אֲלָפִין חוּלְקִין, מְשִׁיעוּרָא דְקַב"ה, כְּמָה דְאוּקִימְנָא.

רעא) וְעוֹד רַקִיעָא חַד לְעֵילָא, מִן קַרְנֵי הַחַיּוֹת, דְכְּתִיב וְדָמּוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיָּה רַקִיעַ. מְלַרְע כְּמָה רְתִיכִין, בִּימִנָא וּשְׂמֵאלָא.

רעב) מִתְּחִילת יִמָּא לְשָׂרְאן כְּלָהוּ נוּנֵי יִמָּא, וְשִׂטָאן, אֲתַכְּנַפּוּ בְּוִיחֹן אַרְבַּע, נִתְתִין בְּדַרְגֵייהוּ, וְכֻלְהוּ רְתִיכִין אֲקָרוּן בְּשִׂמְהֵן. מִתְּחִילת אֲלִין, אֲזִלִין וְשִׂטָאן אִינוּן זְעִירִין, בְּרַגִין עַל בְּרַגִין, דְכְּתִיב וְזֶה הָיָה גְדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי.

רעג) מְסָטֵר שְׂמֵאלָא תַתָּא, קוּנְמִיטָא סְטָרָא אַחְרָא וְאַחֲרֵן מְאִינוּן דְלְעֵילָא, וְנִתְתוּ לְאַתְבָּרָא מַחֲלָא תַקִּיפָא קְדִישָׁא. כְּמָה דְאוּקִימְנָא, מְרַכְבַּת פְּרָעָה וְחִילוּ וְגו'.

מפורת הזהר

חלופי גרמאות

מ) (יחזקאל א') ב"א כ"ח צ"א. ו) (תהלים ק"ד) ב"א כ תחומין, ל שטאן. ח ל"ג ושטאן. ו ל"ג ואחירן. ס"ה צ"ד.

מאמר

הסולם

מרכבות פרעה וחילו

שמחזה ולמטה, שהם עשרים וחמשה. כי ספירות דו"א הן כל אחת במספר עשרה. ולהיותם מתוקנים בסוד ארבע חיות, שמתגלה בהם החכמה, הם בבחינת א"פין, שספירות החכמה במספר אלפין. והם עשרים וחמשה אלפין. וז"ש, ושיעורא דכלהו ורומהוון עשרין וחמשה אלפין חולקין משיעורא דקב"ה. שהוא ז"א דאצילות. ואין בהם מבחינת מחזה ולמעלה דקב"ה כלום.

רעא) וְעוֹד רַקִיעָא חַד זְכוּי: וְעוֹד יֵשׁ רַקִיעַ אַחַד לְמַעְלָה מִן קַרְנֵי הַחַיּוֹת. שְׂכַתוּב, וְדָמּוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיָּה רַקִיעַ. מִלְמַטָּה מְאוֹתוֹ רַקִיעַ יֵשׁ כְּמָה מִרְכַּבּוֹת בִּימִין וּשְׂמֵאל.

רעב) מִתְּחִילת יִמָּא שְׂרָאן זְכוּי: מִתְּחִילת הַיָּם, שְׂחוּא הַמַּלְכוּת, שׁוּרִים כָּל דְּגֵי הַיָּם וְשִׂטִּים מִתְּאַסְפִּים בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹתֵיהֶם, שְׂחֵם חו"ג תו"מ, וְיוֹרְדִים בְּמַדְרַגְתָּם, דְּהֵיִינוּ שְׂמֵאוּרִים מִמַּעַל לַמַּטָּה, וְכָל הַמִּרְכַּבּוֹת נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹתָם. וְכִי הוּא בְּחִינַת מַחְזָה וְלַמַּעַלָּה שֶׁל הַיָּם, שְׂחֵם סוּד חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת. מִתְּחִילת אֲלוּ, הוֹלְכִים אֲלוּ הַקְּטַנִּים מַדְרַגּוֹת עַל מַדְרַגּוֹת. שְׂחֵם בְּחִינַת מַחְזָה וְלַמַּטָּה שֶׁל הַיָּם הַנִּקְרָאִים חַיּוֹת קְטַנּוֹת, שְׂכַתוּב, זֶה הָיָה גְדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. וְהָרִי הַעֲמַדְנוּ הַדְּבָרִים.

רעג) מְסָטֵר שְׂמֵאלָא תַתָּא זְכוּי: מִצַּד שְׂמֵאל הַתְּחִתּוֹן, נִמְצָאִים מִמְשַׁלַּת צַד הָאַחַר, כִּי זֶה לְעוֹמֵת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֻקִּים. וְכַנְגַּד כָּל מָה שֵׁישׁ בְּבִי"ע דְקָדוּשָׁה יֵשׁ בְּצַד הָאַחַר, וְאַחֲזִיזִים

החיות ככולם שלמטה. ארכובים של החיות ככולם שלמטה. ירכים של החיות ככולם שלמטה. עגבים של החיות ככולם שלמטה. וגופא דחיות ככולם שלמטה. הכנפים ככולם שלמטה. וצוארם ככולם שלמטה. ראשי החיות ככולם שלמטה. חושב כאן עשר בחינות כנגד עשר ספירות. שואל מהו ככולם. ומשיב, שחשובים כנגד כולם שלמטה מהם.

רע) זְכוּי שִׁיפָא וְשִׁיפָא זְכוּי: וְכָל אַבְרָא וְאַבְרָא מִן הַחַיּוֹת, הוּא כְּנַגַּד שְׂבָעָה תְּהוּמוֹת, שְׂחֵם הַמַּסְכִּים שְׂבַמְלִכוּת. וְכַנְגַּד שְׂבָעָה הֵיכְלוֹת, שְׂחֵם ז' מַלְכוּתוֹת. וְכַנְגַּד מֵאַרְץ לְרַקִיעַ, שְׂחוּא יִסוּד. וְכַנְגַּד מְרַקִיעַ לְרַקִיעַ, שְׂחֵם חֲגִ"ת וְהַ כְּנ"ל. וְשִׁיעוּר כּוֹלֵם וְגַבְהֵם, עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה אֲלָף חֲלָקִים מְשִׁיעוּר הַקַּב"ה. כְּמוֹ שֶׁהַעֲמַדְנוּ.

פירושו. שכל בחינות שבבי"ע הן בחינות מהחזה ולמטה דו"א, כי בחינת הפרסא המסיימת האצילות, ה"ס המלכות דו"א שעמדה בצמצום א' בנקודה דעוה"ז, ועלתה במקום חצי בינה דו"א וסיימה שם האצילות. וחצי בינה התחתונה ותו"מ דו"א יצאו לחוץ מפרסא, ומהם נבנים כל הבחינות שבבי"ע עד לגמר התקון, שגם הם יתורו ויתחברו לדו"א ויהיו אצילות. וזהו אמרו ושיעורא דכלהו ורומהוון, שאע"פ שאומר שכל שיפא ושיפא מן החיות כלול מד' ספירות דהיינו גם מחזה ולמעלה, אמנם שיעור כולם וגבהם בשיעור הקב"ה שהוא ז"א דאצילות אין בהם מבחינת מחזה ולמעלה כלום, אלא רק חצי ת"ת ונו"ה שלו (דפו"ד דף נ"ו ע"ב)

עמ

בשלה

רעד ⁰ ימינך יי נאדרי בכח. ¹ אמר ר"ש, בשעתא דצפרא נהיר, ואילתא קיימא בקיומה, אתעברת בסטרהא, ועאלת במאתן היכלין דמלכא. בר נש דאשתדל ² בפלגות ליליא באורייתא, בשעתא דאתער רוחא דצפון, ³ ותיאובתא דאילתא דא לאתערא בעלמא, ⁴ אתי עמה לקיימא קדם מלכא, בשעתא דנהיר ⁵ צפרא משכין עליה חד חוטא דחסד.

רעה ⁶ מסתכל ברקיעא, שריא עליה נהירו דסכלתנו דדעתא קדישא, ומתעטר ביה בר נש, ודחלין מניה פלא. פדין האי בר נש אקרי ברא לקב"ה, בר היכלא דמלכא. ⁷ עאל בכל תרעוי, לית דימחי בידיה.

רעז ⁸ בשעתא דדקרי להיכלא דמלכא, עליה פתיב, ⁹ קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מאי באמת. פמה דאוקימנא, ¹⁰ תתן אמת ליעקב, דידע ליחדא שמא קדישא ¹¹ בצלותיה פדקא גאון. ודא פולחנא דמלכא קדישא.

רעז ¹² ומאן דידע ליחדא שמא קדישא ¹³ פדקא גאון. ודא פולחנא דמלכא קדישא. ודא פולחנא דמלכא קדישא. ודא פולחנא דמלכא קדישא.

חלופי גרמאות

0 ר"ש אמר, 1 וכאיבת אלתא. 2 מוסיף צפרא והוא בר נש צלי צלותיה ומיחד שמא קדישא כדקא יאות. 3 ק ליג עאל בכל תרעוי, 4 דאקרי, 5 בעלמא, 6 ת רשמא. 7 א ליג כדקא יאות. 8 אקרי עמא יחידא דכתיב; אוקים בעלמא עמא [אומה] יחידא; אוקים בעלמא יחידא.

מסורת הזהר

0 לך פ"א צ"ה. ז"ח ע"ד ט"ד ש"ב. 1 (תהלים קמ"ה) ח"ב קטו: ח"ג נח: קפג: רצו. ת"ז בהקדמה ד: תס"ג צד: ז"ח כ"ד ט"ג שט"ו, כ"ט ט"ב ש"ד, ע"ט ט"ד שניא, פ"ה ט"ד ש"א. 2 (מיכה ז') לך קמ"ח צ"ב. 3 (שמואל ב' ז') ח"ב טז: קכז. קנה: קסב: קסט: ח"ג פא. צא. צו. ק: רנח.

ימינך הי נאדרי בכח

ברקיע, דהיינו שמקבל מרקיב, שהוא יסוד דו"א, שורה עליו אור התבונה של דעת הקדוש, והאדם מתעטר בו, שמשוג ג"ר. והכל מפחדים ממנו. אז נקרא אדם הזה בן להקב"ה, בן היכל המלך שהיא המלכות, דהיינו בן לזו"ן. נכנס בכל שערו של המלך ואין מי שימחה בידו.

רעז ¹ בשעתא דקרי להיכלא וכו': בשעה שקורא אל היכל המלך, כתוב עליו, קרוב הי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. הוא כמו שהעמדנו הכתוב, תתן אמת ליעקב, שפירושו, שיודע ליחד את השם הקדוש בתפילתו כראוי. וזהו עבודת המלך הקדוש.

רעז ² ומאן דידע ליחדא וכו': ומי שיודע ליחד את השם הקדוש כראוי, מקים אומה יחידה בעולם, שכתוב, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וע"כ העמדנו, כל כהן שאינו יודע ליחד השם הקדוש כראוי, אין עבודתו עבודה. כי הכל תלוי בו בכחו, הן עבודה העליונה, שהיא יחוד השם, והן עבודה התחתונה של הקרבנות. והוא צריך לכונן לבו ורצונו כדי שיתברכו העליונים ותחתונים.

כתוב

הסולם

מאמר

ואחוזים באלו שלמעלה, שיונקים מקדושה. ועתה בקריעת ים סוף, ירדו להשבר מכת החוק של הקדושה. כמו שהעמדנו, מרכבות פרעה וחילו וגו'.

מאמר ימינך הי נאדרי בכח

רעד ¹ ימינך הי נאדרי בכח: אמר ר' שמעון בשעה שהבקר מאיר, שה"ס אור החסדים דו"א, והאילה, שהיא המלכות, עומדת בקיומה. מתמלאת הצד שלה, כי השמאל, שהוא הצד שלה, מתלבש אז בחסדים, ומתמלאה הארתה. ונכנסת במאתים היכלות של המלך, שה"ס קו ימין, שאין בו אלא אתר וחכמה, שכל אחד במס' מאה והם מאתיים. והמלכות אחר שנשלמה ונתמלאה, מקו שמאל, היא נכללת כולה בימין, שה"ס ר' היכלות. אדם שעסק בחצות לילה בתורה, בשעה שנתעורר רוח הצפון, דהיינו השמאל, וחשקה של אילה הזו להתעורר בעולם, להשפיע, הוא בא עמה לעמוד לפני המלך. ובשעה שהאיר הבוקר מושכים עליו חוט של חסד.

רעה ² מסתכל ברקיעא וכו': מסתכל (דפו"י דף נ"ו ע"ב *) דף נ"ו ע"א

בישלה

פ

דלא ידע ליחדא שמה קדישא כדקא יאות, לאו פולחניה פולחנא. דהא כלא ביה תליא, פולחנא עלאה, ופולחנא תתאה. וכעי לכונא לבא ורעותא, בגין דיתברכון עלאי ותפאי.

רעח) כתיב פ' כי תבאו לראות פני. כל בר נש דאתי ליחדא שמה קדישא, ולא אתפונן ביה בלבא ורעותא ודחילו, בגין דיתברכון ביה עלאי ותפאי, ומאן ליה צלותיה לבר, וכלא מכריזי עליה לביש. וקב"ה קרי עליה פי תבאו לראות פני.

רעט) כי תבאו לראות מפעי ליה, מאי לראות פני. אלא כל אינון אנפין דמלכא, טמירין בעמקא ולבתר חשוכא וכל אינון דינדעין ליחדא שמה קדישא כדקא יאות מתבקעין כל אינון כותלי חשוכא, ואנפין דמלכא אתחונין, ונהרין לכלא. וכד אינון אתחונין ונהרין, מתברכין כלא עלאין ותפאין. כדן ברפאן אשתכחו בכלהו עלמין, וכדן כתיב לראות פני.

רפ) מי בקש זאת מידכם, מאי קא מיירי. אלא מאן דאתי ליחדא שמה קדישא עלאה, בעי ליחדא מסטרא דזאת. כמה דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש. בגין דיודווגן כדקא, אינון תרין: צדיק וצדק, בזווגא כדקא. בגין דיתברכון כלא מנייהו ואלין אקרון חצרך, כמה דכתיב, אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרך.

רפא) ואי איהו אתי ליחדא שמה קדישא, ולא תפונן ביה ברעותא דלבא, בדחילו ורחימו. קב"ה אמר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. זאת ודאי, דהא

חלופי גרמאון

מסורת הזהר

ק) (ישעיה א') ח"ג קכ: זיה ני ט"א שלי"ו. ר) (ויקרא ט"ז) נח קי צ"א. ש) (תהלים ס"ה) לך קיט צ"א. ג) מוסיף פני לראות פני מבעי ליה אלא. ד) ל"ג עליה. ה) ל"ג פני. ו) באתר; לאתר. ז) מוסיף חשוכא הכתיב ישת חשך סתרו. ח) מבקעין. ט) מכתרא. י) ל"ג אינון תרין: תרין אינון. כ) דא ברכתא ול"ג חדא. ל) עליהו. מ) ל"ג ואלין אקרון חצרך; ואלין יתקרון. נ) "יא אתקרון ד"א. ו) ל"ג חצרך. ס) ל"ג ורחימו. ט) רמוס חצרי ול"ג זאת.

הסולם

מאמר

רעח) כתיב כי תבאו ונו; כתוב, כי תבאו לראות פני. כי כל אדם שבא ליחד את השם הקדוש, ולא כיון בה בלב ורצון ויראה, כדי שיתברכו בו עליונים ותחתונים, משליכים תפלתו לחוץ. והכל מכריזים עליו לרע. והקב"ה קורא עליו כי תבאו לראות פני.
רעט) כי תבאו וכו'; שואל, כי תבאו לראות היה צריך לומר, מהו לראות פני. ומשיב, אלא כל אלו הפנים של המלך, דהיינו הארת חכמה, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, גנוזים בעומק אחר החושך, שה"ס הדינים שבקו שמאל, וכל אלו היודעים ליחד את השם הקדוש כראוי, מתבקעים כל אלו כותלי החשך, ופני המלך נראים ומאירים לכל. וכשהם נראים ומאירים, מתברכים כולם העליונים והתחתונים אז נמצאות ברכות בכל העולמות, ואז כתוב, לראות פני.

רפא) ואי איהו אתי וכו'; ואם הוא בא ליחד השם הקדוש, ואינו מכוון ברצון הלב, ביראה ואהבה, הקב"ה אמר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, זאת ודאי, כי לא נמצא ברכות, בצדיק וצדק הנקראים חצרי, ולא די שלא נמצא בהם ברכות, אלא ששורה בהם דין, ונמצא הכל בדין.

ת"ח

(דפו"י דף נ"ז ע"א)

פא

בשלח

לא אשתכח בהו ברפאן. ולא די דלא אשתכחו בהו ברפאן, אלא דשריא בהו דינא
9 ואשתכח דינא בכלא.

רפב ת"ח, ימינא דקב"ה, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו.
ביה פליל שמאלא פמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתפליל בימינא,
וימינא הוא פליל כללא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד
ואתפליל.

רפג ות"ח, בשעתא דארים פר נש ידיה בצלותא, מכון באצבען דיליה
לעילא. פמה דכתיב 10 והיה פאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא
כללא. וכתיב 11 וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפון 12 לברכה לעילא.

רפד וקב"ה לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא
כל סייעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ.
מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכד ימינא אשתכח,
שמאלא אשתכח עמיה, וכדין לא שלטין דינין בעלמא, מ"ט, בגין דימינא 13 אשתכח
עמיה. ואי ימינא אסתלקת, הא שמאלא אנדמנת, כדין דינין מתערין בעלמא, ודינא
שריא בכלא.

רפה ר"ש פד תהו מטי להאי קרא, תהו בכי, דכתיב 14 השׁיב אָחור ימינו.
וכי אפשר דהשיב אָחור ימינו. אלא בגין דאקדים שמאלא לנתתא בעלמא, וימינא
אשתארת באַתר אַתרא.

רפו אר"ש, פתיב 15 הצדיק אָבד. והא אוקימנא מלי, הצדיק נאָבד לא 16
פתיב, אלא הצדיק אָבד. מפל אינון אנפי מלכא, לא אשתכח דאָבד, אלא צדיק.

חלופי גרמאות

9 לאשתכחא. צ ל"ג דינא. ק חרזה. ר לברכא. 10 אשתכח.

מסורת הזהר

11 (שמנת י"ז) ויהי ר"ל צ"ה. א) (ויקרא ט"ז) ח"ב סז.
ח"ג צב: קמו. רמו: רנו. ש: ב) (איכה ב') ויצא ק"מ
צ"ב. ג) (ישעיה י"ז) ב"ב ר"ה צ"א.

ימינך ה' נאדרי בכח

הסולם

מאמר

אוי להם לתחתונים, כי כל עזרה וכל ברכה
נסתלקו מהם. מאין לנו זה, שכתוב, נטית
ימינך תבלעמו ארץ. מהו נטית ימינך. הוא
כתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ.
וכשנמצא הימין, נמצא עמו גם השמאל, ואז לא
שולטים דינין בעולם מ"ט משום שהימין נמצא
גם בשמאל ואם הימין מסתלק, מזדמן השמאל
ואז דינין מתעוררים בעולם, ודין שורה בכל.

רפה ר"ש פד הוה וכו': ר' שמעון. כשהיה
מגיע למקרא הזה, היה בוכה. שכתוב, השיב
אחור ימינו. וכי אפשר שישׁיב אָחור ימינו.
וחשיב, אלא מתמת שהקדים השמאל לרדת
בעולם נשאר הימין במקום אחר. דהיינו באחור.

רפו אר"ש כתיב הצדיק וכו': א"ר
שמעון, כתוב, הצדיק אבד, והעמדנו הדברים,
הצדיק נאבד, לא כתוב, אלא הצדיק אבד.
ומשיב

רפב ת"ח ימינא דקב"ה וכו': בוא
וראה, הימין של הקב"ה, שהוא החסד,
מתעוררים ממנו, כל אור, כל ברכות, וכל
שמחה. בו כלול השמאל. כמו שיש באדם ימין
ושמאל, והשמאל נכלל בימין, והימין כולל הכל,
וכשנתעורר הימין, השמאל מתעורר עמו, כי
בו אחוז ונכלל.

רפג ות"ח בשעתא וכו': ובוא וראה,
בשעה שאדם מרים ידיו בתפלתו, מכון
באצבעותיו למעלה. כמ"ש, והיה כאשר ירים
משה ידו וגבר ישראל. כי בימין תלוי הכל.
וכתוב, וישא אהרן את ידיו, וכתוב, ידו חסר
י, שירדה על יד אחת הימין, ואז נתכונן לברך
למעלה.

רפד וקב"ה לאו הכי וכו': והקב"ה
אינו כן. בשעה שהקב"ה מרים ימינו למעלה,
(דפוי דף נ"ז ע"א * דף נ"ז ע"ב)

פב

בשלה

אָבד בַּתְּרֵי סִטְרֵי: חַד, דְּלֹא שְׂרָאן בֵּיהּ בְּרַכָּאָן, יִפְדּוּ בְּקַדְמִיתָא. וְחַד, דְּאִתְחַמֵּיקַת מַנְיָה בַּת זִוְגִיָּה אֲדֵהִיא כ"י. אֲשַׁתְּכַח, דְּצַדִּיק אָבֵד - יִתִּיר מַכְלָא. וְלִזְמַנָּא דְאִתִּי כְּתִיב, יִגִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מַלְכָּךְ יָבֵא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא. צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא צַדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא. הוּא נוֹשֵׁעַ יְבִדְאִי. וְהָא אִתְמַר. **רפז**) יִמִּינְךָ יְיָ נֶאֱדָרִי בַּפֶּתַח. מֵאֵי נֶאֱדָרִי, נֶאֱדָר מִכְּעֵי לֵיָּהּ. אֲלֵא, בְּשַׁעֲתָא דְשַׁמְאֵל אִתְיָא לְאַנְדְּרוּגָא יִבְמִינָא, כְּדִין כְּתִיב יִנְאָדְרִי תַרְעֵץ, וְלַעֲוֹלָם הֵכִי הוּא יִבְגִין דְשַׁמְאֵל אֲשַׁתְּכַח בִּימִינָא, וְאִתְפְּלִיל בֵּיהּ.

רפח) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמָה דְאִוְקִימָנָא הֵכִי הוּא, דְּבַר נֶשׂ אֲשַׁתְּכַח דְאִתְפְּלַג. מ"ט. בְּגִין לְקַבְּלָא עַמִּיָּה בַּת זִוְגִיָּה, יִדְיִתְעַבִּידוּ חַד גּוֹפָא מִמֶּשׁ. כִּף יִמִּינְךָ, אֲשַׁתְּכַח דְאִתְפְּלַג. מ"ט. בְּגִין לְקַבְּלָא עַמִּיָּה שַׁמְאֵל. וְהֵכִי הוּא כְּלָא, חַד בְּחַד. וְעַל דָּא, בְּחַד מְחִי וּמְסִי, הַה"ד יִמִּינְךָ יְיָ תַרְעֵץ אוֹיֵב.

רפט) תָּא חַזִּי, שִׁירְתָּא דָּא אִתְמַר, עַל הַהוּא זְמָנָא, וְעַל זְמָנָא דְאִתִּי, כְּיוּמֵי דִיִּתְעַר מְלָכָא מְשִׁיחָא, דְכְּתִיב, יִמִּינְךָ יְיָ תַרְעֵץ אוֹיֵב, רַעֲצָתָ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא תַרְעֵץ. יִמָּה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא, הֵשִׁיב אַחֲוֹר יִמִּינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב, בְּהַהוּא זְמָנָא הִיא, תַרְעֵץ אוֹיֵב לְזְמָנָא דְאִתִּי.

חלופי גרמאות

ת כדקא חזי וליג כד, א ליג דהיא כזי (ד"א). ב מוסיף עכ"פ יתיר, ג ליג הוא. ד עכ"פ. ה ביה. ו נאדרי תרין וליג תרעץ; בכח תרי וליג תרעץ; נאדרי תרעץ תבין תרין. ז ליג מן בגין עד דבר נש. ח ויתעבירו. ט הוה. י כמה.

ממורת הזהר

(ד זכריה ט) ויהו קפ"ז צ"ב ז"ח כ"ט ט"ד שמי"ו, מ"ז ט"ב שלי"ד. ה) לעיל אות רע"ד צ"ס. ו) (איכה א) לעיל אות רפ"ה צ"ב.

הסולם

מאמר

ימינך ה' נאדרי בכח
באחד, ועל כן ביד אחד מכה ומרפא, וע"כ כתוב ימינך ה' תרעץ אויב.
פירושו. כי הימין נמשך מנקודת החולם, שפירושו שעלתה המלכות לבינה של המדרגה, ונשארו כו"ח במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה התחתונה. ואלו כו"ח שנשארו במדרגה ה"ס נקודת החולם וה"ס הימין, ואלו בינה ותו"מ שנפלו מן המדרגה ה"ס השמאל ונקודת השורק. הרי שהימין הוא רק חצי גוף, והשמאל הוא חצי האחר. (ע"י לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא נקודה). וז"ש, כן ימינך אשתכח דאיתפלג דהיינו בעת עלית המלכות לבינה, שכו"ח שנשארו ה"ס ימין ובינה ותו"מ שנפלו ה"ס שמאל. בגין לקבלא שמאלא, כדי שיקבל את"כ השמאל ותשלם מדרגתו. וז"ש והכי הוא כ"א חד בהד, שכל ענין הזוגים של אחד באחד, הם כך, שהיו תחילה ב' פלגי דגופא ואח"כ מזדווגים.
רפט) ת"ח שירתא דא וכו': בוא וראה, שירה זו נאמר, על אותו הזמן ולעתיד לבא, בזמן שיתעורר מלך המשיח. שכתוב, ימינך

ומשיב, מכל אלו פני המלך לא נמצא שנאבד אלא צדיק, שהוא יסוד, אבד, בב' הצדדים, א' שאינו שורה בו ברכות כבתחילה. וא' שבת זוגו נתרקה ממנו, שהיא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, נמצא שהצדיק אבד יותר מכולם, ולעתיד לבא כתוב, גילי מאד וגו' הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא, הוא נושע ודאי שחזרה אליו בת זוגו. וכבר למדנו.
רפז) ימינך ה' נאדרי בכח: מהו נאדרי, נאדר היה צריך לומר. ומשיב, אלא בשעה שהשמאל בא להזדווג בימין אז כתוב נאדרי, תרעץ אויב. ולעולם כך הוא, שמזדווג בימין, משום שהשמאל נמצא בימין ונכלל בו.
רפח) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, כמו שהעמדנו כן הוא. שהרי האדם נמצא שנחלק, כלומר שהוא רק חצי גוף, וחציו הב' היא הנקבה. מהו הטעם, כדי שיקבל אחר כך את בת זוגו ויעשו גוף אחד ממש. כך ימינך, נמצא שנחלק, שהוא רק חצי גוף, מהו הטעם. כדי שיקבל עמו השמאל. והכל כך הוא אחד (דפו"י דף ג"ז ע"ב)

פג

בשלח

רצב) וכלא י הכי הוא, תהרוס קמיה, תרסת לא כתיב, אלא תהרוס. תשלח חרונך יאכלמו פקש, כלא לזמנא דאתי. ימינך יי נאדרי בכח, בזמנא דא, בעלמא דין. ימינך יי תרעץ אויב, בזמנא דמלפא משיחא. וברוב גאונך תהרוס קמיה, לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונך יאכלמו פקש, לתחיית המתים. דכתיב, י ורבים משיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם.

רצא) בההוא זמנא, אמר רבי שמעון, זכאין אינון דישתארוני בעלמא, ומאן אינון. תא חזי, לא ישתאר י מבני עלמא, בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא, ועאלו בקיימא קדישא, באינון תרין חולקין, כמה דאוקימנא. והוא נטיר ליה לשהוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריק, אלין אינון דישתארוני, ויכתבו לחיי עלמא.

רצב) מנלן. דכתיב, י והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הפתוח לחיים בירושלם. משמע הנשאר י בציון והנותר בירושלם, דכל מאן דאתגור, באלין תרין דרגין עאל. י ואי נטיר לשהוא קיים כדקא חזי, י ויודעה ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אלין ישתארוני בההוא זמנא, ובהו זמין קב"ה לחדתא עלמא, ולמחדי בהו. על ההוא זמנא כתיב, י יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו.

רצג) ר' תינא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר, אשפחיה, דתהו יתיב לגביה דרבי יוסי בר"ש בן לקוניא חמוי. עד דזקיף רישיה, תמא ליה לרבי חייא, אמר, י ביום

מסורת הזהר (ז) (תינאל ייב) נח עיר צי"א. ח) (ישעיה ד') לך קליה צ"ב. ט) (תהלים קיד) וירא מ"ד ציר ז"ח מ"ה ט"א שמ"י, ט"א ט"ג שמ"ח ת"ח צ"ז ט"ב שכ"א, ק"ה ט"א של"ג. י) (ישעיה י"ט).

חלופי גרסאות
כ ל"ג הכי הוא; חר ולי"ג הכי הוא. ל דין. מ להו לבני.
1 מוסיף בציון אלין אישתארוני מההוא זמנא. ט ואנטיר.
ע וישתאר.

הסולם

מאמר
ימינך ה' תרעץ אויב, רעצת, שהוא לשון עבר, לא כתוב, אלא תרעץ, שהוא לשון עתיד, הרי שהיא לעתיד לבא. מה כתוב בתחילה, בגלות, השיב אתור ימינו מפני אויב, בזמן ההוא, לעתיד לבא, היא תרעץ אויב.
רצ) וכלא הכי הוא זכו: והכל כך הוא, תהרוס קמיה. הרסת לא כתוב אלא תהרוס. וכן תשלח חרונך וגו'. הכל לעתיד לבא. ימינך ה' נאדרי בכח, הוא בזמן הזה בעולם הזה. ימינך ה' תרעץ אויב, הוא בזמן מלך המשיח. וברוב גאונך תהרוס קמיה, הוא לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונך יאכלמו פקש, הוא לתחיית המתים. שכתוב, ורבים משיני אדמת עפר יקוצו וגו'.
רצא) בההוא זמנא אמר זכו: בזמן ההוא, אמר ר"ש, אשריהם שישארו בעולם. ומי הם. בוא וראה, לא ישאר בעולם חוץ מאלו (דפו"י דף נ"ז ע"ב)

ימינך ה' נאדרי בכח
הנמולים, שקבלו אות ברית הקדוש, ובאו בברית הקדוש בב' החלקים, דהיינו מילה ופריעה, כמו שהעמדנו. והוא שומר לברית ההוא, ולא הכניסו במקום שלא צריך. אלו הם שישארו ויכתבו לחיי עולם.
רצב) מנלן, דכתיב זכו: מאין לנו זה. הוא, כי כתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו וגו'. משמע מן הנשאר בציון והנותר בירושלים שכל מי שנמול נכנס באלו ב' המדרגות ציון וירושלים. ואם שומר לברית ההוא כראוי, ונזהר בו, עליו כתוב, הנשאר בציון והנותר בירושלים, אלו ישארו בזמן ההוא, ובהם עתיד הקב"ה לחדש העולם ולשמוח בהם, על זמן ההוא כתוב, יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.
רצג) ר' חייא הוה זכו: ר"ח היה הולך לר' אלעזר, מצאו שהיה יושב אצל ר' יוסי

פד

בשלה

ההוא יהיה ישׂראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יי' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישׂראל, וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקב"ה.

רצד אלא, על גלותא דיסקון ממצרים ומאשור אתמר, ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על אינון חסידין דלהון, דאחרו בתיובתא, ואשתארון למפלח לישׂראל ולמלכא משיחא, דכתיב וישתחוו לו כל מלכים. וכתוב, והיו מלכים אומניך וגו'.

רצה א"ל, מאי דכתיב, דרכיה דרכי נעם א"ל כמה טפשין בני עלמא, דלא נדעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא, דהא מלין דאורייתא אינון ארמא למנפי בההוא נעם יי' דכתיב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. מאי נעם. כמה דכתיב לחזות בנעם יי', והא ו אוקמוה, בגין דאורייתא, וארחוי, מההוא נעם אתיין, ואינון ארחין פרישן ביה, ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

רצו א"ר חייא, תנינן, בשעתא דקב"ה יתב אורייתא לישׂראל, נפק נהורא מההוא נעם, ואתעטר ביה קב"ה, ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין דכלהו רקיעין, דכלהו כתרין. על ההיא שעתא כתיב, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

מסורת הזהר

(תהלים ע"ב) תולדות ס"ד צ"ה. (ל) ישעיה מ"ט (ח) (משלי ג') יושב ס"ז צ"ב. (ז) (תהלים כ"ז) תולדות נ"ח צ"ב. (ט) (שיר ג') ב"א ר"ג צ"א.

חלופי גרסאות

פ ל"ג מן וכי עד כמה טפשין שבאות רצ"ה. צ מוסיף דאורייתא כמה רזין עלאין אית בהו. ק מוסיף אמר לו דרכי. ר מוסיף אוקמה ומאי דרכי נעם. ו בג"כ אורייתא. ת ל"ג דרכיה דרכי נעם. א ל"ג דכלהו כתרין.

מאמר

יוסי בר"ש בן לקוניא חמיו. בעור שהיה מרים את ראשו, ראה את ר' חייא, אמר ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור וגו' ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל. שואל, וכי אשור ומצרים קרובים הם להקב"ה.

הסולם

ימנך ה' נאדרי בכח

הדרך לזכות בנעם ה' ההוא, שכתוב, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. שואל, מהו נעם. ומשיב, הוא כמ"ש, לחזות בנעם ה' שהיא בינה. והעמדהו משום שהתורה ודרכיה באים מנעם ההוא, והדרכים האלו מתפרשים בו. ועל זה, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

רצו א"ר חייא תנינן וכו': אר"ח, למדנו, בשעה שהקב"ה נתן התורה לישראל, יצא אור מנעם ההוא, שהוא בינה, ונעטר בו הקב"ה, שהוא ז"א. דהיינו שקבל ג"ד ממנה, המכונים עטרה. ומנעם ההוא הבריק הזיו של כל העולמות, של כל הרקיעים, ושל כל הכתרים. על אותה שעה כתוב, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו', המלך שלמה הוא ז"א, אמו היא בינה, עטרה, הוא ג"ד.

וההיא

(דפו"י דף נ"ז ע"ב *) דף נ"ח ע"א

פה

בשלח

רצז) ומהיא שעתא דאתבני מקדשא, אתעטר קב"ה בהוא עטרה, וייתיב בכרסייא דיליה, ואתעטר בעטרוי. ומההוא זמנא דאתחרב בי מקדשא, לא אתעטר קב"ה בעטרוי, וההוא נעם אתטמר ואתגניז.

רצח) א"ר אלעזר, בשעתא דעאל משה בגו עננא, כמה דכתיב, ויבא משה בתוך הענן, כבר נש דתהו אזיל באתר דרוחא. איערע ביה חד מלאכא וברכא, ותאנא, קמואל שמיה. והוא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן. בעא לאזדווגא ביה במשה, פתח משה פומיה, בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליף דיליה קב"ה בסנה, ואתרחק מניה וייתרסר אלפין פרסין, ותהו אזל משה בעננא, ועיניו מלהטן בגומרין דאשא.

חלופי גרסאות

ב ויתיב מלכא דכלה ומההוא; ורתיכא דמלכא עמה דכלא.
ג ליג לא. ד ליג ליה. ה תליסר.

מסורת הזהר

(U) (שמות כ"ד) נח נ"ג צ"א.

בשעתא דעאל משה בגו עננא

הסולם

מאמר

ג"ר, נגלה לו המלאך קמואל, שהוא ממונה על י"ב אלפין ממנין שליחין, שה"ס אור ג"ר המקובל ע"י ג' קוין בד' פנים חו"ב תו"מ שהם י"ב, ולהיותם ממשיכים חכמה, הם במספר אלפים. וי"ב אלפים אלו, ממונים שליחים לעזור לנשמה להשגת ג"ר. וז"ש, בעא לאזדווגא ביה במשה, שרצה להתחבר עמו, ומיד השיג משה הג"ר דנשמה, הנק' פה. וז"ש פתח משה פומיה, שזכה לאור הנשמה, המכונה פתחן פה, בי"ב אתוון גליפין דשמא קדישא דאוליף ליה קב"ה בסנה. כי אלו י"ב אתוון גליפין שקבל משה בסנה היו ג"כ בחינת אור הנשמה לפי המדרגה שלו אז. ונודע שאור הנשמה דוחה חכמה ומתדבק בחסדים, בסו"ה כי חפץ חסד הוא. וע"כ דחה משה את המלאך קמואל הממשיך ג"ר בהארט חכמה, והתדבק באור החסדים. וז"ש ואתרחיק מניה י"ב אלפין פרסין. כלומר י"ב פנים דנשמה, העומדים בשליטת אור החסדים, דוחים י"ב פנים העומדים בשליטת החכמה, דנק' אלפים. וז"ש שהתרחק ממנו י"ב אלפים פרסאות. מחמת חשקו לחסדים. וז"ש והוה אזיל משה בעננא, כלומר שחזר להתדבק בבחינת אור הרוח שבענן. ועיניו מלהטן בגומרין דאשא, כי לא הוכר הארת הג"ר בעיניו, מחמת שהתדבק בקומת הרוח, שיש שם דינים דמסך דבחי"א, הנקראים גחלי אש.

עד

רצז) וההיא שעתא דאתבני זכו':
ובשעה ההוא שנבנה בית המקדש, נעטר הקב"ה בעטרה ההוא, וישב בכסא שלו, שהוא המלכות, ונעטר בעטרותיו. ומאותו זמן שנחרב בית המקדש, לא נעטר הקב"ה בעטרותיו, נעם ההיא שהוא אור הבינה, נתכסה ונגנז.

מאמר בשעתא דעאל משה בעננא

רצח) אמר ר' אלעזר זכו': אר"א, בשעה שמשה נכנס בתוך הענן, כמ"ש ויבא משה בתוך הענן. כאדם ההולך במקום הרוח, פגש בו מלאך גדול אחד. ולמדנו ששמו קמואל, והוא ממונה על י"ב אלפים ממונים שליחים. רצה להתחבר בו במשה. פתח משה פיו, בי"ב אותיות חקוקות של השם הקדוש, שלמד אותו הקב"ה בסנה, והתרחק ממנו י"ב אלף פרסאות. והיה הולך משה בענן, ועיניו לוחטות כגחלי אש.

פירוש. נודע, שבכל מדרגה יש בה נרנח". וכשבא משה למדרגת קבלת התורה בשביל ישראל, היה צריך להשיג את הנרנח"י של מדרגה ההוא. גם נודע שתפקיד המלאכים הוא לעזור את הנשמות ששיגו מה שצריכים. וכן מלאכים אלו שלפנינו, באו לעזור למשה ששיג את הנרנח"י הגדולים הללו.

והנה בחינת נפש רוח, השיג משה על ידי הענן עצמו. וז"ש דעאל משה בגו עננא וכו' כבר נש דהוה אזיל באתר דרוחא. כלומר, שהענן היה לו למקום השגת אור הרוח. שה"ס ו"ק בחסרון ג"ר. וכדי לעזור להשגת

(דפו"י דף נ"ח ע"א)

פו

בשלה

רצט) עד דאיערע ביה חד מלאכא, רברבא ונקרא מן קדמא, ותאנא
י הדרניא ל שמייה, והוא עלאה על שאר מלאכין, אלף ושתיין רבוא פרסין, וקליה
 אזיל במאתן אלף רקיעין, דמסתתראן באשא חיוורא. פיון דחמא ליה משה, לא
 זכיל למללא. בעא למשדי גרמיה מגו עננא.

ש) א"ל קב"ה, משה, וכי אנת הוא דאסגית מלין עמי בפסנה, דקבעית
 למנדע נזא דשמא קדישא, ולא דחלת. והשתא את דחיל מחד משמשי. פיון דשמע
 משה קליה דקב"ה, אתתקף. פתח פומיה, בע"ב אתוון דשמא עלאה, פיון דשמע
 הדרניא אל אתוון דשמא קדישא, מפומיה דמשה, אנדעזע. קריב לגביה, א"ל, זכאה
 חולקך משה, דאתגלי לך, מה דלא אתגלי למלאכי עלאי.

חלופי גרמאות

1 קדמיאל. 2 לאשדי. 3 מוסף תלת יומין דבעת. 4 קדמיאל.

מאמר

הסולם

כשעתא דנאל משה בעננא

המכונה קול, אזיל במאתן אלף רקיעים, שהם הרקיעים דא"א עלאין, אלף רקיעים
 לאבא ואלף רקיעים לאמא, דמסתתראן באשא חוורא, כי א"א עלאין, הם בכחינת
 אוירא דביא, שהי' אינה יוצאת מאויר שלהם, ובהם מתוקן המנעולא, שה"ס המלכות
 דמדת הדין שנקראת אש. אלא מתוך שא"א עלאין הם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא אין
 האש הזה פוגם אצלם כלום, וע"כ נקרא אש לבנה.
 כלומר שאין בו פגם משהו. (כח"ט ב"ב דף כ' ד"ה בראשית ע"ש) וקולו של
 הדרניאל שהוא קו אמצעי שלו ממשיך האוירא דכיא הזה דא"א עלאין.

וז"ש כיון דחמא ליה משה, לא יביא למלאכא, דהיינו מחמת הפחד דאשא חוורא, שראה בו שה"ס מלכות דמדת הדין. שמפחד הזה לא יכול לשמש עם הג"ר דנשמה שלו, הנקראים דבור. ולא עוד, אלא אפילו קומת רוח שהיה לו מכת הענן, לא יכול לשמש עמה, מטעם היותה ממלכות הממותקת בבינה. וז"ש בעא למשדי גרמיה מגו עננא, כי המלכות דמדת הדין שראה, פגמה מדרגת הענן, שהיתה ממלכות דמדת הרחמים. ואז נגלה לו קולו של הקב"ה, שהוא ז"א, שקול הזה ממתיק כל הדינים. וז"ש כיון דשמע משה ק"א דקב"ה אתתקף, ואז, בעורתו של הדרניאל, המשיך המוחין דחיה, וז"ש פתח פומיה בע"ב אתוון דשמא עלאה שהשיג פתחון פה, שה"ס ג"ר, מסוד ע"ב. וכששמע הדרניאל, שכבר משך מוחין דע"ב נתחבר עמו. וז"ש, כיון דשמע הדרניאל וכו' קריב לגביה.

והנה

רצט) עד דאיערע ביה וכו': אמר לו שפגש בו מלאך אחד, גדול ויקר מן הראשון. ולמדנו הדרניאל שמו. והוא עליון על שאר המלאכים, אלף וששים רבוא פרסאות, וקולו הולך במאתים אלף רקיעים המסתובבים באש לבנה. כיון שראה אותו משה לא יכול לדבר, רצה להפיל עצמו מתוך הענן.

ש) א"ל קב"ה, משה וכו': אמר לו הקב"ה, משה, וכי אתה הוא שהרבית דברים עמי בסנה, שרצית לדעת הסוד של השם הקדוש, ולא פחדת, ועתה, אתה מפחד מפני אחד ממשמשי. כיון ששמע משה קולו של הקב"ה נתחזק. פתח פיו בע"ב אתוון של השם העליון. כיון ששמע הדרניאל האותיות של השם הקדוש מפי משה, נודעזע. קרב אליו, א"ל, אשרי חלקך משה, שנגלה לך מה שלא נגלה למלאכים עליונים.

פירושו. כי אחר שהשיג בעזרת קמואל מוחין דנשמה. היה צריך להשיג עתה מוחין דחיה. ונשלח לו לעזרה המלאך הדרניאל. וז"ש עד דאיערע ביה חד מלאכא רברבא ויקירא מן קדמאה, כדי לעזור לו במוחין דחיה היותר חשובים. ומפרש גדלות ג' הקיין שלו. ונודע שהחכמה הוא במספר אלף, והחסדים הם במספר רבוא, וז"ש והוא עלאה על שאר מלאכין, דהיינו שחשיבותו הוא אלף וס"ר פרסין. ס"ר פרסין בימינו, שהם חסדים הנמשכים משש ספירות תחתונות דעתיק שספירותיו בסוד עשרה רבוא. והם ששים רבוא. ובשמאלו אלף, שה"ס החכמה שמספרה אלף. וק"ייה, שהוא קו אמצעי

(דפוי' דף ג"ח ע"א)

פז

בשלה

שא ונתה אָזיל עמיה, עד דמטו לאָשא תקיפא, דחד מלאָכא די שְמיה סנדלפון. ותאנא, סנדלפון עלָאה הוא על שאר חברוי, חמש מאָה שנין. והוא קאים בְּתַר פּרָגוּדָא דְמַאֲרִיָּה, וְקָשֶׁר לִיה בְּתַרִּין, מִבְּעוֹתֵהוֹן דְּצִלוֹתָא דִּישְׂרָאֵל. וּבְשַׁעְתָּא דְּמַטִּי הָאֵי בְּתַר לְרִישִׁיָּה דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא, הוּא מְקַבֵּל צִלוֹתֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל. וְכִלְהוּ תְּיַלִּין וְאַכְלוּסִין מְזַדְעֻזְעִין, וְנִתְמִין וְאַמְרִין, בְּרִיךְ יְקָרָא דַּיְיָ מֵאַתֵּר בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ.

שב א"ל הִדְרַנְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לִית אָנָּא יְכִיל לְמַתֵּךְ עִמָּךְ, דְּלֹא יוֹקִיד לִי אָשָׁא תְּקִיפָא דְּסַנְדְּלָפוֹן. בֵּיה שַׁעְתָּא אֲזַדְעֻזְעַע מֹשֶׁה, עַד דְּאַתְקִיף בֵּיה קב"ה בְּמֹשֶׁה, וְאוֹתְבִיָּה קָמִיה, וְאוֹלִיף לִיה אוֹרִייתָא. וְחַפָּא לִיה לְמֹשֶׁה, בְּהֵוּא נְהוּרָא וְזִינָא דְּהֵוּא נַעַם, וְהוּוּ אֲנַפּוּי דְּמֹשֶׁה נְהִירִין בְּכָל אֵינּוֹן רְקִיעִין. וְכָל חֵילָא דְּשַׁמְיָא הוּוּ מְזַדְעֻזְעִין קָמִיה, בְּשַׁעְתָּא דְּהוּוּ נְחִית בְּאוֹרִייתָא.

שג כִּיּוֹן דְּחִבּוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, נָטַל קב"ה יְמִמְשָׁה אֶלְיָי חוֹלְקִין מֵהֵוּא זִינָא. בֵּיה שַׁעְתָּא, בְּעוּ מְלָאכִין עֲלָאִין, וְכָל אֵינּוֹן אַכְלוּסִין, לְאוּקְדָא לְמֹשֶׁה, בְּשַׁעְתָּא דַּא"ל קב"ה לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. אֲזַדְעֻזְעַע מֹשֶׁה, וְלֹא יְכִיל לְמַלְלָא, עַד דְּאַסְגִּי בְּצִלוֹתֵין וּבְעוֹתֵין קָמִי קב"ה.

חלופי גרסאות
י חמשה.

מסורת הזהר
(9) (שמות ל"ב) ב"א קצ"ו צ"ב.

בשעתא דנאל משה כעננא

הסולם

מאמר

חמש מאות שנה. והוא מעלה מ"ן לצורך זוג המלכות עם ז"א, מתפלות ישראל. וז"ש, וקשר ליה בתרין מבעותהון של ישראל, ובשעת הזווג מתקבלות תפלות, וז"ש, ובשעתא דמטי האי בְּתַר לְרִישִׁיָּה דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא הוּא מְקַבֵּל צִלוֹתֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל. ולהיות עמידתו תחת המסך דמלכות נבחן בו אש חזק, מדינים שבמסך דמלכות וז"ש, אמר לו הִדְרַנְיָאֵל וכו' דֵּלֹא יוֹקִיד לִי אָשָׁא תְּקִיפָא דְּסַנְדְּלָפוֹן. ואז נודעו משה עד דאתקף ביה קב"ה במשה וְאוֹתְבִיָּה קָמִיה וְאוֹלִיף לִיה אוֹרִייתָא. ויש כאן סוד גדול. כי בכל פעם שנודעו משה מחמת אשא תקיפא דסנדלפון, החזיק בו הקב"ה ולמד עמו תורה, עד שלימדו הקב"ה כל התורה והמצוה, שבגמר גילויים זכה משה לאור היחידה.

והיה אזיל עמיה וכו': והיה הולך עמו עד שהגיע לאשא תקיפא של מלאך אחד ששמו סנדלפון. ולמדנו סנדלפון גבוה על שאר חבריו, חמש מאות שנים. והוא עומד אחר הפרגוד של אדונו, וקושר לו כתרים מבקשותיהם של תפלות ישראל. ובשעה שמגיע בְּתַר הוּוּ לְרִישִׁיָּה דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא, הוּא מְקַבֵּל תפלות ישראל. וכל הצבאות וההמונים מזדעזעים ונוהמים ואומרים, ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו.

שב א"ל הִדְרַנְיָאֵל לְמֹשֶׁה וכו': אמר לו הִדְרַנְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינִי יוֹכֵל לְלַכֵּת עִמָּךְ, מִפְּחַד שְׁלֹא יִשְׂרׁוּף אוֹתִי אֵשׁ הַחֹזֶק שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן. בּוּ בִשְׁעָה נֹדַעְזַע מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַחֹזֶק הַקָּבִ"ה בְּמֹשֶׁה, וְהוֹשִׁיבּוּ לִפְנֵי, וְלִימַד אוֹתוֹ תּוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹר הַהוּא וְהוּוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַנַּעַם, וְהִיה פְּנֵי מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל הַרְקִיעִים. וְכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְזַדְעֻזְעִים לִפְנֵי, בִּשְׁעָה שֶׁהִיה יוֹרֵד עִם הַתּוֹרָה.

פירושו. סנדלפון עומד בראש עולם הבריאה מתחת המסך של המלכות דאצילות. וז"ש והוא קאים בְּתַר פּרָגוּדָא דְּמַאֲרִיָּה. ומקבל שם מהארת חג"ת נ"ה דבינה המאירים שם. וספירות דבינה הם במספר מאות וע"כ הם ה' מאות. וז"ש עֲלָאָה הוּא עַל שְׂאֵר חִבְרׁוּי

(דפו"י דף ג"ח ע"א)

שג כִּיּוֹן דְּחִבּוּ יִשְׂרָאֵל וכו': כיון שחטאו ישראל למטה לקח הקב"ה משה אלף חלקים מאותו הזיו. בו בשעה רצו מלאכים העליונים וכל ההמונים לשרוף את משה, דהיינו בשעה שאמר לו הקב"ה לך רד כי שחת עמך. נודעו משה ולא יכול לדבר, עד שהרבה בקשות ותפלות לפני הקב"ה.

א"ל

פה

בשלח

שד א"ל קב"ה, משה, אתקיף בכורסיא דילי, עד דגער קב"ה בכל אינון אכלוסיין, בכל אינון חייילין, ואתקיף משה בתרין לוחין דאבנין, ואחית לון לתתא. ודא הוא דכתיב, עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה. ומההוא זינא דאשתאר ביה, הוּוּ מכהיקין אנפוי דמשה. ומה בהאי דאשתאר ביה לא תגי זכלין לאסתפלא באנפוי, בההוא דאסתלק מיניה עאכ"ו.

שה ר' חייא אמר, ימינך יי נאדרי פכח, דא אורייתא. ווע"ד, ימינך יי תרעץ אויב. דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עכו"ם, בר בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא. דכל זמן דישראל מתעסקין באורייתא, ימינא אתתקף, ואתבר חילא ותוקפא דעכו"ם. ובגיגי פך אורייתא אקרית עז, כד"א יי עז לעמו יתן.

שו ובשעתא דישראל לא מתעסקין באורייתא ושמאלא אתתקף, ואתתקף חיליהון דעכו"ם, ושלטין עלייהו, וגזרין עלייהו גזרין, דלא זכלין למיקם בהו. וע"ד אתגליאו בני ישראל, ואתברו ביני עממא.

שז ודא הוא דכתיב על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר יי על עזכם את תורתי. דהא כל זמנא דישראל ישתדלון באורייתא, ואתבר חילא ותוקפא דכל עע"ז, הה"ד ימינך יי תרעץ אויב. א"ר אלעזר, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דקליהון דישראל, אשתמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמה דתנינא הקול קול יעקב, ואי לאו הידים ידי עשו, והא אוקימנא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי כ"א). ק (תהלים כ"ט) תולדות נ"ד צ"א. (ז) (ירמיה ט') וישב מי צ"ג. (ח) (בראשית כ"ז) ויצא מ"ג צ"א.
כ ל"ג וע"ד. ל דשאר עמין. ט אתבר ול"ג ימינא אתתקף. 1 אתקף ול"ג שמאלא אתתקף. ט יתבר.

מאמר

הסולם

בשעתא דנאל משה כעננא

שד א"ל קב"ה משה וכו': א"ל הקב"ה: משה, אחוז בכסא שלי. עד שגער הקב"ה בכל אלו ההמונים, בכל אלו הצבאות, ואז אחז משה בשני לוחות אבנים והורידם למטה. וז"ש עיר גבורים עלה חכם וירד עז מבטחה. ומזיו ההוא שנשאר בו היו מבריקים פניו של משה. ומה בזה שנשאר בו לא יכלו להסתכל בפניו, במה שנסתלק ממנו על אחת כמה וכמה שלא יכלו להסתכל.

שז הדיא הוא דכתיב וכו': ז"ש, על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזכם את תורתי. כי כל זמן שישראל עוסקים בתורה, נשבר כחם ועוזם של כל עובדי ע"ז, ז"ש ימינך ה' תרעץ אויב. א"ר אלעזר, ודאי כן הוא, כמו שלמדנו, שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הקול קול יעקב, ואם לא הידים ידי עשו. וכבר בארנו.

וכבר

(דפו"י דף ג"ח ע"א *) דף ג"ח ע"ב

פ"ט

בשלה

שח וברב גאונך תהרוס קמ"ך. ר' תזקיה פתח ואמר, ^א למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, בשעתא דחובי עלמא גרמו, קב"ה סליק לעילא לעילא, ובני נשא צווחין ונחתין דמעין, ולית מאן דישיגת עליהו. מ"ט. בגין דאיהו סליק לעילא לעילא, ותשובה אתמנע מנייהו, כדן כתיב, וברב גאונך תהרוס קמ"ך.

שט ר' יצחק אמר, האי קרא, בשעתא דאתלכש קב"ה גאותא, על עממא דיתפנשון עליה, כמה דכתיב, ^א ורוזנים נוסדו יחד על יי' ועל משיחו. ותאנא זמנין אינון שבועין ^א קסטורין מכל ^ב עיבר, לאתפנשא בההוא זמנא ^ב באוכלוסין דכל עלמא, ולמעבד קרבא על ירושלם קרתא קדישא, ולא תדא עיטין עליה דקב"ה. ומאי אמרי, ^א נוקים על פטרונא בקדמיתא, ולכתר על עמיה, ועל היכליה. **שי** כדן זמין קב"ה לחייבא עליהו. דכתיב ^א יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. בההוא זמנא ילבש קב"ה גאותא עליהו, וישיציון מן עלמא, כמה דכתיב ^א וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו.

שיא רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא, והכי אר"ש, זמין קב"ה לאחייא לכל אינון מלכין, ידעקו לישראל ולירושלם, ^א לאנדריאנוס, ^ב ללופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי עמין, דחריבו ביתיה, ולשלטא לון בקדמיתא, ויתפנשון עמהון שאר עמין, וזמין קב"ה לאתפרעא מנייהו באתגלייא,

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

^א ל"ג לעילא. ^ב עמין. ^ב צ אוכלוסין. ^ב ק מוסף וגלוי והיינו דכתיב באדין דקו כחודא כספא ודחבא וכו' והוי אינון בעולם אלא דעתרין להיות ואז הוא אבנא דמחאת לצלמא היינו כל המלכות שחורו וחיו. ^ב ר שצרו על ישראל ועל. ^ב ל"ג לאדריאנוס. ^ב ת ל"ג ללופינוס.

^א תק"ה ק"י ט"א משמיה ט"ב ש"ט. ^א (תהלים י') ח"ג כ: נח: ^ב (שם ב') וירא קמ"ד צ"ד. ^א (שם) וירא קמ"ה צ"א. ^א (זכריה י"ד) וירא פ"ו צ"א.

דרך אמת ^א שבעים שרים משבעים אומות. ^ב נעמוד תחלה ללחום על האב והארון שהוא השי"ת.

הסולם

מאמר

מאמר וברב גאונך תהרוס קמ"ך

וברב גאונך תהרוס קמ"ך

הצבאות של כל העולם, ולעשות מלחמה על ירושלים עיר הקדושה ולאחוז בעצות על הקב"ה. ומהו אמרים. נקום על המגין מתחילה, ואח"כ על עמו ועל היכלו.

שי כדן זמין קב"ה וכו': או עתיד הקב"ה לצחוק עליהם, שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. בזמן ההוא ילבוש הקב"ה גאות עליהם, ויכלה אותם מן העולם. כמ"ש וזאת תהיה המגפה וגו'.

שיא ר' אבא אמר וכו': רא"א משמו של ר' ייסא סבא, וכן אמר ר' שמעון, עתיד הקב"ה להחיות כל אלו המלכים שהצירו את ישראל וירושלים, דהיינו לאנדריאנוס ללופינוס, ונבוכדנצר

(דפו"י דף ג"ח ע"ב)

צ

בשלה

סתרני ירושלים. הה"ד, וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא פתיב, אלא אשר צבאו. פדין פתיב, וברב גאונך תהרוס קמיד, ודא לזמנא דאתא משיחא, פתיב, ושירתא דא שירתא דעלמין היא. **שיב** וברוח אפיך נערמו מים, ביהוה זמנא. ובגין פך אית ביהוה זמנא, ולזמנא דמלכא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג. נצבו כמו נד, לזמנא דעלמא דאתי, דאיהו חדוותא דכל עלמין.

שיג אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. אמר אויב, דא ההוא ממנא רברבא על מצראי, בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל, חשיב דישיציוןן תחות שלטניה. אלא דדכר קב"ה טורי עלמא, דהוה מגינין עליהו. ולא תימא דא בלחודוי, אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עכו"ם, ונכד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל, פלהו בעאן דישיציוןן ישראל תחותיהו.

שיד ועל דא, אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן, פלהו גזירין גזרין לשיצאה לון, אלא דקב"ה דכר טורי עלמא, ואגין עליהו. וכד תמא משה דא, שרא לשבתא לקב"ה, ואמר מי כמוכה באלים יי.

שמו אמר ר"ש, אילנא חד רברבא עלאה, תקיפא, ביה אתנונו עלאין ותתאין. והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע סטרי עלמא, דאתתכרן

מסורת הזהר

(ה ח"ב מח: ו) ח"ב נח:

חלופי גרסאות

א דעלמא דאתי ב ל"ג נצבו כמו נד, ג ולזמנא. ד ל"ג דא. ה כד. ו דישציוןן. ז ל"ג גזירין. ח בר קביה דאגין עלייהו ול"ג מן אלא עד וכד. ט ל"ג ר"ש. י מוסיף אתנונו זיני. כ דאסתוראן.

מאמר

ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי העולם, שהחריבו ביתו, ויתן להם ממשלה כמתחילה, ויאספו עמהם שאר העמים וילחמו על ירושלים, ועתיד הקב"ה להפרע מהם בגלוי סביב ירושלים. וז"ש וזאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתוב, אלא אשר צבאו, לשון עבר, כי טובב על נבוכדנצר וכו' שכבר צבאו. אז כתוב, וברב גאונך תהרס קמיד. וזה כתוב, לזמן שיבא המשיח, ושירה זו, שירת עולם היא. **שיב** וברוח אפיך נערמו מים: היינו באותו זמן. ועל כך, יש זה באותו זמן, ובזמן מלך המשיח, ובזמן של גוג ומגוג. נצבו כמו נד, הוא לזמן העולם הבא, שהוא שמתת כל העולמות.

מאמר אמר אויב ארדוף

שיג אמר אויב ארדוף אשיג וגו': אמר אויב, זהו הממונה הגדול של מצרים. בשעה שניתנה לו הממשלה על ישראל, חשב לכלותם תחת ממשלתו, אלא שזכר הקב"ה הרי (דפו"י דף ג"ח ע"ב)

זכרוב גאונך תהרוס קמיד

העולם, שהם האבות, שהיו מגינים עליהם. ולא תאמר שזה בלבד רצה לכלותם, אלא כל אלו השרים הממונים על כל העמים עכו"ם, כשניתן להם רשות וממשלה על ישראל, רוצים כולם לכלות ישראל תחתם.

שיר וע"ז דא אינון וכו': ועל כן אלו העמים שהם תחת שליטתם של אלו הממונים, כולם גוזרים גזרות לכלות את ישראל. אלא הקב"ה זוכר הרי העולם, שהם האבות, ומגין עליהם. וכשראה משה את זה, התחיל לשבח את הקב"ה, ואמר מי כמוכה באלים ה'.

מאמר מי כמוכה באלים

שטו אמר ר"ש אילנא וכו': אר"ש, אילן אחד גדול עליון ותוק, הוא ז"א, בו נזונים עליונים ותחתונים. ומוגבל ב"ב גבולי אלכסון, שהם ד' ספירות חו"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין. (כמ"ש בפ' לך דף ז' ד"ה גו נטיעו ע"ש) מתחזק בד' רוחות העולם, שהם חו"ג תו"מ, המתחברים במקומם. ע' ענפין שהם

צא

בשלה

בדוכתיהו. שבְעֵין עֲנַפִּין סִלְקִין בְּגוּיָה, וְאַתְּנוּ מַנְיָה, בְּעֵקֶר שְׁרָשׁוּי יִנְקִין אֵינוּן סַחְרָנְיָה, וְאַינוּן עֲנַפִּין י' דְּמִשְׁתַּכְּחִין בְּאַיִלְנָא.

שמוז כּד מְטִי עֵדָן שְׁלִטְנִיָּה דְּכָל עֲנַפָּא וְעֲנַפָּא, כְּלָהוּ בְּעָאן לְשִׁיצָאָה כְּלָא " גּוּפָא דְאַיִלְנָא, דְּאַיְהוּ עֵקֶרָא דְּכָלְהוּ עֲנַפִּין, י' תְּהוּא דְּשִׁלִּיט עֲלֵייהוּ, וְיִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בֵּיהּ. כּד מְטָא " עֲלֵייהוּ שְׁלִטְנוּתָא " דְּתְהוּא " גּוּפָא דְאַיִלְנָא, חוּלְקָא דְיִשְׂרָאֵל. בְּעִי לְנִטְרָא לֹוֹן, וְלְמִיחָב שְׁלָמָא בְּכָלְהוּ. וְעַל דָּא שְׁבָעִים פְּרִי הֶחָג, לְמִיחָב שְׁלָמָא לְשְׁבָעֵין עֲנַפִּין דְּבָגוּ אֵילְנָא.

שיז וְעַל דָּא מִי כְּמוּכָה בְּאַלִּים י'. " מְאִי בְּאַלִּים. אֵילְנָא. כּד"א, " כִּי יְבוּשׁוּ מְאִילִים אֲשֶׁר תִּמְדָּתֶם. דְּהוּא אֵילְנָא, " דְּתוּוּ פְּלַחִין לְחַד " דְּפּוּסָא, דְּמִתְחַקֵּין בְּגוּיָה. וְאַקְרִי אֵלִים אֵילְנָא, מִי כְּמוּכָה דְיַעֲבִיד כְּעוּבְדָךְ וִירְחַם עַל כְּלָא. מִי כְּמוּכָה בְּכָל תְּהוּא סַחְרָנְיָה דְאַיִלְנָא דְאֵע"ג דְּאַיְהוּ שְׁלִטָא, נְטִיר לְכָלְא, נְטִיר לְכָל שְׂאָר, וְלָא בְּעִיָּא לְמַעַבְד עֲמַהוּן גְּמִירָא. מִי כְּמוּכָה נְאָדָר בְּקִדְשׁ, בְּתְהוּא חִילָא עֲלָאָה דְאַקְרִי קִדְשׁ. " נְאָדָר בְּקִדְשׁ מִמֶּשׁ, וְאַקְרִי כַח י' נַעַם י', וְהָא אוּקְיָמְנָא מִלִּי.

שיח " מִי כְּמוּכָה בְּאַלִּים י'. ר' יוֹסִי פִתַח " רְאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה הַכֹּל הִבֵּל וְהָרַעוּת רוּחַ. שְׁלָמָה מְלָכָא, דְאַסְתַּלַּק בְּחַכְמָתָא י' וְתִירָא עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא, הִיךְ אָמַר דְּכָל עוּבְדִין הִבֵּל וְהָרַעוּת רוּחַ. יְכוּל אִף מַעֲשֵׂה

חלופי גרסאות

ל משתכחין, ו נופא; נופה. נ הוא, ו שלטנותא עלייהו, ו ההוא חולקא דישאל ההוא נופא; ההוא נופא. פ ל"ג מן מאי עד מי כמכה. צ דופסא; רופסא; ק ל"ג נאדר. ר יתיר.

מפורת הזהר

(ז) (ישעיה א') ח"ב רעב: ז"ח ל' ט"ד שכ"ב. ח ח"ב נט. ח"ג צד. קבח. קלח: קלט. רסז: ת"ז ת"ע קלב. ז"ח ב' ט"ד ש"ג, ג' ט"א שט"ו, ט"ד שמ"ז, י"ז ט"ג ש"ו ת"ח צ"ה ט"ב ש"ג. ט) (קהלת א').

דרך אמת ג] שהיו עובדים לפסל אחד שהיה נרפס ומצוייר באילן האלה.

הסולם

מי כמוכה באלים

יבושו מאלים אשר חמדתם. שהוא אילן שהיו עובדים לצורה אחת שהיתה חקוקה בתוכו. ומקרי אלים אילנא מי כמוכה שיעשה כמעשיך וירחם על כל. מי כמוכה בכל סביבות האילן, שאע"פ ששולט שומר את הכל שומר לכל השאר, ואינו רוצה לעשות עמהם כליה, כמו שהם היו רוצים בזמן שליטתם. מי כמוכה נאדר בקדש. היינו שנאדר בכח העליון שנקרא קדש. נאדר בקדש ממש. שהם המוחין דבינה. ונקרא כח ה', נעם ה'. והרי העמדנו הרברים.

שיח מי כמוכה באלים ה': ר' יוסי פתח, ראיתי את כל המעשים וגו' הבל ורעות רוח, שואל, שלמה המלך, שעלה בחכמתו יותר על כל בני העולם, איך אמר, שכל המעשים הם הבל ורעות רוח. יכול, אף מעשה הצדקה הוא

מאמר

שהם ע' שרים המסוננים על ע' אומות העולם. עולים בתוכו ונוונים ממנו. מעיקר שרשיו יונקים הם מסביב. והם ענפים הנמצאים באילן.

שטו כּד מְטִי עֵדָן וכו': כשמגיע עת הממשלה לכל ענף וענף, כולם רוצים לכולת לגמרי את גוף האילן, שהוא העיקר של כל הענפים, והוא השולט על ישראל ואחוזים בו. וכשמגיע עליהם הממשלה של גוף האילן, שהוא חלקם של ישראל. הוא רוצה לשמרם, ולתת שלום בכולם. ועל זה מקריבים ע' פרי החג לתת שלום לע' ענפים שבתוך האילן, שהם ע' שרים של אומות העולם.

שיז וְעַל דָּא מִי וכו': ועל זה נאמר מי כמוכה באלים ה'. מהו באלים. אילן, כמש"א כי (דפו"י דף ג"ח ע"ב *) דף ג"ט ע"א)

צב

בישלה

הצדקה, והיא פתיב וְהִנֵּה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שְׁלוֹם. אֵלָּא הָא אוקמוה, כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ פְּתִיב. שְׁאֵנִי מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, דְּאִיהוּ לְעִילָא מִן שְׁמַשָּׁא. **שיט**) וְהִנֵּה הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוּת רוח, מֵאִי קָא מִיַּיְרִי. אִי תִימָא הַכֹּל הַכֹּל כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּאִיהוּ בְּרִזָּא דְּחֻמְתָּא, כַּד "א הַכֹּל הַכֹּלִים אָמַר קִהְלַת, וְאִינוּן הַכֹּלִים " קִיּוּמָא דְּעִילָא וְתַתָּא. מֵאִי תִימָא בְּהֵאִי, דְּכִתִּיב הֵכָא, הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוּת " רוח.

שב) אֵלָּא הָכִי אוקמוה, וְהָכִי הוּא. ת"ת, בְּשַׁעֲתָא דְּעוּבְדִין מִתְכַּשְּׁרִין לְתַתָּא, וְכֵר נֶשׁ " אֲשַׁתְּדַל בְּפּוֹלְחָנָא דְּמִלְפָא קְדִישָׁא, הֵהוּא מְלָה דְּעֵבִיד, הַכֹּל אֲתַעְבִּיד מִיַּיְרִי לְעִילָא. וְלִית לָךְ הַכֹּל, דְּלִית לִיהּ קָלָא, דְּסָלִיק וְאֲתַעֲשֵׁר לְעִילָא, וְאֲתַעְבִּיד סְנִיגוּרָא קָמִי קב"ה.

שכא) וְכָל אִינוּן עוּבְדִין דְּאֲשַׁתְּדַל בְּהוּ בְּר נֶשׁ, דְּלָאו אִינוּן פּוֹלְחָנָא דְּקב"ה, " הֵהוּא מְלָה דְּעֵבִיד, הַכֹּל יִתְעַבִּיד " מִיַּיְרִי, וְאֲנָלָא וְשַׁאטַּת בְּעִלְמָא. וְכַד נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ דְּכֵר נֶשׁ, הֵהוּא הַכֹּל מְגַלְגַּל לִיהּ בְּעִלְמָא, " כְּאֲבָנָא בְּקוּסְפִיתָא, כְּמָה דְּכִתִּיב, " וְאֵת נֶפֶשׁ אוֹיְבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ בְּךָ הַקִּלְע.

שכב) מֵאִי יִקְלַעְנָה. הֵהוּא הַכֹּל " דְּמַגְלַגַּל לִיהּ סַחְרִינִיהּ בְּעִלְמָא, פְּדִין כָּל מַלְיָן " דְּמִתְעַבְדִין דְּלָאו אִינוּן פּוֹלְחָנָא דְּקב"ה, הַכֹּל יִתְעַבִּיד מִיַּיְרִי, וְאִיהוּ תְּבִירָא דְּרוּחָא, דְּמִתְפַּבֵּר לְרוּחָא " דְּסָלִיק וְנַחֲתִית וּמִתְגַּלְגַּל בְּעִלְמָא, הַה"ד הַכֹּל וְרַעוּת רוח.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש וְלִעִילָא וְלִיג מִן קִיּוּמָא עַד מֵאִי, ת מוּסִיף רוח והא מלתא דא תחת השמש כתיב, א אסתכל, ב וההוא, ג מינה. ד דמירב סחריניה, ה דאתעבדין; ו מוסיף דמתעבדין ואינון תחת שמשא, ז ואיהו; ח מוסיף איהו, י דסלקא ונחתא בעלמא.

דרך אמת דן כאבן בכף הקלע.

הסולם

מאמר

מי כמוכה כאלים

ממנו הבל למעלה. ואין לך הבל, שאין לו קול שעולה למעלה ונעשה סגור לפני הקב"ה. **שכא**) **וכ"ל אינון עובדין וכו':** וכל אלו המעשים, שעוסק בהם האדם ואינם עבודת הקב"ה, דבר ההוא שעשה נעשה ממנו הבל, והולך ומשוטט בעולם. וכשיוצאת נשמתו, הבל ההוא מגלגל אותו בעולם. כאבן בכף הקלע. כמ"ש, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. **שכב**) **מאי יקלענה:** שואל מהו יקלענה. ומשיב, הבל ההוא מגלגל אותו סביב בעולם. אז, כל הדברים שנעשים ואינם עבודת הקב"ה, נעשה מהם הבל, שהוא שבירת הרוח שמשבר את הרוח, העולה ויורד ומתגלגל בעולם. ז"ש הבל ורעות רוח.

הוא הבל ורעות רוח, הלא כתוב, והיה מעשה הצדקה שלום. ומשיב, אלא, הרי העמדנו, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתוב, ומשונה הוא מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש. **שיט**) **והנה הכ"ל הכ"ל ורעות רוח:** שואל מה פירושו. אם תאמר, הכל הבל פירושו כמו שהעמדנו, שהיא בסוד החכמה כמשי"א, הבל הבלים אמר קהלת והבלים אלו הם קיום עולם העליון ותחתון. (כנ"ל בא ד' מ"א אות קמ"ג) מהו תאמר בזה שכתוב כאן, הנה הבל ורעות רוח.

שכ) **א"ל הכי אוקמוה וכו':** אלא כך העמדנו, וכך הוא. בוא וראה, בשעה שהמעשים טובים בעולם, והאדם עוסק בעבודת המלך הקדוש, הנה דבר ההוא שעושה נעשה (דפו"י דף נ"ט ע"א)

אבל

צג

בישלה

שכג) אָבֵל הָיָא מִלָּה דְאִיְהִי פּוֹלְחָנָא דְמַרְיָה דָא ׀ סְלִיק לְעֵילָא מִן שְׁמַשָּׁא, וְאִתְעַבִּיד מַנְיָה הָבֵל קְדִישָׁא, וְדָא הוּא זֶרְעָא דְזֹרַע בַּר נָשׁ בְּהָהוּא עֲלָמָא, וְיָמָה שְׁמִיָּה. צְדָקָה. דְכְתִיב, ׀ זֶרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה.

שכד) הָאִי מְדַבֵּר לִיָּה לְבַר נָשׁ, פִּד תִּיפּוּק נְשָׁמְתִיָּה מִנְיָה, וְסְלָקָא לָהּ בְּאִתְרָא דְכַבּוּד דְלְעֵילָא אֲשַׁתְכַּח ׀ לְאִתְצַרְרָא בְּצִרְוּרָא דְחַיִּי, הַחִיד ׀ וְהִלֵּךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָךָ בְּגִין לְדַבְרָא לָךְ, לְסְלָקָא לָךְ, לְאַתֵּר דְאֶקְרִי כְבוֹד יְיָ. דְכְתִיב, ׀ כְבוֹד יְיָ יֵאֲסַפֶּךָ.

שכה) כָּל אֵינּוֹן נְשָׁמְתִין, דְהָהוּא הָבֵל קְדִישָׁא מְדַבֵּר לָהּ, הָהוּא דְאֶקְרִי כְבוֹד יְיָ, כְּנִישׁ לֹון בְּגִוּיָּה, וְאִתְצַרְרִין בְּבֵיהּ. וְדָא אֶקְרִי נְיִיחָא דְרוּחָא. אָבֵל אַחֲרָא וְרַעוּת רוּחַ אֶקְרִי. וּפְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא, דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן לְעֵילָא מִן שְׁמַשָּׁא יְוַרְעִין וְרַעָא דְצְדָקָה, לְמוֹפִי לֹון לְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְעַל דָּא כְּתִיב ׀ וְוַרְחָה לָכֶם יְרָאִי שְׁמִי שְׁמַשׁ צְדָקָה.

שכו) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תַּ"ת, בְּקַדְמִיתָא פִּד אֲתַבְּנִי בֵּי מְקַדְשָׁא לְתַתָּא, לָא אֲתַבְּנִי אֶלָּא בְּדִינָא וְרוּגְזָא, כְּמָה דְכְתִיב, ׀ כִּי עַל אֲפִי וְעַל חַמְתִּי וְגו' בְּגִין דְבִאֲתֵר דְרִינָא שְׂרָיָא. לְזַמְנָא דְאַתִּי, וּמִיָּן קַב"ה לְמַבְּנִי לִיָּה, וְלְאִתְקַנָּא לִיָּה בְּדַרְגָּא אֲתֵרָא ׀ עֲלָאָה דְאֶקְרִי צְדָקָה, דְכְתִיב ׀ בְּצְדָקָה תְּכַוֶּנְנִי. בְּגִין כֶּף יְאִתְקַיִים, ׀ וּשְׁמִיָּה ׀ מְמַשׁ ׀ צְדָק ׀ יִתְקַרֵּי. מְנַלָּן. דְכְתִיב ׀ וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָאוּ יְיָ צְדָקְנוּ.

שכז) נְטִיתָ יְמִינְךָ תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ. הָא אֲתַמַּר, אַרְיִמַת יְמִינְךָ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָא אֲתַפְּרֹו בְּבֵיהּ חֲבַרְיָא, דְכַד אֲפִיק קַב"ה לְמַצְרָאִי מַתִּין ׀ מַתְּחֹות מִיָּא, אָמַר

חלופי גרסאות

ח אקרי. ט לאתברכא. י מוסיף מן אתר לאתר. כ מוסיף ביה החיד כבוד ה' יאספך. ל מוסיף תרעין עוברין. מ ל"ג עלאה. נ מוסיף אתקיים ביה. ס ושמא; ושמש. ע צדקה. פ אקרי. צ ל"ג ביה. ק מתחות ימא מיא אמרו לארעא כנוש בגוון וכי ער.

מסורת הזהר

ל (הושע י') ח"א רסא; מ (ישעיה כ"ה) לך קניד צ"א. ו (שם. ט) (מלאכי ג') ורא ט' צ"ה ז"ה ו' ט"א ש"א. ז (ירמיה ל"ב). ח (ישעיה נ"ד) ח"ג קיג; קפח: צ (ירמיה כ"ג). ק ח"ב מו;

מי כמוכה כאלים

הצדיקים שכל מעשיהם הם למעלה מן השמש, דהיינו עבודת הקב"ה, וזורעים זרע הצדקה לזכות אותם לעולם הבא. ועל זה כתוב, וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה. **שכז) אמר ר' שמעון וכו':** אר"ש, בוא וראה, בתחילה כשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגו, כמ"ש, כי על אפי ועל חמתי וגו'. משום שהוא במקום שהדין שורה. לעתיד לבא, עתיד הקב"ה לבנות אותו ולתקנו במדרגה אחרת עליונה, הנקראת צדקה. שהיא מלכות המתוקנת, שכתוב, בצדקה תכונני. משום זה יתקיים ולא יחרב עוד. ושמו ממש יקרא צדק. מאין לנו. שכתוב, וזה שמו אשר יקראו ה' צדקיננו. **שכז) נטית ימינך תבלעמו ארץ:** הוקשה לו, הלא הימין פועל חסד. ואומר. הרי למדנו

הסולם

מאמר

שכג) אב"ל הָיָא מִלָּה וכו'; אבל דבר ההוא שהוא עבודת רבונו, זה עולה למעלה מן השמש, ונעשה ממנו הבל קדוש, וזה הוא זרע שזרע האדם בעולם ההוא, ומה שמו. צדקה. שכתוב, זרעו לכם לצדקה. **שכד) הָאִי מְדַבֵּר לִיָּה** וכו'; זה מנהיג את האדם כשנשמתו יצאה ממנו, ומעלה אותו במקום הכבוד למעלה, ונמצא לצרור אותו בצרור החיים. ז"ש והלך לפניך צדקך. כדי לנהוג אותך, ולהעלותך למקום שנקרא כבוד ה', שהוא המלכות, שכתוב, וכבוד ה' יאספך. **שכה) כ"ל אינון נשמתין וכו':** כל אלו הנשמות, שהבל ההוא הקדוש מנהיג אותם, הוא שנקרא כבוד ה', מאספם בתוכו ונצורים בו. ואז הוא נחת רוח. אבל הבל האחר, שאינו עבודת הקב"ה, נקרא, ורעות רוח. אשריהם (דפווי דף נ"ט ע"א * דף נ"ט ע"ב)

בשלה

צד

לארעא, כניש לון בגוונק, ולא בעאת, עד דאזשיט קב"ה מינא לקבלה, ויאומי לה, פדין בלעתינון ארעא, הה"ד תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית מינד: לאפרשא ׀ לה משמאלא ׀ ויכדין אתעביד בהו דינא.

שכה ׀ נחית בחסדך עם זו גאלת, כמה דכתיב ׀ כי מינד וזרועך ואור פניך כי רציתם ׀ כי מינד: דא ב גדולה. נהלת בעזך ׀ דא דכתיב וזרועך, דא גבורה. אל נזה קדשך, ׀ דא דכתיב, ואור פניך ׀ כי רציתם, דא ׀ צדיק. וכלהו משתפחי בקרא.

שכט ׀ תפול עליהם אימתה ופחד. אימתה, אימה מפעי ליה, מאי אימתה. דהא לית לך את או מלה תדא באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין. מאי אימתה. אמר רבי שמעון, כלומר דחילו דשכינתא.

של ׀ כהאי גוונא, ׀ תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', תביאמו ותטעמו, תביאם ותטעם מפעי ליה, מאי תביאמו. אלא רוחא דקודשא אמר, על אינון דרא בתראה, ׀ דגור יהושע, ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא דשמייה דקב"ה, דאלין אחידן ביה בוי, ואלין אתחזיאו למירת ארעא. כמה דכתיב ׀ ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. דכל מאן דאתגור, ואתגליא ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה, אקרי צדיק, בגין כן, לעולם יירשו ארץ.

שלא ׀ וע"ד תביאמו, ו' תירה, תביאמו לאינון דאחידן בוי. ותטעמו כד"א נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאינון דאחידן בוי, ולאינון ׀ בתראי, אתער מלה.

חלופי גרמאות

ר ואמר, ׀ מניה שמאלא. ת ואתעביד וליג וכדין. א ליג כו. ב גאולה. ג ליג דא. ד ליג דא. ה ליג כי רציתם. ו צדקה. ז מוסיף בתראי וקרא.

מסורת הזהר

ר ח"ב נט: ׀ (תהלים מ"ד). (ת ח"ב נט: א) הקשה"ז צ' צ"ג. ב (ישעיה ס') ביא ר"ח צ"ד.

דרך אמת הן שמל יהושע בכניסתו לארץ ישראל.

הסולם

נמית ימינד תבלעמו ארץ

שואל אימתה, היה צריך לומר אימה, מהו אימתה. שהרי אין לך אות או מלה אחת בתורה, שאין בה סודות עליונים. וא"כ, מהו אימתה. אמר ר' שמעון, כלומר, אימת השכינה. והוא כמו אימת ה' שהיא השכינה.

של ׀ כהאי גוונא תבאמו וגו': כעין זה, תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', היה צריך לומר תביאם ותטעם, מהו תביאמו. ומשיב, אלא רוח הקודש אמר, על הדור האחרון שמל יהושע, ונגלה בהם הגילוי של הרשימה הקדושה משמו של הקב"ה, והם אחוזים בו, שהוא ז"א, והם ראויים לרשת הארץ, כמ"ש, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. כי כל מי שנמול, ונגלה בו הרשימה הקדושה, ושומר אותו נקרא צדיק, ומשום זה לעולם יירשו ארץ.

שלא ׀ וע"ד תביאמו וכו': וע"כ תביאמו, עם ו' תירה, שפירושו, תביאמו לאלו שאחוזים

מאמר

למדנו שפירושו הרימות ימינד. ונשאר השמאל לבדו ועשה דין. (כנ"ל אות רס"ד) אמר ר' יצחק, הרי העירו בה החברים, כשהוציא הקב"ה את המצרים מתים מתחת המים, אמר לארץ, אסוף אותם בתוכך. ולא רצתה עד שהושיט הקב"ה את הימין כנגדה, והשביע אותה, אז בלעתם הארץ. ז"ש תבלעמו ארץ. ר' אלעזר אומר, נטית ימינד, פירושו, להפריד אותה מן השמאל, ואז נעשה הדין בשמאל.

שכה ׀ נחית בחסדך עם זו גאלת וגו': הוא כמו שכתוב, כי ימינד וזרועך ואור פניך כי רציתם. כי ימינד זה גדולה, דהיינו חסד. נהלת בעזך, זהו שכתוב, וזרועך, זהו גבורה. א"ל נזה קדשך, זהו שכתוב, ואור פניך כי רציתם, זהו צדיק, שהוא יסוד. וכולם נמצאים בכתוב. כל שש הספירות. כי חסד וגבורה כוללים ת"ת. ויסוד כולל נ"ה.

שכט ׀ תפול עליהם אימתה ופחד: (דפו"י דף ג"ט ע"ב)

צה

בשלה

ולית לך מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, וזבאה חולקהון דידעין בהו.

רעיא מהימנא

שלב פקודא למבני מקדשא לתתא, כגוונא דבי מקדשא דלעילא, כד"א, מכון לשבתך פעלת יי. דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא, ולצלאה כגוניה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקב"ה, דהא צלותא אקרי עבודה.

שלג וזהו בי פנשתא, אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא, ולא תקנא ליה בכל תקונין, דהא בי פנשתא דלתתא, קיימא לקבל בי פנשתא דלעילא.

שלד בית המקדש לתתא, איהו קאים כגוונא דבית המקדש דלעילא, דקאים דא לקבל דא. וזהו בי מקדשא, כל תקוני, וכל פולחוני, וכל אינון מאנין, ושמשין, פלהו אינון כגוונא דלעילא. משכנא דקא עבד משה במדברא, כלא הוה כגוונא דלעילא.

שלה בי מקדשא דבנא שלמה מלכא, הוא בי גייחא כגוונא עלאה, בכל אינון תקונין, למחוי בתקונא דלעילא, בי גייחא ואחסנתא. יקכי בי פנשתא, אצטריך בכל תקוני שפירו, למחוי כגוונא עלאה, למחוי בית צלותא, לאתקנא תקונין בצלותא, כמה דאוקמוה.

שלו וזהו בי מקדשא דליהוי ביה חלונות, דכתיב וכוין פתיחן. כגוונא דלעילא, וע"ד משגית מן החלונות מציץ מן התרכים. ואי תימא אפילו בתקלא,

מסורת הזהר (דניאל ו', ד) (שיר ב') ח"ב ה קט. רג: רגא. ח"ג ח תוספתא. ט בגויה. י לה. כ לה. ל תקניה. ח הוא. קיד: נ ל"ג הכי. ט בי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

למבני מקדשא לתתא

הפוסם

מאמר

המקדש למטה עומד כעין בית המקדש שלמעלה. שעומדים זה כנגד זה. ובית המקדש ההוא, כל תקוני, וכל עבודותיו, וכל אלו הכלים, והמשמשים, כולם הם כעין של מעלה. המשכן שעשה משה במדבר, היה הכל כעין של מעלה.

שחוזים בו, ותטעמו, כש"א נצר מטעי וגו', לאותם שנאחזים בו, שהוא ז"א. ולאלו האחרונים שבימי יהושע, רומז הדבר. ואין לך מלה בתורה, או את קטן בתורה, שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים, אשרי חלקם של היודעים בהם.

רעיא מהימנא

שלג) בי מקדשא דבנה וכו': בית המקדש שבנה שלמה המלך, הוא בית מנוחה, כעין העליון הוא בכל התקונים שבו, להיות בתקון העליון בית מנוחה ונחלה. כך בית הכנסת צריך להיות בכל תקוני היופי להיות כעין העליון, להיות בית תפלה, לתקן תקונים בתפלה, כמו שהעמידו.

שלב) פקודא למבני מקדשא וכו': מצוה, לבנות בית המקדש של מטה כעין בית המקדש של מעלה. כמש"א מכון לשבתך פעלת ה'. כי צריך לבנות בית המקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום, לעבוד את הקב"ה, כי תפלה נקרא עבודה.

שלו) וזהו בי מקדשא וכו': ובית המקדש ההוא צריך שיהיה בו חלונות, שכתוב, וכוון פתיחן. כעין של מעלה. וע"ז, משגיח מן החלונות מציץ מן התרכים. ואם תאמר אפילו בשדה

שלג) והוא בי פנשתא וכו': ובית הכנסת ההוא, צריכים לבנותו ביופי גדול ולתקן אותו בכל התיקונים. כי בית הכנסת למטה עומד כנגד בית הכנסת שלמעלה.

שלד) בית המקדש לתתא וכו': בית (דפו"י דף ג"ט ע"ב)

בשלה

צו

בגין דרוחא להוי סליק. לאו הכי, דהא אגן צריכין בית וליכא. לאשתפחא בית לתתא, פגוונא דבית עלאה, לנתתא דיורא עלאה לדיורא תתאה. **שלז** ותו דההוא צלותא, ונהוא רוחא, אצטריך לסלקא, ולנפקא מגו עאקו, בארע מישר, לקבל ירושלם. * ועל דא פתיב, * מן המצר קראתי זה, דאצטריך אתר דחיק בעאקו, לשדרא בגויה תהוא רוחא, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ובחקלא לא יכיל קלא לשדרא ליה הכי, דהא פגוונא דא * קלא דשופר, אתדתיא לבר בארע מישר, מגו אתר דחיק, ואזיל ובקע רקיעין, וסליק בסליקו, לאתערא רוחא לעילא.

שלח ואי תימא, הא פתיב, * ויצא יצחק לשוח בשדה. שאני יצחק, דמלה אחרא הוה ביה, מה דלא הוה בכל עלמא. ותו דהאי קרא לאו להכי אתא, דודאי בשדה אחר * לא הוה מצלי והא אוקימנא. * (ע"כ רעיא מהימנא).

שלט תניא אמר רבי אבא, זכאה חולקהון, דאינון דזכאן למימר שירתא דא בהאי עלמא, * דזכאן למימר לה בעלמא דאתי. ושירתא דא, אתבני בעשרין ותרין אתוון * קדישין גליפן, ובקעש אמינן, וכלא אתרשים בשמא קדישא, וכלא שלימותא דשמא קדישא, והא אתערנא מלי.

שמ א"ר שמעון, בההיא שעתא דתוו קיימין ישראל על ימא, והוו אמרי שירתא, אתגלי קב"ה עליהו, וכל רתיכו וחיילוי, בגין דינדעון למלפיהון, דעבד

חלופי גרסאות

ע ל"ג קלא. פ ל"ג לא. צ די זכאן. ק ל"ג קדישן.

מסורת הזהר

ה) (תהלים קי"ח) ח"ב קעז: ח"ג קכב: קלט: רצה.
ו) (בראשית כ"ד) ב"א קל"א צ"א ז"ח ב' ט"ד שט"ו
ת"ח קי"א ט"ד שט"ו, קי"ד ט"א ש"ד.

דרך אמת * פקודא כי למרחל מההוא מקדש וכו' פקודא כ"א לסדרא כהנא וכו' פרשת אמור פ"ח ב.

למכני מקדשא לתתא

שדבר אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם. שהיה אחד מן האבות. ועוד, שמקרא זה אינו בא לכך להתיר להתפלל בשדה. כי ודאי שבשדה אחר לא היה מתפלל וכבר בארנו. (לעיל בא אות קנ"ה) ששדה זה היה השדה אשר קנה אברהם. (ע"כ רעיא מהימנא).

שלט תניא א"ר אבא וכו': למדנו, אר"א אשרי חלקם של הזוכים לומר שירה זו בעולם הזה וזוכים לאמרה בעולם הבא. ושירה זו נבנה בכ"ב אותיות קדושות חקוקות, ובעשרה מאמרות, והכל נרשם בשם הקדוש, והכל שלמות השם הקדוש. והערנו הרברים.

שמ א"ר שמעון וכו': אר"ש, בשעה ההיא שהיו עומדים ישראל על היס, והיו אומרים שירה, נגלה עליהם הקב"ה וכל מרכבותיו וצבאיו, כדי שידעו את מלכם, שעשה להם כל אלו הנסים והגבורות, וכל אחד ואחד ידע

הסולם

מאמר

בשדה יש להתפלל. משום שעולה שם רוח. אינו כן, כי אנו צריכים בית, ואינו. שצריך להמצא בית למטה כעין בית העליון, שהוא החלכות. להוריד דייר העליון, שהוא השכינה, לדייר התחתון, לבני אדם.

שלז ותו, דההוא צלותא וכו': ועוד, שתפלה ההיא ורוח ההוא, צריך לעלות ולצאת מן המצר בדרך ישר כנגד ירושלים. וע"ז כתוב, מן המצר קראתי יה. שצריך מקום צר בצרה, לשלוח בתוכו רוח ההוא, שלא יטה לימין ולשמאל. ובשדה אין הקול יכול לשלוח לו כך. כי כעין זה הוא קול שופר, שנדחה לחוץ בדרך ישר מתוך מקום צר, והולך ובוקע רקיעים, ועולה בעליה לעורר רוח שלמעלה.

שלח ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי כתוב, ויצא יצחק לשוח בשדה. הרי שמתפללים בשדה. ומשיב משונה הוא יצחק, (דפרי"ך דף נ"ט ע"ב *) דף ס' ע"א

צז

בישלה

לון כל אינון נסין וגבוראן, וכל חד וחד ידע ואסתפל, מה דלא ידעו ואסתפלו שאר נביאי עלמא.

שמוא דאי תימא דלא ידעין ולא יאדבקו חכמתא עלאה, מן שירתא דא תחמי, דכלהו בחכמתא אסתפלו, וידעו מלין ואמרו. דאי לאו הכי, איך אָמרו פלהו מלין אחינן, דלא סטו אלין מאלין, ומה דאמר דא, אמר דא, ולא אקדים מלה דא, "למלה דא, אלא פלהו בשקולא חדא, ורוחא דקדושא בפומא" דכל חד וחד, ומלין אתמרו "פלהו פאלו נפקין מפומא חד. אלא ודאי פולהו בחכמתא עלאה אסתפלו, וידעו מלין עלאין, ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד.

שמוב ואפילו אינון דבמעיי אמהון, הוּו אמרי שירתא פלהו פחדא, והוּו תמאן פלהו, מה דלא תמא יחוקאל נביאה. ועל פך הוּו פלהו מסתפלי, פאלו תמאן עינא בעינא. וכד סיימו מלין, פלהו מתפסמאן בנפשייהו, ותאבון למחמי ולאסתפלא, ולא הוּו בעאן לנטלא מתמן, מסגיאות תיאובתא.

שמוג בההיא שעטא, אמר משה לקב"ה, בניך מסגיאות תיאובתא לאסתפלא בך, לא בעאן לנטלא מן ימא. מה עבד קב"ה, אסתים יקריה לבר למדברא, ותמן אתגלי "ולא אתגלי. אמר לון משה לישראל, כמה זמנין ואמינא לנטלא מתמן, ולא יבעיתון, עד "די אחזי לון זינא יקרא דקב"ה במדברא, "ומיד הוּו יתאבין.

שמוד ולא ינטלו, עד דאחיד בהו ימשה ואחמי לון זינא יקרא דקב"ה במדברא, כדין מסגיאות תיאובתא ורעותא לאסתפלא, "אנטיל לון משה, הה"ד

חלופי גרסאות

ר אתדבקו. ש יאמרו מלין אחרינן דלא סטו מלין אלין מאלין. ת מן דא. א בכל. ב ליג כלהו. ג ליג מן אלא עד ואפילו. ד ליג הוּו. ה ליג ולא אתגלי. ו ליג אמינא. ז בעו; מוסיף בעו בעיתון. ח דאחזי. ט ומינא. י תייבין. כ נטלין. ל במשה. מ נטיל.

תאמר ידע והסתכל מה שלא ידעו והסתכלו שאר נביאי העולם.

שמוא דאי תימא דלא וכו': כי אם תאמר שלא היו יודעים ולא השיגו חכמה עליונה, משירה זו תראה שכולם הסתכלו בחכמה, וידעו הדברים ואמרו. שאם לא כן, איך אמרו כולם מלות אחדות, שלא נטו אלו מאלו, ומה שאמר זה אמר זה, ולא הקדים מלה זו למלה זו, אלא כולם אמרו במשקל אחד, ורוח הקדש היה בפי כל אחד ואחד, והמלות נאמרו כולם כאילו יצאו מפה אחד. אלא ודאי כולם בחכמה עליונה הסתכלו, וידעו דברים עליונים, ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד.

שמוב ואפילו אינון דבמעיי וכו': ואפילו אלו שבמעיי אמם, היו אומרים שירה כולם כאחד. והיו רואים כולם מה שלא ראה יחוקאל הנביא. ועל כך היו כולם מסתכלים, (דפו"י דף ט' ע"א)

הסולם

למבני מקדשא לתתא כאלו ראו עין בעין, וכשגמרו הדברים, כולם מתבשמים בעצמם, וחושקים לראות ולהסתכל ולא היו רוצים לנסוע משם מרוב השתוקקות.

שמוג בההיא שעטא אמר וכו': בשעה ההיא, אמר משה להקב"ה, בניך מרוב השתוקקות להסתכל בך אינם רוצים לנסוע מן היס. מה עשה הקב"ה, הסתים כבודו בחוץ במדבר, ושם נגלה ואינו נגלה. אמר להם משה לישראל, כמה פעמים אמרתי שתסעו משם ולא רציתם, עד שהראיתי לכם זיו כבוד הקב"ה במדבר. ומיד היו חושקים.

שמוד ולא נטלו עד וכו': ולא נסעו עד שאחז בהם משה, והראה להם זיו כבוד הקב"ה במדבר, אז מרוב השתוקקות ורצון להסתכל הסיע אותם משה. ז"ש ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור. מהו מדבר

צ"ט

בשלח

קדישין. וכד אתגלי זיו קרא דמלכהון עליתהו, כדן וישלף אל המים וימתקו המים. מאי וימתקו המים. דקטיגורא אתעביד סניגורא.

שמו אמר רבי אבא, תא חזי בקדמיתא כד עאלו ישראל בקנימא דקב"ה, לא עאלו כדקא יאות. מאי טעמא. בגין דאתגורו וְלֹא אֶתְפָּרְעוּ, וְלֹא אֶתְגַּלְיִי וְשִׁמָּא קדישא. כיון דמטו הכא, מה פתיב, שם שם לו חק ומשפט. תמן עאלו ישראל בתרין חולקין קדישין, בההוא גלויא דאתגליא וְשִׁמָּא דלהון, ואקרון חק ומשפט. חק: כמה דאת אמר וַתֵּתֶן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. ומשפט: כמה דאתמר וְשִׁמָּא לְאַלְהֵי יַעֲקֹב. ושם נסהו, בההוא את קדישא. «כד"א, פי חק לישראל הוא. בספרא דרב ייבא סבא, אמר מלה על ההוא חוטרא קדישא.

שנ ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי אלהיך. ויאמר, מאי ויאמר. לא פתיב מאן קאמר דא. אלא קב"ה אמר. רבי חזקיה אמר, ג שמעין אמירה סתם, דמאמירה סתם. דכתיב וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל יי. אמר, לא פתיב מאן קאמר. ה אוף הכא ויאמר סתם, ולא פתיב מאן קאמר.

שנא אמר רבי יוסי, משמע דכתיב, ויצעק אל יי ויורהו יי עץ, מהכא משמע ויאמר, ומשמע מאן אמר מלה. לקול יי אלהיך, לקולי מבעי ליה. אלא לההוא קול ודעאלו ביה.

חלופי גרסאות

ת ליג ולא אתפרעו. א ליג כד"א כי חק לישראל הוא. ב מוסף אמר רי. ג משמע. ד מאי אמירה. ה ליג מן אוף עד אמר ריי. ו כתב מאן אמר (ד"א). ז דעל גביה.

מסורת הזהר

כ (משלי ל"א) ויחי רסח צ"ה. ל (תהלים פ"א) ח"ב יח: ח"ג פו: קיג. ט וירא מ"ה צ"ב. י (שמות כ"ד) יורא מ"ה צ"ד.

ולא מצאו מים

לישראל הוא. בספר ר' ייבא סבא אמר דבר על מטה ההוא הקדוש, שטליו נאמר, ויורהו ה' עץ.

מאמר ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה'

שנ ויאמר אם שמוע ונו: כתוב ויאמר, מהו ויאמר, לא כתוב מי אמר זה. אלא הקב"ה אמר. ר' חזקיה אמר, אנו למדים אמירה סתם מאמירה סתם. שכתוב, ואל משה אמר עלה אל ה'. אמר, לא כתוב מי אמר גם כאן ויאמר סתם, ולא כתוב מי אמר. ושם פירוש המלכות, שאם היה הקב"ה היה צריך לומר, עלה אלי. אף כאן פירוש המלכות.

שנא אמר ר' יוסי וכו': משמע משכתוב מקודם לכן, ויצעק אל ה', ויורהו ה' עץ. מכאן משמע פירושו של ויאמר, שמשמע מי אמר מלה זו. דהיינו ג"כ הקב"ה. לקול ה' אלקיך, לקולי היה צריך לומר. ומשיב, שפירושו לקול הזה שנכנסו בו, על ידי המילה, שהוא קול המלכות. וע"כ לא נאמר לקולי.

אמר

הסולם

מאמר

הקב"ה כנ"ל. ור"ש שקטיגור נעשה סניגור. כיון שהס"א שהיתה במים קטרג עליהם כנ"ל. ועתה נעשה סנור.

שמו אמר רבי אבא וכו': אר"א, בוא וראה, בתחילה כשנכנסו ישראל בברית הקב"ה, לא נכנסו כראוי. מה הטעם. משום שמלו ולא פרעו, ולא נגלה הרושם הקדוש. כיון שהגיעו כאן למרה, מה כתוב, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. שפירוש, שם נכנסו ישראל בשני חלקים הקדושים, מלכות ויסוד שזכו בהם ע"י מילה ופריעה, בגילוי ההוא שנגלה הרושם שלהם ונקראו חק ומשפט. חק, זה מלכות, כש"א ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. שסובב על המלכות ודומה על מילה ומשפט, כמ"ש משפט לאלקי יעקב. שהוא יסוד דומה להמוחין המתגלים ע"י הפריעה, הנקרא משפט. ושם נסהו היינו באות הזה הקדוש. שמפני היותו חק, שייך נסיון. כמ"ש כי חק (דפו"י דף ס' ע"ב)

בשלה

ק

שנב אמר רבי אבא, בְּתַר דְּאַתְּגַלְגַּל בְּהוּ רְשִׁימָא קְדִישָׁא, עָאלוּ בְּתַרְיָן חוּלְקִין קְדִישִׁין, כְּמָה דְּאַתְמַר, וְכִיּוֹן דְּעָאלוּ בְּאַלִין תְּרִין, עָאלוּ בְּאַלִין תְּרִין חוּלְקִין אַתְרֵינִין, דְּכַד יִסְתַּלְקוּן בְּאַלִין תְּרִין אַתְרֵינִין, יִתְחַבְרוּן בְּאַלִין, וְלֹא מִמְנַעֵי בְּרַבָּאן, וּבְג"כ, בְּאַלִין יִמְטוּ בְּרַבָּאן, עַד מַלְכָּא קְדִישָׁא.

שנג ומאתריה דקרא אשתמע מלה, דכתיב, ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר: דא מלכא קדישא. ומאי קאמר, אם שמוע תשמע לקול יי' אלהיך, כד"א כ"י יי' אלהיך אש אוכלה הוא, דא כנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה: דא צדיק. והאזנת למצותיו: דא נצח. ושמרת כל חקיו: דא הוד. כיון דעאלו ב' באלין, הא מטו למלכא קדישא. לבתר מה פתיב, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יי' רופאך. כי אני יי': דא מלכא קדישא.

שנד אשתמע, דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא, מגיה סליק עד מלכא קדישא עלאה. מאי משמע. משמע אינון תרין, דאתפנש בהו זרעא, ומשח רבות קודשא, דשדיין ליה בפום אמה, ואתקשרו בחדא, ומלכא עלאה עליהו, ואתקשרו ביה. ועל כן, מאן דעאל באלין תרין, ונטיר לון, אתקשר בתרין אתרנין, ועאל בהו, וכדין מטי למלכא קדישא.

שנה אמר רבי יצחק, ודאי מאן דזכי בצדיק, זכי בנצח והוד, ואלין אינון תלתא, דאתברכא בהו כנסת ישראל. ומאן דזכו בהו, זכי במלכא קדישא, ועאל בכלהו ארבעה.

חלופי גרמאות

ח יסתכלון. ט מלי. י יסתכלון. כ מטון וליג ברכאן.
ל ליג מן כד"א ער דא. מ מוסיף באלין תרי. נ מוסיף
וע"ד אתקשרו.

מסורת הזהר

(דברים ד') ב"א רצ"ו צ"א.

הסולם

מאמר

הגיעו למלך הקדוש, שהוא תפארת, שמקומו אחר נצח. וע"כ לאח"כ מה כתוב, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני הי' רופאך. כי אני הי' זהו המלך הקדוש שהוא ת"ת. **שנד** אשתמע דכ"ל מאן זכו: נשמע, שכל מי ששומר הרושם הקדוש הזה, שהוא מילה, עולה ממנו עד המלך הקדוש העליון. שואל, מה משמעות הדברים. ומשיב, שמשמע, שאלו השנים, נצח והוד, שמתקבץ בהם הזרע לברכה, ושמן משחת קדש שיווירם אותו בפי האמה, שהוא יסוד. נתקשרו יחד, והמלך העליון, ת"ת, עליהם, ונקשרו בו. ועל כך, מי שנכנס באלו השנים יסוד ומלכות ע"י מילה ופריעה, ושומר אותם, נקשר בשנים אחרים, נצח והוד, ונכנס בהם, ואז מגיע למלכא קדישא, שהוא ת"ת. **שנה** א"ר יצחק זכו: א"ר, ודאי מי שזכה בצדיק, שהוא יסוד, זכה בנצח והוד, מפני שיסוד כולל בתוכו נו"ה, והם שלשה שנתברכה בהם כנסת ישראל שהיא מלכות. ומי שזכה בהם

שנב אמר ר' אבא זכו: אר"א, אחר שנגלה בהם רושם הקדוש, נכנסו בבי' חלקים הקדושים כמו שלמדנו (לעיל אות שכ"ח) שהם יסוד ומלכות. ע"י מילה זכו למלכות, וע"י פריעה ליסוד. וכיון שנכנסו באלו השנים, נכנסו גם באלו ב' חלקים האחרים, שהם נצח והוד, כי כשיתעלו בבי' האחרים, נצח והוד, יתחברו באלו, יסוד ומלכות. ולא ימנעו ברכות שיסוד ישפיע למלכות. ומשום זה, יגיעו באלו עד המלך הקדוש. שהוא ז"א.

שנג ומאתריה דקרא זכו: וממקום הכתוב נשמע הדבר. שכתוב, ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר, זה המלך הקדוש. ומהו אמר, אם שמוע תשמע לקול הי' אלקיך, הוא כש"א, כי הי' אלקיך אש אוכלה הוא, שהיא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. והישר בעיניו תעשה, זהו צדיק שנקרא ישר. והאזנת למצותיו, זהו נצח. ושמרת כל חוקיו, זהו הוד. כיון שנכנסו באלו מלכות ויסוד ונצח והוד. הרי (דפו"י דף ס' ע"א)

קא

בשלה

שנו וְלִקְבְּלֵי אַרְבַּעָה אֲלֵיךְ, נְטִירוֹ לְהָאֵי רְשִׁימָא קְדִישָׁא, מְאַרְבַּע מְלִין: נְטִירוֹ דְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, אֶסְתַּמְרוּתָא דְנַגְדָּה. נְטִירוֹ דְצַדִּיק, אֶסְתַּמְרוּתָא דְשַׁפְחָה. נְטִירוֹ דְנִצְחָה, אֶסְתַּמְרוּתָא דְבַת עֲכוּ"ם. נְטִירוֹ דְהוּד, אֶסְתַּמְרוּתָא דְזוּנָה. וְעַל דָּא לְקוּל יי' אֱלֹהֵיךְ, דָּא כִנְסַת יִשְׂרָאֵל.

שנו בְּמָה זְכָאן יִשְׂרָאֵל לְקַבְּלָא אִפִּי שְׂכִינְתָּא, בְּאֶסְתַּמְרוּתָא מִן נְגָדָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ. מְאִי לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ דָּא כִנְסַת יִשְׂרָאֵל. וּבְהָאֵי אֲחִידָן וּמְתַקְשְׁרָן מְלִין אַחְרֵינִין, דְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַקְשְׁרַת בְּהוּ. וְהָא אֲוִקְמוּהָ מְלִי.

שנח וְהִישָׁר בְּעֵינֵי תַעֲשֶׂה: דָּא צַדִּיק. כְּמָה דְכְּתִיב, עֵינַי יי' אֵל צַדִּיקִים, לְאֶסְתַּמְרָא מִשַׁפְּחָה. וְהָא אֲוִקִימָנָא מְלִי. דְכְּתִיב וְשַׁפְּחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ, דְגֵרִים לְצַדִּיק דְאֲתַדְבֵּק בְּשַׁפְּחָה. וְהָאֲזַנְתָּ לְמִצּוֹתָיו: דָּא נִצְחָה, לְאֶסְתַּמְרָא דְלֹא יַעוֹל רְשִׁימָא דָּא בְּבַת אֵל נְכַר, וְלֹא יִשְׁקַר בִּיהַּ בְּנִצְחָה. דְכְּתִיב, וְגַם נִצְחָה יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמֵאֵן דְנְטִיר הָאֵי, קִיִּים מִצּוֹתָיו, דְכְּתִיב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר. וְשִׁמְרַתְּ כָּל חֻקָּיו: דָּא הוּד, לְאֶסְתַּמְרָא מִן זוּנָה.

שנמ וְאֲנִלָּא הָא, כְּמָה דְתַנִּין, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְאִי דְכְּתִיב חֲגוּר חֲרָבָךְ עַל יַרְךָ גְבוּר הוֹדְךָ וְהִדְרָךְ. אֲלֹא, כָּל מֵאֵן דְמִנְרוּ גְרַמְיָה, וְשׁוּי דְחִילוֹ דְחֲרָבָא שְׁנָנָא תַקִּיפָא לְקַבְּלֵיהָ. עַל יַרְךָ, מְאִי עַל יַרְךָ. דָּא רְשִׁימָא קְדִישָׁא. כַּד"א, וְשִׁים נָא יַרְךָ תַחַת יַרְכֵי.

חֲלוּפֵי גְרַמְיָת

מִסוּרַת הוּזַר

ס דא. ו מוסיף תנין כתיב. פ כ"א. צ דאחדבק. ק מוסיף דלא ישקר ביה דלא.

U ויקרא י"ח) חיי שרה כ"ז צ"א תק"ח קכ"א ט"ב שיז. P (תהלים ל"ד) ויצא קמ"ב צ"ג. צ (משלי ל') ח"ב קיו: ח"ג כח: רפב. ת"ז בהקדמה ב. יד: ת"ז ת"ז. קמו: בהשמטה. ק (שמואל א' ט"ו) ב"א קל"ג צ"ב. ר (שמות ל"ד) חיי שרה ט"ו צ"א. W (תהלים מ"ה) ב"א רל"ט צ"ו. ת (בראשית כ"ד) חיי שרה מ"ז צ"א.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה'

הסולם

מאמר

דברים אחרים שכנסת ישראל נקשרת בהם. וכבר העמדנו הדברים.

בהם זכה במלך הקדוש, שהוא ת"ת, ונכנס בכל הארבע ספירות, ת"ת נצח הוד יסוד מלכות.

שנו וְהִישָׁר בְּעֵינֵי תַעֲשֶׂה: זהו צַדִּיק, שהוא יסוד, כמ"ש עיני ה' אל צדיקים, להשמר משפחה. והרי העמדנו הדברים, שכתוב, ושפחה כי תירש גבירתה, פירושו שגורם לצדיק להתדבק בשפחה. והאזנת למצותיו, זהו נצח, להשמר שלא יכניס רושם הזה בבת אל נכר, ולא ישקר בו בנצח. שכתוב וגם נצח ישראל לא ישקר. ומי ששומר זה, את הברית הקדוש, מקיים מצותיו, שכתוב, כי לא תשתחווה לאל אחר. ושמרת כל חוקיו, והו הוד, להשמר מן זונה.

שנו זכאן ישראל לקבל פני השכינה. הוא, על ידי שמירה מנדה. ועל זה כתוב, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. שואל מהו, לגלות ערותה. ומשיב, זהו כנסת ישראל. כלומר שלא יפגום בה. וכזה אחוזים ומתקשרים (דפו"י דף ס' ע"ב *) דף ס"א ע"א

שנו וְאֲזַלָּא הָא כְּמָה זְכָאן: וזה הולך כמו שלמדנו. א"ר יהודה, מה שכתוב, חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. אלא, כל מי שמזרז עצמו, ומשים פחד חרב שנונה החזקה, שהיא

קב

בישלה

שם ד"א חגור חרבך, י כלומר, וְרָז וְאֶתְקִיף יֶצְרָךְ בִּישָׂא, דְּאִיהוּ חֲרָבְךָ. על ירך, על ההוא רְשִׁימָא קְדִישָׂא לְנִטְרָא לִיה. וְאִי נִטְרָא לִיה, כְּדִין אֶקְרִי גְבוּר, וְקַב"ה אֶלְבִּישׁ לִיה בְּלְבוּשׁוֹי, וּמֵאֵן לְבוּשׁוֹי דְּקַב"ה. הוּד "וְנִצַּח. דְּכְתִיב, « הוּד וְהִדְר לְבָשֶׁת. אוּף הָכָא הוּדְךָ וְהִדְרְךָ, וְכִדִּין אֶתְדַבֵּק בְּר נֶשׁ בְּמִלְפָּא קְדִישָׂא כְּדָקָא יְאוּת.

שםא מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה, כֹּל הַמְחַלָּה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי אֶ בְּמִצְרִים לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ פִּי אֲנִי יְי' רוּפְאֶךָ. דָּא מִלְפָּא קְדִישָׂא, וְעַל דָּא אֶזְהַר לֹון עַל הַהוּא מְלָה מִמֶּשׁ, דְּיִתְּב וְרָשִׁים בְּהוּ, וְלֹא יִתִּיר יִעֲד כְּעֵן לֹא אֶתִּיחֵיבַת לְהוּ אוּרִיתָא, אֶלָּא כִּינן דְּכְתִיב, שֵׁם שֵׁם לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט, מִיָּד וַיֹּאמֶר אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע וְגו'.

שםב תֵּא חֲנִי, כִּד בְּעָא קַב"ה לְאֶזְהָרָא לְיִשְׂרָאֵל, עַל אוּרִיתָא, בְּכַמָּה מְלִין מְשִׁיף לְהוּ, בְּכַמָּה מְשִׁיכֵן דְּחִבִּיבוּתָא, כְּבַר נֶשׁ דְּמְשִׁיף בְּרִיָּה לְבִי רַב. וְת"ח, לֹא בְּעָא קַב"ה לְמִיחֵב לְהוּ אוּרִיתָא, עַד דְּקָרִיבוּ בְּהִדְיָה. וּבְכַמָּה קָרִיבוּ בְּהִדְיָה, י בְּגִלּוּיָא דְרְשִׁימָא דָּא, כְּמָה דְאֶתְמַר.

שםג אָמַר ר' יְהוּדָה, לֹא קָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינִי, עַד דְּעָאלוּ בְּחוּלְקָא דְצַדִּיק, וְזָכוּ בִּיה. מְנַלְן, דְּכְתִיב « בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי, בַּיּוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ דְּיִיקָא. וְכְתִיב « וַאֲמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֵלֵהֶינוּ זֶה קוִינּוּ לֹו וְגו'.

חלוּפֵי גְרַמְאוֹת

ר ל"ג כלומר, ו ואתקיף, ת והדר, א במצרים דא מלכא קדישא, ב ל"ג דא מלכא קדישא, ג אזוהר, ד ועל דא, ה לאזוהרא, ו מוסיף אוורייתא לישראל, ז בגלוי רשימא, ח בה.

מסורת הזהר

א (תהלים ק"ד) וירא חי צ"ג ב (שמות י"ט) ח"א יא: ח"ב סא, עח: ג) (ישעיה כ"ה) נח ו' צ"ד.

הסולם

מאמר

ויאמר אם שמוע תשמע לקולי חי
ומשפט, שהם מילה ופריעה, מיר, ויאמר אם שמוע תשמע וגוי שהמדובר הוא בד' שמירות של הברית הקדוש, כמבואר, ומיושב קושיא הנ"ל שבאות שמ"ח.

שהיא מלכות, כנגדו, על ירך, מהו על ירך. היינו על רושם הקדוש הזה לשמור אותו. כמש"א, שים נא ירך תחת ירכי.

שםב תֵּא חֲנִי כִּד וְכו': כּוֹא וּרְאָה, כְּשִׁרְצָה הַקַּב"ה לְהוֹחִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה, בְּכַמָּה דְבָרִים מִשָּׁךְ אוֹתָם בְּכַמָּה מְשִׁיכוֹת שֶׁל אַהֲבָה, כְּאִדָּם הַמוֹשֵׁךְ אֶת בְּנוֹ לְבֵית הַסֵּפֶר. וְכוֹא וּרְאָה, לֹא רָצָה הַקַּב"ה לְתַתּ לְהֵם הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּתְקַרְבוּ אֵלָיו, וּבְכַמָּה נִתְקַרְבוּ אֵלָיו. בְּגִלּוּי שֶׁל הַרוּשֶׁם הַזֶּה, שְׁהִיא בְרִית מִילָה, כְּמוֹ שְׁלַמְדֵנוּ.

שם ד"א חגור חרבך כלומר, וְרָז וְאֶתְקִיף יֶצְרָךְ בִּישָׂא, דְּאִיהוּ חֲרָבְךָ. על ירך, על ההוא רְשִׁימָא קְדִישָׂא לְנִטְרָא לִיה. וְאִי נִטְרָא לִיה, כְּדִין אֶקְרִי גְבוּר, וְקַב"ה אֶלְבִּישׁ לִיה בְּלְבוּשׁוֹי, וּמֵאֵן לְבוּשׁוֹי דְּקַב"ה. הוּד "וְנִצַּח. שְׁכַתּוֹב, הוּד וְהִדְר לְבָשֶׁת. אִף כָּאן, הוּדְךָ וְהִדְרְךָ. וְאוּ מִתְדַבֵּק הָאִדָּם בְּהַמְלֵךְ הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי.

שםג אָמַר ר' יְהוּדָה וְכו': אַר"י, לֹא קָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בְּחֵלֶק שֶׁל הַצַּדִּיק, דְּהֵיִינוּ בְרִית מִילָה, וְזָכוּ בּוֹ. מֵאִין לָנוּ זֶה. כִּי כְּתוּב, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי בַּיּוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ בְּדִיוֹק, שְׁהוּא יִסוּד הַנִּקְרָא זֶה. וְכְתוּב, וַאֲמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֵלֵקִינּוּ זֶה קוִינּוּ לֹו וְגו'.

שםא מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה כֹּל הַמְחַלָּה בִּלְ וְכו': מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה כֹּל הַמְחַלָּה וְגו' כִּי אֲנִי ה' רוּפְאֶךָ. זֶהוּ הַמְלֵךְ הַקְּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן הוֹחִיר אוֹתָם עַל דְּבַר הַהוּא מִמֶּשׁ שֶׁנִּתְּן וְרָשֶׁם בְּהֵם, שְׁהוּא בְרִית הַמִּילָה וְלֹא יוֹתֵר. וְאַמַּת הוּא שְׁעַד עֵתָה לֹא נִיתְּנָה לְהֵם הַתּוֹרָה, אֶלָּא כִּינן שְׁכַתּוֹב, שֵׁם שֵׁם לֹו חֵק (דפו"י דף ס"א ע"א)

ויאמר

קו

בישלה

פרשת המן

שסד ויאמר יי' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יהודה פתח ואמר, אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי'. האי קרא אוקימנא ליה, בשעתא דבר נש שכיב בבי מרעיה, הא אתפס באטרונגא דמלפא, רישיה בקולרא, רגלוי בכופסירין, פמה יחילין נטרין ליה, מהאי גיסא, ומהאי גיסא. שייפוי בלהו בדוקתא, מגיחין אלין באלין. מיכלא אתעדי מניה.

שסה בההוא זמנא, פקדין עליה אפוטרופא, למילף עליה זכות קמי מלפא, דכתיב אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף. בההיא שעתא, זכאה חולקיה דב"נ דעאל עליה, ואוליף ליה ארתא, לשיבותריה מן דינא. הה"ד אשרי משכיל אל דל.

שסו והיו זכיל לשזבא ליה, למילף ליה ארחוי דתיי, לאתבא ללקמי מאריה, פדין ואתעביד אפוטרופוסא עליה לעילא. מאי אגריה. ביום רעה ימלטהו יי'. ד"א, אשרי משכיל אל דל, פמה תקיפא אגרא דמסכנא, קמי קב"ה.

שסז א"ר תייא, תוהנא על האי קרא דכתיב, כי שומע אל אביונים יי', וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא. א"ר שמעון, בגין דאינון קריבין יתיר למלפא, דכתיב, לב נשבר ונדפה אלהים לא תבנה. ולית לך בעלמא, דאיהו תביר לבא פמסכנא. תו אמר רבי שמעון, תא תזי, כל אינון בני עלמא, אתחזיין קמי קב"ה, בגופא ונפשא, ומסכנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודי, וקב"ה קריב לנפשא יתיר מגופא.

חלופי גרמא

מסורת הזהר (ד ויצא צ"ד צ"א. ה) (תהלים מ"א) הקסתי קצ"ו צ"ג. (א) (איוב ל"ג) הקסתי קס"ט צ"ג. (ז) (תהלים ס"ט) ח"ג קלה. (ח) (שם נ"א) מקן ל"ג צ"א. דרך אמת ז' רגלוי אטורים בכבלים. (ח) האכילה הוסר ממנו ואינו יכול לאכול.

פרשת המן

הסולם

מאמר

שסו והיו זכיל לשזבא וכו': שואל, ואיך יכול להציל את החולה. ומשיב, שילמד אותו דרך החיים לשוב לפני אדוננו. אז נעשה מליץ עליו למעלה והוא נצול. מה שכרו, הוא, ביום רעה ימלטהו ה'. פירוש אחר, אשרי משכיל אל דל. מפני שכמה תקיף הוא שר של העוור לדל לפני הקב"ה.

שסז א"ר חייא תוהנא וכו': אר"ח תמיהני על מקרא הזה, שכתוב, כי שומע אל אביונים ה'. וכי אל אביונים שומע ולא לאחר. אמר רבי שמעון משום שהם קרובים יותר אל המלך, שכתוב לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. ואין לך בעולם, שהוא לב שבור, כמו אביון. עוד א"ר שמעון, בוא וראה, כל בני העולם נראים לפני הקב"ה בגוף ונפש, ועני אינו נראה לפני הקב"ה אלא בנפש לבד, כי גופו שבור, והקב"ה קרוב לנפש יותר מלגוף.

מסכנא

מאמר פרשת המן

שסד ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר וגו': ר' יהודה פתח ואמר, אשרי משכיל אל דל וגו'. מקרא זה העמדנוהו, בשעה שאדם שוכב בבית חליו, הוא נתפש לשליטים של המלך, ראשו בשלשלת, רגליו באזיקים, כמה חילים שומרים אותו מצד זה ומצד זה, שלא יברח, אבריו כולם במיצר, ולוחמים אלו באלו, אכילה הוסרה ממנו.

שסה בההוא זמנא פקדין וכו': בזמן ההוא פוקדים עליו מליץ, ללמד עליו זכות לפני המלך. שכתוב, אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף. בשעה ההיא, אשרי חלקו של אדם, שנכנס אליו ומלמדו דרך להצילו מן הדין. ז"ש אשרי משכיל אל דל.

(דפווי דף ס"א ע"א)

ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר צג

קד

בישלה

שמח ^ט מסכנא חד תנה בשיבכותיה דר' ייסא, ולא תנה מאן דאשגח ביה, והוא תנה ^ט אכסיף, ^ט ולא תקיף בכני נשא, ^ט יומא חד חלש, עאל עליה רבי ייסא, שמע חד קלא דאמר, ^ט טילקא טילקא, הא נפשא פרחא גבאי, ולא מטו יומי. ווי לכני מתיה דלא אשתכח בהו דיתבי נפשיה לגביה. קם רבי ייסא, שדי בפומיה, ^ט מיא ^ט דגרגרין, ^ט אפותא ^ט דקונטא ^ט אתבוע זיעא באנפוי, ותב רוחיה לגביה.

שמט ^ט לכתר אתא ושאל ליה, אמר חייך רבי, נפשא נפקת מנאי, ומטו לה קמי כורסיא דמלכא, ובעת לאשתארא תמן, אלא דבעא קב"ה לזפאה לך, ואכריוו עלך, ומין הוא רבי ייסא, לסלקא רוחיה, ולאשתארא בחד ^ט אדרא קדישא דזמינן חבריא לאתערא בארעא, והא אתקיננו תלת ^ט פרסיאן, דקיימן לך ולחברך. מההוא יומא הוו משגיחין ביה בני ^ט מתיה.

שע תו, מסכנא אחרא אעבר קמיה דר' יצחק, ותנה בידיה פלג מעה דכסף. אמר ליה לרבי יצחק, אשלים לי ^ט ולבני ולבנתי נפשאן. אמר ליה והיך אשלים נפשייכו, דהא לא אשתכח גבאי בר פלג מעה. אמר ליה, בדא אשלימנא, בפלג אתרא דאית ^ט גבאי, אפקיה ונתביה ליה.

שעא אחזיאו ליה בחלמיה, דתנה אעבר בשפתא דימא רבא, ובעאן למשדייה בגוויה, תמא לרבי שמעון, דתנה אושיט ידוי לקבליה, ואתי ההוא

חלופי גרסאות

ט מכסיף (ר"א), ע ל"ג ולא; לאתקפא. פ דגנדיים. צ דקופתא. ק אתבקע. ר כורסי; כרסיא. ט מתא. ת ולבאי ולביתי. א לי אביתאי; גבי.

דרך אמת ט עני אחד היה בשכונתו של ר' ייסא ולא היו משגיחים עליו בני אדם והוא היה מתבייש לתבוע ובתוך כך חלש. ט כמו טיקלא והיא גלגל היוצר שמגלגל ברגלו ורמו על גלגל הנפש בעת פטירת האדם מן העולם ואמר הבת קול לטיקלא ההוא הא נפשא וכו'. טן מי גרגרים ר"ל מים שבגורגורות. לן פרשי העשבים או חריות של דקל ע"י זה אתבקע זיעה באנפוי יצא זיעתו לחוץ על פניו וחזר אליו ונתרפא. מן בחדר אחד.

מאמר

הסולם

פרשת המן

שסח מסכנא חד הוה וכו': עני אחד היה בשכונת של ר' ייסא. ולא היה מי שישגיח עליו. והוא היה מתבייש, ולא התקיף בני אדם. יום אחד היה חולה, נכנס אליו ר' ייסא, שמע קול אחד, שאמר צדק צדק, היינו שמסר דין לשמים, הנפש פורחת ממני ועוד לא הגיע הזמן, אוי לבני העיר, שלא נמצא בהם מי שישב נפשו אליו. קם רבי ייסא נתן בפיו מי תאנים ומדה של יין מרוקת. בקע זיעה בפניו ושב רוחו אליו.

שע תו מסכנא אחרא וכו': עוד, עני אחר עבר לפני ר' יצחק והיה בידו חצי מעה כסף, אמר לר' יצחק, השלם לי ולבני ולבנותי את נפשינו. אמר לו ואיך אשלים את נפשכם, שהרי אין אצלי רק חצי מעה. אמר לו, בזה אשלים אני בחצי מעה אחרת שיש אצלי. הוציאה ונתן לו.

שעא אחזיאו ליה בחלמיה וכו': הראו לו בחלומו, שהיה עובר בשפת ים הגדול, ורצו להשליכו בתוכו. ראה את ר' שמעון שהושיט

שסט לכתר אתא ושאל לך. אמר, חייך רבי, הנפש יצאה ממני, והגיעה לפני כסא המלך, ורצתה להשאר שם, אלא שרצה הקב"ה לזכותך, והכריזו עליך, עתיד הוא ר' ייסא להעלות רוחו, ולהתקשר באדרא קדושה אחת, היינו באדרא רבא, ולא (דפו"י דף ס"א ע"א *) (דף ס"א ע"ב)

קד **בשלה**
מסכנא ואפקיה, ויחביה בידוי דרבי שמעון, ואשתויב. כד אתער, נפל בפומיה,
האי קרא, ^ט אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי.
שעב ותא חזי, פל יומא ויומא, נטיף טלא מעתיקא קדישא לזעיר אפינ,
ומתברכאן פל חקל תפוחין קדישין. ומההוא טלא אנגיד לאינון דלתתא, ומלאכין
קדישין אתגנו מניה, פל חד וחד כפום מיכליה, הה"ד ^ט לחם אבירים אכל איש,
ומההוא מזונא אכלו ישראל במדברא.
שעג א"ר שמעון, כמה בני נשא מתגנין בהאי זמנא מניה, ומאן אינון.
אלין חברייא דמשתדלי באורייתא, יומי ולילי. וכי סלקא דעתך מההוא דמזונא
ממש. לא. אלא כעין ההוא מזונא ממש, דשקיל על חד תרין.
שעד תא חזי, ^י ישראל כד עלו ואתדבקו במלכא קדישא, בגין גלויא
דרשימא קדישא, כדין זכו למיכל נהמא אתרא עלאה, יתיר ממה דהוה בקדמיתא.
י בקדמיתא כד נפקו ישראל ממצרים, עלו בנהמא, דאקרי מצה, והשתא זכו,
ועלו למיכל נהמא אתרא עלאה יתיר, מאתר עלאה, דכתיב הנני ממטיר לכם
לחם מן השמים. מן השמים ממש. ובההוא זמנא אשתכח להו לישראל. מאתר
דא. חברייא דמשתדלי באורייתא, מאתר אתרא עלאה ^י יתיר אתגנו. מאי הוא.
כמה דכתיב ^י החכמה תחיה ^י בעליה. אתר עלאה יתיר.
שעה א"ל ר' אלעזר, אי הכי, ^י אמאי יחלשא נפשיהו יתיר משאר בני

חלופי גרסאות **מסורת הזהר**
(תהלים מ"א) לעיל אות ש"ג צ"ה. י (שם ע"ח) ^ט (תהלים מ"א) לעיל אות ש"ג צ"ה. י (שם ע"ח)
ת"ז לט: פז: ט (קהלת ז') ח"ג קפב. רלט: רנה: ת"ז
בהקדמה טו: ת"ג פז: תנ"ה פט.
דרך אמת ג' למה (ישראל) הם יותר חלופים בטבע משאר (אומות) וראוי להיות בהפך.

מאמר **הסולם** **פרשת המן**
שהושיט ידו כנגדו, ובא עני ההוא, והוציאו
ונתנו בידיו של ר' שמעון וניצל. כשהקיץ, נפל
בפיו מקרא הזה, אשרי משכיל אל דל ביום
רעה ימלטהו ה'.
שעב ותא חזי כ"ז זכו: ובוא וראה,
בכל יום ויום נוטף טל של עתיקא קדישא לזעיר
אנפין, ומתברכת כל שדה התפוחים הקדושים,
שהיא מלכות, ומטל ההוא נמשך לאלו שלמטה,
ומלאכים הקדושים נוזנים ממנו כל אחד לפי
אכלו. ז"ש לחם אבירים אכל איש. דהיינו הטל
הנ"ל שהוא לחם מלאכים. ומזונן ההוא אכלו
בני ישראל במדבר. שהוא המן.
שעג אמר ר' שמעון זכו: כמה בני
אדם נוזנים בזמן הזה ממנו. ומי המה. אלו הם
החברים העוסקים בתורה ימים ולילות. וכי
יעלה על דעתך מזונן ההוא ממש, שישדאל
אכלו במדבר, לא, אלא כעין מזון ההוא ממש,
ששקלו פי שנים, על המן שאכלו ישראל
(דפ"י י דף ס"א ע"ב)

קו

בשלה

עֲלָמָא, יִדְהָא שְׂאָר בְּנֵי נָשָׂא, בְּחֵילָא יִתְרִי וְתוֹקְפָא יִתְרִי אֲתַתְּוּן * לְאַשְׁתַּכְתָּא. אָמַר לִיהּ יָאוּת שְׂאִילְתָּא.

שעו תא חזי, כל מזוני דבני עלמא מלעילא קא אתיין. ההוא מזונא דאתי מן שמיא וארעא, דא מזונא דכל עלמא, י והוא מזונא דכולא, והוא מזונא גס ועב. והוא מזונא דאתי יתיר מעילא, הוא מזונא * יתיר דקיק, קאתיא מאתר דדינא אשפתח, ונא הוא מזונא דאכלו ישראל כד נפקו ממצרים. * מזונא * דאשפתח להו לישראל, בההוא זמנא * במדברא, מאתר עלאה דאקרי שמים, הוא מזונא יתיר דקיקא, דעייל יתיר לנפשא מפלא, ומתפרש יתיר מגופא, ואקרי לתם * אבירים.

שעו מזונא עלאה יתיר מפלא, הוא מזונא דתבריא, אינון דמשפדלי באורייתא, דאכלי מזונא י דרוחא ונשמתא, ולא אכלי מזונא דגופא כלל, והיינו מאתר עלאה יקרא על פלא, ואקרי חכמה. בגיני כן חליש גופא דתבריא, יתיר מבני עלמא, דהא לא אכלי מזונא דגופא כלל. ואכלי מזונא דרוחא ונשמתא, מאתר דחיקא עלאה, * יקרא מפלא. ובגיני כן ההוא מזונא דקיק מן דקיקא, יתיר מפלא. ופאה חולקהון, הה"ד * החכמה תחיה בעליה. ופאה חולקא דגופא, דיכיל לאתונא במזונא דנפשא.

שעה א"ל ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. * אבל בהאי זמנא, איך אשפתחי מזוני

ממורת הזהר

חלופי גרמאות

(קחלת ז') ח"ג קפב. רלט: רנה: ת"ז בהקדמה טו: * וזא ול"ג שאר בני נשא. ל יתיר ותיקפא. ו אינון יתיר. ו ל"ג והוא מזונא דכלא. * דאתיא בדינא ומאתר דדינא אשפתח הוא מזונא יתיר דקיקא ול"ג מן יתיר עד מזונא דאשפתח. ט מוסיף יתיר דקיקא מזונא. * דאשכח. * במדברא. ק הקולקל. ד מרוחא. * יקרי. ת ל"ג אבל.

מאמר

הסולם

פרשת המן

נראים שנמצאים ביותר כח ועצמה מעוסקים בתורה. אמר לו, יפה שאלת.

שעו תא חזי, כ"ז וכו': בוא וראה, כל מזון של בני העולם בא מלמעלה. מזון ההוא שבא מן שמים וארץ הוא מזון של כל העולם, והוא מזון הכל, והוא מזון גס ועבה, ומזון ההוא שבא ממקום עליון יותר, והוא מזון יותר דק, בא ממקום שהדין נמצא, דהיינו ממלכות, וזה הוא מזון שאכלו ישראל בצאתם ממצרים. דהיינו מצה. מזון שנמצא לישראל בזמן ההוא במדבר ממקום עליון הנקרא שמים, שהוא ז"א, הוא מזון יותר דק, שנכנס יותר לנפש, וכל מזון אחר, ונפרד יותר מן הגוף, ונקרא לתם אבירים. דהיינו מן.

שעו מזונא עלאה יתיר וכו': מזון היתיר עליון מכל, הוא מזון החברים, אלו (דפו"י דף ס"א ע"ב *) דף ס"ב ע"א

בישלה

קז

אלין. א"ל ודאי גאות שאילתא. ת"ח, ונדא הוא ברירו דמלה, מזונא קנדמאה, הוא מזונא דכל עלמא, ההוא דאתיא מן שמאי וארעא, והוא מזונא « דגופא.

שעט מזונא דהוא עלאה מניה, ההוא דאיהו דקיקא יתיר, ואתא מאתר דדינא שריא, דאקרי צדק, ונדא הוא מזונא דמספני. ונדא דמלה, מאן דאשלים למספנא, אשלים ליה את חד, ואתעביד צדקה, ונדא דא גומל נפשו איש חסד. גמילות חסדים משמע, דהא בדינא שריא, ואשלים ליה חסד, כדין הוא רחמי.

שפ מזונא עלאה יתיר מאלין, הוא מזונא עלאה ויקירא, מאתר דאקרי שמים, והוא דקיק מכלהו, והוא מזונא דבני מרעי, הה"ד יי' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו. יי', ודייקא, מ"ט, בגין דהני בני מרעי, לא אתונגי אלא בההוא דקב"ה ומש.

שפא מזונא עלאה קדישא ויקירא ונדא הוא מזוני דרוחין ונשמתי, והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה, מההוא אתר דאקרי נועם יי'.

שפב ויקירא מכלא הוא, מזונא דחברייה דמשתדלי באורייתא, והוא מזונא דאתי מתכמה עלאה. מ"ט מאתר דא. בגין דאורייתא נפקא מתכמה עלאה, ואינון דמשתדלי באורייתא, עיילי בעקרא דשרשהא, ועל דא, מזונא דלהון, מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא.

חלופי גרמאות

מפורת הזהר

(7) (משלי י"א). (8) (תהלים מ"א) ח"ג רלד: ת"ז ת"ח א דכלא, ב חסד, ג מרע, ד מוסיף ודאי דייקא. ה מרע, ו מוסיף ממש ומאי איהו חלב ודם הה"ד (יחזקאל מ"ד) להקריב לי חלב ודם ודא הוא מזונא מאתר דאקרי שמים ח מההוא אתר דאקרי נועם ה'. ח מזונא דרוחא ונשמתי הוא. ט ל"ג

הסולם

פרשת המן

מאמר

ז"א. מהו הטעם, משום שאלו החולים אינם ניזונים אלא במזון ההוא של הקב"ה ממש. דהיינו ז"א.

הוא מזון של כל העולם, ההוא שבא משמים וארץ. והוא מזון הגוף.

שפא מזונא עלאה קדישא וכו': מזון עליון קדוש ויקר, זה הוא מזון של רוחות ונשמות, והוא מזון של מקום רחוק העליון. שהוא בינה שחורה להיות חכמה. שעליה נאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. ממקום ההוא שנקרא נועם ה'. דהיינו בינה שחורה לחכמה.

שעט מזונא דהוא עלאה וכו': מזון שהוא עליון ממנו, ההוא, שהוא יותר דק, בא ממקום שהדין שורה, הנקרא צדק. שהיא מלכות. וזה הוא מזון של עניים, דהיינו מצה הנקרא לחם עוני, וסוד הדבר, מי שהשלים את העני, משלים לו אות אחת על צדק, ונעשה צדקה. וז"ס גומל נפשו איש חסד, גמילות חסדים יורה, ששורה כדין והשלים אותו עם חסד, אז הוא רחמים.

שפב ויקירא מכלא הוא וכו': ויקר מכולם הוא המזון שהחברים העוסקים בתורה אוכלים אותו, והוא מזון הבא מתכמה עליונה, שהוא חכמה ממש. מה הטעם שבא ממקום הזה. הוא משום שהתורה יוצאת מתכמה העליונה, ואלו העוסקים בתורה נכנסים בעיקר השרשים, וע"כ המזון שלהם, ממקום ההוא העליון הקדוש בא.

שפ מזונא עלאה יתיר וכו': מזון עליון יותר מאלו, הוא מזון עליון ויקר ממקום שנקרא שמים, שהוא ז"א, דהיינו מן שאכלו ישראל במדבר. והוא דק יותר מכולם. והוא מזון של חולים. ז"ש ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו, ה' הוא בדיוק, שהוא (דפו"י דף ס"ב ע"א)

אתא

קח

בשלה

שפג) אַתָּא ר' אַלְעָזָר, וְנָשִׂיק יְדוּי. אָמַר, וּבָאָה חוּלְקֵי דְקַאִימְנָא בְּמַלִּין אֵלֶיךָ. וּבָאָה חוּלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקָיָא, דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִימְתָא יְמָמָא וְלֵילֵי, דְּזָכִי לֹון בְּהַאי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּכַתִּיב ׀ כִּי הוּא חַיִּיךְ וְאוּרְךְ יְמִיךְ.

שפד) ׀ הַנְּנִי מְמַטִּיר לְכֶם לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, ׀ פּוֹתַח אֵת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. מַה פְּתִיב לְעִילָא, עֵינֵי כָל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ. כָּל אֵינוֹן בְּנֵי עֲלָמָא, מְצַפְּאן וְנִקְפְּאן עֵינֵין לְקַב"ה, יְבָגִין פְּה, כָּל אֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא יְבָעָאן בְּכָל יוֹמָא יוֹמָא, לְשַׁאֲלָא מְזוֹנֵיהוּ מִקַּב"ה, וְלַצְלָאָה צְלוֹתְהוֹן עֲלֵיהּ.

שפה) מ"ט. בְּגִין דְּכָל מָאן דְּמַצְלֵי צְלוֹתֵיהּ לְגַבֵּי קַב"ה עַל מְזוֹנֵיהּ, גָּרִים דִּיתְבְּרוּךְ כָּל יוֹמָא עַל 'יְדוּי, הַהוּא אֵילְנָא דְּמִזוֹן דְּכָלָא ׀ בֵּיהּ. וְאֵע"ג דְּאַשְׁתַּכַּח עֲמִיהּ, בְּעֵי לְמִשְׁאֵל קָמֵי קַב"ה, וְלַצְלָאָה צְלוֹתָא עַל מְזוֹנָא כָּל יוֹמָא, בְּגִין דִּישְׁתַּכְחוּ יַעַל יְדוּי בְּרַפְאָן כָּל יוֹמָא יוֹמָא לְעִילָא, ׀ וְדָא הוּא בְּרוּךְ יְי' יוֹם יוֹם.

שפו) וְעַל דָּא, לֹא לְבַעֵי לֵיהּ לְאַיְנֵשׁ לְבִשְׁלָא מְזוֹנָא, מִן יוֹמָא לְיוֹמָא אַחְרֵינָא, ׀ דְּלֹא לְעַכְב יוֹמָא לְיוֹמָא אַחְרָא. הַה"ד וְנִצָּא הָעַם וְלִקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ, דִּיִּיקָא. בַּר מְעַרְב שֶׁבֶת ׀ לְשַׁבֶּת, כְּמַה דְּאוּקִימְנָא. וּכְדִין אֲשַׁתַּכַּח קַב"ה מְלֵא בְּרַפְאָן בְּכָל יוֹמָא. וּכְדִין פְּתִיב פּוֹתַח אֵת יָדְךָ וְגו'. מַאי רְצוֹן. הַהוּא רְצוֹן דְּאַשְׁתַּכַּח מְעַתִּיקָא קְדִישָׁא, וְנִפְּיק מִנֵּיהּ רְצוֹן, לְאַשְׁתַּכַּח מְזוֹנֵי לְכָלָא. וּמָאן דְּשָׂאֵל מְזוֹנֵי בְּכָל יוֹמָא יוֹמָא, הַהוּא אֶקְרִי בְּרָא מְהִימְנָא, בְּרָא דְבִגְיֵיהּ מִשְׁתַּכַּח בְּרַפְאָן לְעִילָא.

מפורת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (דברים ל') לך לך ק"כ צ"ב. (2) לעיל אות שס"ג
צ"ד. (3) (תהלים קמ"ה) וירא סיט צ"ד.
י אבל כ אצטריכן למבעי. ל ידו. ו מוסיף ביה וטעמא
דמלה (תהלים ס"ה) ברוך ה' יום יום. ו עמיה. 8 ל"ג
ורא הוא ברוך ה' יום יום. 9 ולא. 10 לע"ש.

מאמר

הסולם

פרשת המן

שפג) אַתָּא ר' אַלְעָזָר וְכוּ': בַּא ר' אלעזר ונשק ידיו של ר"ש אביו. אמר אשרי חלקי שעמדתי בדברים אלו, אשרי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה ימים ולילות, שמזכה אותם בעולם הזה ובעולם הבא. שכתוב, כי הוא חייך ואורך ימך.

שפד) וְעַל דָּא לָא לְבַעֵי וְכוּ': וְע"כ, אֵין אַדָּם צְרִיךְ לְבִשְׁל מְזוֹנֹת מִיּוֹם לְיוֹם אַחַר. שֵׁלָא לְעַכְב מִיּוֹם לְיוֹם אַחַר. ז"ש וִיצָא הָעַם וְלִקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ, הוּא מְדוּיק, חוּץ מְעַרְב שֶׁבֶת לְשַׁבֶּת, כְּמוֹ שֶׁהַעֲמִדְנוּ. וְאוֹ נִמְצָא הַקַּב"ה מְלֵא בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם. וְאוֹ כְּתוּב, פּוֹתַח אֵת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. מַהוּ רְצוֹן. הֵיינו רְצוֹן הַהוּא שֶׁנִּמְצָא מְעַתִּיקָא קְדִישָׁא, שֶׁהוּא כְּתוּב, וִיצָא מִמֶּנּוּ רְצוֹן שִׁיהִיָּה נִמְצָא מְזוֹן לְכָל. וְמִי שֶׁמִּבְקֵשׁ עַל מְזוֹן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הַהוּא נִקְרָא בֶן נַאֲמָן, בֶּן, שֶׁבִּשְׁבִּילּוֹ נִמְצָא בְּרֻכּוֹת לְמַעְלָה.

שפד) הַנְּנִי מְמַטִּיר לְכֶם לְחֵם וְגו': ר' יוסי פתח, פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה כתוב למעלה, עיני כל אליך ישברו. כל בני העולם מצפים ונושאים עיניהם אל הקב"ה, משום זה, כל אלו בעלי האמונה צריכים בכל יום ויום לבקש מזונם מהקב"ה, ולהתפלל תפלתם עליו.

שפה) מ"ט בגין וכו': שואל, מהו הטעם. ואומר, משום שכל מי שמתפלל תפלתו אל הקב"ה על מזונותיו, גורם שיתברך על ידיו כל יום, אילן ההוא שמזון הכל בו. ואע"פ (דפו"י דף ס"ב ע"א)

ר'

בשלה
שפז ר' אבא פתח ואמר, רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה אית להו לבני נשא למתה בארחוי דמלכא קדישא, ולמתה בארחוי דאורייתא, בגין דישתפחון ברפאן לכלהו, לעלאי ולתתאי.
שפח דתניא, מאי דכתיב, ישראל אשר בך אתפאר. אתפאר ודאי. מאי משמע. דבגין ישראל לתתא, קב"ה מתפאר לעילא. ומאי פארא דיליה. דאתתבש בתפילין, דמתתברא גווי לאתפארא.

שפט תאנא, רוצה יי' את יראיו, רוצה יי' ביראיו מבעי ליה. מאי רוצה יי' את יראיו, אלא רוצה יי' את יראיו, כלומר, אפיק האי רצון, ומתרעי בהו קב"ה, ליראיו דדחלין ליה. ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון. הדר ואמר, את המיחלים לחסדו, אינון דמצפאן ומתפאן בכל יומא ויומא, למבעי מזונייהו מן קב"ה, משמע דכתיב את המיחלים לחסדו.

שצ רבי ייסא סבא, לא אתקין סעודתא בכל יומא, עד דבכעא בעותיה קמי קב"ה, על מזוני. אמר, לא נתקין סעודתא, עד דתתייב מבי מלכא. לכתר דבעי בעותיה קמי קב"ה, הנה מחכה שעתא תדא, אמר הא עידן דתתייב מבי מלכא, מכאן ולהלאה אתקינו סעודתא. ודא הוא ארתא, דאינון דחלי קב"ה, דחלי חטאה.

שצא אינון תייביא דאנלין עקימין בארחי אורייתא, מה כתיב בהו. הוי משכימי בבקר שחר דרדפו. וע"ד רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו

<p>חלופי גרסאות צ ל"ג דכתיב, ק ביה תפלין, ד תו דמתחבראן, ו ואתידיע. ת ל"ג בהו, א את יראיו, ב ל"ג על מזוני, ג דינתנן. ד ל"ג קמי קב"ה, ה דינתנן.</p>	<p>מסורת הזהר (פ) (שם קמ"ח) מקן ט' צ"ג. (צ) (ישעיה מ"ט) הקסה"ו קפ"ב צ"ה. (ק) (ישעיה ה') וירא צ"ד צ"ג.</p>
--	--

מאמר	הסולם	פרשת המן
<p>שפז ר' אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה יש לבני אדם ללכת בדרכיו של המלך הקדוש, וללכת בדרכיה של התורה, כדי שימצאו ברכות לכולם לעליונים ולתחתונים. שפח דתניא מאי דכתיב וכו': שלמדנו, מה שכתוב, ישראל אשר בך אתפאר. אתפאר ודאי. מה פירושו. הוא משום שבשביל ישראל למטה, שמעלים מ"ו, הקב"ה מתפאר למעלה ומה פאר שלו, שמניח תפילין, פירוש, ע"י המין שישראל מעלים יוצאים מוחין לז"א שנקראים תפילין, שמתחבר בהם צבעים להתפאר. כי ד' פרשיות ה"ס ג' צבעים לבן אדום ירוק, והם מתחברים בסוד ג' קוים, להאיר בכל השלמות. שפט תאנא רוצה וכו': למדנו. רוצה ה' את יראיו. שואל, רוצה ה' ביראיו היה צריך לומר. מהו, רוצה ה' את יראיו. ומשיב, אלא (דפו"י דף ס"ב ע"א *) דף ס"ב ע"ב</p>	<p>רוצה ה' את יראיו, כלומר, הוציא רצון הזה ורוצה בו את יראיו היראים ממנו. ומי הם היראים שהוציא להם הרצון הזה, חזר ואמר, את המיחלים לחסדו, דהיינו אלו המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקב"ה. זה משמע, משכתוב, המיחלים לחסדו. שצ ר' ייסא סבא וכו': רי"ס, לא התקין סעודתו בכל יום עד שהתפלל תפלתו לפני הקב"ה על מזונות. אמר לא נתקן הסעודה עד שתהיה נתונה מבית המלך. אחר שהתפלל תפלתו לפני הקב"ה, היה מחכה שעה אחת, אמר, כבר הזמן שניתנה מבית המלך, מכאן ולהלאה התקינו הסעודה. וזהו הדרך של יראי הקב"ה יראי חטא. שצא אינון הייביא דאנלין וכו': אלו הרשעים ההולכים עקלקלות בדרכי התורה, מה כתוב בהם, הוי משכימי בבוקר שחר ירדופו. וע"ז, רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו</p>	<p>פרשת המן</p>

בשלה

קי

דייקא. ויבקה אשתמודען אינון בני מהימנותא בכל יומא ויומא, הךא הוא דכתיב, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו קאמר, ולא דבר יום ליום אחר. **שצב** וכל פך למה. למען אנסנו הילך בתורתא אם לא, ובכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארץ מישור באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא, צדיק אוכל לשובע נפשו, בתר דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא.

שצג רבי שמעון אמר, תא חזי, עד לא יתב קב"ה אורייתא לישראל, אכחין בין אינון בני מהימנותא, ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא, ולא קיימין באורייתא. ובמה אכחין לון. במן. כמה דאתמר "אנסנו. וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא, רשים "ליה קב"ה, ברשימו דכתרא דחס"ד, כד"א המיחלים לחסדו, וע"ד למען אנסנו. וכל אינון דלא משתכחי בני מהימנותא, אעדי מנייהו כתרא עלאה דא. ומנא אכריז ואמר, ובטן רשעים תחסר. ועם כל דא לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר.

שצד תאנא, בההוא שעתא אשתלימו ישראל לתתא, כגוונא דלעילא, כמה דאוקימנא, דכתיב, ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו'. ואתתקף אילנא קדישא, בתריסר תחומין, בארבע סטרי עלמא. ואתתקף בשבעין ענפין, וכלא כגוונא דלעילא.

חלופי גרסאות

1 ל"ג ובהא. 2 בכך. 3 ל"ג אנסנו. 4 להו. 5 והה"ד.

מסורת הזהר

7 (משלי י"ג) וירא צ"ג צ"ד. 8 (שם) ז"ח פ"ז ט"א שליט. 9 ח"ב סד: ת"ז ת"ז בהשמטות קמו. ז"ח ל' ט"ד ש"ב.

הסולם

פרשת המן

ברושם של ספירת החסד. כמש"א, המיחלים לחסדו. וע"כ למען אנסנו. וכל אלו שאינם נמצאים בני אמונה הסיר מהם ספירה עליונה הזו. והמן הכריז ואמר, ובטן רשעים תחסר, ועם כל זה לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר.

שצד תאנא בההוא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההוא נשלמו ישראל למטה כעין של מעלה, כמו שהעמדנו, שכתוב, ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו'. שפירושו, שנתחזק האילן הקדוש, שהוא ז"א, ב"ב גבולים, ב' צדדי העולם, חו"ג תו"מ, כלומר, בג' קוין בכל צד מד' צדדי העולם, חו"ג תו"מ, והם י"ב גבולים שה"ס שתים עשרה עינות מים. ונתחזק בע' ענפים, שהם ע' שרים, שה"ס ע' תמרים. והכל כעין של מעלה.

בההיא

מאמר

לחסדו, הוא כדיוק. ובוה ניכרים אלו בני האמונה בכל יום ויום. ז"ש ויצאו העם ולקטו דבר יום ביומו, יום ביומו אמר, ולא דבר יום ליום אחר.

שצב וכל כך למה וכו': שואל, וכל כך למה. ואומר, שהוא למען אנסנו הילך בתורתא אם לא. בכאן, דהיינו באכילה, ניכרים אלו בני האמונה, שבכל יום ויום הם הולכים בדרך הישר בתורה. ר' יצחק אמר, מכאן, צדיק אוכל לשובע נפשו. פירושו אחר שהשביע נפשו בתפילה ובקריאה בתורה הוא אוכל.

שצג ר' שמעון אמר וכו': רש"א, בוא וראה, עד שלא נתן הקב"ה התורה לישראל, הבחין בין אלו בני האמונה ובין הרשעים שאינם בני אמונה, ואינם רוצים בתורה. ובמה הבחין אותם, במן. כמו שנאמר, אנסנו. וכל אלו הנמצאים שהם בני אמונה, רשם אותה הקב"ה

(דפו"ד דף ס"ב ע"ב)

קיא

בשלח

שעה) בַּהֵימָּה שַׁעֲתָא, נְטִיף טְלָא קְדִישָׁא, מַעֲתִיקָא סְתִימָאָה, וּמְלָא לְרִישִׁיהּ דְּזַעִיר אֲנַפִּין, אֲתֵר דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם. וּמַהֲהוּא טְלָא דְנַהֲרָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, תְּהוּ נְגִיד וְנַחֲתִית יִמְנָא לְתַתָּא. וְכֹד תְּהוּ נַחֲתִית, תְּהוּ מִתְפָּרֵשׁ גְּלִידִין גְּלִידִין, וְאֶקְרִישׁ לְתַתָּא. תְּדָא הוּא דְכְתִיב דִּק בְּכַפּוּר עַל הָאָרֶץ.

שצו) כָּל אֵינּוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, נִפְקֵי וְלֶקְטִי, וּמְבָרְכָאן שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלֵיהּ. וְהוּא מְנָא, תְּהוּ סְלִיק יְרִיחִין דְּכָל בּוֹסְמִין דְּגַנְתָּא דְּעַדְן, דְּהָא בֵּיהּ אֲתַמְשֵׁף וְנַחֲתִית לְתַתָּא. שְׁנִיָּה לְקַמְיָה, בְּכָל טַעְמָא דְּאִיהוּ בְּעֵי, הָכִי טַעֲמִים לִיָּה, וּמְבָרְךְ לְמַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה.

שצז) וְכַדִּין מִתְבָּרְךְ בְּמַעוּי, וְתְהוּ מִסְתַּכַּל וְיַדַּע לְעִילָא, וְאֶסְתַּכִּי בְּחֻכְמָה עֲלָאָה, וְעַל דָּא אֶקְרוּן דּוֹר דְּעָה. וְאַלִּין הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, וְלַהוֹן אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיתָא לְאֶסְתַּכְלָא בְּהַ, וְלִמְנַדַּע אֲרַתְהָא.

שצח) וְאֵינּוֹן דְּלָא אֲשַׁתְּכְּחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, « שְׁטוּ הָעַם וְלֶקְטוּ. מַאי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נִסְבִּי לְגַרְמִיָּהוּ, בְּגִין דְּלָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטַחְנוּ בְּרַחֲמִים אוּ דְכוּ בְּמַדּוּכָה וְגו'. מֵאן אֶטְרַח * לֹון כָּל הָאִי. אֶלָּא * דְּאֵינּוֹן לָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

שצט) בְּגוֹנוֹנָא דָּא, אֵינּוֹן דְּלָא מְהִימְנֵי בֵּיהּ בְּקַב"ה, לָא בְּעָאן לְאֶסְתַּכְלָא בְּאַרְחוּי, וְאֵינּוֹן בְּעָאן לְאֶטְרַחָא גְּרַמִּיָּהוּ כָּל יוֹמָא בְּתַר מְזוֹנָא, * יִמְמָא וְלִילִי, דְּלִמָּא לָא סְלִיק בִּידֵיהוּ פִּתְא דְּנַהֲמָא. מֵאן גְּרִים לֹון הָאִי. בְּגִין דְּלָאוּ אֵינּוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

ח'לופי גרסאות

כ ל"ג מנא. ל רוחא. ח טעמין. ו ל"ג מה כתוב. ס אינון דלא. ט ל"ג יממא.

מסורת הזהר

(במדרש י"א) ח"ב סג: ח"ג רלב. רלג. ת"ז ת"א ק"מ: בהשמטות.

הסולם

מאמר

פרשת המן
וצפה בחכמה עליונה, ועל זה הם נקראים דור דעה. ואלו היו בני אמונה, ולהם ניתנה התורה להסתכל בה, ולדעת דרכיה.

שצח) וְאֵינּוֹן דְּלָא אֲשַׁתְּכְּחוּ וְכו': ואלו שלא נמצאו בני אמונה, מה כתוב בהם, שטו העם ולקטו. מהו שטו, שטות היו לוקחים לעצמם, משום שלא היו בני אמונה, מה כתוב בהם, וטחנו ברחמים או דכו במדוכה וגו'. מי הטריח אותם כל כך. אלא שהם לא היו בני אמונה.

שצט) כְּגוֹנוֹנָא דָּא וְכו': כַּעֲיִן זֶה אֵלּוּ שְׂאִינְס מֵאִמִּינִים בְּהַקְב"ה, אֵינְס רוּצִים לְהַסְתַּכַּל בְּדַרְכֵינּוּ, וְהֵם רוּצִים לְהַטְרִיחַ עֲצָמָם כָּל יוֹם אַחַר מְזוֹן, יָמִים וְלֵילוֹת, מִפְּחָד, אוֹלִי לָא יַעֲלֵה בִידָם פִּתְ לַחֲס. מִי גַרַם לְהֵם זֶה, מִשּׁוּם שְׂאִינְס בְּנֵי אִמּוּנָה.

אנף

שצה) בַּהֵימָּה שַׁעֲתָא נְטִיף וְכו': בשעה הזיא. נוטף טל הקדוש, דהיינו שפע המכונה טל. מעתיקא סתימאה, שהוא כתר, וממלא את ראשו של ז"א, המקום שנקרא שמים, ומטל שהוא של אור העליון הקדוש, היה נמשך ויורד המן למטה. וכשהיה יורד היה מתפור כמו קרומים קרומים ונקרש למטה. ז"ש דק ככפור על הארץ.

שצו) כָּל אֵינּוֹן בְּנֵי וְכו': כָּל אֵלּוּ בְּנֵי הָאִמּוּנָה יוֹצִאִים וְלֹקְטִים וּמְבָרְכִים עֲלֵינוּ אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וּמֵן הַהוּא הִיָּה מַעֲלָה רִיחֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׂמִים שֶׁבָּגַן עֵדֶן, כִּי בּוֹ נִמְשַׁךְ וְיֹורֵד לַמְּטָה. כִּשְׂמִשְׁמוֹ לַפְּנִינּוּ, כָּל טַעַם שֶׁהִיָּה רוּצָה לְטַעוֹם טַעַם אוֹתוֹ. וּמְבָרְךְ לְמֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן.

שצז) וְכַדִּין מִתְבָּרְךְ בְּמַעוּי וְכו': ואז המן מתברך במעויו, והיה מסתכל וידע למעלה (דפו"י דף ס"ב ע"ב *) דף ס"ג ע"א

קיב

בשלח

(ת) אוף הקא, שטו העם ולקטו, שטו בשטותא דגרמייחו, וכעאן לאטרקא עליה, הדיא הוא דכתיב, וטחנו ברחים. בתר פל טרחה דא, לא סליק בידיהו, אלא דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן. ולא יתיר. מאן גרים לון האי, בגין דלא הוו בני מהימנותא.

(תא) אמר רבי יוסי, מאי לשד השמן. איכא דאמרי, דליש במשקא, פתרגומו. ואיכא דאמרי, מה השד אתחזר לכמה גוונים, אוף מנא, אתחזר לכמה גוונים. רבי יהודה אמר, לשד השמן, יניקא דמשקא.

(תב) רבי יצחק אמר, איש לפי אכלו לקטו. וכי מאן דאכיל קמעא, לקיט קמעא, ומאן דאכיל יתיר, לקיט יתיר, והא כתיב ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. אלא לפום אינון דאכלין לקטין. משמע אכלו, מאן דהוה אכיל ליה, ובגיני כך לא כתיב אכילתו.

(תג) מאי קא מיירי. אחיד בר נש בעבדא, או באמתא, ונאמר דהוא דיליה. אתא חכריה, ונאמר, האי עבדא דילי הוא. קריבו לקמיה דמשה לדינא, אמר לון כמה נפשאן בביתך, וכמה נפשאן בביתיה דדין, אמר כך וכך. והוא שעתא אמר לון משה, לקטו מחר, וכל חד מנייכו ייתי לגבאי. למחר, נפקו ולקטו, ואתיין קמי משה, שוויין קמיה מנא, הוה מדיד ליה. אי הוה עבדא דדין, אשכח הוה עומרא דעבדא, בהאי מנא. דהא כד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה. מדיד לדין, ואשתכח חסרא, הוה מיכלא דעבדא, בההוא מנא דיליה, וחד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה. אמר עבדא דדין הוא, הה"ד איש לפי אכלו לקטו וכתיב עמר לגלגלת מספר נפשתיכם.

חלופי גרמאות

9 סבור. צ שטיין. ק וחד.

מאמר

הסולם

פרשת המן

אכלו, דחיינו מי שאוכל אותן, ומשום זה לא כתוב, איש לפי אכילתו.

(תג) מאי קא מיירי וכו': שואל, מה מלמדנו זה, שכל אחד לקט לפי האוכלים. ומשיב, אם אחז אדם בעבד או באמה, ואומר ששלו הוא, וחברו בא ואמר שלי הוא, קרבו לפני משה לדין, אמר להם, כמה נפשות בביתך וכמה נפשות בביתו של זה. אמר כך וכך. ואותה שעה, אמר להם משה, לקטו מחר, וכל אחד יבא אצלי למחר יצאו ולקטו ובאו לפני משה, שמו לפניו כלי והיה מורד אותו, אם עבד ההוא של זה, נמצא העומר של העבד באותו כלי, כי היה עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו. מרד לזה ונמצא חסר האוכל של העבד בכלי שלו, והיה עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו אז אמר העבד הוא של זה. וז"ש, איש לפי אכלו לקטו. וכתוב, עמר לגלגלת מספר נפשתיכם.

אמר

(דפו"י דף ס"ג ע"א)

ק"ג

בשלה

תד אמר ר' ייטא, פתיב, א ערב וידעתם כי יי' הוציא אתכם מארץ מצרים ויבקר וראיתם את כבוד יי'. ערב וידעתם, ב במאי ינדעון. אלא הכי תאנא, בכל יומא ויומא אשתכחו נימוסי קב"ה, ב בצפרא, אתער חסד בעלמא. בההוא זמנא דאקרי ערב, תליא דינא בעלמא, ויהא אוקמוה, דבגיני פה, יצחק תקן תפלת המנחה. א ועל דא, ערב וידעתם, פד אתער דינא בעלמא, תנדעון, דבההוא דינא אפיק יי' יתכון ממצרים. ובקר וראיתם את כבוד יי' דהא בההוא זמנא אתער חסד בעלמא ויתן לכו למיכל.

תה ר' חייא אמר איפכא, מה פתיב לעילא, בשבתנו על סיר הבשר וגו'. ביה שעתא, אתער ערב, דההוא זמנא דאתער דינא, אתער נמי חסד בעלמא. הה"ד, וידעתם כי יי' הוציא אתכם מארץ מצרים. תנדעון ההוא חסד דעבד עמכון, דבזמנא דדינא ב ואפיק יתכון מארעא דמצרים. ובקר וראיתם את כבוד יי', דכבוד יי' ה'א ידע. וכ"כ למה. בשמוע יי' את תלונתיכם וגו'.

תו אמר ר' ייטא, לא שני קב"ה נימוסוי, פד דאינון תיבי עלמא שניין לון, ומהפכי רחמי לדינא, כמה דאתמר.

תז תאני ר' אלעזר, מהאי מנא זמינין צדיקייא למיכל לעלמא דאתי, ואי תימא בהאי גוונא. לא. אלא יתיר, דלא תהו פן לעלמין. ב מאי איהו. כמה דאוקימנא דכתיב א לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו. וכתיב א עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

חלופי גרסאות

ר חייא, ב במאן ידעין, ת ובצפרא. א מאי קא מיירי וליג וע"ד. ב מוסיף בעלמא תנדעון דבההוא דינא אפיק ה' יתכון ממצרים ובקר וראיתם את כבוד ה' דהא בההוא זמנא אתער חסד, ג ל"ג נמי, ד ל"ד בזמנא דדינא. ה דאפיק, ו ממצרים וליג מארעא. ז ל"ג כבוד ה', ח הוא, ט ומאי.

מסורת הזהר

ב ח"ג ר"ט: ז"ח מ"ה ט"ג שט"ו. ג (תהלים כ"ז) תלוות נ"ח צ"ב ז"ח ט"ב ט"א ש"ל, פ"ה ט"א של"ה. ד (ישעיה ס"ד) הקפח"ו ס' צ"א.

פרשת המן

הסולם

מאמר

ז"ש, וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים תדעו את החסד ההוא שעשה עמכם בזמן הדין, והוציא אתכם מארץ מצרים. ובוקר וראיתם את כבוד ה'. כבוד ה' הרי ידוע, שהיא המלכות. וכל כך למה. בשמוע ה' את תלונתיכם. **תו** אמר ר' ייטא לא זכו: אר"י לא שינה הקב"ה מנהגיו, שיאיר חסד בערב, כמו שאמר ר' חייא, חוץ, שאלו רשעי עולם משנים אותו, ומהפכים הרחמים לדין. כמו שלמדנו. **תז** תאני ר' אלעזר זכו: תאני ר' אלעזר, ממן ההוא, עתידים הצדיקים לאכול לעולם הבא. ואם תאמר, באפן ההוא שאכלו ישראל במדבר. לא כן, אלא יותר מהם, שלא היה בשלמות החוץ לעולם, מה הוא. הוא כמו שהעמדנו, שכתוב לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. וכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך.

תד אמר ר' ייטא זכו: אר"י, כתוב, ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים ובקר וראיתם את כבוד ה'. שואל, ערב וידעתם, כמה ידעו ומשיב, אלא כך למדנו. בכל יום ויום נמצאו, מנהגי הקב"ה, בבוקר נעור החסד בעולם, ובזמן ההוא שנקרא ערב, תלוי הדין בעולם, וכן העמדנוהו, שיצחק תיקן תפלת המנחה. ויצחק הוא גבורה. ועל כן ערב וידעתם, כשיתעורר הדין בעולם, תדעו, שבדין הזה הוציא ה' אתכם ממצרים. ובוקר וראיתם את כבוד ה', כי בזמן ההוא החסד נעור בעולם, ויתן לכם לאכול.

תה ר' חייא אמר זכו: רח"א להיפך. מה כתוב למעלה בשבתנו על סיר הבשר וגו'. בו בשעה נתעורר הערב, דהיינו הדין. ובזמן ההוא שנתעורר הדין נתעורר גם החסד בעולם, (דפו"י דף ט"ג ע"א)

ראו

קיד

בשלה

תח ^ט ראו כי יי' נתן לכם השבת. ר' חזקיה פתח ^ו שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. שיר המעלות סתם, ולא פריש מאן אמרו. אלא שיר המעלות, דזמנין ^ז כל בני עלמא למימר, דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא.

תט ומאי הוא ממעמקים קראתיך. הכי תאנא, כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה, ולצלצה מעמקא דלבא, בגין דישתכח לביה שלים בקב"ה, ויכוין לבא ורעותא. ומי אמר דוד הכי, והא פתיב, ^ח בכל לבי דרשתיך. ודא קרא סגי, מאי בעי ממעמקים.

תי אלא הכי תאנא, כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכוונא דעתא ורעותא, כמעיקרא דכל עקרין, לאמשכא ברפאן מעמקא דדבירא, בגין דינגיד ברפאן ממבועא דכלא. ומאי הוא. ההוא אתר דנפיק מגיה, ואשתכח מגיה, ההוא נהר, דכתיב ^ט ונהר יוצא מעדן. וכתיב ^י נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. ודא אקרי ממעמקים. עמקא דכלא, עמקא דבירא, דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא. ודא הוא שרותא לאמשכא ברפאן מעילא לתתא.

תיא א"ר חזקיה, כד עתיקא סתימאה דכל סתימין, בעי לזמנא ברפאן לעלמין, אשרי כלא, ואכליל כלא, בהאי עמיקא עלאה, ומחכא שאיב ואתנגיד ^{יא} נהרא דנחלין ומבועין אתנגידו מגיה, ומתשקנין מגיה יכלהו. ומאן דמצלי

מסורת הזהר

ה ח"ב סג: סד. רז. ח"ג קי: וי (תהלים ק"ל) ויחי ע"ג צ"ה. ו (תהלים ק"ט). ו (בראשית ב') ביא רי"א צ"א. ו (תהלים מ"ז) ח"ב צח:

חלופי גרסאות

י לבא. כ מעומקא דכל עומקין. ל דכלא. מ בירא. נ ל"ג כלהו.

מאמר

הסולם

פרשת המן

מקום ההוא שיוצא ממנו ונמצא ממנו אותו הנהר, שהוא חכמה סתימאה, שכתוב ונהר יוצא מעדן. שעדן הוא חכמה, ונהר היא בינה, והיינו בינה שיצאה לחוץ מראש א"א, שהוא חכמה סתימאה. (עי' לעיל בהקס"ה דף ז' ד"ה ותנו) וכתוב, נהר פלגיו ישמחו עיר האלקים וזהו נקרא ממעמקים. עומק כל, עומק הבור שמעינות יוצאים ונמשכים ממנו לברך כל. וזה הוא ההתחלה להמשיך ברכות מלמעלה למטה.

תיא אמר ר' חזקיה וכו': ר"ח מפרש דבריו, ואמר, כשעתיקא סתימאה מכל סתומים רוצה לזמן ברכות לעולם, השרה הכל והכליל הכל בעומק העלין ההוא, שהוא חכמה סתימאה דא"א מבחינת מה שהבינה יוצאת ממנו לחוץ, ומכאן שואב ונמשך נהר, שהוא בינה, שנחלים ומעינות יוצאים ממנו, שהם המוחין, ונשקים הכל ממנו. שכל המוחין של ז"ן ובי"ע נמשכים משם. ומי שמתפלל תפלתו, צריך לכוון לבו ורצונו

תח ראו כי ה' נתן לכם השבת: ר' חזקיה פתח, שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שואל, שיר המעלות סתם, ואינו מפרש מי אמרו. ואומר, אלא שיר המעלות, פירושו, שעתידים כל בני העולם לומר זה, כי שיר הזה עתיד לאמרו לדורות עולם.

תט ומאי הוא ממעמקים וכו': שואל, ומה פירושו של ממעמקים קראתיך. ומשיב, כך למדנו, כל מי שמתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש, צריך לבקש בקשותיו ולהתפלל מעומק הלב, כדי שימצא לבו שלם בהקב"ה ויכוין לבו ורצונו. וז"ש ממעמקים קראתיך. שואל, וכי אמר דוד כך, והרי כתוב, בכל לבי דרשתיך. ומקרא זה די, להתפלל בכל לב, ולמה צריך ממעמקים.

תי אלא הכי תאנא וכו': ומשיב, אל כך למדנו, כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך שיכוון דעתו ורצונו לשורש השרשים, להמשיך ברכות מעומק הבור, כדי שיזלו ברכות ממעין של כל. ומה הוא, הוא (דפו"י דף ס"ג ע"א *) דף ס"ג ע"ב

קמו

בשלח

צלותיה, בעי לכוונא לבא ורעותא, לאמְשָׁכָא ברפאָן מההוא צמיקא דכלא, בגין דיתקבל צלותיה, ויתעביד רעותיה.

תיב ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר. א"ר יהודה, "בכל יומא ויומא, מתברך עלמא מההוא יומא עלאה, דהא כל שיתא יומין מתברכאן מיומא שביעאה. וכל יומא זיהב מההוא ברבא דקביל בההוא יומא דיליה.

תיג וע"ד משה אָמר, איש אל יותר ממנו עד בקר. מ"ט. בגין דלא זיהב, ולא יזיף יומא דא לחבריה, אלא כל חד וחד שליט בלחודוי, בההוא יומא דיליה. דהא לא שליט יומא ביומא דחבריה.

תיד בגיני פך, כל אינון חמשא יומין שליטין ביומיהו, ואשתכח ביה, מה דקבילו, ויומא שתיתא אשתכח ביה יתיר. ואזלא הא, פהא דאמר רבי אלעזר, מאי דכתיב יום הששי, ולא אתמר הכי בכל שאר יומין. אלא הכי אוקמוהו, "הששי" דאזדווגא ביה מטרוניתא. לאתקנא פתורא למלכא, ובג"כ, אשתכחו ביה תרין חולקין, חד ליומיה, וחד לתקונא, בחדוותא דמלכא במטרוניתא.

תטו וזהו ליליא, בחדוותא דמטרוניתא במלכא, וזווגא דלהון, ומתברכאן כל שיתא יומין, כל חד וחד בלחודוי. בגין פך, בעי בר נש לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בגין דשאר עליה ברפאָן מלעילא, וברפאָתא לא אשתכח על פתורא דריקניא, בג"כ, ת"ח דנדעין נא דא, וזווגא דלהון מע"ש לע"ש.

חלופי גרמאות

ט ל"ג מן ויאמר עד א"ר. ט כל יומא ויומא מתברך מההוא יומא עלאה ויומא שביעאה ומתברכאן כל שיתא יומין כל חד וחד בלחודוי וכל יומא זיהב ביומא דיליה מההוא ברכה דקביל מההוא יומא עלאה וע"ד משה אמר איש אל יותר ממנו עד בקר דהא לא שליט יומא ביומא דלא דיליה וכל אינון ולי"ג מן בכל עד חמשא שבאות תי"ד. פ דביה. צ יסיף. ק שיתא. ר דרבי ולי"ג דאמר. ט מוסיף אבל הששי. ת דאדומנא. א דמלכא בחדוותא דמטרוניתא. ב זווגא. ג ל"ג זווגא דלהון. ד מוסיף ויקניא וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון.

מאמר	הסולם	פרשת המן
ורצונו להמשיך ברכות מעומק של הכל הזה, כדי שתתקבל תפלתו ויעשה רצונו.	תיב ויאמר משה אליהם וגו': א"ר יהודה בכל יום ויום מתברך העולם מיום ההוא העליון, כי כל ששה ימים מתברכים מיום השביעי, וכל יום נותן מברכה היא שקבל ביום ההוא שלו.	וזה הולך, כמו שאמר ר' אלעזר. מה שכתוב, יום הששי עם ה' מה שלא כתוב כן בשאר הימים. אלא כך העמידוהו, הששי עם ה', יורה, שנתחברה בו המטרוניתא, הנקראת ה' שהיא חלכות, לתקן שלחן אל המלך, ומשום זה יש בו ב' חלקים, א' מיומו עצמו, ואחד, מתקן שמחת המלך במטרוניתא.
תיג וע"ד משה אמר וכו': וע"כ אמר משה, איש אל יותר ממנו עד בוקר. מהו הטעם. משום שאינו נותן ואינו שואל יום זה לחבירו, אלא כל אחד ואחד שולט בלבדו ביום ההוא שלו, כי יום אינו שולט ביום של חבירו.	תיד בגיני כך כ"ו וכו': משום זה, כל אלו חמשה הימים שולטים ביומם, ונמצא בהם מה שקבלו, ויום הששי נמצא בו יותר.	תטו וההוא ליליא חדוותא וכו': ולילה ההוא, שמחת המטרוניתא במלך וזווג שלהם, ומתברכים כל ששה ימים כל אחד ואחד בלבדו. משום זה, צריך האדם לסדר שלחנו בליל שבת, משום ששורה עליו ברכות מלמעלה, וברכה אינה נמצאת על שלחן ריקן. משום זה, תלמידי חכמים שידועים סוד הזה, זווגם הוא מערב שבת לערב שבת.

ראו

(דפו"י דף ס"ג ע"ב)

קמז

בשלה

תמוז ראוי כי יי נתן לכם השבת, מאי שבת. יומא דביה גניחין שאר יומין, והוא פללא דכל אינון שיתא אחרנין, וימניה מתברכין. רבי ייסא אמר, וכן נמי פנסת ישראל אקרי שבת, בגין דאיהי בת זוגו, ודא היא פלה. דכתיב ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר עמין, הה"ד ביני ובין בני ישראל. ודא היא אחסנת ירותת עלמין לישראל. וע"ד פתיב, אם תשיב משבת רגלך וגו' ובאתריה אוקימנא מלי.

תיו ופתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו. תנינן, מההוא מקום דאתתווי למהך. ורנא דמלה דכתיב, ברוך פבוד יי ממקומו, ודא איהו מקום. ודא איהו רנא דכתיב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אתר ידיעא קרינן ליה מקום דאשתמודעא יקרא עלאה.

תיח ובגין פה, אזהרותא לבר נש, דקא מתעטרך בעטורא קדישא דלעילא, דלא יפוק מגיה בפומיה מלולא דחול, בגין דאי יפוק מגיה, קא מחלל יומא דשבתא, בידוי בעובדתא. ברגלוי, למהך לבר מתרין אלפין אמין. כל אלין חלולא דשבתא אינון.

תיוט אל יצא איש ממקומו, דא איהו אתר יקרא דקדושה, דהא לבר מגיה, אלהים אחרים ניהו. ברוך פבוד יי, דא פבוד דלעילא. ממקומו, דא פבוד

ח'ופי גרסאות

ה דכלא כל ו ל"ג ומניה מתברכין, ז בדיק ל"ג כל המאמר עד אות ת"כ. ח בגין דפומיה מלולא יפוק וקא. ט ל"ג מן ברוך עד כבוד דלתתא.

מסורת הזהר

(י) (שמות ל"א) הקטה"ז ע"ג צ"א. ז"ח י"ז ט"ב ש"ו. (שם) ב"א ר"ס צ"א ז"ח פ"ד ט"ד שלי"ב תקי"ח קי"א ט"א ש"י. (ז) (ישעיה נ"ח) הקטה"ז ס"ח צ"ל. (ח) (יהוה"א ג') ב"א קצ"ד צ"ב. (ו) (שמות ג') ח"ב רו. רכב. ח"ג קו: קמח. קפ. רסא: רפד: ת"ז תכ"ו עב. תל"א עו. תמ"ח פה: תנ"ח צב: ת"ה קמא. ת"ו קמו. בהשמטות ז"ח ג"ט ט"ב של"ג.

פרשת המן

הסולם

מאמר

מקום ידוע שקוראים לו מקום, שנודע בכבוד העליון. דהיינו מלכות.

תיח ובגין כך אזהרותא וכו': ומשום זה, אזהרה הוא לאדם, המתעטר בעטור הקדוש שלמעלה, ביום השבת, שלא יצא מפיו דבור של חול, משום שאם יצא ממנו, דבור של חול, הוא מחלל יום השבת. חילול שבת בידוי, הוא בעשית מלאכה. ברגליו, הוא ללכת חוץ מאלפים אמה. כל אלו הם חלול שבת.

תיט אל יצא איש ממקומו: זה הוא מקום יקר של הקדושה, כי לחוץ ממנו, אלהים אחרים הם. ברוך כבוד ה', זה הוא כבוד שלמעלה, דהיינו מלכות שמחזה ולמעלה. ממקומו, זהו כבוד שלמטה, דהיינו מלכות שמחזה ולמטה, זה היא סוד של העטרה של שבת שנק' מקום, משום זה אל יצא איש ממקומו

תטז ראוי כי ה' נתן לכם השבת: שואל מהו שבת. ואומר, הוא יום שבו נחיים שאר הימים, והוא כלל של כל אלו ששה ימים האחרים, וממנו הם מתברכים. ר' ייסא אמר, וכן גם כנסת ישראל, נקראת שבת, שהיא בת זוגו של שבת. וזו היא כלה. שכתוב, ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם. לכם ולא לשאר העמים. ז"ש, ביני ובין בני ישראל. וזה הוא נחלת ירושת עולמים לישראל. וע"כ כתוב, אם תשיב משבת רגלך וגו'. ובמקומו העמדנו הדברים.

תיז אל יצא איש ממקומו וגו': למדנו, שפירושו, ממקום שהוא שראוי ללכת, דהיינו מחוץ לכל העיר. וסוד הדבר. שכתוב, ברוך כבוד ה' ממקומו. שהוא המלכות. וזה הוא מקום. וזה הוא סוד שכתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. הוא (דפו"י דף ס"ג ע"ב *) דף ס"ד ע"א)

קיו

בשלה

דלתפתא. דא איהו גזא דעטרא דשבת, בגין כף אל גצא איש ממקומו. זכאה חולקיה
מאן דזכי ליקרא דשבתא זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תכ ויאמר יי אל משה עבור לפני העם וגו'. רבי חייא פתח, חונה מלאך
יי סביב ליראיו ויחלצם. זכאין אינון צדיקייא, דקב"ה אתרעי ביקריהון, יתיר על
דיליה. פא חזי, כמה אינון בני עלמא, דמחרפי ומגדפי לעילא, כגון סגחריב חרף
וגדף, ואמר מי בכל אלהי הארצות וגו'. וקב"ה מחיל, וילא תבע מניה. כיון
דאושית ידיה על חזקיה, מה פתיב ויצא מלאך יי ויך במחנה אשור וגו'.

תכא ירבעם בן נבט הוה פלח לעז, ומקטר לה, ומוזבח לה, וקב"ה לא
תבע מניה. וכד אתא עדו נביאה, ואתנבי עליה, ואושית ירבעם ידא לקבליה, מה
פתיב ותיכש ידו וגו', ולא יכל להשיבה אליו.

תכב פרעה חרף וגדף, ואמר מי יי וגו'. וקב"ה לא תבע מניה, עד דסריב
בהו בישראל, דכתיב עודף מסתולל בעמי. הנה יד יי הויה במקנך וגו', וכן
בכל אתר, קב"ה תבע עלבונא דצדיקייא יתיר על דיליה.

תכג הקא משה, אמר עוד מעט וסקלוני, אמר ליה קב"ה, משה לאו עידן
הוא למתבע ועלבונך, אלא עבור לפני העם, ואחמי מאן יושית ידוי לקבלך, וכי
ברשותיהו את קאים, או ברשותי.

תכד ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת. מ"ט. משום דמתקן

מורות הזהר
ח"ב יב. ח"ג קעז: ז"ח ל' ט"ב ש"ג ט"ד שני"א
תק"ה צ"ה ט"ד שכי"ב. ו' (תהלים ל"ד) וישלח ב' צ"ג.
(מלכים ב' י"ח). צ' (שם י"ט) מקץ ליו צ"ב. ו' (שם
א' י"ג) ח"ג רפ"ח. ו' (שמות ה') מקץ י"ג צ"א. ו' (שם ט"ו). ו' (שם) וראו סי צ"ל.
דרך אמת ס' כאן חסר ועיין בזהר חדש דף נח וז"ל תניא א"ר יוסי וכו' עד דף נ"ט רשימא ביה ושמונו אותו
בסוף הספר סימן ו'.

מאמר
ממקומו. כי לחוץ ממנו אלהים אחרים הוא.
אשרי חלקו מי שזכה ליקר השבת. אשרי הוא
בעולם הזה ובעולם הבא.

תכ ויאמר ה' אל משה עבור וגו':
ר' חייא פתח, חונה מלאך ה' סביב ליראיו
ויחלצם. אשרי הם הצדיקים, שהקב"ה רוצה
בכבודם יותר מעל שלו. בוא וראה, כמה הם
בני העולם, שמחרפים ומגדפים למעלה, דהיינו
סגחריב חרף וגדף ואמר, מי בכל אלהי
הארצות וגו', והקב"ה מחל ולא נשה ממנו. כיון
שהושית ידו על חזקיה, מה כתוב. ויבא מלאך
ה' ויך במחנה אשור וגו'.

תכא ירבעם בן נבט וכו': ירבעם בן
נבט, היה עובד עבודה זרה ומקטר לה, ומוזבח
לה, והקב"ה לא נשה ממנו. וכשבא עדו הנביא
(דפו"י דף ס"ד ע"א)

הסולם
קב"ה תבע עלבונא דצדיקיא
והתנבא עליו, וירבעם הושית ידו כנגדו, מה
כתוב, ותיכש ידו וגו', ולא יכול להשיבה אליו.
תכב פרעה חרף וכו': פרעה חרף
וגדף ואמר, מי ה'. והקב"ה לא נשה ממנו, עד
שמיאן לשלח את ישראל, שכתוב, עודף
מסתולל בעמי. אם מאן אתה לשלח וגו'. הנה
יד ה' הויה במקנך. וכן בכל מקום, הקב"ה
נושה בעד פגיעה בכבוד הצדיקים יותר מעל
שלו.
תכג הקא משה אמר וכו': כאן אמר
משה, עוד מעט וסקלוני. אמר לו הקב"ה, משה,
אין עתה הזמן לנשות פגיעה בכבודך, אלא
עבור לפני העם, ונראה מי יושית ידו כנגדך.
וכי ברשותם אתה עומד או ברשותי.
תכד ומטף אשר וגו' קח בידך
והלכת: מהו הטעם. משום שחוקק בנסים
היה

קיה

בשלה

בנסין הנה, ושמה קדישא עלאה רשימא ביה. בקדמיתא נחש, כמה דאתמר, א דרך נחש עלי צור. נחש, הא אתידע דאתער צור. באן אתר אתגלי, הכא אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך שם על הצור. ומאן צור. כד"א א הצור תמים פעלו, ותמן ידע משה היך קאים נחש עלי צור. והא אוקימנא מלי.

תכה א"ר יהודה, אי לישתיק קרא יאות שאלתא. אלא פה פתיב, והפית בצור ויצאו ממנו מים. אמר ליה, ודאי הכי הוא, דלית לך כל שמה ושמה, מאינן שמהן קדישין דקב"ה, דלא עבד נסין וגבוראן, ואפיק כלא דאצטריך לעלמא, כ"ש לאפקא פה הכא מיא.

תכו א"ל, אי הכי, הא פתיב, הן הנה צור ויזובו מים. מאן מתי לשמיה. א"ל, פטישא חריפא, בקטרוי ידיע, ואת שאיל דא. אלא תא חזי, בכל אתר צור גבורה, וכד בעי קב"ה למתאה, או לאלקאה, אתער גבורה דא וההוא גבורה מתי ולקי, ודא הוא דכתיב, הן הנה צור ויזובו מים. ואי לאו דאתער י צור, ולקי באתר דאצטריך, לא נביעין מיא.

תכוז א"ל, אי הכי, הא פתיב, צור ילך תשי. ותנין מאי תשי, כלומר חלשת ליה. א"ל ודאי הכי הוא, דאלמלי ינדעון תיביבא, דהאי צור נמינא לאתערא לקבליהו, ולא לקאה לון, ימנעון מלמיכת קמיה, אלא חלשא איהי בעינייהו, הואיל ולא מסתכלי בה, ולא מסתכלי בארתייהו, ועל דא צור ילך תשי.

מסורת הזהר

(א) משלי (י' ב"ב י"ג צ"א. ב) (דברים ל"ב) תולדות ל"ז צ"ה. ג) (תהלים ע"ח). ד) (דברים ל"ב) ח"ב ס"ד: קנה: ח"ג רצט.

חלופי גרסאות

ס ל"ג דאתער; ל"ג דאתער צור; ואתמר צור. ט ל"ג שאילתא. פ הכי. צ ל"ג הכא. ק פשיטא. ר מוסף האי צור. ש ל"ג איהי. ת בגינייהו. א ביה. ב בכרסייהו.

כאמר

הסולם

צור וסלע

א"ל, פטיש מחודד ניכר בהכאותיו, כלומר איש חריף יודע להקשות, ואתה שואל זה. אלא בוא וראה, בכל מקום צור הוא גבורה, כלומר מלכות כשהיא בבחינת גבורה, וכשרוצה הקב"ה, שהוא ז"א, להכות או להעניש מתעורר גבורה זו, וגבורה ההיא מכה ומעניש. וזהו שכתוב, הן הכה צור וגוי שפירושו שהצור הכה. ואם לא שנתעורר הצור והכה במקום שצריך, לא היו נובעים מים.

היה, ושם הקדוש העליון היה רשום בו. בתחילה נהפך המטה לנחש. שה"ס יסוד דז"א דקטנות. כמו שלמדנו, דרך נחש עלי צור. נחש, הרי נודע שמעורר הצור, שהוא מלכות באיזה מקום נגלה הקב"ה. כאן נגלה, שכתוב, הנני עומד לפניך שם על הצור. ומי צור. הוא כמש"א, הצור תמים פעלו, שהוא מלכות, ושם ידע משה איך עומד הנחש עלי צור. וכבר העמדנו הדברים.

תכוז א"ל אי הכי וכו': אמר לו אם כן, הרי כתוב צור ילך תשי. ולמדנו, מהו תשי. החלשת אותו. שלא יתכן זה אצל שם. א"ל, ודאי שכן הוא. כי אם היו יודעים הרשעים, כי הצור עתיד להתעורר כנגדם ולהענישם, היו מונעים מלחטא לפניו. אלא חלשה היא בעיניהם, משום שאינם מסתכלים בה, והיא אינה מסתכלת בדרכיהם להענישם תיכף. ועל זה נאמר צור ילך תשי.

תכה א"ר יהודה וכו': אר"י, אם היה שותק הכתוב ולא אמר יותר היה יפה. השאלה הוא, אלא הרי כתוב, והכית בצור ויצאו ממנו מים. וכי זה נוהג אצל שם הקדוש. אמר ליה ודאי כך הוא. כי אין לך כל שם ושם מהשמות הקדושים של הקב"ה, שלא יעשה נסים וגבורות, ומוציא כל מה שצריך לעולם, כל שכן כאן להוציא מים.

תכו א"ל אי הכי וכו': אמר לו, אם כן, הרי כתוב, הן הכה צור ויזובו מים, מי מכה לשמו.

(דפו"י דף ס"ד ע"א)

בשלה

קיט

תכח ר' אבא אָמר, אית צור, ואית צור, מסטרא דצור עלאה, נפק צור אחרא. ומאי צור עלאה. צור דכל צורים. ומאי איהו, ההוא דאולידת לישראל, דכתיב צור ילדך תשי. דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא, נפקא צור אחרא. מסטרא דדאימא, נפקא גבורה.

תכט ואנלא הא פהא דא"ר אלעזר, פתיב ^ה מי זמלל גבורות זי. מאי גבורות זי. לאכללא אימא עלאה דכלא, דאע"ג דלאו איהי דינא, מסטרהא אשתכח, דהא מסטרהא ^ו גבורה אשתכח, וכגיני פך צור עלאה אקרי. ^ז ותשפח אל מחולקך, דא נהירו דאבא. ^ח מאי ניהו. חסד עלאה, דאיהו נהירו דאבא.

תל תו אָמר רבי אבא, מים בכל מקום, הא ידיעא, וקב"ה פהאי צור אתער לארקא מיא, דהא לא ואתחזי, ונדא הוא את וניסא דקב"ה. ועל דא שבת דוד ואמר, ^ט ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, דהא לאו ארחוי דצור בכך.

תלא ועל דא, ^י בצור עלאה, אפיק מיא מאתר דלתתא. ומה שמייה ^{יא} דההוא דלתתא. סלע. דכתיב ^{יב} והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה אפיק האי סלע מיא. בחילא דצור דלעילא.

תלב ר"ש אָמר, ^{יג} הצור תמים פעלו ומאי משמע הצור תמים פעלו. דאתהפך צור, למעבד פעלו ^{יד} דתמים. ומאי איהו. אברהם. דכתיב ^{יז} ביה ^{יח} התהלך

מסורת הזהר

ה) (תהלים ק"ו) ב"ב מ' צ"א. ו) (דברים ל"ב) לעיל אות חכ"ז צ"ד. ז) (תהלים קי"ד). ח) (במדבר כ') ב"א רל"ז צ"ז תקיפה צ"ח ט"ב ש"ח. ט) (דברים ל"ב) לעיל אות חכ"ד צ"ב. י) (בראשית י"ז) הקשה"ז קפ"ט צ"ד ז"ח מ"ד ט"א שני"ט.

חלופי גרמאות

ג לעילא. ד מוסף דאימא אחרא. ה ומאי. ו מוסף אחזי אלא מגדולה; אלא מגבורה. ז יהא. ח מצור. ט ל"ג דההוא. י ל"ג מן מאי עד דאתהפך. יב תמים; פעולה דתמים (ד"א). ל ל"ג ביה.

מאמר

תכח ר' אבא אָמר וכו': רא"א, יש צור ויש צור, מצד צור העליון יוצא צור אחר. ומהו צור העליון. הוא צור של כל הצורים, ומי הוא, היא שהולידה את ישראל, שהוא ז"א. שכתוב צור ילדך תשי. דהיינו בינה שהולידה את ישראל. כי מצד צור העליון של מעלה, יוצא צור אחר, מצד אמא שהיא בינה, יוצאת גבורה, שהיא המלכות.

תכט ואנלא הא פהא דאמר וכו': וזה הולך כמו שאמר ר' אלעזר. דא"ר אלעזר כתוב, מי זמלל גבורות ה'. מהו גבורות ה'. הוא לכלול את אמא עלאה דכלא, שהיא בינה, שאע"פ, שהיא עצמה אינה דין, מצדה נמצא הדין, כי מצדה נמצא גבורה, שהיא מלכות המחותקת בבניה, ומשום זה נקראת צור העליון. ותשכח אל מחולקך, והו אור אבא. מה הוא. הוא חסד עליון שהוא אור אבא.

תל תו אָמר ר' אבא וכו': עוד אר"א, (דפרי"ך דף ס"ד ע"א *) דף ס"ד ע"ב

הסולם

צור וסלע

מים, בכל מקום שכתוב, הוא נודע, שרומו על אור חסד. והקב"ה נתעורר בצור הזה, שהוא דין, להשפיע מים, שהוא חסד. שהרי אין זה ראוי לצאת אלא מחסד. וזה הוא אות ננס של הקב"ה, שצור שהוא דין השפיע חסדים. ועל זה שבת דוד ואמר, ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, שהפך אותו מדין לחסד. כי אין דרך צור בזה להשפיע חסד.

תלא ועל דא בצור וכו': ועל זה, בצור העליון, שהוא בינה, הוציא מים ממקום שלמטה, ממלכות ומה שמו של ההוא של מטה, סלע. שכתוב, והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה הוציא סלע הזה מים, הוא בכח של צור העליון, שהוא בינה.

תלב ר"ש אָמר הצור וכו': רש"א, הצור תמים פעלו. מהו הפירוש של הצור תמים פעלו, הוא, שנהפך הצור לעשות פעלו דתמים, ומי

בישלה

קב

לפני והיה תמים. וְדָא הוּא הַהֶפְכִי הַצּוּר אַגַּם מִים, וּמִשְׁמַע תְּמִים פְּעֵלוּ, וְדָא אַבְרָהָם.

תלג) בשעתא דא, אתהדר י הצור, תמים. בשעתא אחרא תנינא, פד בעא משה לאפקא מיא בהאי צור, בחובייהו דישאל, לא אתהדר תמים, בקדמיתא. ביה זמנא, אתרעם משה ואמר, צור ילךך תשי. כלומר, חלשת ליה ממה דתהו בקדמיתא, דכגינף לא אשתכח תמים השתא, ואתעביד דינא, מה דלא הוה ו ביומי ילךך, כלומר עולימף.

תלד) א"ר אבא, מאי דכתיב היש יי בקרבנו אם אין. וכי טפשינ הווי ישאל דלא ידעי מלה דא, והא חמו שכינתא קמיייהו, וענני כבוד עלייהו דסתרון לון, ואינון אמרו היש יי בקרבנו אם אין, גוברין דחמו זיו יקרא דמלפיהון על ימא, ותנינן, ראתה שפחה על היים מה שלא ראה יחזקאל, אינון אשתכחו טפשינ, ואמרו היש יי בקרבנו אם אין.

תלה) אלא הכי קאמר ר"ש, בעו למנדע, בין עתיקא סתימאה דכל סתימין, דאקרי אין. ובין זעיר אפיין דאקרי יי. ועל דא, לא כתיב היש יי בקרבנו אם לא, אכמה דכתיב הילך בתורתו אם לא. אלא היש יי בקרבנו אם אין.

תלו) אי הכי אמאי אתענשו. אלא על דעבידו פרודא, ועבידו בנסיונא, דכתיב ועל נסותם את יי. אמרו ישאל, אי האי נשאל בגוונא חד. ואי האי נשאל בגוונא אחרא. וע"ד מיד ויבא עמלק.

חלופי גרסאות

מ דאתהדר תמים. נ צור, ס כד אתענש משה ובעא. ו בחובייהו; ישראל וליג בחובייהו. פ המים. צ דכגינף; דכגינף כד. ק מוסיף ביה דינא. ר ביומיו; מוסיף ביומי לכך כתיב הלא הוא אביך קניך. ש מוסיף אשתכחו בלבד. ת ליג דאקרי ה' א ליג מן כמה עד אלא. ב נסיונא. ג ליג וע"ד.

מאמר

הסולם

היש ה' בקרבנו

ומי הוא, אברהם, שהוא חסד, שכתוב בו, התהלך לפני והיה תמים. וזה הוא ההפכי הצור אגם מים, שנהפך ממעשה הדין למעשה החסד. ומשמע שתמים פעלו, דהיינו חסד, וזה אברהם. שהוא חסד.

תלג) בשעתא דא אתהדר וכו': בשעה זו חזר הצור להיות תמים. בשעה אחרת, שניה, כשרצה משה להוציא מים מצור הזה, בעונותיהם של ישראל לא חזר לתמים כבתחילה. בו בזמן התרעם משה, ואמר, צור ילךך תשי. כלומר החלשת אותו ממה שהיה בתחילה. שבשבילך לא נמצא תמים עתה, ונעשה דין, מה שלא היה כן בימי ילךך, כלומר, בימי נעורייך.

תלה) אלא הכי קאמר וכו': ומשיב, אלא כך אמר ר' שמעון, רצו לדעת בין עתיקא הסתום מכל סתומים, שהוא כתר, שנקרא אין, ובין ז"א, שנקרא הויה. ועל כן לא כתוב, אם יש ה' בקרבנו אם לא, כמ"ש, אם ילך בתורתו אם לא אלא היש ה' בקרבנו אם אין.

תלד) א"ר אבא וכו': אר"א, מה שכתוב, היש ה' בקרבנו אם אין. וכי שוטים היו ישראל, שלא ידעו דבר זה. והרי ראו השכינה לפניהם, וענני כבוד עליהם שסובבים

תלו) אי הכי אמאי וכו': שואל, א"כ למה נענשו. ומשיב, אלא על שעשו פירוד בין עתיקא לז"א, ועשו בנסיון, שכתוב ועל נסותם את ה', אמרו ישראל אם זה בקרבנו נשאל באפן אחר, ואם זה, נשאל באפן אחר. וע"כ מיד ויבא עמלק.

ויבא

(דפו"י דף ס"ד ע"ב)

קבא

בשלח

תלז וַיִּבֹא עִמְלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים. רַבִּי יוֹסֵי פָתַח, אֲשֶׁר־יִכְסֶם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור. אֲשֶׁר־יִכְסֶם זורעי על כל מים, תִּמְנֶנּוּ, כִּמְה מִים וְכִמְה מִים מִשְׁתַּפְּחִין. וְכַאֲיִן אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּלִית זִרְעָא דְּלִהוּ, אֲלֵא על המים, דְּכְתִיב וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם, אֵינּוֹן דְּהוּוּ תַּחֲת עֲנַפֵּי אֵילָנָא דְּקַב"ה.

תלח דַּתְנִיָּא, אֵילָנָא אֵית לְקַב"ה, וְהוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא, וּבִיָּה אֲשַׁתַּכַּח מְזוּנָא לְכֻלָּא. וְהוּא אֲתַחַם בְּתַרִּיסָר תַּחֲוּמִין, וּבְמִתְקַלָּא, וְאֲתַתְקַף בְּאַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא. וְעַיְנֵינּוּ אַחֲדָן בֵּיהּ וַיִּשְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחֵי בְּגוּפָא דְּהוּא אֵילָנָא. וְאֵינּוֹן שְׂבָעִין עֲנַפִּין סַתְנָנָא דְּלִהוּן.

תלמ וַהֲיִינוּ דְּכְתִיב, וַיִּבְאוּ אֵלֵימָהּ וְשָׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עֵינּוֹת מִים וְשְׂבָעִים תְּמָרִים, וְהָא אֲוֻקְמוּהָ, וְאֲתַמַּר בְּכִמְה אֲתַר. מַאי וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם. אֲלֵא בְּהוּא זְמָנָא, יְשָׁלִטוּ עַל אֵינּוֹן מַיָּא, דְּאֵינּוֹן תַּחֲת עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא, דְּאֲקָרוּן הַמַּיִם הַזֵּידוּנִים. וְעַיְנֵינּוּ אֲשֶׁר־יִכְסֶם זורעי על כל מים.

תמו מְשַׁלְּחֵי רַגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, אֵינּוֹן תַּרְיִן כְּתָרֵי שְׂמָלָא, דְּאַחֲדָן בְּהוּ עֲמִין עַכוּ"ם, דְּאֲקָרוּן שׁוֹר וְחֲמוֹר. וַהֲיִינוּ דְּכְתִיב וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר. בְּגִין דְּלָכֵן חֲפִים תְּוֹה בְּתַרְשִׁין וּבְאֵינּוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין, וּבְאֵינּוֹן בְּעָא לְאוּבָדָא לְיַעֲקֹב, כִּמְה

מסורת הזהר
 (א) ח"ב סה"ג (ז) (ישעיה ל"ב) ח"ב ה"ו ו"ג סד' תק"ח
 (ב) ח"ב סה"ג ט"ד שו"ד. (ח) (תהלים קכ"ד) נז ל"ה צ"א.
 (ד) (בראשית ל"ב) ח"ב ו' לט: מא: ת"ז בהקדמה י"ב.
 בהשטות ת"י קמ"ז:

מאמר **הסולם** **ויבא עמלק**

תלז וַיִּבֹא עִמְלֶק וַיִּלָּחֶם וְגו' ר' יוסי פתח, אשרכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור. אשרכם זורעי על כל מים. שם למדנו. כמה מים וכמה מים נמצאים, שיש כמה מיני אורות, דהיינו מים מתוקים דקדושה ויש מים המרים ומים הזדונים אשרי הם ישראל, שאין זרע להם אלא על המים, דהיינו להכניע כל מיני מים דס"א, שכתוב ויחנו שם על המים. היינו על אלו המים שהיו תחת ענפי האילן של הקב"ה. שהם מים הזדונים, כמ"ש לפנינו.

תלמ וַהֲיִינוּ דְּכְתִיב וַיִּבְאוּ אֵלֵימָהּ וְשָׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עֵינּוֹת מִים וְשְׂבָעִים תְּמָרִים, וְהוּא ויחנו שתי עשרה עינות מים ושבעים תמרים, וכבר בארנו, ולמדנו בכמה מקומות. מהו ויחנו שם על המים. אלא באותו זמן שלטו ישראל על אלו המים, שהם תחת ענפי האילן, הנקראים המים הזדונים. ועל זה כתוב, אשרכם זורעי על כל מים. דהיינו להכניע כל מיני מים דס"א.

תמו מְשַׁלְּחֵי רַגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר: הם ב' כתרים של השמאל, שנאחזים בהם העמים עכו"ם, הנקראים שור וחמור. והיינו שכתוב, ויהי לי שור וחמור. משום שלבן חכם היה בכשפים ובאלו כתרים התחתונים, ובאלו, שור וחמור, רצה לאבד את יעקב, כמ"ש ארמי אובד אבי. וכבר למדנו. וכשישראל זוכים משלחים

בשלה

קכב

דְּכֵתִיב * אַרְמֵי אוֹבֵד אָבִי, וְהָא אַתְּמֵר. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל וְכַאֲיִן, מְשַׁלְחֵי לְהוּ, וְלֹא יִכְלִי לְשַׁלְטָאָה עַל־יְהוּ, הַה"ד מְשַׁלְחֵי רַגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר דְּלֹא שְׁלֵטֵי בְּהוּ.
תמוא * א"ר אבא, פד מזדווגי פחדא, לא יכלי בני עלמא למיקם בהו, ועל דא פתיב * לא תחרוש בשור ובחמור תדיו. תדיו דייקא. ותנינן, לא יהיב איניש דוכתא לזינין בישין, דהא בעובדא * דב"ג, אפער מה דלא אצטרדי. וכד מזדווגי פחדא, ו לא יכלין למיקם בהו. מבין סטרא דלהון * נפיק מתקיפותא דלהון דאקרי פלב, ודא חציפא מפלהו, ה"ה"ד * ולכל בני ישראל לא יחרץ פלב לשונו. אמר קב"ה, אתון אמרתון, היש יי בקרבנו אם אין, הרי אני מוסר אתכם לפלב. מיד ויבא עמלק.

תמב * ר' יהודה אמר, * ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא, עד לא אתא עמלק.
תמוג * אלא, פד נפקו ישראל ממצרים, דחילו ואימתא * נפלה על כל עמין דעלמא מישראל, ה"ה"ד * שמעו עמים ירגזון חיל אחו יושבי פלשת. ולא הוו עמא, דלא תהו דחיל מגבוראן עלאין דקב"ה, ועמלק לא תהו דחיל, ה"ה"ד, ולא גרא אלהים. לא דחיל למקרב לגבן. ועל דא ראשית * גוים.

תמד * קדמא דאתו לאגתא קרבא בישראל עמלק תהו. ובגיני פך ואחריתו עדי אובד, דכתיב פי מחה אמתה את זכר עמלק. * וכתיב, * תמחה את זכר עמלק, ה"ה"ד ואחריתו עדי אובד. עדי אכדו מבעי ליה. אלא עד דיייתי קב"ה ויאבד י ליה,

חלופי גרמאות

ל יכיל; יכלין. ח ל"ג דב"ג; מוסיף דביע לתתא. ו ל"ג מן לא עד מתקיפותא. ו מתקיפותא דלהון נפיק ההוא דאקרי. ו נפל. פ מוסיף גוים עמלק הוה. צ ל"ג קדמא. ק ל"ג וכתיב. ר מוסיף ליה כלומר עד דקביה יהא אובד ליה.

מסורת הזהר

(ס) (דברים כ"ו) ויצא קמ"ו צ"א. (U) (דברים כ"ב) וישלח ז' צ"ה ז"ח מ"ז שמ"א ע"ח ט"ג ש"י. שמ"ה תק"ח צ"ט ט"ב שמ"ג. (פ) (שמות י"א) ח"ג מת. (צ) (במדבר כ"ד) ח"ב דלה: (ק) (שמות ט"ו) ח"ב ס"ה. (ר) (דברים כ"ה) ב"א קצ"ו צ"י.

הסולם

מאמר

ויבא עמלק

וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לשונות ועמים ואומות היו בעולם מטרם שבא עמלק.

משלחים אותם, ואינם יכולים לשלוט עליהם. ז"ש משלחי רגל השור והחמור. שאינם שולטים בהם.

תמג * אלא כד נפקי וכו': ומשיב, אלא, כשיצאו ישראל ממצרים, פחד ואימה של ישראל נפל על כל עמי העולם. ז"ש, שמעו עמים ירגזון וגו'. ולא היה עם שלא היה ירא מגבורות עליונות של הקב"ה, ועמלק לא היה ירא. ז"ש ולא ירא אלקים. לא ירא לקרב אליך, ועל כן הוא ראשית גוים.

תמא * א"ר אבא וכו': אמר ר' אבא, כשמזדווגים יחד, לא יכלו בני העולם לעמוד בהם. ועל זה כתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. יחדיו הוא בדיוק. ולמדנו. לא יתן אדם מקום למינים הרעים. כי במעשה האדם מתעורר מה שלא צריך. וכשמזדווגים יחד, לא היה אפשר לעמוד בהם. מבין הצד שלהם, יוצא מעצמותם קליפה אחת שנקרא כלב. וזה עו פנים יותר מכולם. ז"ש ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. אמר הקב"ה אתם אמרתם, היש ה' בקרבנו אם אין, הרי אני מוסר אתכם לכלב. מיד, ויבא עמלק.

תמד * קדמא דאתו לאגתא וכו': הראשון שבא לעשות מלחמה בישראל היה עמלק. ומשום זה, ואחריתו עדי אובד. שכתוב, כי מחה אמתה את זכר עמלק. וכתוב, תמחה את זכר עמלק. ז"ש ואחריתו עדי אובד. שואל, עדי אכדו, היה צריך לומר, ומשיב, אלא עד שיבא הקב"ה ויאבד אותו. שכתוב, כי מחה אמתה

תמב * ר' יהודה אמר וכו': ר"א, ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, שואל, (דפו"י דף ס"ד ע"ב *) דף ס"ה ע"א

קבג

בשלח

דכתיב כי מחה אמתה וגו'. אמר ר' אלעזר, ת"ח, אע"ג דהצור תמים פעלו, ועבד עמהון חסד לאפקא לון מ"א, לא שבק דידיה, דהא פתיב ויבא עמלק.

תמו ר' אבא פתח ואמר, ^ט יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני נשא אטימין לבא, בגין דלא משתדלי באורייתא. יש רעה חולה, וכי יש רעה דהיא חולה, ויש רעה דלאו היא חולה. אלא ודאי יש רעה חולה, דתנינן, מסטרא דשמאלא, נפקי כמה גרדיני נימוסין, ^ט דבקען באורא.

תמו וכד בעיין למיפק, אזלין ואשתאבין בנוקבא דתהומא רבה, לבתר נפקין ומתחברין פחדא, ופקעין אורין, ושאטין בעלמא, ומתקרבין לגבייהו דבני נשא, וכל חד אקרי רעה, כד"א ^ט לא תאונה אליך רעה. ^ח מאי לא תאונה. בגין דאתיא בתסקופא על בני נשא.

תמו חולה אמאי היא חולה. פד שריא האי על בני נשא, עביד לון קמציני מממוניהון, אתיין גבאי צדקה גביה, היא מחאת בידיה. א"ל לא תיפוק מדיך. אתיין מסכני, ^א היא מחאת בידיה. אתי הוא למיכל מממוניה, מחאת בידיה, בגין

חלופי גרסאות

^ט ומתבקען. ^ח ל"ג מאי לא תאונה; לא תענה. א ל"ג היא.

מסורת הזהר

(קהלת ה') חיי שרה ט"ו צ"א. (תהלים צ"א) וישלח כ"ב ח"ב רס"ד. ח"ג ע"ו: ע"ו. ק"ו. רס"ה. ז"ח מ"ח ט"ד שליך פ"א ט"ב שליך פ"א ט"ג ש"ה.

ויבא עמלק

הסולם

מאמר

הממותקת בכינה, ע"כ הם נבלעים תחילה ונשאבים בתהומא רבא.

וז"ש וכד בעיין למיפק, כשרוצים לצאת ולהזיק, אזלין ואשתאבין בנוקבא דתהומא רבא, כדי שיכלו להזיק הנשמות הבאים ממלכות הממותקת, ובקעין אורין ושאטין בעלמא, היינו שמכניסים ^י באור של הנשמות ונעשה מן אור אור (כנ"ל ב"ב דף צ"ח ד"ה פירוש ע"ט) ומדרגת הנשמה נבקעת, שבינה ותו"מ שלה נופלים ממנו כמ"ש שם. וז"ש, וכל חד אקרי רעה וגו' בגין דאתיין בתסקופא על בני נשא, כי מצד שורת הדין אינם יכולים להזיק רק הנשמות הנמשכות ממלכות דמדת הדין, אלא מחמת שנשאבו בנוקבא דתהומא רבא, מוזיקים גם לנשמות דמלכות הממותקת שזהו עלילה בעלמא.

תמו חולה, אמאי היא וכו': שואל, רעה חולה, למה היא חולה. ומשיב, כשהיא שורה על בני אדם עושה אותם קמצנים מכספם. באים גבאי צדקה אליו, היא מוחה בידו, אומרת לו, אל תוציא כלום משלך. באים עניים, היא מוחה בידו, בא לאכול מכספו, היא מוחה בידו, כדי לשמור הכסף לאחר. ומיום שהיא שורה על

אמחה וגו'. אר"א, בוא וראה, אע"פ שהצור תמים פעלו, ועשה עמהם חסד להוציא להם מים, לא עזב את שלו. שהרי כתוב, ויבא עמלק.

תמו ר' אבא פתח וכו': רא"פ, ואמר יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני אדם הם אטומי הלב, משום שאינם עוסקים בתורה. יש רעה חולה, שואל וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה. ואומר, אלא ודאי יש רעה חולה, שלמדנו, מצד שמאל יוצאים כמה בעלי הדין הבוקעים באויר.

תמו וכד בעיין למיפק וכו': וכשרוצים לצאת, הולכים ונבלעים בנקב תהום הגדול, ואח"כ יוצאים ומתחברים יחד ובוקעים אוריים, ומשוטטים בעולם, ומתקרבים אל בני אדם, וכל אחד נקרא רעה, כמ"ש, לא תאונה אליך רעה. משום שבאים בעלילה על בני אדם.

פירוש. יש תהומא זוטא, והיא נאחזת במלכות דמדת הדין. ויש תהומא רבא, והיא נאחזת במלכות דמדת הרחמים הממותקת בכינה. והנה בעלי הדין הנ"ל נמשכים ממלכות דמדת הדין, ומקורם בתהומא זוטא, אלא שרוצים להאחזת בנשמות הבאים ממלכות

(דפו"י דף ס"ה ע"א)

קבד בשלח

לַנְטְרָא לִיהּ לְאַתְרָא. וּמִן יוֹמָא דְשַׁרְיָא עֲלִיהּ דְּבַר נָשׁ, הִיא חוֹלָה, כְּהַאי שְׂכִיב מֵרַע דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שְׁתִּי. וְעַל דָּא הִיא רַעָה חוֹלָה.

תמוה וּשְׁלֵמָה מְלָכָא צְוּוּחַ בְּתַכְמֵתָא וְאָמַר, « אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכַבּוּד וְגו' » בַּהִי קָרָא, לָאוּ רִישִׁיָּהּ סִפִּיָּהּ, וְלָאוּ סִפִּיָּהּ רִישִׁיָּהּ, בְּפִתִּיב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכַבּוּד וְגו', מֵאִי וְלֹא יִשְׁלִיטְנוּ הָאֱלֹהִים לְאַכּוּל מִמֶּנּוּ. אִי הָכִי, לָאוּ בְּרִשׁוּתִיהּ הוּא דְּב"נ.

תמוט אֵלָא, אִי פִתִּיב וְלֹא יַעֲזֹבְנוּ הָאֱלֹהִים לְאַכּוּל מִמֶּנּוּ, הוֹינָא אָמַר הָכִי. אֵלָא וְלֹא יִשְׁלִיטְנוּ, דְּדַבְּגִין דְּהוּא הִימְנִיָּה לְהֵיָּא רַעָה, וְאֶתְחִיד בָּהּ. קב"ה וְלֹא שְׁלִטְיָהּ עֲלֵיהּ, וְלֹא תִּתְבְּרָא תַּחֲוִתִּיהּ, עַל דְּהוּא אֶתְרַעֵי בָּהּ, וְאֶתְחִיד בָּהּ.

תנ וְכָל אַרְחוּי בְּשְׂכִיב מֵרַע, דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שְׁתִּי, וְלֹא קָרִיב לְמִמוּנִיהּ, וְלֹא אֶפִּיק מִיָּמִיָּה, וְנָטִיר לִיהּ עַד דְּהוּא יִפּוּק מִעֲלָמָא, וְיִיתִי אַתְרָא, וְיִשׁוּל לִיהּ, דְּהוּא בְּעָלִיו.

תנא וּשְׁלֵמָה מְלָכָא צְוּוּחַ וְאָמַר, « עֶשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעְלִיו לְרַעְתּוֹ. מֵאֵן בְּעָלִיו. דָּא אַתְרָא דְּיָרִית לִיהּ. וְיִלְמָה זָכָה » הִיא אַתְרָא לְמַהוּי בְּעָלִיו דְּהוּא עֲתָרָא. בְּגִין דְּהִיא הִימִין לְהֵיָּא רַעָה, וְאֶתְרַעֵי בָּהּ וְאֶתְדַבֵּק בָּהּ. בְּג"כ, הִיא אַתְרָא דְּלֹא אֶתְדַבֵּק בְּהֵיָּא רַעָה, זָכָה » לְמַהוּי בְּעָלִיו דְּהוּא עֲתָרָא ה"ד לְרַעְתּוֹ, כְּלוּמַר בְּגִין רַעְתּוֹ דְּהוּא מִתְדַבֵּק בָּהּ, רְוּוּחַ לִיהּ הִיא.

חלופי גרסאות

א (קהלת ו') ויצא ד' ח"ג קני'ה: ב) (שם ה') לעיל אות תמ"ה צ"ש.
ב ולא ישליטנו האלקים לאכול ממנו וגו' גם זו רעה חולה מאי ול"ג מן האי עד מאי. ג מוסיף אי כתיב. ד בגין. ה מוסיף דא ואחיד; דא ואחיד. ו דלא. ז עלה. ח ל"ג מן לאתברא עד וכל; לתברא. ט עד. י דשכיב. כ ל"ג אכיל ולא שתי ולא. ל נפיק. מ ויפיק. נ ובמה. ס ל"ג האי אחרא. ע מוסיף בה ה"ד לרעתו בשביל ההוא רעה. פ דאתדבק בה אחרא זכה האי למהו ולי"ג מן ואתדבק עד זכה. צ מוסיף האי למהו. ק ל"ג ה"ד לרעתו.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר
על האדם, היא חולה כמו שוכב מחמת חליו, שאינו אוכל ואינו שותה. וע"כ היא רעה חולה.
תמוה וּשְׁלֵמָה מְלָכָא צְוּוּחַ וְאָמַר, « אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכַבּוּד וְגו' » מִקְרָא זֶה, אִין רִאשׁוּ סוּפּוֹ וְאִין סוּפּוֹ רִאשׁוּ, שְׂכִתּוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וְגו', א"כ מֵהוּ וְלֹא יִשְׁלִיטְנוּ הָאֱלֹהִים לְאַכּוּל מִמֶּנּוּ. א"כ אִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם וְלֹא נִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים כְּלוּם.
תמוט אֵלָא אִי כְּתִיב וְכו': וּמְשִׁיב, אֵלָא אִם הִיָּה כְּתוּב, וְלֹא יַעֲזֹבְנוּ הָאֱלֹהִים לְאַכּוּל מִמֶּנּוּ, הִיָּתִי אֹמַר כֵּךְ, שְׁלֹא נִתֵּן לוֹ כְּלוּם, אֵלָא כְּתוּב, וְלֹא יִשְׁלִיטְנוּ, שְׁהִיא מְשׁוּם שְׁהֵאֲמִין לְרַעָה הִיא וְנִתְחַזַּק בָּהּ. א"כ הוּא עֲצֻמוֹ גַּרְם לוֹ זֶה, הַקְּב"ה לֹא הִשְׁלִיט אֹתָהּ, שְׁהָאָדָם יִהְיֶה

ד"א (דפו"י דף ס"ה ע"א)

בשלה

קבה

תנב ד"א יש רעה חולה, האי מאן דיתבי בחולקא טבא, בבית אבוי, והוא אזיל לקבל אבוי, *^ט בתסקופי מלין, הא אתדבק בההוא רעה חולה, י כבר נש שכיב מרע דכל ארחוי בתסקופא, דא בעינא, ודא לא בעינא, *^ט ובגין האי עותרא אתדבק בר נש ברעה חולה, ואתענש בהאי עלמא, ובצלמא דאתי, ודא הוא עושר שמור לבצעליו לרעתו.

תנב פד ישראל, קב"ה נטיל לון על גדפי נשרין, אסחר לון בענני יקרא, שכינתיה נטיל קמיהו, נחת לון מנא למיכל, אפיק לון מניא מתוקין, ואינון הו זולין עמיה בתסקופין. מיד ויבא עמלק.

תנב *^ט ויבא עמלק, א"ר שמעון, רזא דתקמתא *^ה הקא, מגורת דינא קשיא, קא אתיא *^א קרבא דא. וקרבא *^ב דא אשתכח לעילא ותתא. ולית לה מלה באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין דתקמתא, דמתקשרין בשמא קדישא. כביכול, אמר קב"ה, פד ישראל אינון זפאין לתתא, אתגבר חילא דילי על פלא. וכד לא אשתכחו זפאין, כביכול, מתישין חילא דלעילא, ואתגבר חילא דדינא קשיא.

תנב ת"ח, בשעתא דתבו ישראל לתתא, מה פתיב, ויבא עמלק וילחם עם ישראל, אתא לקטרגא דינא ברחמי. *^ב דכלא אשתכח לעילא ותתא. ברפידים: ברפוי ידים, דרפו ידיהון מאורייתא דקב"ה, כמה דאוקימנא. אמר ר' יהודה, תרי זמני אגח קרבא עמלק בישראל, חד הקא. וחד דכתיב, *^ט וירד העמלקי והכנעני וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

ג) ז"ח ל' ט"א ש"ח מ"ג ט"ג ש"ג. א) (במדרש י"ד). ר מוסיף או כבי"ג. ש ל"ג מן ובגין עד כן. ת ל"ג הכא. א ל"ג קרבא דא. ב חזא. ג וכלא.

דרך אמת ע' בעלילות.

מאמר

הסולם

ויבא עמלק

תנב ד"א יש רעה חולה וכו': הוא, מי שיושב בחלק טוב בבית אביו, והוא הולך כנגד אביו בעלילות דברים, הוא מתדבק ברעה חולה הזו, כאדם השוכב מחמת חליו, שכל דרכיו בעלילה, שאומר זה אני רוצה וזה אני רוצה. ומשום עושר הזה, התדבק האדם ברעה חולה, ונענש בעולם הזה, ובעולם הבא. והוא עושר שמור לבעליו לרעתו.

תנח ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שחטאו ישראל למטה, מה כתוב, ויבא עמלק וילחם עם ישראל. בא לקטרג דין על רחמים. שהוא המלחמה שלו למעלה. כי הכל נמצא למעלה ולמטה, **ברפידים**, פירדשו ברפיון ידים, שרפו ידיהם מתורת הקב"ה, כמו שהעמדנו. א"ר יהודה בשתי פעמים עשה עמלק מלחמה בישראל, אחד כאן, ואחד, שכתוב, וירד העמלקי והכנעני וגו'.

תנג כך ישראל וכו': כך ישראל, הקב"ה לקחם על כנפי נשרים והקיף אותם בענני כבוד, השכינה נסעה לפניהם, הוריד להם את המן לאכול, הוציא להם מים מתוקים, והם הלכו עמו בעלילה. מיד ויבא עמלק. **תנד** ויבא עמלק וכו': אמר ר' שמעון סוד החכמה כאן. מגורת דין הקשה באה מלחמה זו, ומלחמה זו נמצא למעלה ולמטה. ואין לך (דפוי" דף ס"ה ע"א *) דף ס"ה ע"ב

אמר

קבו

בישלה

תנז אמר ר' שמעון, לעילא ותתא. קטרוגא דקודשא בריה הוא תה, לעילא, כמה דאתמר. לתתא בקב"ה תה, דהו נסבי לגברי, וגורי לון ערלתא דרשימא קדישא, ונטלי להו וארמו לון לעילא, ואמרי טול לך מה דאתרעית. ועכ"פ דקב"ה תה פלא.

תנז ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק. וכי מה חמא משה, דסליק גרמיה, מהאי קרבא קדמאה דקב"ה יפקיד. אלא משה ופאה חולקיה, דאסתפל וידע עקרא דמלה. אמר משה, אנא אומין גרמי לתהווא קרבא דלעילא, ואנת יהושע ומין גרמך לקרבא דלתתא.

תנח ותינו דכתיב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל: ישאל דלעילא. ובגין פך סליק משה וגרמיה מקרבא דלתתא, בגין לאודרוזא בקרבא דלעילא, ויתנצח על ידוי.

תנט אמר ר' שמעון, וכי קלה היא בעיניך, קרבא דא דעמלק. תא תזי, מן יומא דאתברי עלמא, עד ההוא זמנא, ומתהווא זמנא, עד דייתי מלכא משיחא, ואפילו ביומי דגוג ומגוג, לא ישפת כנותיה. לאו בגין תיילין תקיפין וסגיין, אלא בגין דבכל סטרין דקב"ה תה.

תס ויאמר משה אל יהושע, אמאי ליהושע, ולא לאתרא, והא בההוא זמנא רביא תה, דכתיב ויהושע בן נון נער, וכמה הו בישראל תקיפין מניה. אלא

מסורת הזהר

חזונו גרמאות

ה) ב"א רכ"ג צ"ה. ו) (שמות ל"ג) ב"ב ק"פ צ"א ת"ז ד אתא; על אתא. ה כל קובלנא; קובלא; קבלא. ו מוסיף פקיד אמאי סליק גרמיה. ז ל"ג גרמיה. ח מוסיף דא קרבא קטרוגא דקב"ה הוה לעלא כמה דאתמר לתתא דקב"ה הוה דהו נסבי גברי וגורי לון ע"י דרשימא קדישא ונטלי לון וארמו לון לעילא ואמרי טול לך מה דאת בעי ועכ"פ דקב"ה הוה קובלא וכי. ט מוסיף הו נער.

דרך אמת פ' ריש ויקהל.

מאמר

הסולם

ויכא עמלק

תנז אמר ר' שמעון וכו': אמר ר"ש למעלה ולמטה, היתה מלחמת עמלק. למעלה, היה הקטרוג על הקב"ה, כמו שלמדנו. למטה, ג"כ היה בהקב"ה, שהיו לוקחים אנשים וחוחכים להם הערלה של הרושם הקדוש, ולקחו אותם וזרקו למעלה, ואמרו, קח לך מה שרצית ועל כל פנים כלפי הקב"ה היתה כל המלחמה. **תנז** ויאמר משה אל יהושע וגו': שואל, וכי מה ראה משה, שסילק את עצמו ממלחמה הראשונה הזו של הקב"ה. ומשיב, אלא, משה, אשרי חלקו, שהסתכל וידע שורש הדבר. אמר משה, אני אומין את עצמי למלחמה זו שלמעלה, ואתה יהושע, זמן עצמך למלחמה שלמטה.

תנח והיינו דכתיב וכו': והיינו שכתוב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר (דפו"י דף ס"ה ע"ב)

קבו **בשלה**
משה בחכמתא אסתפל וידע. מאי חמא. חמא לסמאל דהנה נחית מסטרא דלעילא,
לסייעא לעמלק לתתא. אמר משה, ודאי קרבא חמא י תקיפא אתחזי.

תסא יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר אשתכת. אי תימא דבשכינתא
אשתכת בההוא זמנא לאו הכי, דהא במשה אתנסיבת ואתחדת, אשתכת יהושע
דאתחד לתתא י מינה. ובמה. אמר ר' שמעון, בההוא אתר, דאתקרי נע"ר.

תסב והיינו דא"ר יהודה, מאי דכתיב עיניך תראינה ירושלם ננה שאנן
אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח. ירושלם: ירושלם דלעילא, דאקרי אהל כל
יצען, דלא ישתכח יתיר למהך בגלותא, ונדא הוא רזא דכתיב, ויהושע בן נון
נער. נער ודאי. לא ימיש מתוך האהל, ההוא דאקרי אהל כל יצען. מלמד דבכל
יומא ויומא, הוה ניין משכינתא, כמה דההוא נער דלעילא, לא ימיש מתוך
האהל, ויניין מניה תדירא. כף האי נער דלתתא לא ימיש מתוך האהל, ויניין
י מנה תדירא.

תסג בגין כף, כד חמא משה, לסמאל, נחית לסייעא לעמלק, אמר משה,
ודאי האי נער י יקום לקבליה, וישלוט עליה, לנצחא ליה. מיד ויאמר משה אל
יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, דילך האי קרבא דלתתא, ואנא
אודרו לקרבא דלעילא. בחר לנו אנשים, ופאין בני זכאין, דיתחזון למהך עמך.

תסד אר"ש, בשעתא דנפיק יהושע נער. אתער נער דלעילא, ואתתקן בכמה
תיקונין בכמה ויינין, דאתקינת ליה אמיה, לקרבא דא, לנקמא נוקמא דברית.

חלופי גרסאות

י הכי כ ל"ג תקיפא. ל ואשתכת. מ לתתא מינה דאתחדת.
נ מניה. ס אשתכת. ע ודאי. פ דאיהו. צ ל"ג ויניין מניה
תדירא. ק מינה. ר מינה. ש ל"ג כד. ת ל"ג יקום. א וישלוט; וישלט. ב מוסף דילך היא.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה ל"ג).

זכא עמלק

שהוא השכינה, מלמד, שבכל יום ויום, היה
יונק מן השכינה, כמו שנער ההוא העליון, לא
ימיש מתוך האהל, ויונק ממנה תמיד. כך ההוא
נער שלמטה, שהוא יהושע, לא ימיש מתוך
האהל ויונק ממנו תמיד.

תסג בגין כף, כד זכא: משום זה
כאשר ראה משה את סמאל, שיורד לעזור
לעמלק, אמר משה, ודאי נער הזה יקום כנגדו,
וישלוט עליו לנצח אותו. מיד ויאמר משה אל
יהושע בחר לנו וגו'. שלך הוא מלחמה הזו
שלמטה, ואני אודרו למלחמה שלמעלה. בחר
לנו אנשים. היינו צדיקים בני צדיקים, שיהיו
ראויים ללכת עמך.

תסד אר"ש בשעתא זכא: א"ר
שמעון, בשעה שיצא יהושע נער, התעורר נער
העליון, מטטרוו, והתתקן בכמה תיקונים בכמה
כלי זיין, שהתקינה לו אמו, שהיא השכינה,
למלחמה זו, לנקום נקם ברית. והיינו שכתוב,
חרב

הסולם

מאמר

סמאל שהיה יורד בצד של מעלה לעזור את
עמלק למטה, אמר משה, ודאי מלחמה חזקה,
נראה כאן.

תסא יהושע בההוא זמנא זכא:
יהושע בזמן ההוא, היה נמצא במדרגה עליונה
ביותר. אם תאמר שנמצא בהשכינה בזמן ההוא.
אינו כן, כי במשה נלקחה והתאחדה, נמצא
שיהושע התאחד למטה מן השכינה. ובמה. א"ר
שמעון, במקום ההוא שנקרא נער. שהוא
מטטרוו.

תסב והיינו דא"ר יהודה זכא:
והיינו שאמר ר"י, מה שכתוב, עיניך תראינה
ירושלים ננה שאנן אהל כל יצען וגו'. ירושלים,
היינו ירושלים של מעלה. שנקרא אהל כל יצען,
שפירושו, שלא תמצא יותר ללכת בגלות. וזה
הוא סוד, ויהושע בן נון נער, נער ודאי, להיותו
דבוק בנער העליון, מטטרוו, לא ימיש מתוך
האהל, היינו מההוא שנקרא אהל כל יצען

(דפו"י דף ס"ה ע"ב *) דף ס"ו ע"א)

בשלה

קבח

וְהִינְנוּ יְדֵי דְכְתִיב, חֶרֶב נֹקֶמֶת נֶקֶם בְּרִית, וְדָא הוּא רְזָא דְכְתִיב, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמֶלֶק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב. לְפִי חֶרֶב וְדָא, וְלֹא לְפִי רֹמְחִין וְזִינִין, אֲלֵא בְחֶרֶב יְדָאֵי הֵיא, הֵיא דְאֶקְרִי חֶרֶב נֹקֶמֶת נֶקֶם בְּרִית.

תסה וּמֹשֶׁה אֶתְתַּקֵּן לְקַרְבָּא דְלַעֲלֵא, וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבָדִים: כְּבָדִים מִמֶּשׁ, קִירִין, קְדִישִׁין, לֹא אֶסְתַּבְּחֵן לְעַלְמִין. וְקִירִין דְאֶתְחַזֵּן לְאַנְחָא בְּהוּ קַרְבָּא דְלַעֲלֵא. וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיְשִׁימוּ תַחְתּוֹ וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרִינִין בְּצַעְרָא, וַיְהִי עִמָּהוֹן בְּצַעְרֵיהוֹן.

תסו וְאַהֲרֹן וְחֹר וְתַמְכוּ בְּיָדוֹ מִזָּה אֶחָד וּמִזָּה אֶחָד וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה וְגוֹי, מֵאֵי תַמְכוּ בְּיָדוֹ. אֲמוּנָה. וְכִי עַל דְאַהֲרֹן וְחֹר וְתַמְכוּ לִידוֹ, הוּוּ יְדוֹ אֲמוּנָה. אֲלֵא, מֹשֶׁה כְּלָא בְחֶמְתָּא עֵבִיד וְזֶה דְעֵבִיד. אַהֲרֹן וְחֹר, דָּא מַסְטָרָא דִילֵיהָ, וְדָא מַסְטָרָא דִילֵיהָ, וְיָדוֹ בְּאֶמְצַעִיתָא, וְע"ד וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה, מֵמַהֲמַנְתָּא. אַהֲרֹן בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִילֵיהָ, וְחֹר בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִילֵיהָ, וְהוּוּ אֶתְחַזֵּן בְּיָדוֹ מִפְּאֵן וּמִפְּאֵן, דְאַשְׁתַּכְּחָא סִיּוּעָא דְלַעֲלֵא.

תסז וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרֵי יִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר יָרִים: דְזַקִּיף יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְאֶתְכַוֵּן בְּפְרִישׁוֹ דְיָדוֹ. וְגִבְרֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דְלַעֲלֵא. וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבְרֵי עֲמֶלֶק, בְּשַׁעֲתָא דִישְׂרָאֵל לְתַתָּא, מְשַׁתְּכֵין מְצֻלוֹתָא, לֹא יִכְלִין יָדֵי מֹשֶׁה לְמִיקָם בְּזַקִּיפוֹ, וְגִבְרֵי עֲמֶלֶק. מִפְּאֵן אֲוִלִּיפְנָא, אַע"ג דְכַתְּנָא פְּרִישׁ יְדוֹ, בְּקַרְבְּנָא, לְתַתָּא גְרַמְיָה בְּכֵלָא, יִשְׂרָאֵל בְּעֵינִין לְאַשְׁתַּכְּחָא בְּצֻלוֹתְהוֹן, עֲמִיָּה.

חלופי גרסאות

ג ליג דכתיב. ד האי היא וליג ודאי. ה אמונה מהימנותא ודאי וליג מאי תמכו בידיו אמונה. ו סמיכו; דתמיכו. ז ליג מה דעביד. ח ליג מהימנותא. ט בעי; פריס.

מסורת הזהר

ח (ויקרא כ"ו) נח נ"ט צ"ג. ט (ויחי ר"ל צ"ד).

הסולם

ויבא עמלק

אהרן וחור, זה מצד שלו שהוא ימין, וזה מצד שלו שהוא שמאל, וידיו של משה באמצע בקו אמצעי, וע"כ, ויהי ידיו אמונה, נאמנים, אהרן, כדי שיתעורר מצד שלו, שהוא ימין. וחור, כדי שיתעורר מצד שלו, שהוא שמאל. והיו אוהזים בידיו מכאן ומכאן, כדי שתמצא עזרה של מעלה.

תסז וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה וְגוֹי: כַּאֲשֶׁר יָרִים, פִּירוּשׁוֹ שֶׁהָרִים יָמִין עַל שְׂמָאל, וְהָיָה מִתְכוּוֹן בּוֹחַ כְּשֹׁפֵרֶשׁ אֶת יָדוֹ, וְאֵז וְגִבְרֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעְלָה, שְׁהוּא ז"א, וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבְרֵי עֲמֶלֶק, הֵינְנוּ בְּשַׁעֲתָא שִׁישְׂרָאֵל שְׁלֵמְטָה מִשְׁתַּכְּכִים מִתְּפִלָּה, לֹא יִכְלִין יָדֵי מֹשֶׁה לְקוּם וּלְהִיטֵי זְקוּפִים, וְגִבְרֵי עֲמֶלֶק. מִכַּאֲן לְמַדְנֵי, אַע"פ שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יָדוֹ בְּקַרְבֵּן לְתַקֵּן עֲצָמוֹ בְּכֵל, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהַמְצֵא עַמּוֹ בְּתַפְלָתוֹ.

תאנא

מאמר

חרב נוקמת נקם ברית. וזהו סוד שכתוב, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. לפי חרב ודאי, ולא לפי רמחים וכלי זין, אלא בחרב, ודאי היא, זו שנקרא, חרב נוקמת נקם ברית.

תסה וּמֹשֶׁה אֶתְתַּקֵּן לְקַרְבָּא וְכוּי: וּמֹשֶׁה הִתְתַּקֵּן לְמַלְחָמָה שֶׁל מַעְלָה. וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבָדִים. כְּבָדִים מִמֶּשׁ, מְכוּבָדִים, קְדוּשִׁים לֹא נִטְמְאוּ לְעוֹלָם. מְכוּבָדִים, שְׂרָאוּים לְעִשׂוֹת בְּהֵם מַלְחָמָה שְׁלֵמְעֵלָה. וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיְשִׁימוּ תַחְתּוֹ וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ. הֵינְנוּ מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּים בְּצַעַר וַיְהִי עִמָּהֶם בְּצַעַר שְׁלֵהֶם.

תסו וְאַהֲרֹן וְחֹר וְתַמְכוּ בְּיָדוֹ וְגוֹי: שׁוֹאֵל. מַהוּ תַמְכוּ בְּיָדוֹ, אֲמוּנָה, וְכִי בְשִׁבִיל שְׁאֵהֲרֹן וְחֹר תַמְכוּ בְּיָדוֹ, הֵיוּ יָדוֹ אֲמוּנָה. וְנִשְׁיָב, אֲלֵא הִכֵּל בְּחִמְמָה עֲשָׂה מֹשֶׁה מַה שֶׁעֲשָׂה,

(דפרי"ך דף ס"ו ע"א)

קכט

בשלח

תסח תאנא, בקרבא דא דעמלק, אשתכחו עלאין ותתאין, ועל דא, ויהי ידיו אמונה, בהימנותא פדקא חזי. ויהי ידיו אמונה. ויהיו ידיו מפעי ליה. אלא, בגין דתליא פלא בימינא, פתיב ויהי. וכתוב ידיו, בגין דהוא עקרא דכלא. וכתוב, ׀ מינד ׀ נאדרי בפת מינד ׀ תרעץ אויב.

תס ׀ ויאמר ׀ אל משה כתב זאת זכרון בפספס וגו'. תא חזי, מה פתיב לעילא, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלש, ויהרוג מפעי ליה. אלא, ויחלש, כמה דאתמר, ׀ חולש על גוים. יהושע ׀ הנה חולש עלייהו, ויהוא חרב נוקמת נקם ברית קטיל לון, דכתיב לפי חרב כמה דאתמר.

תע כתב זאת זכרון, זאת דיקא. ושים באזני יהושע, דהא הוא זמין לקטלא מלכין אתרנין. פי מחה אמחה. מחה: לעילא. אמחה: לתתא. זכר, דוכרנא דלעילא ותתא.

תעא אמר רבי יצחק, פתיב פי מחה אמחה, וכתוב ׀ תמחה את זכר עמלק. אלא, אמר קב"ה, אתון מחון דוכרניה לתתא, ואנא אמחה דוכרניה לעילא.

תעב אמר רבי יוסי, עמלק עמין אתרנין אייתין עמיה, וכלהו דחילו לקרבא בהו בישראל, בר איהו. ובגין פך, יהושע ׀ הנה חולש עלייהו. רבי ייסא אמר, ויחלש יהושע, דתבר תילא דלהון ׀ מלעילא.

תעג ׀ ויבן משה מזבח ויקרא ׀ שמו ׀ נסי. ויבן משה מזבח, לקבל תהוא

מסורת הזהר (שמות ט"ו) לך פ"א צ"ה ז"ח ע"ד ט"ד ש"ב. (ז) ח"ב מ. ס"ה. (ז) (ישעיה י"ד) ח"ג רטו. ת"ז בהקדמה טו: תס"ג צ"ה. (ח) (דברים כ"ה) לעיל את תמיד צ"ר. (ו) ח"ב ס"ו: ח"ג י"ח. ל':

חלופי גרסאות
י והימנותא. כ הוא. ל הוא. ׀ לעילא. ׀ מוסיף שמו דההוא מזבח.

תסח תאנא בקרבא דא וכו': למדנו, במלחמה זו של עמלק, נמצאו עליונים ותחתונים, וע"כ ויהי ידיו אמונה, דהיינו באמונה כראוי. שואל, ויהי ידיו אמונה, ויהיו ידיו היה צריך לומר. משום שהכל תלוי ביד ימין, ע"כ כתוב ויהי, וכתוב ידיו, ללמד שהימין הוא עיקר הכל. וכתוב, ימינד ה' נאדרי בכת ימינד ה' תרעץ אויב. תסט) ויאמר וגו' כתוב זאת זכרון וגו' בוא וראה, מה כתוב למעלה, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. שואל, ויחלוש ויהרוג היה צריך לומר. ומשיב, אלא ויחלוש, הוא כמו שלמדנו, חולש על גוים, יהושע היה חולש עליהם, וההיא חרב נוקמת נקם ברית הרג אותם, שכתוב, לפי חרב. כמו שלמדנו. תע) כתוב זאת זכרון: זאת היא בדיוק, שהוא שם המלכות, ושים באזני יהושע. (דפו"י דף ס"ו ע"א)

הסולם
כי הוא עתיד להרוג מלכים אחרים. דהיינו ל"א מלכים. כי מחה אמחה. מחה, הוא למעלה, אמחה, למטה. זכר, היינו זכר שלמעלה ושלמטה. תעא) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, כתוב, כי מחה אמחה, שמשמע שהקב"ה ימחה, וכתוב תמחה את זכר עמלק, שמשמע שאנו צריכים למחות אותו. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, אתם תמחו את זכר עמלק שלמטה, ואני אמחה את זכר עמלק שלמעלה. תעב) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, עמלק, עמים אחרים באו עמו, וכולם היו מתיראים לקרב אל ישראל חוץ ממנו. ומשום זה, היה חולש עליהם יהושע. ר' ייסא אמר, ויחלוש יהושע, ששבר כחם מלמעלה. תעג) ויבן משה מזבח וגו' ה' נסי: ויבן משה מזבח, כנגד מזבח העליון. ויקרא שמו של מזבח ההוא העליון. ה' נסי. מהו ה' נסי

קל

בשלה

דלעילא. ויקרא ^ט שמו ^י ההוא משה ^י נסי. מאי ^י נסי. בגין דאנקים נקמתא דההוא רשימא ^ט קדישא דישראל, ^י ומההוא זמנא אתקרי, ^י חרב נוקמת נקם ברית.

תעוד רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מזבח לכפרא עלייהו. ויקרא שמו. ^ט שמו דמאן. אמר רבי חייא שמייה דמדבחה ההוא. ^י נסי: כד"א, ושם נסהו. וכלא מלה חד, על דאתפרעו ישראל, ואתגליא ההוא את קיימא, רשימא קדישא. מכאן אוליפנא, דכיון דאתגור בריה דבר נש, ואתגליא ביה את רשימא קדישא קיימא. ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה. ומה שמייה. ^י נסי.

תעוד כגוונא ר'א ^ט יעקב, בנה מדבחה, דכתיב ^ט ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למאן. לההוא אתר דאקרי מזבח. ומאן שמייה. אל אלהי ישראל.

תעוד אמר רבי יוסי, מאי דכתיב, ^ט ויראו את אלהי ישראל וגו'. וכי מאן יכיל למחמי ליה לקב"ה, והא כתיב ^ט כי לא יראני האדם וחי. והכא אמר ויראו. ^י אלא דאתגליא קשת עלייהו כגוונין נהירין, והכי תנינן, כל מאן דאסתכל בקשת, כמאן דמסתכל בשכינה, ולאסתכלא בשכינתא אסיר.

תעוד ועל דא, אסיר ליה לאיניש, לאסתכלא באצבעייהו דכהני, בשעתא דפרסי ידדייהו. אסור לאסתכלא בקשת. מאן קשת. אמר רבי אבא, בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם א"ל בקשת דלעילא, ובקשת דלתתא.

חלופי גרסאות

ס ל"ג ההוא משה; דההוא מזבח. ע דהא מההוא. פ ל"ג חרב. צ ל"ג שמו. ק ל"ג רשימא קדישא. ר דבנה. ש ל"ג מן יעקב עד ויצב. ת אלא הכי ול"ג מן דאתגליא עד והכי תנינן. א ל"ג אמר ליה.

מסורת הזהר

ט (בראשית ל"ג) תולדות ט"ו צ"ה. ע (שמות כ"ד) ב"א צ"ה צ"ב ת"ז בהקדמה ו'. י"ג: פ (שם ל"ג) וירא י"א צ"א ז"ה י"ד ט"א ש"ה כ"ה ט"ד שכ"ט.

דרך אמת צ' ע' בפ"י מאמרי הזהר פרישת בשלה.

מאמר

הסולם

ויראו את אלקי ישראל

מקום שנקרא מזבח, דהיינו המלכות. ומה שמו. אל אלקי ישראל.

תעוד אמר ר' יוסי זכוי: אר"י, מה שכתוב, ויראו את אלקי ישראל וגו'. שואל, מי יכול לראות את הקב"ה, והרי כתוב, כי לא יראני האדם וחי, וכאן אמר ויראו. ומשיב, אלא שנגלה עליהם הקשת בצבעים מאירים, שהיא השכינה המקבלת מג' גוונים לבן אדום ירוק. וכך למדנו, כל מי שמשתכל בקשת, כמו שמשתכל בשכינה, ואסור להסתכל בשכינה.

תעוד ועל דא אסיר זכוי: וע"כ, אסור לו לאדם להסתכל באצבעותיהם של הכהנים בשעה שפורשים כפיהם. אסור להסתכל בקשת. שואל, מהו קשת. א"ר אבא בקשת סתם. אמר לו, מהו בקשת סתם. א"ל הו בקשת של מעלה, והו בקשת שלמטה.

בקשת

נסי. היינו משום שנקם נקמת רושם הקדוש ההוא של ישראל. ובזמן ההוא היה נקרא, חרב נוקמת נקם ברית ומשה קרא לו ה' נסי.

תעוד ר' יוסי אמר זכוי: ר"א, ויבן משה מזבח, היינו מזבח לכפר על ישראל. ויקרא שמו, שמו של מי, אמר ר' חייא שמו של מזבח ההוא. ה' נסי הוא כש"א ושם נסהו. שפירושו התעלות, והכל דבר אחד, שנתעלו על שנתפרעו ישראל, ונגלה בהם אות ברית ההוא, רושם הקדוש. (כנ"ל אות שמ"ט) מכאן למדנו, כיון שנמול בנו של אדם ונגלה בו אות ברית רושם הקדוש, בן ההוא נקרא מזבח לכפר עליו. ומה שמו ה' נסי.

תעוד כגוונא דא יעקב זכוי: כעין זה יעקב בנה מזבח. שכתוב, ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלקי ישראל. למי קרא. לאותו (דפרי"ז דף ס"ו ע"א * דף ס"ו ע"ב)

קלא

בשלח

תעח בקשת דלעילא, בגונוי. דכל מאן דקסתפל בגונוי, כאילו אסתפל באתר דלעילא, ואסיר לאסתפל ביה, דלא יעביד קלנא בשכינתא. קשת דלתתא מאי היא. ההוא את קיימא, דאתרשים ביה בבר נש, דכל מאן דקסתפל ביה, עביד קלנא לעילא.

תעט אמר רבי יצחק, אי הכי והכתיב ^ט שים נא ידך תחת ירכי, דתה אומי ליה בהאי את. א"ל, אנח להו לאכהן דעלמא, דלית אינון פשאר בני עלמא. ועוד, שים נא ידך תחת ירכי פתיב, ולא פתיב ראה תחת ירכי, בג"כ אסיר לאסתפל בקשת סתם, פמה דתנינן.

תפ תאנא, ויראו את אלהי ישראל, דאתגליא קשת עליהו, בגונוי שפירין נהירין, דמלהטן לכל עיבר, משמע דכתיב, את אלהי ישראל ולא פתיב ויראו אלהי ישראל. אמר רבי יוסי, נהורא דבוצינא דשכינתא. ומאי ניהו. ההוא דדאקרי נער, דמשמש לשכינתא, במקדשא. ובגין פה, את דייקא.

תפא ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, דאתרשים ביה תחות דוכתייה, חד לבנתא ^ט מאינון לבנין דהוו בנין במצרים, דתנינן, אתתא תרא אולידת במצרים, והוה אטיין סרכי פרעה, ועאלת ליה בחד לבנתא, ואתא זפס ידא ואחיד ליה, ואתרשים תחות רגליו דשכינתא, וקיימא קמיה, עד דאתוקד בי מקדשא דלתתא, דכתיב, ^ט ולא זכר הדום רגליו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (בראשית כ"ד) חיי שרה מ"ז צ"א. ק) (איכה ב') ב"א
ר"י צ"ג.
ק) מאותן שנאמר בהם ויעבדו וגו' בחומר ובלבנים מאותן לבנים נרשם תחת כסא הכבוד ממעשה שהיה באשה אחת שילדה במצרים כמבואר.

ויראו את אלקי ישראל

הפסוקים

מאמר

יפס, מאירים, לוחטים לכל צד. שהיא השכינה. זה משמע, שכתוב **את** אלקי ישראל ולא כתוב, ויראו אלקי ישראל והשכינה נקראת **את**. אמר ר' יוסי, היינו האור של מאור השכינה, ומי הוא, ההוא שנקרא נער, דהיינו מטטרון, המשמש את השכינה בבית המקדש. ומשום זה, **את** הוא מדויק, כי הוא שם השכינה, הכוללת מטטרון משמשה.

תפא ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר: כי נרשם בו תחת מקומו, לבנה אחת, מאלו הלבנים שהיו בונים במצרים. שלמדנו, אשה אחת הולידה במצרים, והיו באים שרי פרעה, להשליכו לנהר, והכניסה אותו במקום לבנה אחת שבבנין. ובאה פיסת יד ואחו בו, ונרשם תחת רגליו של השכינה. ועמדה לפניו, עד שנשרף בית המקדש שלמטה. שכתוב, ולא זכר הדום רגליו. שהיא לבנת הספיר הנ"ל.

תעח בקשת דלעילא בגונוי וכו':
ומפרש דבריו. בקשת שלמעלה שאסור להסתכל היינו בצבעיו. לבן אדום וירוק, שה"ס ג' קוין המאירים בהשכינה. שכל מי שמסתכל בצבעיו, כאלו מסתכל במקום עליון, ואסור להסתכל בו, שלא ינהג בזיון בהשכינה. קשת שלמטה מהו. הוא, אות ברית ההוא, שנרשם בו באדם, שכל מי שמסתכל בו, נוהג בזיון למעלה.

תעט אמר ר' יצחק וכו': אר"י, אם כן, והרי כתוב, שים נא ידך תחת ירכי, שהשביע אותו באות הזה. אמר לו הנח להם לאבות העולם, שהם אינם כשאר בני העולם. ועוד, שים נא ידך תחת ירכי, כתוב, ולא כתוב, ראה תחת ירכי. משום זה, אסור להסתכל בקשת סתם, כמו שלמדנו.

תפ תאנא ויראו וכו': למדנו, ויראו את אלקי ישראל, שנגלה עליהם הקשת בצבעים (דפו"י דף ס"ו ע"ב)

קלב

בשלח

תפב ר' תיאי אָמר, לְבַנַּת הַסְּפִיר: נְהִירוֹתָא דְסְפִיר, יִקְלְדִיטִי יִקְלְדִיטִי בְּקַנְדִיטִי גְלִיפִין יִעְלֵאִין דְלֵעִילָא, דְמַתְלֵהֲטָא לְשִׁבְעִין וַתְּרִין עֲבָרֵי, הַהִ"ד יִוִּסְדְתִּיךָ בְּסְפִירִים. וְכַעֲצֵם הַשְּׁמַיִם. מֵאֵי עֲצֵם הַשְּׁמַיִם. א"ר אָבָא, מָה עֲצֵם הַשְּׁמַיִם, גְּלִיפָא בְּשִׁבְעִין וַתְּרִין עֲנַפִּין, פְּרַחֲזִין מְלַהֲטִין בְּכָל עֵיבָר. אוּף הָכָא, חִיזוּ דְהָהוּא עֲצֵם הַשְּׁמַיִם בְּחִיזוּ שְׁמֵיָא מְמַשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֻּלָּא אַתְרָשִׁים בְּהָהוּא נְהִירוּ, דְחִיזוּ דְמַתְגַּלְפָּא מְסֻרָא דְשְׁכִינְתָּא.

תפג אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אֵי הָכִי, וְהָא שְׁתִּין אֵינוֹן, בְּסַחְרֵינִיָּה דְשְׁכִינְתָּא, דְכְּתִיב (שׁוֹמְרֵי גְבוּרִים סְבִיב לָהּ. א"ל הָכִי הוּא וְדָאֵי. אֶלָּא אֵינוֹן שְׁתִּין, אַתְגְּהִירוּ בְּתַרְסֵר תְּחוּמִין, וְלֹא אַעֲדִיאוּ מְסַחְרֵנוּתָהָא לְעֵלְמִין. דְתַנְיִנְן, (תַּרְסֵר תְּחוּמִין, גְּלִיפִין עֲלֵאִין, בְּמַתְקָלָא סְלִיקוּ, בְּאֵילָנָא קְדִישָׁא רַבָּא וְתַקִּיף. וְכִלְהוּ נְהִירִין בְּמַטְרוֹנִיתָא, כַּד אַתְחַבְּרַת בְּמַלְכָּא. וְדָא הוּא עֲצֵם הַשְּׁמַיִם, יִעֲצֵם הַשְּׁמַיִם מְמַשׁ. וְכֹל אֵינוֹן נְהִירִין שְׁבִילִין, מְנַהֲרִין בֵּיהּ, בְּנְהִירוּ דְמַטְרוֹנִיתָא.

תפד וְתַנְא, נְהִירוּ דְאֵלִין שְׁתִּין, דְסַחְרֵנָהָא, רְשִׁימִין בֵּיהּ בְּהָהוּא נַע"ר, וְקַרְיִנָן לָהּ (שְׁתִּין פּוֹלְסֵי דְנוֹרָא, דְאַתְלָבֵשׁ בְּהוּ מְסֻרָא דְשְׁכִינְתָּא, מַתְלַהֲטִין בְּדִנְא, הַהִ"ד * שְׁשִׁים גְבוּרִים סְבִיב לָהּ.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ישעיה נ"ד) ח"ב כ"ו ר"ה: (ו) (שמות כ"ד) לעיל
אות תע"ו צ"ע. (ת) (שיר ג') ויחי ק"ה צ"א.
ח בקר דינוי וליג קלדיטו בקנדיטו. ט בקנדיטו וליג גליפין.
י מוסיף לאו עלאין; עלאה; דלעילא וליג עלאין; עלאין
וליג דלעילא. כ ליג עצם השמים. ל ליה; ביה. מ בסטר.

דרך אמת (ו) בארות חקוקים הלוהטים בע"ב צדדים מסוד ע"ב שנתנו יתברך ויתעלה. (ש) י"ב גבולי אלכסון מ"ב צרופי השם ירו"ד כמ"ש. (ת) ששים ענפים המתפשטים מהגבורה כשבת הזה שמתפשט לכל צד הם של אש מדין החזק שבגבורה.

מאמר

הסולם

יוראו את אלקי ישראל

תפב ר' תיאי אָמר וכו': רח"א, לבנת הספיר, פירושו אור של ספיר, מפתחות יין הרקח, דהיינו המסך הממותק בבינה המכונה מפתחא לעיל (בהקסה"ז אות מ"ב) שהוא פותח המוחין הנקראים יין הרקח. חקיקות עליונות שלמעלה הלוהטים לע"ב צדדים, כי ממסך דמפתחא מתגלה השם ע"ב, ז"ש ויסדתיך בספירים. וכעצם השמים. מהו עצם השמים. אר"א, מה עצם השמים, שהוא ז"א, חקוק בע"ב ענפים פורחים לכל צד, דהיינו שם ע"ב המאיר הן בחכמה והן בחסדים. אף כאן המראה של עצם השמים ההוא, הוא כמראה השמים ממש, שהוא ז"א. רבי יהודה אמר הכל נרשם באור ההוא של המראה הנחקק מצד השכינה. קלדיטי פירושו מפתחות כמו אקלידי (חולין צ"ד): קנדיטי פירושו יין הרקח כמו קנדיטון (פסיקתא בחדש).

תפג אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה וכו': אר"ת,

(דפו"י דף ס"ו ע"ב *) דף ס"ו ע"א

תאנא

קלג

בשלה

תפה (תפא) תאנא, ויבן משה מזבח קמה דאמינא. ויקרא שמו ה' נסי. ה' נסי ממש. אמאי. בגין דעמלק נטל כל אינון דהוו גזירין, ולא אתפרעו, וגזר לון ושדי להו דלעילא, ואמר טול מה דאתרעית ביה. ביה שעטא מה פתיב. ויאמר פי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. מדר דר חסרין, ׀ מדיורין דלעילא, ומדיורין דלתפא.

תפו (תפו) א"ר יהודה, בכל דרא ודרא, בכל דרין דאתיין לעלמא, לית לך ׀ דר דלית בהו מההוא זרעא בישא, וקב"ה אגח בהו ׀ קרבא. ועלייהו פתיב ׀ יתמו חטאים מן הארץ וגו'. מן הארץ: בעלמא דין, ובעלמא דאתי. ביה זמנא פתיב, ברכי נפשי את ה' הללויה.

חלופי גרסאות

1 ל"ג ביה. ׀ ל"ג מדיורין דלעילא ומדיורין דלתפא. ׀ ל"ג דר. 9 מוסיף קרבא ר' יצחק אמר מדיורא דלתפא לדירא דלעילא.

מסורת הזהר

(א) (תהלים ק"ד) ב"ב ר"א צ"א.

ויבן משה מזבח

הסולם

מאמר

שאין השם שלם ואין הכסא שלם, וחסרים מדיורים שלמטה, שאין שלמות לתחתונים.

תפו (תפו) א"ר יהודה זכו: אר"י, בכל דור ודור, בכל הדורות הבאים לעולם, אין לך דור שאין בהם מזרע הרע ההוא של עמלק, והקב"ה עושה בהם מלחמה. ועליהם כתוב, יתמו חטאים מן הארץ וגו'. מן הארץ, היינו בעולם הזה ובעולם הבא. בו בזמן כתוב, ברכי נפשי את ה' הללויה.

תפה (תפא) תאנא ויבן משה זכו: למדנו, ויבן משה מזבח כמו שבארנו. ויקרא שמו ה' נסי. ה' נסי ממש. שלה' היה הנס. למה. משום שעמלק לקח כל אלו שהיו נמולים ולא פרעו, וחתך אותם וזרק אותם כלפי מעלה, ואמר קח מה שרצית בו. בה בשעה מה כתוב, ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. מדר דר חסרים ו', ללמד שדורות אלו שיש בהם מלחמה בעמלק, חסרים מדיורים שלמעלה, (דפו"י דף ס"ז ע"א)

